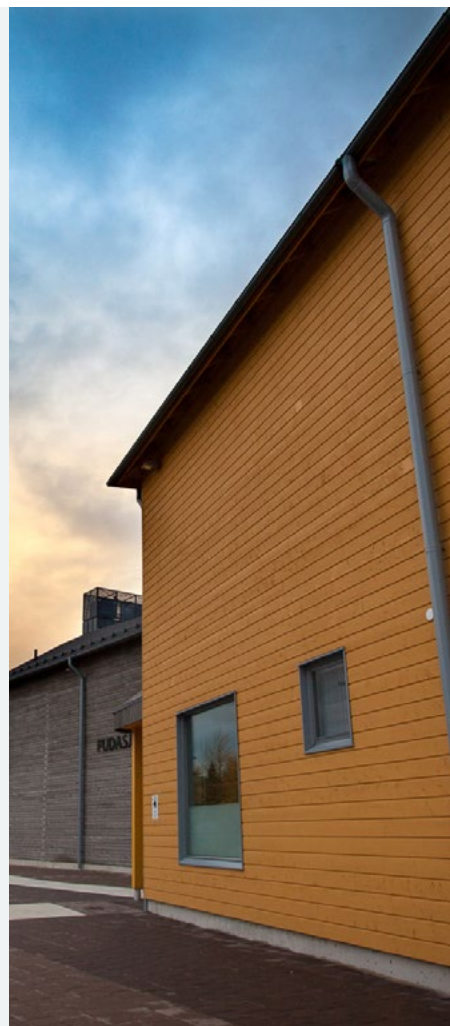

Vuosikertomus 2018

Sisältö

- 3** Toimitusjohtajan katsaus
- 5** Kuntarahoitus lyhyesti
- 6** Vuoden 2018 avainluvut
- 7** Strategia
- 10** Vuoden 2018 päätapahtumat
- 12** Liiketoiminta
 - 13** Rahoitus
 - 17** Inspira
 - 19** Varainhankinta
 - 23** Likviditeetin hallinta ja treasury
- 25** Vastuullisuus
- 28** Henkilöstö
- 32** Organisaatio
 - 32** Hallinto
 - 33** Hallitus
 - 35** Johtoryhmä
- 36** Verojalan jälki
- 37** Tilinpäätös 1.1.–31.12.2018

Toimitusjohtajan katsaus

Vuonna 2018 täsmensimme asiakasstrategiaamme ja jatkoimme työtämme digitaalisten ratkaisujen kehittämiseksi.

Kehityksen vuosi

Vuosi 2018 oli Kuntarahoitukselle ja sen asiakkaille hyvä. Rahoituksen kysyntä kasvoi ja onnistuimme varainhankinnassa erinomaisesti. Uusitulla asiakasstrategiallamme tähtäämme yhä sopivampien ratkaisujen tarjoamiseen.

Suomen talouskasvu jatkui vuonna 2018, vaikka hidastuikin vuoden loppua kohden. Asiakkaidemme investointitarpeen jatkuessa vahvana myös rahoituksemme kysyntä jatkui hyvänä, niin kunnissa kuin valtion tukemassa asuntotuotannossakin. Muutto kasvukeskuksiin piti yllä kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tarvetta.

Maakunta- ja sote-uudistuksen voimaantulon lykkääntyminen aiheuttaa edelleen epävarmuutta kunnissa ja sairaanhoitopiireissä, joiden täytyy päätöstä odotellessa pitää palvelut käynnissä ja toteuttaa välttämättömät investoinnit. Uudistuksen toteutuessaakin kuntien investointitarve tulee arviomme mukaan pienemään vain 10–15 prosenttia, sillä muuttoliike, laajat uudisinvestoinnit muun muassa infrastruktuuriin sekä korjausvelka tulevat ylläpitämään rahoitustarvetta. Odotammekin rahoituksen kysynnän jatkuvan vakaana myös vuonna 2019.

Kansainvälisessä taloudessa oli vuonna 2018 runsaasti epävarmuustekijöitä. Näistä esimerkiksi suurvaltojen kiristyneet suhteet ja kauppasodan uhka, Brexitiin liittyvä epävarmuus sekä Italian huolestuttava velkaantuminen tulevat vaikuttamaan pääomamarkkinoilla myös vuonna 2019. Varainhankintamme onnistui epävakaa tilanteesta huolimatta erittäin hyvin – viitelainojen liikkeeseenlaskujen ajoitukset onnistuivat ja ne olivat erittäin kysytyjä kansainvälisten sijoittajien keskuudessa.

Saimme myös tunnustusta pitkäjänteisestä työstämme kansainvälisillä pääomamarkkinoilla. Alkuvuodesta saimme Environmental Finance -lehden palkinnon vuoden 2018 parhaasta vihreästä bondista ja lokakuussa brittiläinen markkinatietoa tarjoava mtn-valitsi Kuntarahoituksen Japanin pääomamarkkinoiden parhaaksi Uridashi-liikkeeseenlaskijaksi. Kuntarahoitus oli toukokuussa kahdella vihreällä bondillaan ensimmäinen liikkeeseenlaskija kotimaisella markkinalla, kun Nasdaq Helsinki avasi uuden vastuullisten joukkovelkakirjojen markkinasegmentin.

Ratkaisuja muuttuviin tarpeisiin

Vuonna 2017 uusittu strategiaamme ulottuu vuoteen 2022. Visioimme on olla asiakkaillemme paras rahoituksen asiantuntija muuttuvassa maailmassa. Tämä tavoite mielessämme kirkastimme arvomme ja täsmensimme asiakasstrategiaamme tänä vuonna.

Strategiaamme perusta on järkkymätön. Keskitymme tulevaisuudessaakin kuntien moninaisten tarpeiden sekä valtion tukeman asuntotuotannon rahoittamiseen. Asiakaskuntamme elää muutoksen keskellä, ja etenkin Suomen sisällä tapahtuva muuttoliike haja-asutusalueilta kasvaviin taajamiin koskettaa kaikkia asiakkaitamme jollain tavoin.

Uudella asiakastoimintamallillamme pyrimme löytämään entistä sopivampia ratkaisuja asiakkaidemme muuttuviin tarpeisiin. Koemme vastuumme hyvinvoivan yhteiskunnan rakentajana ulottuvan koko rahoituksen elinkaaren ajalle. Haluammekin olla miettimässä asiakkaallemme sopivinta ratkaisua jo investoinnin suunnitteluvaiheessa sekä olla mukana vielä silloin, kun investointia myöhemmin tarkastellaan asiakkaamme taseessa.

Toimitusjohtajan katsaus

Omassa toimintaympäristössämme yksi suurimpia jatkuvia muutoksia on jo usean vuoden ajan ollut toimialamme lisääntyvä sääntely. Tähän haasteeseen olemme vastanneet sekä rekrytoimalla lisää asiantuntijoita että panostamalla tietojärjestelmiin.

Vuonna 2019 käyttöön otettava keskitetty tietovarasto parantaa tiedon saatavuutta ja läpinäkyvyyttä sekä lisää toimintamme tehokkuutta. Lisäksi se tuo laaja-alaisen tietomme paremmin kaikkien asiantuntijoidemme ulottuville ja asiakkaidemme hyödyksi. Teknologian hyödyntämisellä pyrimme myös vapauttamaan asiantuntijoidemme aikaa entistäkin parempaan ja näkemyksellisempään asiakaspalveluun. Tulemme jatkamaan panostuksia niin omien kuin asiakkaille suunnattujen digitaalisten ratkaisujen kehittämiseen myös vuonna 2019 ja koko vuoteen 2022 ulottuvala strategijaksolla.

Satsauksia asiantuntijuuteen

Kuntarahoituksen henkilöstömäärä jatkoi kasvuaan myös vuonna 2018, tosin edellistä vuotta maltillisemmin. Henkilöstömäärän kasvu kohdistui erityisesti riskienhallinnan, raportoinnin sekä kehittämisen alueille.

Henkilöstömäärän kasvu on vaatinut myös oman toimintamme kehittämistä. Asiantuntijat ovat merkittävän menestystekijämme, ja aiomme tarjota heille kasvun ja kehityksen mahdollisuuksia myös jatkossa.

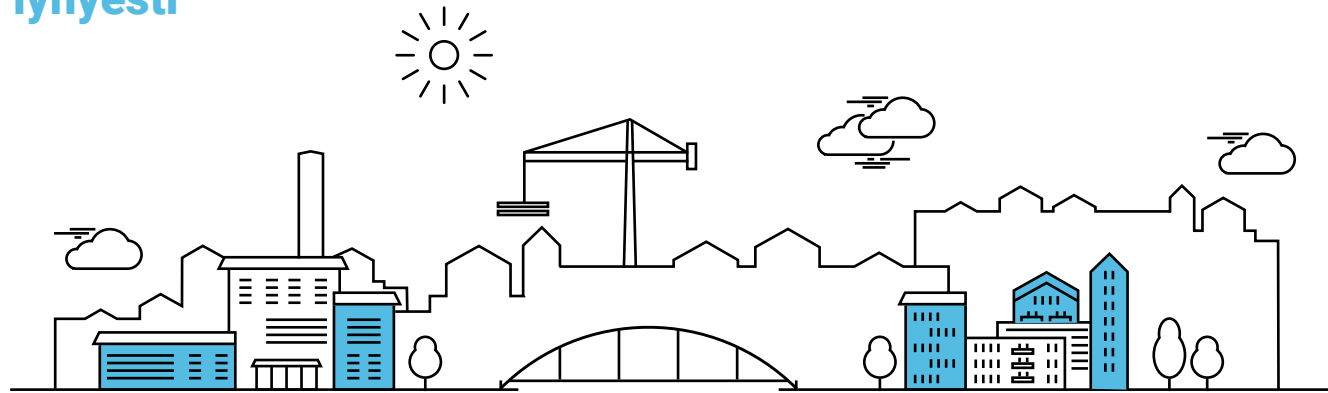
Kuntarahoituksen toimintamalli perustuu kumppanuuteen. Kiitän asiakkaitamme erinomaisesta yhteistyöstä, jota kehitämme jatkuvasti yhdessä asiakkaiden toiveiden suuntaisesti. Myös Kuntarahoituksen asiantuntijat ovat koko vuoden työskennelleet erinomaisella sitoutumisella, minkä ansiosta kiitos hyvästä tuloksesta kuuluu heille.

Esa Kallio
toimitusjohtaja
Kuntarahoitus Oyj

Lyhyesti

Kuntarahoitus lyhyesti

Kuntarahoitus tarjoaa monipuolisia rahoitusratkaisuja kuntasektorille ja yleishyödylliseen asuntotuotantoon.

Yhtiön asiantuntijat auttavat asiakkaita tekemään kestäviä investointipäätöksiä. Rahoituksen vaikutukset näkyvät kuntalaisten jokapäiväisessä elämässä, sillä rahoitetut hankkeet ovat esimerkiksi kouluja, sairaaloita, kirjastoja, teitä, siltoja, viemäriverkostoja ja vuokra- sekä erityisryhmien asuntoja.

Rahoituksen asiakkaidensa tarpeisiin Kuntarahoitus hakee tehokkaasti kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta, joilla se tunnetaan

tehokkaana ja nopeasti reagoivana yhteistyökumppanina. Varainhankinnan takaa Kuntien takauskeskus, jonka jäseniä ovat kaikki Manner-Suomen kunnat.

Kuntarahoituksen omistavat kunnat, Keva ja Suomen valtio. Omistuspohjansa ansiosta Kuntarahoituksen tavoitteena ei ole voiton maksimointi, vaan olla asiakkailleen tehokkaasti ja kannattavasti toimiva paras rahoituksen asiantuntija, joka tarjoaa sopivimmat ratkaisut.

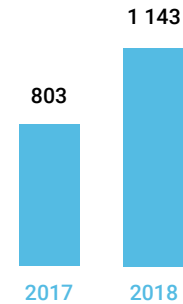
Yhtiössä kehitetään jatkuvasti uusia palveluja asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin. Kuntarahoituksen tavoitteena on auttaa asiakkaitaan kokonaisvaltaisesti kaikissa rahoituksen ja talouden kokonaiskuvan hallintaan liittyvissä tarpeissa, aina investoinnin suunnittelusta ja vaihtoehtojen kartoittamisesta rahoituksen elinkaaren loppuun asti.

Emoyhtiö Kuntarahoitus Oyj:n lisäksi Kuntarahoitus-konserniin kuuluu kuntasektorin taloudelliseen neuvonantoon keskittyvä Rahoituksen neuvonantopalvelut Inspira Oy.

Vuosi 2018 lukuina

AVAINLUVUT (KONSERNI):	2018	2017	Muutos
Korkokate (milj. euroa)	236,3	228,5	3 %
Liikevoitto (milj. euroa)	190,0	198,4	-4 %
Lainakanta (milj. euroa)	22 354	21 219	5 %
Leasingkanta (milj. euroa)	614	432	42 %
Varainhankinnan kanta (milj. euroa)	30 856	30 153	2 %
Taseen loppusumma (milj. euroa)	35 677	34 738	3 %
Omat varat yhteensä suhteessa riskipainotettuihin eriin, %	87,97	72,50	21 %
Omat varat yhteensä (milj. euroa)	1 413	1 293	9 %
Vähimmäisomavaraisuusaste, %	4,06	3,84	6 %

Nostetun vihreän rahoituksen kehitys
12/2017–12/2018, miljoonaa €

7,4

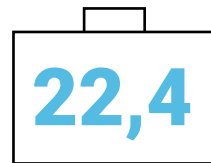
Uuden pitkäaikaisen
varainhankinnan määrä
vuonna 2018, miljardia €

Omistus

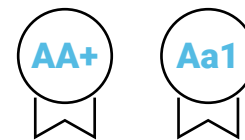

Kunnat **53 %**
Keva **31 %**
Valtio **16 %**

Lainasalkun koko, miljardia €

Luottoluokitus

Standard & Poor's | Moody's

Tyytyväiset asiakkaat asteikolla 1-7

6,3

Millainen on mielikuvasi
Kuntarahoituksesta muihin
alan toimijoihin verrattuna?

Vastuullisia rahoitusratkaisuja yhteiseksi hyväksi

Kuntarahoituksen tehtävänä on rakentaa vastuullisesti parempaa tulevaisuutta yhdessä asiakkaan kanssa. Vuonna 2017 aloitettua strategian uudistamistyötä jatkettiin vuonna 2018 arvojen terävöittämisellä sekä asiakasstrategian täsmäntämisellä. Lisäksi strategian toteutumista tuettiin erityisesti panostuksilla digitaalisiin ratkaisuihin.

Kuntarahoituksen ja sen asiakkaiden toimintaympäristössä on käynnissä monia pitkäkestoisia muutoksia. Muuttoliike alueellisiin keskuksiin jatkuu ja samaan aikaan väestö ikääntyy. Kasvavien keskusten ja muiden alueiden investointitarpeet ovat hyvin erilaisia. Lisäksi viime vuosina maakunta- ja sote-uudistuksen odottaminen ja sen mukanaan tuomat mahdolliset muutokset ovat aiheuttaneet asiakkaissa epävarmuutta ja toisaalta luoneet uudenlaisia tarpeita Kuntarahoituksen palveluille. Tunnistaakseen yhä paremmin asiakkaidensa tarpeita ja löytääkseen sopivimman ratkaisun kunkin asiakkaan tilanteeseen Kuntarahoitus täsmänsi asiakasstrategiaansa vuonna 2018.

Sopivin rahoituksen ratkaisu parhaalta asiantuntijalta

Kuntarahoituksen visiona on vuoteen 2022 ulottuvassa strategiassaan olla asiakkailleen paras rahoituksen asiantuntija muuttuvassa maailmassa. Yhtiö on Suomen ainoa luottolaitos, joka on keskittynyt rahoittamaan vain kuntasektoria ja yleishyödyllistä asuntotuotantoa. Sen asiantuntijoilla on paras ymmärrys asiakas-kuntansa tarpeista.

Jotta asiakkaalle pystytään tarjoamaan kuhunkin tilanteeseen sopivimpia ratkaisuja, osaamista yhtiön eri toiminnoista hyödynnetään laaja-alaisesti. Esimerkiksi pääomamarkkinoiden asiantuntijat ovat tarvittaessa mukana etsimässä kotimaiselle asiakkaalle parhaita ratkaisuja. Asiantuntemus varmistetaan osaamisen kehittämisen lisäksi yhä tehokkaammalla tiedon jakamisella.

Sopivimman ratkaisun löytäminen vaatii usein vaihtoehtojen kartoitusta jo investoinnin suunnitteluvaiheessa. Tässä Kuntarahoitus tekee entistä tiiviimmin yhteistyötä neuvonantopalveluihin keskittyvän tytäryhtiönsä Inspiran kanssa.

Kunnat ovat keskeisessä roolissa ilmastonmuutoksen torjumisessa. Tässä työssä Kuntarahoitus pyrkii tukemaan kuntia esimerkiksi tarjoamalla vihreää rahoitusta.

Tietoa ja tehokkuutta digitaalisilla ratkaisuilla

Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen on keskeisessä roolissa Kuntarahoituksen strategian toteuttamisessa. Erilaisia teknologioita hyödynnetään Kuntarahoituksessa yhä enemmän niin asiakkaille kehitettävissä palveluissa, oman toiminnan tehostamiseksi, jatkuvasti lisääntyvään sääntelyyn vastaamiseksi kuin riskienhallinnan parantamiseksi.

Sähköisiä palveluja kehittämällä tietoa tuodaan yhä enemmän asiakkaan käyttöön päätöksenteon tueksi ja lisäämään tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä asiakkaiden talouden hallintaan. Teknologioiden kehitystä seurataan tarkasti ja uusia mahdollisuuksia niin asiakkaiden hyödyksi kuin Kuntarahoituksen sisäiseen työhönkin

arvioidaan jatkuvasti. Palvelujen kehittämistä tehdään yhteistyössä valittujen kumppaneiden kanssa.

Digitaalisten palveluiden kehittämiseksi luotiin vuonna 2018 roadmap, jonka pohjalta palveluiden kehittämistä jatketaan. Vuonna 2019 otetaan myös käyttöön keskitetty tietovarasto, joka lisää toiminnan tehokkuutta ja parantaa riskienhallintaa sekä datan eheyttä ja saatavuutta.

Vastuullisuus toiminnassa sisäänrakennettuna

Kuntarahoituksen tehtävänä on rakentaa vastuullisesti parempaa tulevaisuutta yhdessä asiakkaan kanssa. Vuoden 2018 lopussa hyväksyttiin henkilöstön kanssa yhdessä työstetyt yhtiön uudet arvot, ja vastuullisuus määriteltiin yhdeksi arvoksi asiakaskeskeisyyden ja avoimuuden rinnalle.

Asiakkaalle parhaan osaamisen ja sopivimman ratkaisun tuominen ohjaa yhtiön kaikkea toimintaa rahoitusratkaisuihin ja sisäisestä kehittämisestä varainhankintaan. Avoimuus näkyy yhä enemmän asiakkaalle tarjottavan tiedon ja koko yhtiön osaamisen jakamisen lisäksi näkemyksenä ja osallistumisena yhteiskunnallisiin keskusteluihin.

Vastuullisuus on ollut yhtiön toiminnassa sisäänrakennettuna koko sen historian ajan. Rahoitettavilla kohteilla rakennetaan suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa. Rahoitusta myönnetään silloin, kun investointipäätöksen katsotaan olevan kestävä asiakkaan talouden kannalta myös pitkällä aikajänteellä. Asiakasta autetaan löytämään sen muuttuviin tarpeisiin ja talouteen sopivin ratkaisu,

myös rahoituksen elinkaaren myöhemmissä vaiheissa.

Helmikuussa Kuntarahoituksessa hyväksyttiin vastuullisuuspolitiikka, joka koskee kaikkia konsernin työntekijöitä. Vastuullisuuspolitiikan keskiössä on osaava ja vastuullinen henkilöstö, joka ymmärtää syvällisellä tasolla Kuntarahoituksen toiminnan vaikutukset ja on sitoutunut noudattamaan toimintatapoja ja edesauttamaan pitkän aikavälin tavoitteita. Vastuullisuuspolitiikka toimii myös keskeisenä ulkoisena politiikkana Kuntarahoituksen sidosryhmille kuten omistajille, asiakkaille, varainhankinnan sijoittajille, viranomaisille, medialle ja muille sidosryhmille.

Kuntarahoitus rakentaa määrätietoisesti kumppanuuksia ja yhteistyötä keskeisten sidosryhmien kanssa. Lisätietoa kumppanuuksista ja yhteistyöprojekteista löytyy Kuntarahoituksen vastuullisuusraportista.

VAV Asunnot Oy:n Joutsenmerkki-talon hiilijalanjälki on elinkaarensa aikana viidenneksen tavanomaista kerrostaloa pienempi.

Joutsenmerkki-talossa panostetaan kestäväan ympäristöajatteluun ja sisäilman laatuun

VAV Asunnot Oy:n rakennuttama kerrostalo, Kaskelantie 1, Vantaalla on Suomen ensimmäinen ja suurin tiukennetuin kriteerein valmistettu Joutsenmerkki-talo. Kiinteistön suunnittelun lähtökohtana oli, että kiinteistössä on turvallista ja terveellistä asua – nyt ja tulevaisuudessa. Talossa on 27 kohtuuhintaista vuokra-asuntoa.

Kestävän ympäristöajattelun täyttävässä kiinteistössä lähtökohtana ovat olleet terve sisäilma ja kemikaaliturvallisuus, jotka on huomioitu muun muassa materiaalien valinnoissa.

Kohde on rahoitettu Kuntarahoituksen vihreällä rahoituksella, joka on tarkoitettu ympäristöystävällisiin investointeihin.

VAV haluaa olla osaltaan vaikuttamassa ilmastonmuutokseen ja kehittää ympäristöystävällistä rakentamista ja asumista. Joutsenmerkki-talon hiilijalanjälki on elinkaarensa aikana viidenneksen tavanomaista kerrostaloa pienempi. VAV panostaa ympäristöystävällisyyteen jatkossakin, sillä myös yhtiön tulevaisuudessa rakennuttamissa kiinteistöissä tullaan noudattamaan Joutsenmerkki-kriteerejä.

Päätapahtumat

Vuoden 2018 päätapahtumat

Uusi luotonanto

2 953
miljoonaa €

Taseen loppusumma 31.12.2018

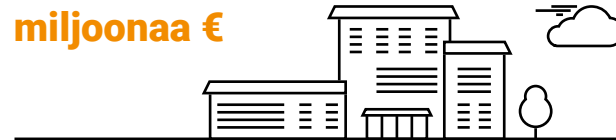
35 677
miljoonaa €

Uusi nostettu varainhankinta 2018

7 436
miljoonaa €

Vihreän rahoituksen hankkeisiin nostettu rahoitus 2018

340
miljoonaa €

- Kuntarahoituksen uuden luotonannon määrä vuonna 2018 oli 2 953 miljoonaa euroa. Lainakanta kasvoi 5,3 % vuoden 2017 loppuun verrattuna. Rahoituksen kysyntä oli odotettua runsaampaa erityisesti kuntasektorissa, johtuen muun muassa verokertymien ennakoitua vähäisemmistä tuloutuksista.
- Vihreän rahoituksen kysyntä jatkui tasaisena. Vuoden 2018 lopussa nostetun vihreän rahoituksen kokonaismäärä oli 1 143 miljoonaa euroa. Vuoden 2018 aikana nostetun vihreän rahoituksen määrä oli 340 miljoonaa euroa. Rahoitustuotteen suosio lisääntyi valtion tukemassa asuntotuotannossa, jossa käynnistyi vuoden aikana 12 vihreällä rahoituksella rahoitettua hanketta.
- Kuntarahoituksessa käynnistettiin vuonna 2018 mittava keskitetyn tietovaraston rakentaminen. Viranomaisvaatimuksiin vastaava tietovarasto muun muassa lisää toiminnan tehokkuutta ja parantaa riskienhallintaa sekä datan eheyttä ja saatavuutta.
- Kuntarahoitus jatkoi panostuksiaan liiketoiminnan ja sähköisen asioinnin kehittämiseen myös vuonna 2018. Kuntarahoituksen henkilöstömäärä kasvoi vuoden aikana 134 työntekijästä 151 työntekijään. Henkilöstömäärä kasvoi erityisesti riskienhallinnan, raportoinnin sekä kehittämisen alueilla.

Päätapahtumat

Liiketoiminta

Rahoituksen kysyntä jatkui vuonna 2018 vahvana. Myös yhtiön varainhankinta onnistui erinomaisesti.

Rahoitusta kestävää yhteiskuntaa rakentaviin investointipäätöksiin

Kuntarahoitus tarjoaa rahoitusta kuntasektorin investointeihin sekä valtion tukemaan asuntotuotantoon. Rahoituksen avulla rakennetaan asuintaloja, sairaaloita, kouluja, päiväkoteja, siltoja ja teitä eri puolella Suomea. Kuntarahoitus on asiakassegmenttinsä tärkein rahoittaja ja tarjoaa kokonaisvaltaista neuvonantoa investoinnin suunnittelusta toteutukseen. Vuonna 2018 uusia kohteita rahoitettiin kokonaisuudessaan 2 953 miljoonalla eurolla.

Kuntarahoituksen rahoituksen kysyntä vuonna 2018 säilyi vahvana. Kuntien rahoituksen tarve oli odotettua suurempi, muun muassa verokertymien ennakoitua vähäisemmistä tuloutuksista johtuen. Myös valtion tukema asuntotuotannon rahoitus kehittyi vuoden aikana tasaisesti. Nopea kaupungistuminen ja ihmisten hakeutuminen kasvukeskuksiin piti yllä kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tarvetta, ja valtion tukema asuntotuotanto säilyi vapaarahoitteisen asuntorakentamisen runsaudesta huolimatta hyvällä tasolla.

Liiketoiminta/Rahoitus

Kuntarahoituksen uusi luotonanto oli vuonna 2018 3,0 miljardia euroa, kokonaislainakanta vuoden lopussa oli 22,4 miljardia euroa ja leasingkanta 614 miljoonaa euroa. Vuoden aikana nostettujen lainojen määrä kasvoi 21 % edellisvuodesta.

Rahoituksessa tiukka kilpailutilanne jatkui ennallaan myös vuonna 2018. Kuntarahoitus on asiakassegmenteissään yhä selvästi suurin rahoittaja ja sen asema erityisesti valtion tukeman asuntotuotannon rahoittajana vahvistui edelleen vuonna 2018. Rahoituksen kysynnän vakaan kehityksen arvioidaan jatkuvan myös vuonna 2019.

Tukea toimintaympäristön moniin muutoksiin

Vaikka yleinen talouskehitys oli vuonna 2018 suotuisaa, kansainvälisten markkinoiden epävarmuus heijastuu myös kotimaahan ja kuntien talouteen. Maailman poliittinen tilanne, merkit Euroopan talouskasvun hidastumisesta ja keskuspankkien määrällisen elvytyksen alasajo loivat talouteen jännitteitä. Kuntarahoitus seuraa ja analysoi aktiivisesti maailman talouden kehitysnäkymiä. Yhtiö myös jakaa tietoa markkinoiden kehityksestä asiakkailleen, muun muassa lokakuussa 2018 uudistetun kuukausittaisen markkina-katsauksen muodossa.

Kotimaassa Kuntarahoituksen ja sen asiakkaiden toimintaympäristöön voi vaikuttaa merkittävästi suunnitteilla oleva maakunta- ja sote-uudistus, joka on jo pitkään luonut epävarmuutta kuntien investointipäätöksiin. Epäselvästä tilanteesta huolimatta kunnilla on runsaasti investointitarpeita, joita on välttämätöntä viedä eteenpäin. Kuntarahoitus auttaa asiakkaitaan arvioimaan maakunta- ja sote-uudistuksen vaikutuksia investointitarpeisiin.

Omassa toiminnassaan Kuntarahoitus on varautunut maakunta- ja soteuudistuksen tuomiin mahdollisiin muutoksiin.

Asuntotuotannossa Kuntarahoitus seuraa ja analysoi tiiviisti myös vähenevien asukasmäärien alueiden kehitystä, tuottaa tietoa kuntien päätöksenteon tueksi ja etsii yhdessä asiakkaan kanssa parhaita ratkaisuja haastavien taloustilanteiden ratkaisemiseksi. Avainasemassa on riittävän aikainen reagointi ennen taloudellisen tilanteen kriisiytymistä. Tässä Kuntarahoitus tekee tiivistä yhteistyötä myös Valtiokonttorin ja ARAn kanssa.

Kohtuuhintaisen asuntotuotannon jatkuvuus on edellytys työvoiman liikkuvuudelle ja saatavuudelle sekä vahvan talouskehityksen jatkumiselle. Valtion tukeman asuntotuotannon tulevaisuutta määrittävät pitkälti kevään 2019 eduskuntavaalit ja tulevan hallituksen asuntopoliittisen ohjelman linjaukset.

Kokonaisvaltaista apua investoinnin alkumetreiltä

Kuntarahoituksen keskittyy strategiansa mukaisesti palvelemaan asiakkaitaan entistä paremmin niiden muuttuvissa tarpeissa. Vuonna 2018 Kuntarahoitus on terävöittänyt asiakasstrategiaansa, joka konkretisoi asiakastyön yhteyttä yhtiötason strategian toteuttamiseen. Asiakasstrategian pohjalta on otettu käyttöön uusi asiakkuudenhoitomalli ja asiakastiimejä on organisoitu uudelleen. Tarkoituksena on hyödyntää Kuntarahoituksen laajaa asiantuntijuutta asiakkaan eduksi entistä paremmin ja löytää kunkin asiakkaan kannalta sopivimmat ratkaisut.

Kuntarahoitus haluaa olla asiakkaan tukena jo investoinnin suunnittelun alkuvaiheesta lähtien ja auttaa asiakasta arvioimaan investoinnin taloudellisia vaikutuksia ja vaihtoehtoisia ratkaisumuotoja. Kokonaisvaltaisen palvelun takaamiseksi Kuntarahoitus tekee myös entistä tiiviimpää yhteistyötä taloudelliseen neuvonantoon erikoistuneen tytäryhtiönsä Inspiran kanssa.

Digitaaliset talouden- ja rahoituksenhallinnan palvelut päätöksenteon tukena

Erilaisia teknologioita hyödynnetään Kuntarahoituksessa yhä enemmän sekä sisäisessä työssä että asiakkaille suunnatuissa palveluissa.

Digitaalisten palveluiden kehittämiseksi luotiin vuonna 2018 suunnitelma, jonka pohjalta kehitystyötä jatketaan. Kuntarahoituksen vahvuus on asiakaskentän syvä tuntemus. Sähköisiä palveluja kehittämällä tietoa tuodaan yhä enemmän asiakkaan käyttöön päätöksenteon tueksi sekä lisäämään tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä asiakkaiden talouden hallintaan.

Kuntarahoituksen vahvuus on asiakaskentän syvä tuntemus. Sähköisiä palveluja kehittämällä tietoa tuodaan yhä enemmän asiakkaan käyttöön päätöksenteon tueksi sekä lisäämään tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä asiakkaiden talouden hallintaan.

Kuntarahoituksen digitaalinen talouden- ja rahoituksenhallinnan palvelukokonaisuus Apollo on laajentunut vuonna 2018 yli 160 asiakkaan käyttöön. Kuntarahoitus on sitoutunut Apollo-palvelun jatkuvaan kehittämiseen, jota tehdään tiiviissä yhteistyössä asiakkaiden kanssa.

Vuoden 2018 aikana Apollo-palveluun on tuotu merkittäviä laajennuksia. Erityisen mittava täydennys Apolloon oli talouden ennustamisen työkalu, joka avaa kunnille mahdollisuuden tarkastella investointipäätösten vaikutuksia kunnan talouteen pitkällä aikavälillä. Yhteistyökumppanin ja asiakkaiden kanssa

Liiketoiminta/Rahoitus

tiivissä yhteistyössä kehitetty ja pilotoitu työkalu on tarkoitettu tuoda laajemmin asiakkaiden saataville Apollo-palvelun osana vuonna 2019. Lisäksi vuodesta 2018 alkaen Apolloon voi tuoda automaattisesti myös asuntoyhtiöiden portfoliot, mikä mahdollistaa selkeämmän näkyvyyden kuntakonsernin talouden kokonaiskuvaan.

Vastuullisia rahoitusvaihtoehtoja

Perinteisen lainan rinnalla suositaan ovat kasvattaneet vaihtoehtoiset rahoitusmuodot, jotka tuovat kaivattua joustoa toimintaympäristön muutoksiin. Esimerkiksi kiinteistöleasingin kysyntä on jatkunut vuonna 2018 vahvana ja sen käyttö kouluhankkeissa

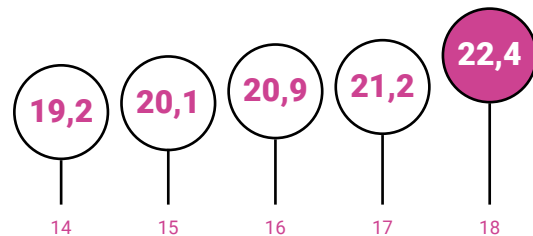
on ollut yleistä. Myös kiinteistöleasingrahoitusta ja elinkaarimallia yhdistävien hankkeiden suosio on lisääntynyt.

Kuntarahoitus lanseerasi vuonna 2018 erityisesti suurten kuntien ja sairaanhoitopiirien tarpeisiin suunnitellun limiittituotteen, jonka avulla kunnat voivat varmentaa suurten hankkeiden kuten sairaaloiden rahoitusta.

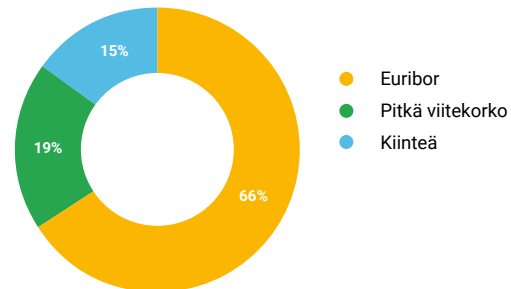
Myös Kuntarahoituksen tarjoama, ympäristöinvestointeihin tarkoitettu vihreä rahoitus on ollut vuonna 2018 kysyttyä. Vihreää rahoitusta nostettiin vuonna 2018 340 miljoonan euron arvosta, ja vuoden aikana käynnistyneiden hankkeiden kokonaismäärä on säilynyt vuoden 2017 tasolla. Selkeitä ja mitattavia ympäristö-

hyötyjä aikaansaaviin investointeihin haettava rahoitusmuoto on kasvattanut suosiotaan myös asuntosektorilla, jossa käynnistyi vuoden aikana 12 vihreällä rahoituksella rahoitettua hanketta. Päätöksen vihreän rahoituksen myöntämisestä tekee ulkopuolista asiantuntijoista koostuva arviointiryhmä. Tarjoamalla vihreään rahoitukseen marginaalilennuksen Kuntarahoitus kannustaa asiakkaitaan ympäristöystävällisempiin ratkaisuihin.

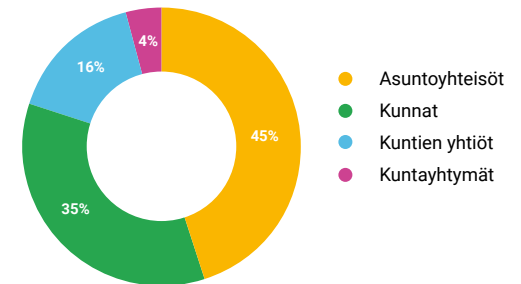
Lainakannan kehitys 2014–2018, miljardia €

Lainakannan korkosidonnaisuus %

Lainakanta asiakkaittain %

Case: Ketterä ratkaisukehitys

Talousennustetyökalu rakennettiin ketterästi ja yhteistyössä asiakkaiden kanssa.

Apollosta visualisoituja talousennusteita

Vuoden 2019 aikana Kuntarahoituksen asiakkaat pääsevät laatimaan pitkän ajan talousennusteita Apollo-palvelun talousennustetyökalulla. Ennusteiden rakentamisen lisäksi työkalu mahdollistaa tulevaisuuden investointien vaikutusten arvioinnin kuntatalouteen pitkällä aikavälillä.

Talousennustetyökalu tuottaa lukujen lisäksi visualisoituja graafeja, mikä auttaa ennusteiden viestimisessä. Palvelussa voi valita eri kriteerejä ennusteiden laskemiseksi. Työkalu hakee Tilastokeskuksen datasta kuntien

toteutuneet talousluvut, tuloksen, taseen ja rahoituslaskelman. Sillä voi myös vertailla oman kunnan talouslukuja muiden kuntien lukuihin.

Työkalu rakennettiin lyhyessä ajassa ja ketterästi yhteistyössä asiakkaiden kanssa. Investointi- ja rahoituspäätöksiin liittyvän tiedon ja päätöksenteon työkaluja kootaan Apollo-palveluun pala kerrallaan. Samalla Kuntarahoitus vie eteenpäin digitaalisten palveluiden kehitystä, talouden suunnittelua ja vastuullista päätöksentekoa koko sektorilla.

Inspira: Asiakkaiden toimintaympäristön muutokset lisäävät palvelujen kysyntää

Neuvonantopalveluihin keskittyvän Kuntarahoituksen tytäryhtiön Inspiran toimeksiannoissa painoutuivat valmisteilla ollut maakunta- ja sote-uudistus sekä koulujen ja päiväkotien rakennusinvestointien kilpailutuksiin sekä yritysjärjestelyihin liittyvät hankkeet. Inspira pyrkii toimimaan entistä keskeisemmässä roolissa konsernin asiantuntijapalveluiden tarjoamisessa.

Toimintaympäristössä tapahtuvissa muutoksista erityisesti väestön ikääntyminen ja maan sisäinen muuttoliike lisäävät Inspiran palvelujen kysyntää. Tarve hoivapalveluille ikääntyvässä kunnissa lisääntyy, kun taas kasvavissa keskuksissa rakennetaan uutta infrastruktuuria sekä kouluja ja päiväkoteja.

Myös vuonna 2018 suuri osa Inspiran toimeksiannoista liittyi tavalla tai toisella valmisteilla olleeseen maakunta- ja sote-uudistukseen. Valmisteilla olleella lainsäädännöllä olisi laaja-alaiset vaikutukset kuntien toimintaan, ja hankkeet ovat liittyneet muun muassa kilpailutusten järjestämiseen, hoivakiinteistöjen myyntiin sekä kuntien tukipalveluiden järjestämiseen.

Kuntien rakennushankkeiden elinkaarimalleihin liittyvän neuvonannon kysyntä jatkui myös vahvana, kun kunnat hakevat kestäviä ratkaisuja koulujen ja päiväkotien sisäilmaongelmiin. Inspira osallistui tilikauden aikana myös kuntien palvelutuotannon omistusjärjestelyihin muun muassa energiasektorilla ja kiinteistöhuollossa. Myös sairaanhoitopiirejä avustettiin tukipalveluiden uudelleenjärjestelyissä. Inspiran liikevaihto vuonna 2018 oli noin 2,5 miljoonaa euroa (2017: 2,7 miljoonaa euroa).

Anssi Wright aloitti yhtiön toimitusjohtajana syyskuussa. Vuoden lopussa yhtiössä työskenteli yhteensä kymmenen asiantuntijaa.

Inspira panostaa edelleen henkilökunnan osaamisen kehittämiseen, jotta se voi tarjota asiakkailleen parasta asiantuntemusta kussakin tilanteessa. Myös palvelutarjontaa sovitetaan jatkuvasti vastaamaan asiakkaiden muuttuvia tarpeita. Jatkossa Inspira pyrkii toimimaan entistä keskeisemmässä roolissa konsernin asiantuntijapalveluiden tarjoamisessa.

Case: Kuntarahoituksen ja Inspiran yhteistyö

*Mansikkalan koulu on
valtakunnallisesti rohkea ja
innovatiivinen edelläkävijähanke.*

Suomen suurin puinen koulukeskus toteutetaan elinkaarimallilla

Osana Imatran kaupungin koulu- ja päiväkotiverkon uudistusta Mansikkalan kaupungin-osaan rakennetaan massiivipuinen koulu-keskus. Noin 11 000 neliön ja 45 miljoonan euron investointi on valtakunnallisesti rohkea ja innovatiivinen edelläkävijähanke, jossa yhdistyvät ekologisuus, puurakentaminen sekä tilojen vahva muunneltavuus.

Kuntarahoituksen tytäryhtiö Inspira kartoitti kouluhankkeelle vaihtoehtoiset toteutus- ja rahoitusmallit. Koulukeskus toteutetaan elinkaarimallilla. Elinkaarimallissa yhdellä kilpailutuksella ja yhdellä sopimuksella tilataan ison kohteen suunnittelu, rakennuttaminen ja pitkäaikainen ylläpito. Sopimusvastapuoli vastaa kaikista teknisistä hankeris-keistä sopimuskauden ajan, joka Mansikkalan koulukeskuksen tapauksessa on 20 vuotta.

Tehokasta työtä maailmalla kotimaisten investointien mahdollistamiseksi

Kuntarahoitus tekee kaiken varainhankintansa kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta, missä hyvät olosuhteet jatkuivat myös vuonna 2018, joskin heikkenivät loppuvuotta kohden. Suomen vahvistuva talous hyödytti jo entisestään hyvämaineisen yhtiön toimintaa.

Vuotta 2018 leimasivat kiristyneet suurvaltasuhteet ja kansainvälisen kauppasodan uhka, Italian heikentynyt taloustilanne sekä alkuvuodesta 2019 odotettavissa oleva Brexit eli Britannian ero Euroopan unionista.

Talous oli vuonna 2018 kuitenkin noususuhdanteessa. Suomen talous kasvoi euroalueen taloutta nopeammin ja julkisen talouden velan suhteessa bruttokansantuotteeseen odotetaan alenevan. Tämä on noteerattu myös pääomamarkkinoilla, joilla Suomen ja samalla Kuntarahoituksen maine on vahvistunut entisestään.

Vuoden toisella puoliskolla markkinoiden tunnelmat muuttuivat epävakaisemmiksi ja riskipreemiot lähtivät voimakkaaseen nousuun. Samalla korot kääntyivät laskuun vuoden loppua kohden. Tämän taustalla olivat kansainvälisen kaupan heikentyneet näkymät, euroalueen talouspoliittiset ongelmat sekä Euroopan keskuspankin arvopaperien osto-ohjelman alasajo.

Epävarmuustekijöiden vaikutukset Kuntarahoituksen varainhankintaan jäivät vähäisiksi ja yhtiön varainhankinta onnistui erittäin hyvin. Uuden varainhankinnan määrä vuonna 2018 oli 7,4 miljardia euroa (vuonna 2017: 9,5 miljardia euroa).

Onnistuneita liikkeeseenlaskuja

Julkisten liikkeeseenlaskujen osuus Kuntarahoituksen varainhankinnassa vuonna 2018 oli suunniteltua suurempi, erityisesti euromääräisten bondien kysyntä kasvoi.

Kuntarahoitus laski liikkeeseen neljä viitelainaa, joista kaksi oli Yhdysvaltain dollarimääräisiä, yksi Britannian puntamääräinen ja yksi euromääräinen. 15 vuoden mittainen 500 miljoonan euron laina on yhtiön historian toistaiseksi pisin viitelaina.

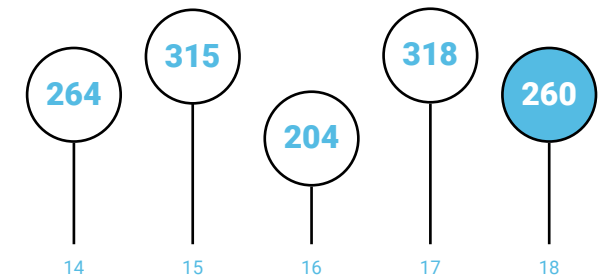
Viitelainatransaktioiden ajoitukset onnistuivat erittäin hyvin. Euroopan keskuspankin määrällisen elvytyksen keventämistä oli jo osattu odottaa, ja siksi viitelainatransaktio euromarkkinalla tehtiin heti alkuvuodesta. Uusien transaktioiden lisäksi yhtiö kasvatti jo olemassa olevien euroviitelainojensa kokoa avaamalla ne uusille sijoituksille.

Julkisten viitelainojen osuus yhtiön varainhankinnassa ja samalla institutionaalisten sijoittajien osuus yhtiön sijoittajakunnassa on

kasvanut jatkuvasti. Yhtiö panostaakin viitelainastrategiassaan yhä vahvemmin ennakoitavuuteen palvellakseen institutionaalista sijoittajakuntaansa entistä paremmin. Kuntarahoituksella on pitkäaikaisena yhteistyökumppaninaan noin 20 kansainvälistä pankkia, jotka toimivat välittäjinä julkisten viitelainojen järjestämisessä.

Merkittävä osa Kuntarahoituksen varainhankinnasta tehdään Japanissa, jossa Kuntarahoitus oli vuonna 2018 yksi merkittävimmistä pohjoismaisista liikkeeseenlaskijoista volyyymilla mitattuna.

Varainhankintajärjestelyiden määrä 2014–2018 (kpl)

Liiketoiminta/Varainhankinta

Vastuullisuus kiinnostaa sijoittajia

Kuntarahoituksen julkisesti liikkeeseen laskemat vihreät bondit eli ympäristöinvestointeihin korvamerkityt joukkovelkakirjalainat ovat olleet erittäin kysytyjä ja ne on ylimerkitty nopeasti. Maaliskuussa Environmental Finance -lehti palkitsi Kuntarahoituksen vuoden parhaasta vihreästä bondista. Palkittu, vuoden 2017 syksyllä liikkeeseen laskettu 500 miljoonan euron bondi on yhtiön tähän asti kysytyin joukkovelkakirjalaina. Se ylimerkittiin kuusinkertaisesti.

Kuntarahoitus oli kotimaisen pörssin ensimmäinen vastuullisten bondien liikkeeseenlaskija, kun Nasdaq Helsinki avasi 31.5.2018 uuden vastuullisten bondien markkinasegmentin. Kuntarahoitus kaksoislistasi alun perin Lontoon pörssiin listatut kaksi vihreää bondiaan myös Helsinkiin.

Yhtiö seuraa tarkasti vastuullisten tuotteiden kysyntää kansainvälisillä pääomamarkkinoilla. Ympäristöinvestointeihin suunnattujen

vihreiden bondien kysyntä on kasvanut. Seuraava vihreä bondi on tavoitteena laskea liikkeeseen vuoden 2019 aikana.

Palkittua työtä Japanin markkinoilla

Kuntarahoitus on ollut Japanissa aktiivinen strukturoitujen tuotteiden liikkeeseenlaskija. Yhtiö palkittiinkin lokakuussa työstään maan pääomamarkkinoilla, kun se voitti brittiläisen markkinatietoa tarjoavan mtn-i:n palkintojenjaon arvostetuimman kategorian ja valittiin parhaaksi Uridashi-liikkeeseenlaskijaksi. Lisäksi Kuntarahoitus sai vuoden parhaan transaktion palkinnon osakkeisiin sidottujen indeksilainojen sarjassa.

Noin 20 prosenttia Kuntarahoituksen varainhankinnan vuosittaisista tarpeista kertyy Uridashi-markkinoilta. Yhtiön tavoitteena on palvella aktiivista japanilaista sijoittajakuntaansa hyvin myös jatkossa.

Varautumista epävarmuuteen

Mahdollinen kauppasota on suuri riski maailmantalouden kasvuille. Vuoden 2018 loppupuoliskolla osakkeiden hinnat lähtivät jo laskuun. Epävarmuuden kasvaessa myös rahoituskustannusten odotetaan nousevan. Euroopan keskuspankin odotetaan nostavan ohjaukorkoaan vuoden 2019 jälkimmäisellä puoliskolla.

Velkaantuneen Italian tilanteen kriisiytyminen ja eripurana jatkuminen EU:n kanssa vaikuttaisi väistämättä koko Eurooppaan. Kuntarahoitus ylläpitää hajautettua varainhankintaohjelmaa ja on valmis esimerkiksi korvaamaan euroalueen varainhankintaa toisilla valuutoilla, mikäli euroalue joutuisi kriisiin ja kysyntä eurovaluutalle ja -riskille vähenisi.

Vuoden 2018 aikana Kuntarahoitus valmistautui Brexiitiin, jotta sen vaikutukset yhtiön liiketoimintaan jäisivät mahdollisimman pieniksi. Uusien, EU:n alueelle perustettujen sopimusvastapuolten

Liiketoiminta/Varainhankinta

kanssa laadittiin uusia sopimuksia, ja tätä työtä jatketaan vielä vuoden 2019 alussa.

Pääomamarkkinoilla epävakautta aiheuttaa myös viitekorkouudistus. Libor-korosta on päätetty luopua asteittain vuoden 2021 loppuun mennessä. Libor on Euribor-koron tapaan vaihtuva korko, johon on sidottu merkittävä määrä rahoitussopimuksia, joten sen muutoksilla on suuri vaikutus myös kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla. Vielä ei ole tiedossa, millä ja miten Libor-korko korvataan. Kuntarahoitus pyrkiiikin toistaiseksi välttämään Liboriin sidottuja tuotteita.

Viitekorkouudistus koskee myös euroaluetta, sillä Eonia- ja Euribor-korkojen tulevaisuus on myös epävarmaa. Eonia on jo päätetty lakkauttaa, eikä Euriborkaan täytä uusia vaatimuksia.

Vuosi 2019 tulee olemaan kansainvälisillä pääomamarkkinoilla haastava. Kuntarahoituksella on markkinoilla vakiintunut asema, ja siksi rahoituksen saatavuuden uskotaan pysyvän hyvänä myös tulevana vuonna epävarmuustekijöistä huolimatta. Kuntarahoitus tulee laskemaan liikkeeseen viitelainoja myös vuonna 2019.

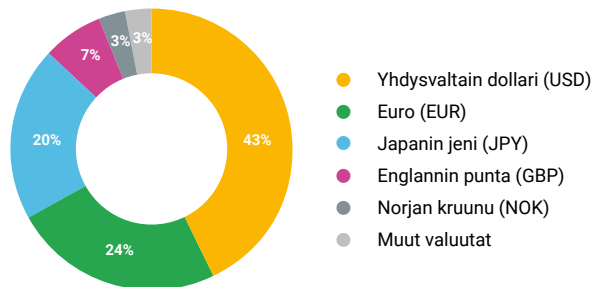
Työtä maailmalla suomalaisen asiakkaan parhaaksi

Kuntarahoituksen varainhankinnan tehtävänä on varmistaa kotimaisille asiakkaille rahoituksen saatavuus kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta mahdollisimman kustannustehokkaasti pitkällä aikavälillä markkinatilanteesta huolimatta. Kuntarahoituksen varainhankinnan periaatteisiin kuuluu tehokas hajauttaminen. Varainhankinta on hajautettu eri markkinoille, valuuttoihin, maturiteetteihin sekä eri sijoittajakohderyhmille. Yhtiössä varmistetaan,

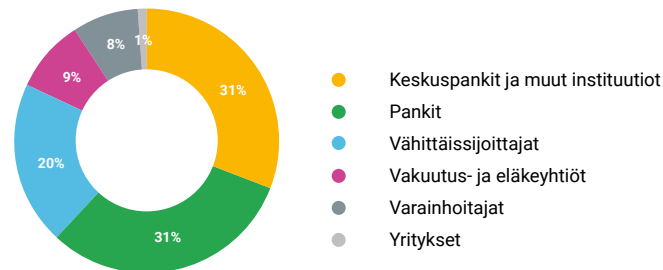
että varainhankinnassa vältetään epäeettisten kohde-etuksien käyttö indeksilainoissa ja valitaan liikkeeseenlaskujen valuutat huolellisesti. Valuutta- ja korkoriskiltä suojaudutaan johdannaisia käyttämällä.

Pääomamarkkina-asiantuntijoiden työ on vuoden 2018 aikana tullut entistä näkyvämmäksi suomalaiselle asiakaskunnalle. Lokakuussa asiantuntijat ryhtyivät julkaisemaan kuukausittaisia markkinakatsausta euroalueen talousnäkymistä. Lisäksi pääomamarkkinoiden asiantuntija on tarvittaessa mukana laatimassa asiakuussuunnitelmia yhdessä asiakasvastaavien kanssa.

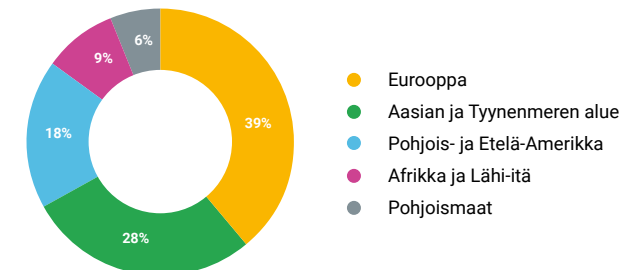
Tehty varainhankinta 2018 valuutoittain %

Tehty varainhankinta 2018 sijoittajatyypeittäin %

Tehty varainhankinta 2018 alueittain %

Case: Varainhankinta

Kuntarahoitus voitti Environmental Financen Green Bonds Awardsien isoimman paikallisen liikkeeseenlaskun palkinnon.

Vastuullinen varainhankinta ja työ Japanissa palkittiin

Rahoitusalan ympäristöteemoihin ja vihreisiin bondeihin keskittyvä kansainvälinen Environmental Finance -lehti palkitsi maaliskuussa 2018 Kuntarahoituksen vuonna 2017 liikkeeseen lasketun euromääräisen vihreän bondin. Lisäksi Kuntarahoitus voitti Environmental Financen Green Bonds Awardsien isoimman paikallisen liikkeeseenlaskun palkinnon. Palkintoraadissa on edustettuna sijoittajia, pankkeja ja muita ympäristöalan asiantuntijoita, joilla on merkittävä vaikutus kansainvälisten ympäristösijoittajien näkemyksiin sijoituskohteista.

Kuntarahoitus palkittiin myös pitkäjänteisestä työstään Japanin pääomamarkkinoilla, kun se voitti ensimmäistä kertaa jaettujen Uridashi-palkintojen arvostetuimman kategorian. Brittiläinen markkinatietoa tarjoava mtn-i valitsi yhtiön parhaaksi Uridashi-liikkeeseenlaskijaksi lokakuussa 2018. Lisäksi Kuntarahoitus sai vuoden parhaan diilin palkinnon osakkeisiin sidottujen indeksilainojen sarjassa.

Uridashi-lainat on suunnattu japanilaisille yksityissijoittajille. Kuntarahoituksen vuosittaisen varainhankinnan tarpeesta noin 20 prosenttia kertyy Uridashi-markkinoilta.

Likviditeetin hallinta ja treasury

Vuosi 2018 oli markkinoiden sekä likviditeettisijoitusten kannalta kaksijakoinen. Ensimmäinen vuosipuolisko oli vakaa ja rahoitusmarkkinoiden tunnelma jatkui positiivisena vahvan edellisuuden seurauksena. Euroalueen pitkät korot nousivat maltillisesti USA:n korkojen vanavedessä ja liikkeeseenlaskijoiden riskipreemiot pysyivät alhaisilla tasoilla.

Vuoden toisella puoliskolla markkinoiden tunnelmat muuttuivat epävakaisemmiksi ja riskipreemiot lähtivät voimakkaaseen nousuun. Samalla korot kääntyivät laskuun vuoden loppua kohden. Tämän taustalla olivat kansainvälisen kaupan heikentyneet näkymät, euroalueen talouspoliittiset ongelmat sekä Euroopan keskuspankin arvopaperien osto-ohjelman alasajo.

Likviditeettisijoitusten kannalta markkinoiden muutoksella ei ollut merkittävää vaikutusta, sillä sijoitusten korkoriski on suojattu koronvaihtosopimuksilla ja riskipreemioiden leventymiseen varauduttiin koko vuoden ajan lisäämällä käteissijoitusten määrää sekä lyhentämällä uusien pitkien sijoitusten juoksuaikaa tulosherkkyiden vähentämiseksi.

Vuoden 2018 lopussa yhtiön likvidit varat olivat yhteensä 8,7 miljardia euroa (2017: 9,3 miljardia euroa). Arvopaperisijoitusten kokonaismäärä vuoden 2018 lopussa oli 5,1 miljardia euroa (2017: 5,8 miljardia euroa) ja niiden keskimääräinen luottoluokitus AA (2017: AA). Arvopaperisalkun keskimääräinen maturiteetti oli vuoden lopussa 2,1 vuotta (2017: 2,5).

Optimaalinen likviditeetin hallinta

Kuntarahoituksen treasury varmistaa kokonaislikviditeetin optimaalisen käytön. Lyhyen ajan likviditeettivaateena vähimmäismäärän tulee täyttää lakisääteinen maksuvalmiusvaatimus

(LCR) jokaiselta päivältä. LCR-vähimmäisvaade on 100 prosenttia. Pitkän aikavälin vaateena kokonaislikviditeetin määrän on riitettävä keskeytymättömään liiketoiminnan jatkamiseen vähintään 12 kuukauden ajan (Survival Horizon) yhtiön riskinottohalukkuuden viitekehysten mukaisesti. Likviditeetin enimmäismäärää säädetään taseen koon mukaan, jotta se ei kasva liian suureksi suhteessa omiin varoihin.

Vuoden 2018 lopussa yhtiön LCR-luku oli 177 % (2017: 173 %) ja kokonaislikviditeetti olisi riittänyt kattamaan keskeytymättömän liiketoiminnan jatkamisen 13 kuukaudeksi (2017: 12 kk).

Kuntarahoitus arvioi säännöllisesti sijoitustensa likviditeetin laatua sekä sijoitusten vakuuskelpoisuutta repo- eli takaisinostosopimusten markkinoilla. Vuoden 2018 lopussa 84,7 prosenttia kaikista pitkäaikaisista sijoituksista oli vakuuskelpoisia Euroopan keskuspankkiin.

Tehokasta markkinariskien hallintaa

Treasury vastaa yhtiön markkinariskien hallinnasta yhtiön riskipolitiikoiden sekä riskinottohalukkuuden viitekehysten mukaisesti. Taseen korkoriskiasema pidettiin vuonna 2018 pääsääntöisesti ennallaan matalalla tasolla suojaamalla kiinteäkorkoiset velka- ja saatavaerät vaihtuvaan korkoon. Kuntarahoitus päätti vuonna 2018 muuttaa korkoriskistrategiaa siten, että jatkossa korkoriskin hallinnan pääpaino on korkokatteen vakauttamisessa ottaen huomioon vallitseva korkoympäristö. Uusi strategia otetaan käyttöön asteittain.

Kuntarahoitus pyrkii tehokkaasti hallitsemaan valuutariskiä ja soveltaa sen hallinnassa samoja hyvin konservatiivisia periaatteita kuin muussakin riskienhallinnassaan. Yhtiö suojautuu valuut-

tariskiltä johdannaissopeuksilla. Pääsääntönä on, että kaikki valuuttamääräinen varainhankinta sekä sijoitukset suojataan tehoketkellä. Edellisen lisäksi yhtiö joutuu toimittamaan valuuttamääräistä käteisvakuutta korkojohdannaisten keskusvastapuolelle. Tällä ei kuitenkaan ole merkittävää tulosvaikutusta.

Likviditeettisijoitusten hallinta

Kuntarahoituksen pitkän likviditeetin luotto- ja markkinariskejä sekä tuotto-odotusta hajautetaan omaisuusluokittain ja maakohdaisesti. Sijoitusten herkkyyttä spread-muutoksille pienennettiin vuoden 2018 aikana lyhentämällä sijoitusten keskimaturiteettia.

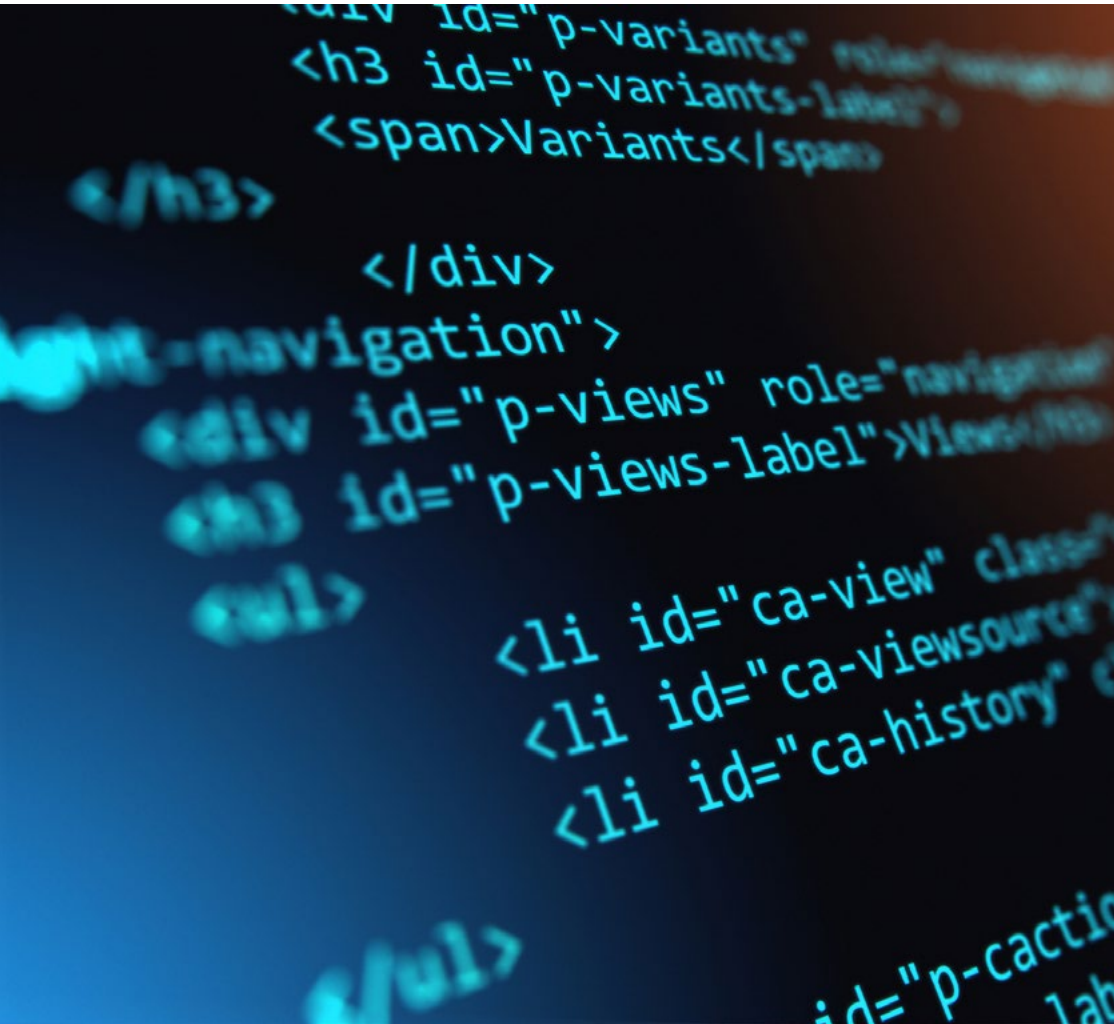
Vuonna 2018 vähennettiin sijoitusten osuutta rahoituslaitoksiin ja lisättiin vakuudellisten bondien osuutta. Lisäksi erääntyviä pitkiä sijoituksia allokoitiin enemmän lyhyisiin sijoituksiin heikosta tuotto-odotuksesta johtuen. Maakohtaisesti yhtiö pienensi muun muassa Iso-Britannian liikkeeseenlaskijoihin tehtyjen sijoitusten määrää.

Vastuullista sijoittamista

Kuntarahoitus jatkoi vastuullisten SRI-sijoitusten (Socially Responsible Investments) lisäämistä vuonna 2018. Niiden määrä oli vuoden lopussa 110 miljoonaa euroa. Vastuullisten sijoitusten tavoitemäärä on johdettu osuutena yhtiön vihreiden bondien varainhankintakannasta.

Kuntarahoitus noudattaa likviditeettisijoituksissaan yhtiön hallituksen hyväksymää vastuullisuuspolitiikkaa. Yhtiö seuraa sijoitussalkkunsaa liikkeeseenlaskijoiden ympäristö- ja sosiaalista vastuuta sekä hyvää hallintotapaa. Tämä tapahtuu sijoitusten ESG-arvoa seuraamalla.

Case: Robotiikan hyödyntäminen

Väinö on lisännyt tehokkuutta ja vapauttanut asiantuntijoiden aikaa manuaalisesta työstä asiakkaiden ongelmien ratkaisuun.

Robottikollega Väinö käsittelee päättyviä sopimuksia

Kuntarahoituslaisten ensimmäinen robottikollega Väinö aloitti työnsä kesällä 2018. Väinö otettiin ilolla vastaan, sillä se ryhtyi tekemään manuaalista työtä, jota joskus jouduttiin teemmään ylitöinä viikonloppuisin. Väinö käsittelee päättyviä leasingisopimuksia väsymättä ja aina, kun siihen on tarve.

Robotti hyödyntää UiPath-ohjelmistorobotiikka-alustaa, ja se syntyi robotiikkaan erikoistuneen yrityksen kanssa yhteistyössä. Samalla

Kuntarahoituksessa on koulutettu henkilöstöä ja rakennettu kyvykkyyttä laajentaa robotiikan hyödyntämiskohteita yhtiössä omin voimin.

Väinö on lisännyt tehokkuutta ja vapauttanut asiantuntijoiden aikaa manuaalisesta työstä asiakkaiden ongelmien ratkaisuun. Samalla työtyytyväisyys on lisääntynyt. Sama tavoite on kaikilla Kuntarahoituksen teknologian hyödyntämiseen liittyvillä hankkeilla.

Vastuullisuus

Kuntarahoitus edistää omalla työllään lähes jokaisen YK:n kestävän kehityksen tavoitteen toteutumista. Vuonna 2018 keskityttiin erityisesti vastuullisuuspolitiikan viemiseksi osaksi käytännön työtä. Lisäksi käynnistettiin useita hankkeita eri kumppaneiden kanssa.

Vastuullisuus ohjaa valintoja

Kuntarahoituksen tehtävänä on rakentaa vastuullisesti parempaa tulevaisuutta yhdessä asiakkaan kanssa. Yhtiö edistää omalla työllään lähes jokaisen YK:n kestävän kehityksen tavoitteen toteutumista. Vuoden aikana keskityttiin erityisesti vastuullisuuspolitiikan tuomiseen osaksi käytännön työtä.

Kuntarahoituksen päätösten ja toiminnan on oltava kestäviä niin yhtiön kuin sen osakkaiden, asiakkaiden, sijoittajien ja suomalaisen yhteiskunnan kannalta. Yhtiö edistää omalla työllään lähes jokaisen YK:n kestävän kehityksen tavoitteen toteutumista sekä Suomen hallituksen Agenda 2030 -toimeenpanosuunnitelman painopistealueita, joihin kuuluu hiilineutraali ja resurssiviisas Suomi sekä yhdenvertainen, tasa-arvoinen ja osaava Suomi. Vastuullisuus on yhtiön toiminnassa sisäänrakennettuna – rahoitettavilla kohteilla rakennetaan suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa.

Laajan yhteiskunnallisen vaikuttavuutensa takia Kuntarahoitus rakentaa määrätietoisesti kumppanuuksia ja yhteistyötä myös muiden keskeisten sidosryhmien kanssa. Tällaisia ovat muun muassa Kuntaliitto, Keva, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA, ympäristöministeriö, Valtiokonttori, Suomen ympäristökeskus SYKE, yliopistot ja korkeakoulut, liikepankit sekä monet muut toimijat.

Kuntasektorilla on suuri rooli Suomen kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamisessa. Kuntarahoituksen vihreä rahoitus tukee hiilineutraalustavoitetta kannustamalla kuntia ympäristöystävällisempään rakentamiseen. Vihreän rahoituksen kohteista tehdään vaikutusten arviointi.

Kestävän kehityksen edelläkävijyys

Kuntarahoitus on osaltaan rakentamassa suomalaisen hyvinvoinnin perusteita, ja keskittyy työssään erityisesti koulutuksen ja sivistyksen edistämiseen, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen sekä asumisen saavutettavuuteen ja turvallisuuteen. Yleishyödyllisen asuntotuotannon osuus Kuntarahoituksen rahoituksesta on vuosittain noin 40 prosenttia. Sen lisäksi, että yleishyödyllisellä asuntotuotannolla mahdollistetaan kohtuuhintaista ja erityisryhmien asumista, voidaan sillä ehkäistä alueiden ja ihmisten eriarvoistumista.

Yhtiö tukee suomalaisia yliopistoja ja korkeakouluja lahjoituksin ja jakaa niiden kanssa osaamistaan erityisesti kuntasektorin talouteen ja rahoitukseen liittyen. Yhdessä pääkaupunkiseudun kaupunkien ja Kuntaliiton kanssa Kuntarahoitus on lahjoittanut Aalto-yliopistoon Suomen ensimmäisen kaupunkitaloustieteen professuurin, joka tuo osaamista ja tietoa kaupunkien elinvoimaisuuden ja elinkeinopolitiikan kysymyksiin.

Vastuulliset tuotteet ja palvelut

Henkilöstön työhyvinvoinnin kehittäminen

Vastuullinen hallintotapa

Vastuullisuus Kuntarahoituksessa

Vuonna 2018 uusia hankkeita käynnistettiin muun muassa Helsingin yliopiston kanssa. Joulukuussa Kuntarahoituksen, Helsingin yliopiston ja Helsinki Think Companyn järjestämässä viikonlopun mittaisessa Mini Challenge -työpajassa tutkittiin, mistä hyvinvointi rakentuu ja suunniteltiin ratkaisuja investointien vaikutusten arvioimiseen. Helsingin yliopiston kanssa yhteistyössä valmisteltiin myös vuonna 2019 toteutettavaa Hyvä (yhteis)kunta Master Class -ohjelmaa, jonka teemana on kestävä hyvinvointi tulevaisuuden kunnissa ja kaupungeissa. Kuntarahoitus aloitti myös yhteistyön Yrittäjätoiminnan tukemiseksi peruskoulun kuudesluokkalaisten suunnatussa työelämään, talouteen ja yhteiskuntaan liittyvän oppimiskokonaisuudessa. Lisätietoa kumppanuuksista ja yhteistyöprojekteista löytyy vastuullisuusraportista.

Vastuullisuuspolitiikka koskee jokaista

Maaliskuussa 2018 yhtiö julkaisi ensimmäisen, vuotta 2017 koskevan vastuullisuusraporttinsa. Raportissa kerrotaan Kuntarahoituksen vastuullisuuden pääperiaatteet, tavoitteet ja mittarit. Vastuullisuusraportti vuodesta 2018 julkaistaan maaliskuussa 2019.

Helmikuussa 2018 Kuntarahoituksessa hyväksyttiin yhtiötasoinen vastuullisuuspolitiikka (aiemmin eettiset periaatteet), joka on julkaistu myös Kuntarahoituksen verkkosivuilla. Vastuullisuuspolitiikka koskee kaikkia Kuntarahoitus-konsernin toiminnan osa-alueita ja työntekijöitä. Poliitikassa määritellään, miten yhtiössä toimitaan ja mitä työntekijöiltä odotetaan. Vastuullisuuspolitiikan avulla pyritään vähentämään yhtiöön, sen työntekijöihin ja maineeseen kohdistuvia riskejä, joilla voi olla merkittäviä haitallisia vaikutuksia yhtiön toimintaan ja kannattavuuteen.

Vuoden aikana henkilöstölle järjestettiin kolme vastuullisuuspolitiikkaan liittyvää koulutustilaisuutta, joissa kiinnitettiin huomiota erityisesti eettisten toimintatapojen näkökulmasta epäselvien

tilanteiden tunnistamiseen ja toimimiseen tällaisissa tilanteissa. Jokaisen työntekijän on lisäksi läpäistävä vastuullisuuspolitiikkaan liittyvä verkkotesti.

Vastuullisesti liiketoiminnan kaikilla osa-alueilla

Kuntarahoitus myöntää rahoitusta asiakkaalle vain jos investointipäätöksen katsotaan olevan kestävä asiakkaan talouden kannalta myös pitkällä aikajänteellä. Asiakasta autetaan löytämään sen muuttuviin tarpeisiin ja talouteen sopivin ratkaisu, myös rahoituksen elinkaaren myöhemmissä vaiheissa.

Varainhankinnassa vastuullisuus näkyy vahvimmin vihreinä bondeina ja tulevaisuudessa mahdollisesti myös muina vastuullisina bondeina. Kuntarahoituksen toimintaan kansainvälisellä pääomamarkkinalla kuuluu olennaisena osana avoimuus, läpinäkyvyys, ennakoitavuus ja riskialttiiden tuotteiden välttäminen sekä keskeisimpänä rahoituksen hankkiminen suomalaisille asiakkaille mahdollisimman kustannustehokkaaseen hintaan. Kuntarahoitus myös seuraa omien sijoitustensa vastuullisuutta neljännesvuosittain laskettavan ESG-mittarin avulla.

Henkilöstön työhyvinvointiin, työssä viihtymiseen sekä tasapuolisten mahdollisuuksien tarjoamiseen panostetaan Kuntarahoituksessa. Työhyvinvoinnin kehittämiseen on määritelty tavoitteet ja mittarit, joita seurataan. Kuntarahoituksen henkilöstö kooke tekevänsä merkityksellistä työtä.

Erityisesti järjestelmien kehityksessä hyödynnetään yhä enemmän kumppaneita. Vastuullisuus huomioidaan myös kumppanivaihtoissa ja kehitystyössä. Vastuullisuutta tukevia kehityshankkeita priorisoidaan. **Lisätietoa Kuntarahoituksen vastuullisuudesta löytyy yhtiön vastuullisuusraportista.**

Henkilöstö

Kuntarahoituksen henkilöstömäärä kasvoi edelleen. Vuonna 2018 henkilöstöhallinnossa keskityttiin esimiestyön käytäntöjen, perehdytyksen ja henkilöstöhallinnon prosessien digitalisoinnin valmisteluun. Työntekijät kokevat työnsä merkitykselliseksi ja arvostavat työn tarjoamia kehittymisen mahdollisuuksia.

Henkilöstö

Merkityksellistä työtä kasvavassa ja kehittyvässä yhteisössä

Asiantunteva ja työssään viihtyvä henkilöstö on Kuntarahoituksen merkittävin voimavara, jonka hyvinvointiin ja koulutukseen panostetaan. Kuntarahoituksen henkilöstö pitää työtään merkityksellisenä ja arvostaa työn tarjoamia kasvun ja kehityksen mahdollisuuksia. Vuoden 2018 aikana keskityttiin erityisesti esimiestyön käytäntöjen yhtenäistämiseen, perehdytyksen kehittämiseen ja henkilöstöhallinnon prosessien digitalisoinnin valmisteluun.

Kuntarahoituksen henkilöstömäärä oli myös vuonna 2018 kasvussa ja lisääntyi vuoden aikana 134 henkilöstä 151:een. Yrityksen kehityspanostukset sekä lisääntyneet viranomaisvaatimukset loivat osaltaan henkilöstötarpeita, ja rekrytoinnit painoutuivat eri-

tyisesti riskienhallinnan, raportoinnin, talouden sekä kehityksestä vastaavan osaston alueille.

Kuntarahoituksen työntekijät ovat sitoutuneita työhönsä, mikä näkyy pitkinä työsuhteina sekä henkilöstön vähäisenä vaihtuvuutena. Henkilöstön keskimääräinen ikä vuonna 2018 oli 30–39 vuotta, ja työntekijöiden ikärakenne on jakautunut tasaisesti 26–62 ikävuoden välille. Henkilöstömäärän kasvusta huolimatta Kuntarahoitus muodostaa tiiviin yhteisön, jonka kaikki työntekijät työskentelevät samassa toimipisteessä.

Työtä kuin itselle tekisi

Henkilöstökyselyn mukaan henkilöstö kokee Kuntarahoituksen vastuullisen roolin yhteiskunnan hyvinvointia tukevien hankkeiden

rahoittajana lisäävän työn merkityksellisyyttä ja motivaatiota. Osa vastaajista näki, että työskentely Kuntarahoituksella on kuin työn tekemistä itselle, sillä rahoitetut hankkeet koskettavat lähes jokaista suomalaista elämän varrella.

Henkilöstön työhyvinvointia ja työssä jaksamista tuetaan monilla työkykyä edistävillä ja työn kuormittavuutta ennaltaehkäisevillä toimilla. Vuoden 2018 aikana työntekijöille on tarjottu mahdollisuus osallistua muun muassa työhyvinvoinnin valmennusohjelmaan. Työssä jaksamista on vuoden aikana selvitetty työn kuormittavuustekijöitä kartoittavalla anonyymillä kyselyllä, jonka tulosten pohjalta työntekijät ovat tarvittaessa voineet hyödyntää työpsykologin palveluita osana työterveyshuoltoa.

Henkilöstö

Henkilöstökyselyn mukaan työntekijät arvostavat erityisesti Kuntarahoituksen tarjoamia ammatillisen kehittymisen mahdollisuuksia. Pienen, kansainvälisen rahoituslaitoksen monipuolisten ja laajojen toimenkuvien koetaan tukevan omaa ammatillista kasvua ja uran rakentumista, mikä lisää työn mielekkyyttä. Kuntarahoituksessa pääsee näkemään läheltä koko rahoituksen ketjun vaikutukset yhteiskunnan hyvinvoinnin ja palveluiden rakentamiseen.

Painopistealueina järjestelmien kehitys ja digitalisointi

Henkilöstön koulutukseen ja kehitysmahdollisuuksiin tullaan Kuntarahoituksessa panostamaan myös jatkossa. Kuntarahoituksen strategisena tavoitteena on olla asiakkaille nyt ja tulevaisuudessa paras asiantuntija, mihin peilaten myös henkilöstön osaamista kehitetään.

Vuonna 2018 esimiestyötä ja johtamista tuettiin luomalla pitkäkestoinen valmennusohjelma, jolla yhdenmukaistettiin esimiestyön käytäntöjä. Vuoden aikana päivitettiin myös tehtävien vaativuusalueiden arviointijärjestelmä.

Vuonna 2018 luotiin myös edellytyksiä henkilöstöhallinnon toimintojen digitalisoinnille. Vuodelle 2019 suunnitellun henkilöstöhallinnon järjestelmä uudistusprojektin tavoitteena on sujuvoittaa esimiestyöhön toimintaprosesseja, vähentää virhealttiutta sekä tukea henkilöstön kehittymistä e-oppimisympäristön ja interaktiivisten perehdytysmateriaalien avulla.

Kehityspanostukset ovat tuoneet uusia osaamis- ja rekrytointitarpeita etenkin kehitysosastolle, tukitoimintoihin sekä asiakasrajapintaan. Työtä tehostavan automatisaation ja robotiikan kasvava hyödyntäminen siirtää painopistettä manuaalisista työtehtävistä kohti korkeampaa lisäarvoa tuottavia toimenkuvia. Kehitys vapauttaa resursseja mielekkäämpiin tehtäviin, mutta vaatii henkilöstöltä myös muutos- ja kehitysvalmiuksia, joita tullaan tulevaisuudessa tukemaan muun muassa itseohjautuvuutta edistävän, valmentavan esimiestyön ja johtamisen kehittämisen avulla.

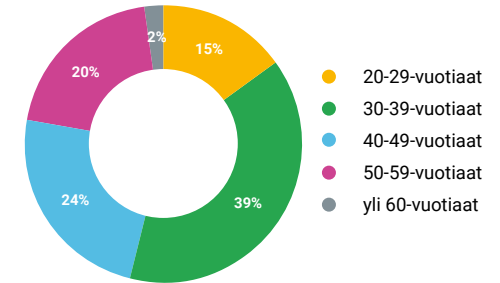
Lisääntyvät viranomaisvaatimukset lisäävät sääntelyä myös henkilöstöhallinnossa, jonka vuoksi Kuntarahoituksessa panostettiin vuonna 2018 erityisesti perehdytyksen kehittämiseen. Viranomaisvaatimukset näkyvät rekrytointien kasvuna eritoten riskienhallinnassa, raportoinnissa, talouspuolella sekä kehitysosastolla.

Jatkoa kasvun ja kehityksen polulla

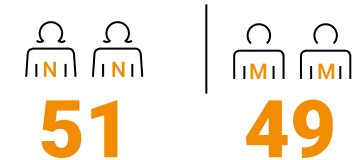
Hyvä taloustilanne luo kilpailua alan parhaista osaajista, mikä on tuonut rekrytoinnille uudenlaisia vaatimuksia. Kuntarahoitus on onnistunut rekrytoinneissaan vaikeasta tilanteesta huolimatta. Yhtiössä tullaan kuitenkin vuonna 2019 systemaattisemmin panostamaan muun muassa opiskelijayhteistyöhön. Organisaation kasvu haastaa myös henkilöstön välistä tiedonkulkua ja tulevana kehityskohteena on muun muassa parhaiten henkilöstön tiedontarpeita ja -vaihtoa palvelevien keinojen ja kanavien määrittely.

Vuonna 2019 keskeinen ponnistus tulee olemaan vuonna 2018 terävöitettyjen arvojen sekä asiakasstrategian linjausten vieminen käytännön työhön yhdessä henkilöstön kanssa.

Henkilöstön ikäjakauma 2018, %

Henkilöstön sukupuolijakauma 2018, %

Työntekijöiden omistautuneisuusindeksi 2018

77,3 %

Case: Henkilöstö

Vaihto on yksi mielekkäimmistä kehittymisen tavoista ja hieno mahdollisuus. Siitä saamani opit aion jakaa Kuntarahoituksessa laajemminkin.

Uusia näkökulmia kansainvälisestä työvaihdosta

Kuntarahoituksessa työntekijöiden ammatillista kehittymistä tuetaan monin tavoin, muun muassa tarjoamalla koulutusta sekä luomalla puitteita asiantuntijoiden väliseen osaamisen jakamiseen. Yksi osaamisen kehittämisen tavoista on mahdollisuus kansainväliseen työvaihtoon, jossa Kuntarahoitus tekee yhteistyötä muun muassa Alankomaissa toimivan kuntarahoittajan BNG:n kanssa.

Haagissa sijaitseva BNG on Kuntarahoituksen tapaan Euroopan keskuspankin suoran valvonnan alainen. Kun Haagista tiedusteltiin halukkaita työvaihtoon erityisesti viranomaisraportoinnin alueelta, raportointipäällikkönä työskentelevä **Katariina Ulanen** tarttui tilaisuuteen oitis.

– Tavoitteena oli lisätä ymmärrystä niistä viranomaisvalvonnan, raportoinnin ja

datanhallinnan osa-alueista, joissa voisimme tehdä BNG:n kanssa yhteistyötä sekä tutustua BNG:n toimintatapoihin. Toisaalta halusimme myös jakaa heille osaamista meidän hyväksi havaitsemistamme viranomaisraportoinnin malleista.

Työvaihto kirkasti Ulaselle oman työn prioriteetteja ja antoi näkökulmaa siihen, miten asioita voitaisiin tehdä toisin. Lisäksi matkalla syntyi monia tärkeitä kontakteja, joilta on tulevaisuudessa helpompi kysyä sparrausapua.

Ulanen suosittelee vaihtomahdollisuutta varauksetta.

– Vaihto on yksi mielekkäimmistä kehittymisen tavoista ja työantajalta hieno mahdollisuus työntekijälle. Siitä saamani opit aion jakaa Kuntarahoituksessa laajemminkin.

Hallinto

Vastuullinen toimintatapa on kirjattu Kuntarahoituksen missioon: yhtiön toiminnan on oltava kestävää niin yhteiskunnallisesta, taloudellisesta kuin ympäristön näkökulmasta.

Kuntarahoituksen toimintaa säätelevät EU-tason asetukset ja kotimaiset luottolaitostoimintaa koskevat lait ja asetukset. Lain-säädännön lisäksi yhtiön toimintaa ohjaavat EU-viranomaisten ja Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet. Lisäksi Kuntarahoitus noudattaa soveltuvin osin Helsingin pörssin listayhtiöiden hallinointikoodia.

Vuoden 2016 alusta alkaen Kuntarahoitus on toiminut Euroopan keskuspankin EKP:n suoran valvonnan alaisena. Pankkivalvonnan vaatimukset hyvän hallintotavan osalta ovat tiukkoja ja niiden täyttäminen antaa Kuntarahoituksen toiminnalle erinomaisen perustan.

Lisää resursseja hyvän hallintotavan vaatimusten täyttämiseen

Vuonna 2018 Kuntarahoitus panosti hallintojärjestelmänsä kehittämiseen. Sisäinen tarkastus oli vuoteen 2018 saakka ulkoistettu ulkopuoliselle toimijalle, mutta vuoden 2018 aikana yhtiön hallitus järjesti sisäisen tarkastuksen toiminnon uudelleen nimittämällä

sisäisestä tarkastuksesta vastaavan johtajan, joka raportoi suoraan tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle. Myös compliance-toimintoa vahvistettiin.

Kuntarahoituksen riskienhallinnan linjauksista vastaa yhtiön hallitus. Riskienhallinnan viitekehyksen kokonaisuuteen kuuluvat muun muassa markkinariskipolitiikka, luottoriskipolitiikka, likviditeetin hallinnan ja varainhankinnan riskipolitiikka, operatiivisten riskien politiikka sekä riskinottohalukkuuden viitekehys. Eri riskeille on asetettu tiukat limiitit ja raja-arvot, joiden puitteissa yhtiö haluaa toimia, ja kaikkiin riskinottohalukkuuden raja-arvojen ylittäviin tapahtumiin puututaan välittömästi.

Vastuullisuuspolitiikka ohjaa toimintaa

Kuntarahoituslaisten työtä ohjaa vastuullisuuden varmistaminen kaikessa toiminnassa. Toimintaa ohjaa vastuullisuuspolitiikka, joka ohjeistaa vastuullisen toiminnan periaatteisiin ja auttaa tunnistamaan eturistiriitatilanteet. Vuonna 2018 koko henkilökunta osallistui vastuullisuuspolitiikan koulutuksiin ja suoritti vastuullisuuspolitiikan verkkotestin.

Kuntarahoituksen verkkosivuilla on whistleblowing-kanava, jonka kautta epäilyt väärinkäytöksistä voi raportoida, tarvittaessa nimettömänä.

Hallitus

Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön hallitukseen kuuluu vähintään viisi ja enintään kahdeksan jäsentä. Yhtiökokous valitsee hallituksen jäsenet vuosittain ja jäsenten toimikausi päättyy vaalia seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Vuoden 2018 varsinainen yhtiökokous valitsi omistajien nimitysvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti seuraavat henkilöt hallitukseen kaudelle 2018–2019 (varsinaisesta yhtiökokouksesta seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen):

Helena Waldén, s. 1953
puheenjohtaja
hallituksessa vuodesta 2016
Koulutus: diplomi-insinööri
Päätoimi: hallitusammattilainen
Keskeiset muut luottamustoimet: -
Riippumattomuus: riippumaton yhtiöstä sekä merkittävistä osakkeenomistajista

Tuula Saxholm, s. 1961
varapuheenjohtaja
hallituksessa vuodesta 2013
Koulutus: kauppatieteiden maisteri
Päätoimi: rahoitusjohtaja, Helsingin kaupunki
Keskeiset muut luottamustoimet: Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy, hallituksen jäsen; Helsingin kaupungin asunnot Oy, hallituksen jäsen; Helsingin Leijona Oy, hallituksen jäsen; Helsingin Satama Oy, hallituksen jäsen; Taloushallintopalvelu-liikelaitoksen johtokunnan puheenjohtaja; Pääkaupunkiseudun junakalusto Oy, hallituksen puheenjohtaja; HYKSin kliiniset palvelut Oy, hallituksen jäsen
Riippumattomuus: ei-riippumaton yhtiöstä (merkittävän asiakkaan palveluksessa)

Fredrik Forssell, s. 1968
hallituksessa vuodesta 2011
Koulutus: kauppatieteiden maisteri
Päätoimi: johtaja, suorat arvopaperisijoitukset, Keva
Keskeiset muut luottamustoimet: -
Riippumattomuus: riippumaton yhtiöstä

Minna Helppi, s. 1967
hallituksessa vuodesta 2017
Koulutus: kauppatieteiden maisteri
Päätoimi: rahoitusjohtaja, Metso Oyj
Keskeiset muut luottamustoimet: Rauma Oy, hallituksen puheenjohtaja
Riippumattomuus: riippumaton yhtiöstä sekä merkittävistä osakkeenomistajista

Markku Koponen, s. 1957
hallituksessa vuodesta 2018
Koulutus: oikeustieteen kandidaatti,
varatuomari, EMBA
Päätoimi: hallitusammattilainen
Keskeiset muut luottamustoimet: Kiinteistö Oy
Opetustalo, hallituksen varapuheenjohtaja
Riippumattomuus: riippumaton yhtiöstä sekä
merkittävistä osakkeenomistajista

Jari Koskinen, s. 1960
hallituksessa vuodesta 2017
Koulutus: valtiotieteiden maisteri
Päätoimi: toimitusjohtaja, Kuntaliitto
(helmikuuhun 2019 asti)
Keskeiset muut luottamustoimet: Suomen
Puukerrostalot Oy, hallituksen jäsen
Riippumattomuus: riippumaton yhtiöstä sekä
merkittävistä osakkeenomistajista

Kari Laukkanen, s. 1964
hallituksessa vuodesta 2018
Koulutus: kauppatieteiden maisteri
Päätoimi: hallitusammattilainen ja
rahoitusalan konsultti
Keskeiset muut luottamustoimet:
Bankify Oy, hallituksen jäsen;
Nuori Yrittäjyys ry, hallituksen jäsen
Riippumattomuus: riippumaton yhtiöstä sekä
merkittävistä osakkeenomistajista

Vivi Marttila, s. 1966
hallituksessa vuodesta 2016
Koulutus: kauppatieteiden maisteri
Päätoimi: kunnanjohtaja, Simon kunta
Keskeiset muut luottamustoimet:
LähiTapiola Lappi Keskinäinen Vakuutusyhtiö,
hallituksen jäsen
Riippumattomuus: riippumaton yhtiöstä sekä
merkittävistä osakkeenomistajista

Johtoryhmä

Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiöllä on hallituksen nimittämä toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen. Toimitusjohtajan tehtävänä on johtaa yhtiön toimintaa niin, että hallituksen tekemät päätökset toteutuvat ja että yhtiön toiminta on linjassa hallituksen asettaman strategian sekä riskienhallintaa koskevien periaatteiden ja limiittien kanssa. Toimitusjohtaja huolehtii johtoryhmän tukemana, yhtiön päivittäisen liiketoiminnan toimivuuden valvonnasta (sisältäen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä sääntelyn noudattamisen valvonnan), organisaatorakenteen toimivuuden ylläpitämisestä ja raportoinnista hallitukselle.

Esa Kallio, s. 1963
toimitusjohtaja
Kuntarahoituksessa vuodesta 2005
Koulutus: kauppatieteiden maisteri

Toni Heikkilä, s. 1965
johtaja, riskienhallinta
Kuntarahoituksessa vuodesta 1997
Koulutus: kauppatieteiden lisensiaatti, M.Sc. (Finance)

Jukka Helminen, s. 1964
johtaja, rahoitus
Kuntarahoituksessa vuodesta 2013
Koulutus: diplomi-insinööri

Rainer Holm, s. 1973
johtaja, Business Information Solutions
Kuntarahoituksessa vuodesta 2016
Koulutus: kauppatieteiden maisteri

Joakim Holmström, s. 1977
johtaja, pääomamarkkinat
Kuntarahoituksessa vuodesta 2008
Koulutus: kauppatieteiden maisteri

Marjo Tomminen, s. 1962
johtaja, talous
Kuntarahoituksessa vuodesta 1992
Koulutus: yo-merkonomi MTT, EMBA

Mari Tyster, s. 1975
johtaja, lakiasiat ja yhtiöhallinto,
toimitusjohtajan sijainen
Kuntarahoituksessa vuodesta 2009
Koulutus: oikeustieteen kandidaatti

Verojalanjälki

Kuntarahoituksen strategia ja toimintaperiaatteet verotuksessa

Kuntarahoituksen veroasioiden hoitaminen ja johtaminen on organisoitu osaksi konsernin taloushallintoa. Tärkeimmät veroasioihin ja -riskeihin liittyvät havainnot ja toimenpiteet raportoidaan Kuntarahoituksen hallitukselle.

Kuntarahoitus-konserni noudattaa verolainsäädäntöä verojen ja maksujen maksamisessa, tilittämisessä ja ilmoittamisessa. Kuntarahoituksen verostrategiana on tukea liiketoimintaratkaisuja ja huomioida verotus liiketoimintaratkaisuihin liittyvässä suunnittelussa ja päätöksenteossa yhtenä vaikuttavana tekijänä. Verosuunnittelussa pyritään hallitsemaan verotukseen liittyviä epävarmuustekijöitä ja välttämään tulkintariskejä, minkä vuoksi Kuntarahoitus hakee tarvittaessa veroviranomaisilta ennakkoratkaisuja.

Maksetut ja tilitettyt verot sekä veronluonteiset maksut

Vaikka Kuntarahoitus hankkii rahoitustaan kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta, se harjoittaa liiketoimintaa vain Suomessa. Siten Kuntarahoitus maksaa tuloveronsa kokonaisuudessaan Suomeen. Kuntarahoitus ei saa ulkomailta tuloja, joista maksettaisiin ulkomail-

la olennaisia lähdeveroja. Kuntarahoituksella ei ole sijoituksia tai toimintaa OECD:n määrittelemissä veroparatiisivaltioissa.

Vuonna 2018 Kuntarahoitus-konsernissa työskenteli 151 henkilöä, joista emoyhtiössä 141 henkilöä. Konsernin liikevaihto oli 714,0 miljoonaa euroa ja tulos ennen veroja 190,0 miljoonaa euroa. Kuntarahoitus on luottolaitos, minkä vuoksi se on voinut tehdä kirjanpidossaan ja verotuksessaan elinkeinoverolain mukaisen luottotappiovarauksen. Tehtyyn luottotappiovaraukseen liittyy laskennallinen verovelka.

Kuntarahoituksen toiminta on pääosin arvonlisäverotonta. Kuntarahoitus ei voi vähentää arvonlisäverottomaan toimintaansa liittyvien ostojen arvonlisäveroa, ja tämä arvonlisävero jää Kuntarahoituksen lopulliseksi kustannukseksi. Kuntarahoituksella on myös arvonlisäverollista leasingtoimintaa, jonka osalta Kuntarahoitus tilittää arvonlisäveroa ja vähentää ostoihin sisältyvän arvonlisäveron. Myös Kuntarahoituksen tytäryhtiön Inspiran liiketoiminta on arvonlisäverollista. Inspira vähentää ostojensa arvonlisäverot ja tilittää myynnistään arvonlisäveron. Maksetun ja tilitetyn arvonlisäveron määrät vaihtelevat liiketoiminnan volyymin mukaan, eikä arvonlisäveroja ole huomioitu maksetuissa ja tilitettyissä veroissa.

Maksetut verot ja veronluonteiset muut maksut

(1 000 €)	2018	2017
Tulovero	5 491	8 590
Työnantajan sosiaalivakuutusmaksut	2 690	2 428
Vakaumaksu EU:n kriisiratkaisurahastoon	4 977	3 756
Yhteensä	13 158	14 774

Tilitetyt verot ja veronluonteiset muut maksut

(1 000 €)	2018	2017
Ennakkonpidätys	4 565	3 819
Työntekijän sosiaalivakuutusmaksut	1 120	879
Yhteensä	5 685	4 698

Toimintakertomus

Hallituksen toimintakertomus 1.1.-31.12.2018

SISÄLLYS

- 37** Hallituksen toimintakertomus vuodelta 2018
- 60** Liite 1. Vaihtoehtoiset tunnusluvut
- 64** Liite 2. Vakavaraisuuden hallinnan periaatteet
- 65** Liite 3. Konsernin vakavaraisuusasema
- 74** Liite 4. Emoyhtiön vakavaraisuusasema

Yhteenveto vuodesta 2018

- Konsernin liikevoitto ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia kasvoi 1,2 % ollen tilikauden lopussa 189,6 miljoonaa euroa (2017: 187,4 miljoonaa euroa). Nämä käyvän arvon muutokset huomioiden liikevoitto oli 190,0 miljoonaa euroa (2017: 198,4 miljoonaa euroa).
- Konsernin korkokate kasvoi 3,4 % edellisestä vuodesta ja oli 236,3 miljoonaa euroa (2017: 228,5 miljoonaa euroa).
- Tase kasvoi 2,7 % ollen vuoden 2018 lopussa 35 677 miljoonaa euroa (2017: 34 738 miljoonaa euroa).
- Konsernin vakavaraisuus vahvistui edelleen ja CET1-vakavaraisuus oli 66,34 % (2017: 53,01 %). Tier 1- ja kokonaisvakavaraisuus olivat vuoden 2018 lopussa 87,97 % (2017: 72,50 %).
- Vähimmäisomavaraisuusaste (leverage ratio) oli joulukuun lopussa 4,06 % (2017: 3,84 %).
- Uusia lainoja nostettiin tammi-joulukuussa 2 953 miljoonaa euroa (2017: 2 439 miljoonaa euroa). Luotonannon kokonaismäärä oli 22 354 miljoonaa euroa (2017: 21 219 miljoonaa euroa). Tästä vihreiden investointien rahoitukseen tarkoitettua vihreää rahoitusta oli nostettu joulukuun 2018 lopussa 1 143 miljoonaa euroa (2017: 803 miljoonaa euroa).
- Leasingrahoitus kasvoi 42,2 % ja kanta oli joulukuun lopussa 614 miljoonaa euroa (2017: 432 miljoonaa euroa).
- Pitkäaikainen varainhankinta oli tammi-joulukuussa 7 436 miljoonaa euroa (2017: 9 510 miljoonaa euroa). Varainhankinnan kokonaismäärä oli 30 856 miljoonaa euroa (2017: 30 153 miljoonaa euroa).
- Kokonaislikviditeetti oli joulukuun lopussa 8 722 miljoonaa euroa (2017: 9 325 miljoonaa euroa).
- Oman pääoman tuotto-% (ROE) laski hieman ja oli 10,76 % (2017: 12,57 %).

AVAINLUVUT (KONSERNI)	31.12.2018	31.12.2017
Liikevoitto ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia (milj. euroa)	189,6	187,4
Liikevoitto (milj. euroa)	190,0	198,4
Korkokate (milj. euroa)	236,3	228,5
Uusi luotonanto (milj. euroa)	2 953	2 439
Uusi nostettu varainhankinta (milj. euroa)	7 436	9 510
Taseen loppusumma (milj. euroa)	35 677	34 738
Ydinpääoma (CET1) (milj. euroa)	1 065	946
Ensisijainen pääoma Tier 1 (milj. euroa)	1 413	1 293
Omat varat yhteensä (milj. euroa)	1 413	1 293
Ydinpääoma (CET1) suhteessa riskipainotettuihin eriin, %	66,34	53,01
Ensisijainen pääoma (T1) suhteessa riskipainotettuihin eriin, %	87,97	72,50
Omat varat yhteensä suhteessa riskipainotettuihin eriin, %	87,97	72,50
Vähimmäisomavaraisuusaste (leverage ratio), %	4,06	3,84
Oman pääoman tuotto (ROE), %	10,76	12,57
Kulu-tuotto-suhde	0,21	0,18
Henkilöstö	151	134

Tunnuslukujen laskentakaavat ovat sivuilla 58-59. Tässä toimintakertomuksessa esitetyt luvut ovat Kuntarahoitus-konsernin lukuja ellei toisin ole mainittu. Vaihtoehtoiset tunnusluvut on raportoitu tunnuslukujen laskentakaavojen jälkeen.

Konsernirakenne

Kuntarahoitus-konsernin (jäljempänä konserni) muodostavat Kuntarahoitus Oyj (Kuntarahoitus tai yhtiö) sekä Rahoituksen neuvontapalvelut Inspira Oy (Inspira). Kuntarahoitus omistaa Inspiran sataprosenttisesti.

Kuntarahoitus on kuntien, Kevan ja valtion omistama luottolaitostoiminnasta annetun lain mukainen luottoyhteisö, joka tarjoaa monipuolisia rahoituspalveluja kuntasektorille ja valtion tukemaan asuntotuotantoon. Yhtiön strategian ytimessä on rakentaa parempaa tulevaisuutta yhteistyössä asiakkaidensa kanssa. Kuntarahoitus on Suomen ainoa kuntasektoriin ja valtion tukemaan asuntotuotantoon erikoistunut rahoittaja. Yhtiön visiona on olla paras rahoituksen asiantuntija asiakkaille muuttuvassa maailmassa.

Inspira on kuntien sekä valtion tukeman asuntotuotannon tarpeisiin suunnattujen rahoituksen neuvontapalveluiden tarjoamiseen erikoistunut yritys. Se tarjoaa talouden neuvontapalveluja investointien rahoittamisessa sekä toiminnan uudelleenjärjestelyissä.

Toimintaympäristö vuonna 2018

Suomen ja maailman taloudellinen kehitys oli vuoden aikana edelleen pääsääntöisesti positiivinen, mutta kasvuvauhti hidastui monin paikoin. Markkinakehityksen ennakointia monimutkaistivat muun muassa edelleen jatkuva suurvaltasuhteiden kiristyminen ja siitä johtuva kauppasuhteiden rajoittaminen sekä Euroopassa etenkin Italian velkaantumiseen liittyvät riskit ja Ison-Britannian Brexit-neuvotteluihin liittyneet vaikeudet. Ne ja edelleen jatkuneet maailmanpolitiikan epävarmuustekijät eivät kuitenkaan ratkaisevasti vaikuttaneet markkinoiden toimintaan. Euroopan keskuspankki päätti osto-ohjelmansa netto-ostot vuoden 2018 aikana, mutta markkinoilla oli silti suurimman osan vuotta paljon likviditeettiä eli rahoituksen saatavuus oli hyvällä tasolla. Loppuvuoden aikana markkinalikviditeetti heikkeni selvästi alkuvuoden tasosta.

Suomessa asuntorakentaminen jatkui vilkkaana kasvukeskuksissa. Myös kunnissa investoitiin aiempaa vahvemmin, ja rahoituksen kysyntä kasvoi loppuvuotta kohden kuntien ennakoitua pienempien verokertymien vuoksi. Kasvukeskuksissa investointipaineita syntyi palvelutarpeiden muutosten takia niin kunnalliseen infraan, liikenteen järjestelyihin kuin kouluihin ja päiväkoteihinkin. Kiinteistöjen korjausvelkaa kurottiin pienen suvantovaiheen jälkeen kiinni ympäri maata.

Kotimaassa pitkään valmisteilla ollut maakunta- ja sote-uudistus ei edennyt vuoden aikana odotetusti. Tämä epävarmuus liittyi Kuntarahoituksen asiakaskenttään, mutta se ei ainakaan merkittävästi näytä vaikuttaneen investointien toteutukseen.

Luottoluokitukset

Moody'sin ja Standard & Poor'sin luottoluokitukset ja niiden näkymät Kuntarahoitukselle säilyivät vuonna 2018 entisellään. Kuntarahoituksen luottoluokitukset ovat samat kuin Suomen valtiolla: Standard & Poor'sin luokitus on AA+ ja Moody'sin Aa1. Luokitusten näkymät ovat vakaat.

LUOKITUSLAITOS	Pitkäaikainen varainhankinta	Näkymät	Lyhytaikainen varainhankinta
Moody's Investors Service	Aa1	Vakaat	P-1
Standard & Poor's	AA+	Vakaat	A-1+

Tulos ja tase

Kuntarahoitus –konserni

Konsernin liiketoiminta jatkui vahvana vuoden 2018 aikana. Kuntarahoitus-konsernin liikevoitto ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia oli 189,6 miljoonaa euroa (2017: 187,4 miljoonaa euroa). Tähän vaikutti erityisesti edellisvuoteen nähden parantunut korkokate mutta myös kasvaneet kulut. Konsernin liikevoitto huomioiden realisoitumattomat käyvän arvon muutokset oli 190,0 miljoonaa euroa (2017: 198,4 miljoonaa euroa).

Korkokate kasvoi 3,4 % ollen 236,3 miljoonaa euroa (2017: 228,5 miljoonaa euroa) tilikauden lopussa. Korkokatteen kasvu johtuu onnistuneesta varainhankinnasta, volyymin kasvusta sekä suotuisasta korkoympäristöstä Kuntarahoituksen liiketoiminnassa. Konsernin korkokatteessa ei ole huomioitu tulosvaikutteisesti AT1-pääomallainan korkokuluja, sillä konsernissa pääomallaina käsitellään oman pääoman ehtoisena instrumenttina. Pääomallainan korkokulut käsitellään osingonjaon tavoin voittovarojen vähennyksenä omassa pääomassa vuosittain maksun toteutuessa.

KONSERNIN TULOS

Miljoonaa euroa	1-12/2018 *	1-12/2017	Muutos, %
Korkokate	236,3	228,5	3,4
Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset	0,4	11,0	-96,5
Muut tuotot	1,9	1,8	5,6
Tuotot yhteensä	238,5	241,3	-1,1
Palkkiokulut	-4,2	-4,1	2,7
Henkilöstökulut	-15,2	-13,6	12,1
Muut hallintokulut	-12,0	-8,8	37,0
Poistot ja arvonalentumiset	-2,3	-2,0	18,2
Liiketoiminnan muut kulut	-15,4	-14,5	6,0
Kulut yhteensä	-49,1	-42,9	14,5
Odotettujen luottotappioiden määrä	0,6	-	-
Liikevoitto	190,0	198,4	-4,2
Liikevoitto ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia	189,6	187,4	1,2

Yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta johtuen pyöristyksestä.

** Yhtiö on soveltanut IFRS 9 -standardin mahdollisuutta olla oikaisematta aiempia kausia, joten vuoden 2017 realisoitumattomat arvostusmuutokset eivät ole täysin vertailukelpoisia luokittelumuutoksista johtuen.*

Vuoden 2018 alussa käyttöön otetun IFRS 9 -standardin myötä Kuntarahoitusta luokiteltiin uudelleen rahoitusvaroja ja -velkoja. Uudelleenluokittelun seurauksena rahoitusinstrumenteista kirjattavat realisoitumattomat käyvän arvon muutokset ovat lisänneet tuloksen volatiliiteettia vuoden aikana. Yhteensä realisoitumattomien käyvän arvon muutosten tulosvaikutus oli vuoden lopussa 0,4 miljoonaa euroa (2017: 11 miljoonaa euroa), josta suojauslaskennan nettotulos oli 27,6 miljoonaa euroa (2017: 2,7 miljoonaa euroa). Realisoitumattomia arvopaperikaupan nettotuottoja oli -27,3 miljoonaa euroa (2017: 8,3 miljoonaa euroa). Yhtiö on soveltanut IFRS 9 -standardin mahdollisuutta olla oikaisematta aiempia kausia, joten edellisvuoden realisoitumattomat käyvän arvon muutokset eivät ole täysin vertailukelpoisia luokittelumuutoksista johtuen.

Konsernin kulut ovat kasvaneet 14,5 % ja olivat joulukuun lopussa 49,1 miljoonaa euroa (2017: 42,9 miljoonaa euroa).

Palkkiokulut olivat 4,2 miljoonaa euroa (2017: 4,1 miljoonaa euroa) ja ne koostuvat pääasiassa maksetuista takauspalkkioista, säilytyspalkkioista sekä varainhankintaohjelmien päivityskuluista.

Hallintokulut olivat 27,2 miljoonaa euroa (2017: 22,3 miljoonaa euroa). Tästä henkilökuluja oli 15,2 miljoonaa euroa (2017: 13,6 miljoonaa euroa) ja muita hallintokuluja 12,0 miljoonaa euroa (2017: 8,8 miljoonaa euroa). Hallintokuluja on kasvattanut erityisesti henkilöstön määrän kasvu konsernin emoyhtiössä. Kasvaneen pankkisääntelyn vuoksi yhtiössä on tarve kehittää yhtiön hallintoa, riskienhallintaa ja prosesseja. Lisäksi yhtiö on panostanut merkittävästi asiakaspalvelun, palvelutarjonnan ja järjestelmien kehittämiseen.

Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä olivat tilikauden lopussa 2,3 miljoonaa euroa (2017: 2,0 miljoonaa euroa).

Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 15,4 miljoonaan euroon (2017: 14,5 miljoonaa euroa). Liiketoiminnan muiden kulujen kasvu johtuu pääosin luottolaitostoimintaan liittyvistä valvontamaksuista Euroopan keskuspankille ja Finanssivalvonnalle sekä vakuumaksuista EU:n yhteiseen kriisinhoidon rahastoon.

Saamisten arvonalentumiset on laskettu vuoden 2018 alusta lähtien IFRS 9 -standardin vaatimusten mukaisesti. IFRS 9:n mukaisesti laskettujen odotettavissa olevien luottotappioiden (ECL) määrä pieneni tilikauden aikana IFRS 9 -siirtymässä 1.1.2018 kirjattuun määrään nähden ja tulokseen kirjattu muutos oli tilikauden lopussa 0,6 miljoonaa euroa.

Konsernin laajaan tulokseen sisältyy IFRS 9 -siirtymän johdosta rahoitusinstrumentteihin liittyviä realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia, joita ei käsitellä tulosvaikutteisina käyvän arvon muutoksina. Tilikauden aikana suurimmat laajaan tulokseen vaikuttaneet erät olivat nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen laskennallisen oman luottoriskin muutoksesta aiheutuva käyvän arvon muutos 49,0 miljoonaa euroa sekä suojauskustannuksen arvonmuutos (cost-of-hedging) 27,7 miljoonaa euroa. Laajaan tuloslaskelmaan sisältyvien erien arvonmuutokset heijastavat raportointiajankohdan markkinaolosuhteiden tilapäisiä vaikutuksia rahoitusinstrumenttien arvostustasoihin ja laskennalliset arvonmuutokset voivat vaihdella merkittävästi raportointikausittain aiheuttaen aikaisempaa enemmän volatiliiteettia oman pääoman käyvän arvon rahastoihin.

Konsernin tase kasvoi vuoden 2017 lopusta 2,7 % ollen joulukuun 2018 lopussa 35 677 miljoonaa euroa (2017: 34 738 miljoonaa euroa). Kasvu taseen varoissa johtuu pääosin antolaina- ja leasingkannan kasvusta. Velkaerissä taseen kasvu näkyy varainhankinnan erissä veloissa luottolaitoksille, veloissa yleisölle ja julkisyhteisöille sekä yleiseen liikkeeseen lasketuissa velkakirjoissa. Oma pääoma oli vuoden lopussa 1 486 miljoonaa euroa (2017: 1 339 miljoonaa euroa) sisältäen AT1-pääomalainan 347,4 miljoonaa euroa. Omaa pääomaa kasvatti tilikauden tulos. IFRS 9 -standardiin siirtyminen 1.1.2018 alkaen puolestaan pienensi omaa pääomaa 43 miljoonaa euroa. Lisäksi konsernin omasta pääomasta on vähennetty vuoden aikana AT1-pääomainstrumentin korkoja koronmaksun yhteydessä huhtikuussa 12,6 miljoonaa euroa vero-vaikutus huomioiden sekä maksetut osingot 6,3 miljoonaa euroa Kuntarahoituksen osakkeenomistajille.

KONSERNIN TASE Miljoonaa euroa	31.12.2018	31.12.2017	Muutos, %
Käteiset varat	3 522	3 554	-0,9
Saamiset luottolaitoksilta	1 381	1 251	10,3
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	22 968	21 651	6,1
Saamistodistukset	5 863	6 494	-9,7
Johdannaissopimukset	1 539	1 433	7,3
Muut varoihin sisältyvät erät	405	354	14,3
Varat yhteensä	35 677	34 738	2,7
Velat luottolaitoksille	823	802	2,5
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	3 871	3 747	3,3
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	26 902	26 304	2,3
Johdannaissopimukset	2 205	2 216	-0,5
Muut velkoihin sisältyvät erät	390	330	18,2
Oma pääoma	1 486	1 339	10,9
Velat ja oma pääoma yhteensä	35 677	34 738	2,7

Emoyhtiö

Kuntarahoituksen korkokate oli vuoden 2018 lopussa 220,1 miljoonaa euroa (2017: 212,3 miljoonaa euroa) ja liikevoitto oli 173,8 miljoonaa euroa (2017: 181,9 miljoonaa euroa). Vakavaraisuuslaskennassa ensisijaiseen lisäpääomaan kuuluvan AT1-pääomallainan korkokulut 16,2 miljoonaa euroa vuodelle 2018 on vähennetty emoyhtiön korkokatteessa täysimääräisesti (2017: 16,2 miljoonaa euroa). Emoyhtiössä AT1-pääomallaina on kirjattu tase-erään Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla. Emoyhtiön tase oli tilikauden lopussa 35 676 miljoonaa euroa (2017: 34 738 miljoonaa euroa).

Inspira

Kuntarahoituksen tytäryhtiön, Inspiran, liikevaihto vuodelta 2018 oli 2,5 miljoonaa euroa (2017: 2,7 miljoonaa euroa) ja liiketulos oli 0,0 miljoonaa euroa (2017: 0,2 miljoonaa euroa).

Rahoitus ja muut asiakkaille tarjottavat palvelut

Kuntarahoitus on Suomen ainoa kuntasektorin ja valtion tukeman asuntotuotannon rahoitukseen erikoistunut luottoyhteisö ja selvästi oman asiakaskuntansa suurin rahoittaja. Kuntarahoituksen asiakkaita ovat kunnat ja kuntayhtymät, niiden määräysvallassa olevat yhteisöt sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskusten ARAn nimeämät yleishyödylliset yhteisöt ja kohteet. Yhtiö tarjoaa asiakkailleen monipuolisia rahoitukseen liittyviä palveluja ja kokonaisvaltaista tukea investointien suunnitteluun ja talouden hallintaan.

Kuntarahoituksen rahoituksen kysyntä kasvoi vuonna 2018 edellisvuoteen verrattuna. Kasvukeskuksissa palvelutarpeen muutokset edellyttävät uusia investointeja kunnalliseen infraan, liikenteen järjestelyihin ja palveluverkon kehittämiseen ja koko maassa korjausvelkaa kurottiin pienemmäksi. Rahoituksen kysyntä kasvoi loppuvuotta kohden myös kuntien ennakoitua pienempien verkortymien vuoksi. Muutto kasvukeskuksiin piti yllä kohtuuhintaisen vuokra-asuntojen rakennuttamisen tarvetta.

Uusia lainoja nostettiin edellisvuotta enemmän, 2 953 miljoonaa euroa (2017: 2 439 miljoonaa euroa).

Kuntarahoituksen pitkäaikaisen asiakasrahoituksen määrä kasvoi 6,1 % edellisvuoteen verrattuna ollen vuoden lopussa 22 968 miljoonaa euroa (2017: 21 651 miljoonaa euroa). Pitkäaikainen antolainakanta kasvoi 5,3 % ja oli vuoden lopussa 22 354 miljoonaa euroa (2017: 21 219 miljoonaa euroa). Leasingrahoitus kasvoi 42,2 % vuoden aikana ja leasingsopimuksia oli taseessa vuoden lopussa 614 miljoonaa euroa (2017: 432 miljoonaa euroa). Suurin osa kannan kasvusta syntyy kiinteistöleasingopimuksista. Kiinteistöleasingilla rahoitetaan tyypillisesti esimerkiksi koulurakennuksia.

Vuonna 2016 markkinoille tuotu, ympäristöinvestointien rahoittamiseen tarkoitettu vihreä rahoitus herätti edelleen kiinnostusta, ja yhtiö on onnistunut kasvattamaan asiakkaidensa tietoisuutta tuotteesta. Vuoden 2018 loppuun mennessä vihreiden investointien rahoitukseen tarkoitettua vihreää rahoitusta oli nostettu 1 143 miljoonaa euroa (2017: 803 miljoonaa euroa). Hankkeiden soveltuvuuden vihreän rahoituksen viitekehukseen arvioi riippumattomista asiantuntijoista koostuva arviointiryhmä.

Yhtiön taseessa oli kuntien ja kuntien yritysten liikkeeseen laskemia kunta- ja kuntayritystodistuksia vuoden lopussa 726 miljoonaa euroa (2017: 749 miljoonaa euroa).

Vuonna 2018 Kuntarahoituksen sähköisen asioinnin Apollo-palvelu laajeni rahoitussalkun hallinnasta muun muassa sijoitusten hallintaan ja se otettiin pilottiasiakkaiden kanssa laaja-alaiseen talouden mallinnuksen ja ennustamisen käyttöön. Apollo-palvelun käyttö yleistyy nopeasti ja sen asiakkaita ovat kaikki maan suurimmat kaupungit.

Kuntarahoituksen tytäryhtiön, Inspiran palvelujen kysyntä on ollut vuoden 2018 aikana vilkasta. Toimeksiantoissa korostuivat erityisesti valmisteilla oleva maakunta- ja sote-uudistus sekä koulujen ja päiväkotien rakennusinvestointien kilpailutuksiin sekä yritysjärjestelyihin liittyvät hankkeet.

Varainhankinta ja likviditeetin hallinta

Varainhankinnan strategiana on varainhankinnan lähteiden hajautus, jolla Kuntarahoitus pyrkii varmistamaan rahoituksen saatavuuden markkinaolosuhteista riippumatta. Kuntarahoitus hajauttaa aktiivisesti varainhankintaansa valuutoittain ja maturiteeteittain niin maantieteellisesti kuin eri sijoittajaryhmille. Aktiivinen ja pitkäjänteinen sijoittajayhteistyö on lisännyt Kuntarahoituksen tunnettuutta eri markkinoilla.

Vuonna 2018 likviditeettitilanne kansainvälisillä pääomamarkkinoilla jatkui pääsääntöisesti vahvana ja Kuntarahoituksen varainhankinta onnistui erittäin hyvin. Laajan hajauttamisen ansiosta varainhankinta on tehokasta, mikä varmistaa kilpailukyisen rahoituksen Kuntarahoituksen asiakkaille. Kuntarahoituksen nimi onkin laajasti tunnettu kansainvälisillä pääomamarkkinoilla ja se on sijoittajien mielestä yksi pääomamarkkinoiden joustavimmista, luotettavimmista ja nopeimmista liikkeeseen laskijoista.

Kuntarahoituksen julkiset liikkeeseenlaskut olivat erittäin kysytyjä. Vuonna 2018 Kuntarahoitus järjesti neljä viitelainaa; kaksi Yhdysvaltain dollarimääräistä (molemmat 1 miljardia), yhden Englannin puntamääräisen (400 miljoonaa) ja yhden euromääräisen (750 miljoonaa). Tammikuussa 2018 liikkeeseen laskettu 15 vuoden mittainen 500 miljoonan euron laina on yhtiön historian toistaiseksi pisin viitelaina. Lainan kokoa kasvatettiin lokakuussa 250 miljoonalla euroalla. Nämä viitelainat on listattu Lontoon pörsissä.

Pitkäaikaista varainhankintaa nostettiin kaikkiaan vuoden aikana 7 436 miljoonaa euroa (2017: 9 510 miljoonaa euroa). Lyhytaikaisen Kuntarahoituksen velkasitoumuksien (ECP) määrä oli vuoden lopussa 3 062 miljoonaa euroa (2017: 3 833 miljoonaa euroa).

Koko varainhankinnan määrä oli vuoden 2018 lopussa 30 856 miljoonaa euroa (2017: 30 153 miljoonaa euroa). Tästä euromääräistä oli 24 % (2017: 23 %) ja valuuttamääräistä 76 % (2017: 77 %). Kaiken kaikkiaan vuoden aikana laskettiin liikkeeseen joukkovelkakirjalainoja 11 eri valuutassa (2017: 14 valuuttaa).

Kaikki Kuntarahoituksen varainhankinta tehdään kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta. Vuoden 2018 aikana pitkäaikaisia varainhankintajärjestelyjä tehtiin yhteensä 260 kappaletta (2017: 318).

Valtaosa varainhankinnasta tehdään vakioituina liikkeeseenlaskuina velkaohjelmien alla ja Kuntarahoituksella on käytössään seuraavat velkaohjelmat:

Medium Term Note (MTN) -ohjelma	30 000 milj. euroa
Euro Commercial Paper (ECP) -ohjelma	7 000 milj. euroa
AUD-velkaohjelma (Kangaroo)	2 000 milj. AUD

Kuntarahoituksen varainhankinnan takaa Kuntien takauskeskus, jolla on Moody'silta ja Standard & Poor'silta samat luottoluokitukset kuin Kuntarahoituksella ja Suomen valtiolla. Kuntien takauskeskus on lailla perustettu julkisoikeudellinen laitos, jossa jäsenenä on kaikki manner-Suomen kunnat. Jäsenkunnat vastaavat takauskeskuksen sitoumuksista asukasluojensa mukaisessa suhteessa. Kuntien takauskeskus on antanut takauksen velkaohjelmille sekä ohjelmien ulkopuolisille varainhankintajärjestelyille, minkä vuoksi Kuntarahoituksen liikkeeseen laskemat velkasitoumukset lasketaan luottolaitosten vakavaraisuuslaskennassa nollariskiluokkaan sekä likviditeetilaskennassa tason 1 likvideihin varoihin EU-alueella.

Yhtiön likviditeettitilanne on säilynyt erinomaisena vuoden 2018 aikana. Kuntarahoituksen sijoitustoiminta on pääasiassa etukäteisvarainhankinnalla hankittujen varojen hallinnoimista. Varat sijoitetaan likvideihin, hyvän luottoluokituksen omaaviin rahoitusinstrumentteihin, joilla turvataan liiketoiminnan jatkuminen kaikissa markkinatilanteissa.

Yhtiön likviditeettipolitiikan mukaisesti likviditeetin määrän tulisi riittää keskeytymättömän liiketoiminnan jatkumiseen (uusi nettomääräinen antolainaus mukaan lukien) vähintään kahdentoista kuukauden ajan.

Vuoden 2018 lopussa likvidien varojen kokonaismäärä oli 8 722 miljoonaa euroa (2017: 9 325 miljoonaa euroa). Arvopaperisijoitusten kokonaismäärä oli 5 146 miljoonaa euroa (2017: 5 755 miljoonaa euroa) ja niiden keskimääräinen luottoluokitus AA (2017: AA). Arvopaperisalkun keskimääräinen maturiteetti oli vuoden lopussa 2,1 vuotta (2017: 2,5 vuotta). Tämän lisäksi muita sijoituksia oli 3 576 miljoonaa euroa (2017: 3 570 miljoonaa euroa), josta talletuksia keskuspankkiin 3 554 miljoonaa euroa (2017: 3 554 miljoonaa euroa) ja rahamarkkinatalletuksia luottolaitoksiin 22 miljoonaa euroa (2017: 16 miljoonaa euroa). Yhtiö sijoittaa johdannaisten vakuussopimuksien perusteella saadut käteisvakuudet pääasiassa lyhytaikaisiin rahamarkkinasijoituksiin.

Kuntarahoitus on vuodesta 2015 lähtien seurannut myös sijoitustensa ESG-arvoa (Environmental, Social and Governance). Vuoden 2018 lopussa Kuntarahoituksen likvideettisijoitusten ESG-arvo oli 50,9 asteikolla 1–100 (2017: 49,1). Markkinoiden vertailuindeksi on 50,8 (2017: 49,2).

Vakavaraisuus

Vähimmäispääomavaatimukset ja pääomapuskurit

VÄHIMMÄISPÄÄOMAVAATIMUKSET JA PÄÄOMAPUSKURIT (%) 31.12.2018

	Pääomavaatimus	Kiinteä lisäpää- omavaatimus ¹⁾	Muuttuva lisäpää- omavaatimus ²⁾	O-SII ³⁾	Pääomapuskurit yhteensä	Yhteensä	Toteutunut 31.12.2018
Ydinpääoma (CET1)	4,50 %	2,50 %	0,45 %	1,00 %	3,95 %	8,45 %	66,34 %
Ensisijainen pääoma (T1)	6,00 %	2,50 %	0,45 %	1,00 %	3,95 %	9,95 %	87,97 %
Omat varat yhteensä	8,00 %	2,50 %	0,45 %	1,00 %	3,95 %	11,95 %	87,97 %

VÄHIMMÄISPÄÄOMAVAATIMUKSET JA PÄÄOMAPUSKURIT (1 000€) 31.12.2018

	Pääomavaatimus	Kiinteä lisäpää- omavaatimus ¹⁾	Muuttuva lisäpää- omavaatimus ²⁾	O-SII ³⁾	Pääomapuskurit yhteensä	Yhteensä
Ydinpääoma (CET1)	72 278	40 154	7 168	16 062	63 384	135 662
Ensisijainen pääoma (T1)	96 370	40 154	7 168	16 062	63 384	159 754
Omat varat yhteensä	128 494	40 154	7 168	16 062	63 384	191 878

**VÄHIMMÄISPÄÄOMAVAATIMUKSET
JA PÄÄOMAPUSKURIT (%)**
31.12.2017

	Pääoma- vaatimus	Kiinteä lisäpääoma- vaatimus ¹⁾	Muuttuva lisäpääoma- vaatimus ²⁾	O-SII ³⁾	Pääoma- puskurit yhteensä	Yhteensä	Toteutunut 31.12.2017
Ydinpääoma (CET1)	4,50 %	2,50 %	0,34 %	0,50 %	3,34 %	7,84 %	53,01 %
Ensisijainen pääoma (T1)	6,00 %	2,50 %	0,34 %	0,50 %	3,34 %	9,34 %	72,50 %
Omat varat yhteensä	8,00 %	2,50 %	0,34 %	0,50 %	3,34 %	11,34 %	72,50 %

**VÄHIMMÄISPÄÄOMAVAATIMUKSET
JA PÄÄOMAPUSKURIT (1 000€)**
31.12.2017

	Pääoma- vaatimus	Kiinteä lisäpääoma- vaatimus ¹⁾	Muuttuva lisäpääoma- vaatimus ²⁾	O-SII ³⁾	Pääoma- puskurit yhteensä	Yhteensä
Ydinpääoma (CET1)	80 258	44 588	6 017	8 918	59 522	139 780
Ensisijainen pääoma (T1)	107 010	44 588	6 017	8 918	59 522	166 532
Omat varat yhteensä	142 680	44 588	6 017	8 918	59 522	202 202

¹⁾ Laki luottolaitostoiminnasta (610/2014) luku 10:3 § ja EU:n vakavaraisuusasetus (575/2013) ja -direktiivi (2013/36/EU). Voimassa 1.1.2015 alkaen.

²⁾ Laki luottolaitostoiminnasta luku (610/2014) 10:4-5 § ja EU:n vakavaraisuusasetus (575/2013) ja -direktiivi (2013/36/EU). Finanssivalvonnan johtokunta päätti 20.12.2018 (2017: 21.12.2017) olla asettamatta muuttuvaa lisäpääomavaatimusta Suomeen kohdistuville luottovastuulle. Vastuiden maantieteellisen jakauman perusteella määrittyvä luottolaitoskohtainen lisäpääomavaatimus Kuntarahoitukselle on 0,45 % (31.12.2017: 0,34 %).

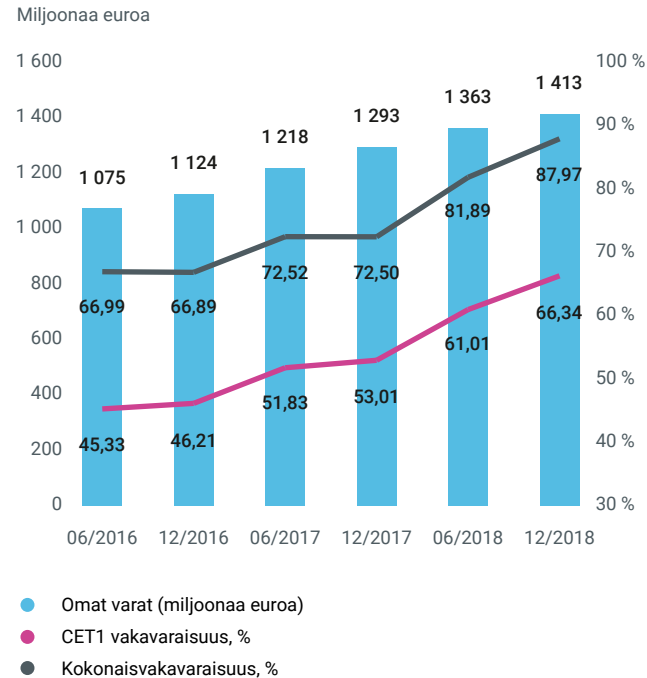
³⁾ Muut rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävän luottolaitoksen lisäpääomavaatimus: Laki luottolaitostoiminnasta (610/2014) luku 10:8 § ja EU:n vakavaraisuusasetus (575/2013) ja -direktiivi (2013/36/EU). Lisäpääomavaatimus (O-SII) Kuntarahoitukselle on 1 %. Finanssivalvonnan päätös 21.12.2017, voimassa 1.7.2018 alkaen (31.12.2017: 0,5 %).

Vähimmäispääomavaatimus vakavaraisuudelle on 8 % ja CET1-vakavaraisuudelle 4,5 %. Luottolaitoslain mukainen kiinteä lisäpääomavaatimus on 2,5 %. Finanssivalvonta päätti joulukuussa 2017 korottaa Kuntarahoituksen muun rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävän luottolaitoksen (O-SII) lisäpääomavaatimusta 0,5 %:sta 1,0 %:iin. Tämä vaatimus tuli voimaan 1.7.2018. Finanssivalvonta tekee päätöksen muuttuvasta lisäpääomavaatimuksesta neljännesvuosittain ja päätti olla asettamatta joulukuussa 2018 muuttuvaa lisäpääomavaatimusta. Vastuiden maantieteellisen jakauman perusteella määrittyvä luottolaitoskohtainen lisäpääomavaatimus on Kuntarahoitukselle 0,45 %, ja näin ollen CET1-vakavaraisuuden alaraja on 8,45 % ja kokonaisvakavaraisuuden alaraja 11,95 %.

Edellä olevien lisäksi Euroopan keskuspankki on asettanut osana vuosittaista valvojan arviota (SREP) Kuntarahoitukselle 1,75 % lisäpääomavaatimuksen (P2R), joka tuli voimaan vuoden 2018 alusta. P2R-lisäpääomavaatimuksen huomioiva minimitaso CET1-vakavaraisuudelle oli 10,20 % ja kokonaisvakavaraisuudelle 13,70 % vuoden 2018 lopussa.

Euroopan keskuspankki on päivittänyt helmikuussa 2019 osana vuoden 2018 valvojan arviota Kuntarahoituksen lisäpääomavaatimusta (P2R), ja uusi vaatimus on 2,25 % 1.3.2019 alkaen. Finanssivalvonta teki kesäkuussa 2018 päätöksen muun rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävän luottolaitoksen (O-SII) lisäpääomavaatimuksesta ja laski Kuntarahoituksen takaisin 0,5 %:iin. Tämä muutos tulee voimaan 1.1.2019. Samassa yhteydessä Finanssivalvonta teki makrovakauspäätöksen rakenteellisista lisäpääomavaatimuksista ja päätti asettaa luottolaitoksille järjestelmäriskipuskurin. Kuntarahoituksen osalta asetettu järjestelmäriskipuskuriin perustuva lisäpääomavaatimus on 1,5 %. Järjestelmäriskipuskuri ja O-SII-lisäpääomavaatimus ovat rinnakkaisia puskureita, joista sovelletaan suurempaa. Järjestelmäriskipuskurivaatimus tulee voimaan 1.7.2019.

Konsernin omat varat ja vakavaraisuus

Vakavaraisuuden tunnusluvut

Kuntarahoitus-konsernin omat varat yhteensä suhteessa kokonaisriskin määrään olivat 87,97 % vuoden 2018 lopussa (2017: 72,50 %) ja CET1- vakavaraisuus oli 66,34 % (2017: 53,01 %). Vakavaraisuussuhde nousi edellisvuodesta 15,47 prosenttiyksikköä johtuen pääosin omien varojen kasvusta sekä kokonaisriskin määrän laskusta. Konsernin vakavaraisuus on pysynyt vahvana ja se ylittää selvästi lakisääteisen ja viranomaisten asettamat vähimmäisvakavaraisuusvaatimukset. Kuntarahoituksen omat varat ylittävät 1 221 miljoonaa euroa (2017: 1 091 miljoonaa euroa) laissa määritellyn omien varojen vähimmäismäärän huomioiden voimassaolevat pääomapuskurit.

Kuntarahoituskonsernin ydinpääoma oli vuoden lopussa 1 065 miljoonaa euroa (2017: 946 miljoonaa euroa) ja ensisijainen pääoma oli 1 413 miljoonaa euroa (2017: 1 293 miljoonaa euroa). Toissijaista omaa pääomaa ei ollut ja omat varat yhteensä olivat 1 413 miljoonaa euroa (2017: 1 293 miljoonaa euroa).

Ydinpääomaan sisältyy tilikauden voitto, sillä tilikauden tulos on ollut tilintarkastuksen kohteena, ja näin ollen tilikauden voitto voidaan lukea ydinpääomaan Euroopan keskuspankin myöntämän vakavaraisuusasetuksen mukaisen luvan perusteella.

Konsernin riskipainotetut saamiset laskivat 10 % vuoden 2017 lopusta ollen 1 606 miljoonaa euroa vuoden lopussa (2017: 1 784 miljoonaa euroa). Luotto- ja vastapuoliriskin kokonaisriski pieneni vuoden 2017 lopun 1 108 miljoonasta eurosta 977 miljoonaan euroon tilikauden lopussa. Tähän vaikutti erityisesti likviditeettisalkun pienentyminen. Vastuun arvon-oikaisuriski laski 247 miljoonaan euroon (2017: 341 miljoonaa euroa). Vastuun arvon-oikaisuriskiä pienensi alhaisempi johdannaissaamisten määrä sekä johdannaisten keskimääräisen maturiteetin lyhentymisen. Valuuttapositio oli alle 2 % omista varoista, joten markkinariskille ei ole laskettu omien varojen vaatimusta EU:n vakavaraisuusasetuksen artiklan 351 mukaisesti. Operatiivisen riskin vasta-arvo kasvoi 48 miljoonaa euroa 383 miljoonaan euroon (2017: 335 miljoonaa euroa) johtuen tuottoindikaattorin kasvusta.

OMAT VARAT, KONSERNI (1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Ydinpääoma ennen vähennyksiä	1 118 171	976 260
Vähennykset ydinpääomasta	-52 715	-30 741
YDINPÄÄOMA (CET1)	1 065 455	945 519
Ensisijainen lisäpääoma ennen vähennyksiä	347 454	347 454
Vähennykset ensisijaisesta lisäpääomasta	-	-
ENSISIJAINEN LISÄPÄÄOMA (AT1)	347 454	347 454
ENSISIJAINEN PÄÄOMA (T1)	1 412 909	1 292 973
Toissijainen pääoma ennen vähennyksiä	-	-
Vähennykset toissijaisesta pääomasta	-	-
TOISSIJAINEN PÄÄOMA (T2)	-	-
OMAT VARAT YHTEENSÄ	1 412 909	1 292 973

KOKONAISRISKIN MÄÄRÄ, KONSERNI MILJOONAA EUROA	31.12.2018	31.12.2017
Luotto- ja vastapuoliriski	977	1 108
Markkinariski	-	-
Vastuun arvon-oikaisuriski	247	341
Operatiivinen riski	383	335
Yhteensä	1 606	1 784

Kuntarahoitus on päivittänyt vertailuvuoden 2017 vakavaraisuuslukuja, joissa on huomioitu tekninen korjaus vastuun arvonkaisu- ja riskien laskennassa sekä se, että takauksia ei huomioida johdannaisvastapuolten osalta riskin vähennyskeinona vastuun arvonkaisu- ja riskien laskennassa. Nämä muutokset kasvattivat vastuun arvonkaisu- ja riskien laskennassa. Samassa yhteydessä on tarkennettu myös johdannaisten nettoutussopimusten alla annettujen käteisvakuuksien käsittelyä, joka on vaikuttanut alentavasti luotto- ja vastapuoliriskien määrään. Myös vertailuvuoden osalta valuuttariski on ollut alle 2 % omista varoista.

Vakavaraisuuden hallinnan periaatteet ja tunnusluvut on kuvattu osana tämän toimintakertomuksen liitteitä: liitteessä 2. Vakavaraisuuden hallinnan periaatteet, liitteessä 3. Konsernin vakavaraisuusasema sekä liitteessä 4. Emoyhtiön vakavaraisuusasema. Kuntarahoitus julkistaa lisäksi tästä toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä erillisen vakavaraisuutta ja riskienhallintaa koskevan Pilari III -raportin. Raportti on saatavilla yhtiön verkkosivuilla englanniksi.

Vähimmäisomavaraisuusaste ja maksuvalmiusvaatimus

Kuntarahoituksen vähimmäisomavaraisuusaste (leverage ratio) vuoden lopussa oli 4,06 % (2017: 3,84 %) laskettuna tällä hetkellä voimassa olevia laskentaperiaatteita noudattaen. Säännösluonnosten mukainen vähimmäistaso vähimmäisomavaraisuusasteelle on 3 %. Vähimmäisomavaraisuusastetta koskevan ehdotuksen käsittely on kesken EU-tasolla, ja vähimmäisomavaraisuusasteen ja sitä koskevien laskentaperiaatteiden arvioidaan tulevan voimaan aikaisintaan vuonna 2021.

Maksuvalmiusvaatimus (Liquidity Coverage Ratio, LCR) oli vuoden lopussa 177 % (2017: 173 %). Vuoden 2018 alusta lähtien LCR-suhdeluvun on pitänyt olla vähintään 100 %.

Kuntarahoitus varautuu myös EU-tasolla valmisteltavaan pysyvän varainhankinnan vaatimukseen (Net Stable Funding Ratio, NSFR), joka tulee voimaan tämän hetkisen arvion mukaan vasta vuonna 2021.

Kriisinratkaisusta annetun lain mukaiset velat

Kuntarahoituksen kriisinratkaisuviranomainen on EU:n yhteinen kriisinratkaisuneuvosto (Single Resolution Board, SRB). Yhteinen kriisinratkaisuneuvosto on päättänyt olla asettamatta yhtiölle omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen vähimmäismäärää (Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities, MREL) vuodelle 2018.

Riskienhallinta

Kuntarahoituksen liiketoiminta edellyttää riittäviä riskienhallintamekanismeja, joilla varmistetaan yhtiön riskiaseman säilyminen hallituksen vahvistamissa puitteissa. Kuntarahoitus soveltaa riskienhallinnassaan hyvin konservatiivisia periaatteita. Tavoitteena on kokonaisriskiaseman säilyttäminen niin matalalla tasolla, että yhtiön hyvää luottoluokitusta ei vaaranneta.

Kuntarahoitus-konsernin toiminnan merkittävät riskit ovat luotto- ja vastapuoliriski, markkinariski ja likviditeettiriski. Kaikkiin liiketoimintoihin liittyy olennaisesti myös strategiset riskit sekä operatiiviset riskit mukaan lukien compliance-riski.

Konsernin riskit on kuvattu tarkemmin osana konsernitilinpäätöstä liitteessä 2. Lisäksi Kuntarahoitus julkistaa tästä toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä erillisen riskienhallintaa ja vakavaraisuutta koskevia tietoja sisältävän Pilari III -raportin, joka on saatavilla yhtiön verkkosivuilla englanniksi.

Konsernin riskiasema

Yhtiön riskinottohalukkuudessa ei tapahtunut olennaisia muutoksia vuoden 2018 aikana. Yhtiön hallitus vakuuttaa, että käytössä olevat riskienhallintajärjestelyt ovat Kuntarahoitus-konsernin riskiprofiiliin ja strategiaan nähden riittävät. Riskit pysyivät tilikauden aikana asetettujen limiittien puitteissa, ja yhtiön arvion mukaan riskienhallinta on täyttänyt sille asetetut vaatimukset. Vuoden 2018 alussa käyttöön otettu IFRS 9 -standardi on lisännyt rahoitusinstrumenttien realisoitumattomien käyvän arvon muutosten kautta tulosvolatiliteettia. Käyttöön otossa Kuntarahoitus luokitteli uudelleen rahoitusvaroja ja -velkoja ja erityisesti rahoitusveloista syntyvä tulosvolatiliteetti on kasvanut. Yhtiö seuraa ja analysoi jatkuvasti arvostuksista syntyvää volatiliteettia ja varautuu sen mahdollisesti aiheuttamiin tulos- ja vakavaraisuusvaikutuksiin.

Luottoriskit ovat keskeinen osa Kuntarahoituksen liiketoimintaa ja riskien luonteen vuoksi niiden poistaminen kokonaan toiminnasta on mahdotonta. Kuntarahoituksen luottoriskit syntyvät pääsääntöisesti asiakasrahoituksesta sekä likviditeetti- ja johdannaissalkun saamisista. Johdannaista käytetään vain markkinariskeiltä suojautumiseen. Kuntarahoitus laskee IFRS 9 -standardin mukaiset odotetut luottotappiot ja siirtymähetkellä 1.1.2018 on kirjattu -0,9 miljoonan euron odotettujen luottotappioiden varaus omaan pääomaan. Vuoden aikana odotettujen luottotappioiden määrä on pienentynyt ja tilikauden lopussa tulokseen on kirjattu 0,6 miljoonaa euroa rahoitusvarojen luottotappioiden muutosta. Kuntarahoituksen luottoriskiasema on säilynyt vuoden aikana vakaana ja riskitasoltaan alhaisena.

Markkinariskit muodostuvat korko-, valuuttakurssi-, osakekurssitai muista hintariskeistä. Kuntarahoitus hallitsee liiketoiminnasta syntyvää korkoriskiä johdannaissopimusten avulla. Korkoriskiä syntyy pääasiassa euribor-korkojen korkosidonnaisuuden eroista taseen saamisten ja velkojen välillä. Korkoriskiä seurataan ja suojataan aktiivisesti. Valuuttakurssiriskiltä suojaudutaan vaihtamalla johdannaissopimuksilla kaikki valuuttamääräinen varainhankinta ja sijoitukset euromääräiseksi. Yhtiöllä ei käytännössä ole liiketoiminnastaan syntyvää valuuttakurssiriskiä. Johdannaisten keskusvastapuoliselvityksen vakuushallinnan seurauksena yhtiölle voi kuitenkin syntyä väliaikaisesti pientä valuuttakurssiriskiä. Valuuttakurssiriskiä seurataan ja suojataan aktiivisesti. Myös muilta markkinariskeiltä suojaudutaan johdannaissopimuksilla. Johdannaissopimuksia voidaan solmia vain suojautarkoituksessa, sillä Kuntarahoitus ei harjoita trading-toimintaa. Kuntarahoitus-konsernin markkinariski on edelleen säilynyt vakaana, vaikka rahoitusinstrumenttien realisoitumattomien arvostusten tulosvolatiliteetti on kasvanut tilikauden aikana IFRS 9 -standardin käyttöönnoton seurauksena.

Kuntarahoitus hallitsee jälleenerahoitusriskiä rajoittamalla rahoitusvarojen ja -velkojen välistä keskimaturiteettia. Lisäksi yhtiö hallitsee maksuvalmiusriskiä asettamalla liimitin käytettävissä olevan lyhyt- ja pitkäaikaisen likviditeetin vähimmäisriittävyydelle. Yhtiöllä oli vuoden 2018 lopussa 8 688 miljoonaa euroa (2017: 9 313 miljoonaa euroa) varoja maksuvalmiuden hallitsemiseen, jotka voidaan sopimuksen mukaisesta erääntymisestä poiketen myydä likviditeettitarpeiden hallitsemiseksi. Kuntarahoituksen maksuvalmius on hyvä ja rahoituksen saatavuus on säilynyt hyvällä tasolla tilikauden aikana.

Operatiivisten riskien arvioidaan olevan maltillisella tasolla. Operatiivisista riskeistä ei realisoitunut olennaisia tappioita vuoden 2018 aikana.

Hallinnointikäytäntö

Kuntarahoitus noudattaa yhtiöläinsäädännön lisäksi luottolaitostoiminnasta annetun lain vaatimuksia hallinnon järjestämisestä, ja hallintoon liittyvät käytännöt on kuvattu tarkemmin yhtiön verkkosivuilla. Kuntarahoitus julkistaa vuosikertomuksen julkistamisen aikaan verkkosivuillaan toimintakertomuksesta erillisen arvopaperimarkkinalain 7 luvun 7§:n mukaisen selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästänsä sisältäen kuvauksen taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä. Selvitys pitää sisällään myös luottolaitostoiminnasta annetun lain edellyttämät kuvaukset hallinnosta sekä tiedot siitä, miten yhtiön noudattaa pörssiyhtiöitä koskevaa Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia. Koska Kuntarahoitus on yksinomaan listattujen joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskija, ja sen osakkeet eivät ole julkisen kaupankäynnin kohteena, Kuntarahoituksen

kannalta ei ole tarkoituksenmukaista suoraan soveltaa kyseistä koodia. Yhtiö on tästä huolimatta laatinut omat sisäiset hallintoa koskevat ohjeensa kyseisen koodin pohjalta.

Yhtiökokous

Kuntarahoituksen varsinainen yhtiökokous pidettiin 28.3.2018. Yhtiökokous vahvisti tilinpäätöksen tilikaudelta 2017 ja myönsi vastuuvapauden hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle. Lisäksi yhtiökokous päätti hallituksen ehdotuksen mukaisesti, että osinkoa jaetaan 0,16 euroa osakkeelta, yhteensä 6 250 207,68 euroa, ja että muut voitonjakokelpoiset varat, 89 206 444,47 euroa, jätetään omaan pääomaan.

Varsinainen yhtiökokous nimitti omistajien nimitysvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti hallituksen jäsenet toimikaudelle 2018–2019 (vuoden 2018 varsinaisesta yhtiökokouksesta seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen asti). Yhtiökokous päätti myös omistajien nimitysvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti hallituksen jäsenille maksettavien palkkioiden määrät.

Kokouksessa valittiin lisäksi yhtiön tilintarkastajaksi tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab päävastuullisena tilintarkastajana KHT Marcus Tötterman, joka toimi päävastuullisena tilintarkastajana myös edellisellä tilikaudella.

Hallitus

Varsinaisessa yhtiökokouksessa 28.3.2018 omistajien nimitysvaliokunta teki ehdotuksen yhtiökokoukselle yhtiön hallitukseen valittavista henkilöistä toimikaudelle, joka alkoi vuoden 2018 varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä ja päättyy seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Yhtiökokous päätti valita hallituksen jäseniksi seuraavat henkilöt: Helena Walldén (hallituksen puheenjohtaja), Tuula Saxholm (hallituksen varapuheenjohtaja), Fredrik Forssell, Minna Helppi, Markku Koponen, Jari Koskinen, Kari Laukkanen ja Vivi Marttila.

Toimintaansa tehostaakseen hallitus on perustanut avustaviksi ja valmisteleviksi toimielimiksi tarkastus-, riski- ja palkitsemisvaliokunnan.

Tarkastusvaliokunnan jäseninä toimivat Markku Koponen (puheenjohtaja), Kari Laukkanen ja Vivi Marttila. Riskivaliokunnan jäseninä toimivat Fredrik Forssell (puheenjohtaja), Minna Helppi ja Kari Laukkanen. Palkitsemisvaliokunnan jäseninä toimivat Helena Walldén (puheenjohtaja), Tuula Saxholm, Markku Koponen ja Jari Koskinen.

Vuoden 2017 varsinaisesta yhtiökokouksesta vuoden 2018 varsinaiseen yhtiökokoukseen asti hallitukseen kuuluivat seuraavat jäsenet: Helena Walldén (puheenjohtaja), Tapani Hellstén (varapuheenjohtaja), Fredrik Forssell, Minna Helppi, Teppo Koivisto, Jari Koskinen, Vivi Marttila ja Tuula Saxholm.

Yhtiön hallituksen ja sen valiokuntien toimintaa on selostettu tarkemmin yhtiön verkkosivuilla.

Henkilöstö

Kuntarahoitus-konsernissa työskenteli joulukuun 2018 lopussa 151 henkilöä (31.12.2017: 134), joista emoyhtiössä 141 henkilöä (31.12.2017: 119). Merkittävä lisäys johtuu sekä toimintaympäristön ja asiakastarpeiden muutoksesta että ennen kaikkea pankki-sääntelyn mukanaan tuomasta tarpeesta kehittää yhtiön hallintoa, riskienhallintaa ja prosesseja. Uusia työntekijöitä on palkattu lähes kaikkiin yhtiön toimintoihin, muun muassa asiakaspalveluun, liiketoiminnan kehitykseen ja hallintopalveluihin sekä IT:n, talouden sekä riskienhallinnan tehtäviin. Henkilöstölle maksetut palkat ja palkkiot olivat koko konsernissa 12,5 miljoonaa euroa (2017: 11,0 miljoonaa euroa).

Kuntarahoituksen toimitusjohtajana toimii Esa Kallio. Hänet nimitettiin toimitusjohtajan tehtävään 28.2.2018. Sitä ennen hän toimi Kuntarahoituksen väliaikaisena toimitusjohtajana alkaen 22.8.2017. Toimitusjohtajan sijaisena toimii johtaja Mari Tyster 1.3.2018 alkaen. Lisäksi Kuntarahoituksen johtoryhmään kuuluvat johtajat Toni Heikkilä, Jukka Helminen, Rainer Holm, Joakim Holmström sekä Marjo Tomminen.

Palkat ja palkitseminen

Kuntarahoituksen johdon ja henkilöstön palkkiot muodostuvat kiinteästä palkkiosta (peruspalkka ja luontoisedut) ja muuttuvasta palkitsemisesta palkitsemisjärjestelmän ehtojen mukaan. Palkitsemisjärjestelmän periaatteet vahvistaa hallitus ja ne arvioidaan vuosittain. Palkitsemisjärjestelmiin ja palkkioihin liittyvässä työssä hallitusta avustaa hallituksen palkitsemisvaliokunta. Lisätietoja palkoista ja palkitsemisesta on konsernin liitetiedossa 31. Palkat ja palkitseminen sekä tästä toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä erillisenä julkaistavassa palkka- ja palkkioselvityksessä vuodelta 2018, joka on saatavilla yhtiön verkkosivuilla.

Sisäinen tarkastus

Sisäisen tarkastuksen tehtäviin kuuluu valvoa Kuntarahoituksen taloudellisen ja muun johtamisinformaation luotettavuutta ja oikeellisuutta. Lisäksi sen tehtävänä on varmistaa, että yhtiöllä on toimintaa varten riittävät ja asianmukaisesti järjestetyt manuaaliset ja tietotekniset järjestelmät ja että toimintaan liittyvien riskien hallinta on riittävä.

Sisäisen tarkastuksen tarkastustoiminta on ollut ulkoistettuna Deloitte Oy:lle, joka raportoi toiminnastaan suoraan hallitukselle ja sen tarkastusvaliokunnalle. Tilikauden 2018 aikana yhtiön hallitus on tehnyt päätöksen siitä, että ulkoistettu tarkastustoiminta muutetaan sisäisesti hoidettavaksi ja on nimittänyt syyskuun 2018 alusta konsernin sisäisestä tarkastuksesta vastaavan johtajan, joka raportoi suoraan tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle.

Osakepääoma ja omistajat

Tilikauden 2018 lopussa Kuntarahoituksen maksettu ja kaupparekisteriin merkitty osakepääoma oli 43 008 044,20 euroa ja osakkeiden lukumäärä on 39 063 798. Yhtiössä on käytössä kaksi osakesarjaa (A- ja B-osakesarjat), joilla on yhtäläiset ääni- ja osinko-oikeudet. Jokainen osake oikeuttaa yhtiökokouksessa yhteen ääneen.

Vuoden 2018 päättyessä Kuntarahoituksella oli 278 osakkeenomistajaa (31.12.2017: 278).

Tilinpäätöksen jälkeiset tapahtumat

Yhtiön hallituksen tiedossa ei ole sellaisia seikkoja, jotka vaikuttaisivat olennaisesti yhtiön taloudelliseen asemaan tilikauden päättymisen jälkeiseltä ajalta.

10 SUURINTA OSAKKEENOMISTAJAA 31.12.2018		kpl	%-osuus
1.	Keva	11 975 550	30,66 %
2.	Suomen valtio	6 250 000	16,00 %
3.	Helsingin kaupunki	4 066 525	10,41 %
4.	Espoon kaupunki	1 547 884	3,96 %
5.	VAV Asunnot Oy (Vantaan kaupunki)	963 048	2,47 %
6.	Tampereen kaupunki	919 027	2,35 %
7.	Oulun kaupunki	903 125	2,31 %
8.	Turun kaupunki	615 681	1,58 %
9.	Kuopion kaupunki	592 028	1,52 %
10.	Lahden kaupunki	537 926	1,38 %

Taulukossa esitetyt osakemäärät eivät sisällä näiden osakkeenomistajien konserniyhtiöiden mahdollisesti omistamia osakkeita.

Yhtiön tiedon mukaan suurimpien osakkeenomistajien omistuksissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia vuoden aikana.

Näkymät vuodelle 2019

Globaalin talouden ja pääomamarkkinoiden kehitys näyttävät melko vakailta, mutta rahoitusmarkkinoilla on paljon epävarmuustekijöitä. Kansainvälisiä rahoitusmarkkinoita leimaavat erityisesti maailmantalouden hidastuminen sekä Euroopassa Italian velkaantumiseen liittyvät rahoitusjärjestelmätason riskit ja Ison-Britannian mahdolliseen EU:sta irrottautumiseen liittyvät vaikeasti ennustettavat vaikutukset. Yhtiö on varautunut mahdolliseen Brexitiin, eikä siitä arvioida aiheutuvan olennaisia muutoksia yhtiön liiketoimintaan.

Suomen kuntatalouden näkökulmasta vuoden 2019 näkymät ovat edelleen vakaat. Maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelu on kesken, ja sen kokonaisvaltaisten vaikutusten arvioiminen sekä Kuntarahoitukseen asiakaskenttään että yhtiön omaan toimintaan on haastavaa. Uudistuksella ei odoteta olevan tämän hetken arvion mukaan olennaista vaikutusta Kuntarahoitukseen toiminnan volyymeihin vuonna 2019.

Kuntarahoitusta jatkaa vuonna 2019 merkittäviä panostuksia palvelutarjonnan ja järjestelmien kehittämiseen tehostaakseen ja parantaakseen toimintaansa entisestään ja digitalisoidakseen palvelujaan. Kuntarahoitusta ennakoitujen kulujen olevan vuoden 2018 kuluja korkeammat johtuen henkilöstölisäyksistä, tietojärjestelmien kehittämisestä sekä kohonneista viranomaismaksuista. Huomioiden edellä kuvatut toimintaympäristön näkymät ja olettaen, että korkojen ja luottoriskipreemioiden kehityksessä ei tapahdu merkittäviä muutoksia markkinaodotuksiin verrattuna, Kuntarahoitusta odottaa liikevoiton ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia olevan samantasoinen tai heikompi kuin vuonna 2018. Rahoitusmarkkinoiden kehitys ja vuoden 2018 alussa käyttöön otettu IFRS 9 -standardi saattavat aiheuttaa tulosvolatiliteettia rahoitusinstrumenttien realisoitumattomien käyvän arvon muutosten kautta.

Tässä esitetyt arviot perustuvat tämänhetkiseen näkemykseen toimintaympäristön ja toiminnan kehityksestä.

Hallituksen esitys tilikauden 2018 voittoa koskeviksi toimenpiteiksi

Kuntarahoitusta Oyj:n voitonjakokelpoiset varat ovat 133 868 022,38 euroa, josta tilikauden voitto on 21 831 739,09 euroa.

Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että

- osinkoa jaetaan 0,16 euroa osakkeelta, yhteensä 6 250 207,68 euroa, ja että
- muut voitonjakokelpoiset varat, 127 617 814,70 euroa, jätetään omaan pääomaan.

Tilikauden tulos on hyvä, ja hallitus pitää perusteltuna maltillisen osingon maksamista. Yhtiö on viime vuosina varautunut ennakoitun pankkisääntelyn mukaisten pääomavaatimusten, erityisesti vähimmäisomavaraisuusasteen (leverage ratio) voimaantumiseen. Omia varoja on vahvistettu kertyneillä voittovaroilla ja liikkeeseen lasketun pääomalainan (AT1) avulla. Yhtiön leverage ratio on vuoden 2018 lopussa 4,06 %. Leverage ratio -vaatimuksen voimaantumisen aikataulu on vielä auki, mutta yhtiö täyttää tällä hetkellä ennakoitun 3 %:n leverage ratio -vaatimuksen. Hallitus arvioi, että maltillinen osingonjako ei vaaranna pääomavaateiden täyttämistä tai yhtiön maksuvalmiutta. Kuntarahoitusta ylittää merkittävästi kaikki yhtiölle asetetut vakavaraisuusvaatimukset.

Osinko maksetaan osakkeenomistajalle, joka on merkittynä yhtiön osakasluetteloon 4.4.2019. Hallitus ehdottaa, että osinko maksetaan 9.4.2019.

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako hallituksen näkemyksen mukaan vaaranna yhtiön maksukykyä.

KONSERNIN KEHITYS	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014
Liikevaihto (milj. euroa)*	714,0	204,1	183,7	204,1	222,0
Korkokate (milj. euroa)	236,3	228,5	206,1	172,2	160,0
%-osuus liikevaihdosta	33,1	112,0	112,2	84,4	72,1
Liikevoitto (milj. euroa)	190,0	198,4	174,2	151,8	144,2
%-osuus liikevaihdosta	26,6	97,2	94,8	74,4	64,9
Kulu-tuotto-suhde	0,21	0,18	0,17	0,16	0,15
Lainakanta (milj. euroa)	22 354	21 219	20 910	20 088	19 205
Varainhankinnan kanta (milj. euroa)	30 856	30 153	28 662	28 419	26 616
Taseen loppusumma (milj. euroa)	35 677	34 738	34 052	33 889	30 009
Oman pääoman tuotto, % (ROE)	10,76	12,57	12,51	14,84	21,66
Koko pääoman tuotto, % (ROA)	0,43	0,46	0,41	0,38	0,41
Omavaraisuusaste, %	4,17	3,86	3,48	3,08	1,98
Ydinpääoma (CET1) (milj. euroa)	1 065	946	777	686	556
Ensisijainen pääoma (Tier 1) (milj. euroa)	1 413	1 293	1 124	1 034	557
Omat varat yhteensä (milj. euroa)	1 413	1 293	1 124	1 069	623
Ydinpääoma (CET1) suhteessa riskipainotettuihin eriin, %	66,34	53,01	46,21	41,49	29,94
Ensisijainen pääoma (Tier 1) suhteessa riskipainotettuihin eriin, %	87,97	72,50	66,89	62,49	29,98
Omat varat yhteensä suhteessa riskipainotettuihin eriin, %	87,97	72,50	66,89	64,61	33,53
Vähimmäisomavaraisuusaste, % (leverage ratio)	4,06	3,84	3,54	3,15	1,8
Henkilöstö	151	134	106	95	90

* 1.1.2018 voimaan tulleen IFRS 9 -standardin myötä käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien johdannaisten määrä on kasvanut ja ne käsitellään bruttomääräisesti korkotuottojen ja -kulujen jaottelussa. Tämä on kasvattanut liikevaihto-tunnuslukua korkotuottojen kasvaessa. Yhtiö on soveltanut IFRS 9 -standardin mahdollisuutta olla oikaisematta aiempia kausia. Tarkempaa tietoa korkotuottojen ja -kulujen jakaumasta on konsernin liitetiedossa 32.

MUUT VAIHTOEHTOISET TUNNUSLUVUT

	31.12.2018	31.12.2017
Korkokate AT1 -korkokulut huomioiden (miljoona euroa)	220,1	212,3
Kulut (miljoona euroa)	49,1	42,9
Tuotot (miljoona euroa)	238,5	241,3
Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset (miljoona euroa)	0,4	11,0
Kulu-tuottosuhde ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia (miljoona euroa)	0,21	0,19
Liikevoitto ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia (miljoona euroa)	189,6	187,4
Oman pääoman tuotto (ROE) käyvin arvoin, %	14,79	13,32

Tunnuslukujen laskentaperusteet

Liikevaihto

Korkotuotot ja vastaavat tuotot + palkkiotuotot + arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot + käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot + suojauslaskennan nettotuotot + liiketoiminnan muut tuotot

Korkokate AT1-pääomallainan korot huomioiden

Korkotuotot ja vastaavat tuotot – korkokulut ja vastaavat kulut – AT1 pääomallainan korkokulut emoyhtiössä

Kulu-tuotto -suhde

Palkkiokulut + hallintokulut + poistot + liiketoiminnan muut kulut

Korkokate + palkkiotuotot + arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot + käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot + suojauslaskennan nettotuotot + liiketoiminnan muut tuotot

Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset

Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot, käyvän arvon muutokset + suojauslaskennan nettotuotot

Kulu-tuotto –suhde ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia

Palkkiokulut + hallintokulut + poistot + liiketoiminnan muut kulut

Korkokate + palkkiotuotot + arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot + käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot + suojauslaskennan nettotuotot + liiketoiminnan muut tuotot – realisoitumattomat käyvän arvon muutokset

× 100

Lainakanta

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä – leasingsaamiset

Varainhankinnan kanta

Velat luottolaitoksille + velat yleisölle ja julkisyhteisöille + yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat – CSA-vakuudet (saadut)

Oman pääoman tuotto, % (ROE)

Liikevoitto - verot

Oma pääoma ja määräysvallattomien omistajien osuus (tilikauden alun ja lopun keskiarvo)

× 100

Oman pääoman tuotto käyvin arvo-in, % (ROE)

Tilikauden laaja tulos

Oma pääoma ja määräysvallattomien omistajien osuus (tilikauden alun ja lopun keskiarvo) × 100

Koko pääoman tuotto, % (ROA)

Liikevoitto - verot

Taseen loppusumma keskimäärin (tilikauden alun ja lopun keskiarvo) × 100

Omavaraisuusaste, %

Oma pääoma ja määräysvallattomien omistajien osuus

Taseen loppusumma × 100

Ydinpääoma (CET1) suhteessa riskipainotettuihin eriin, %

Ydinpääoma

Riskipainotetut saamiset × 100

Ensisijainen pääoma (Tier 1) suhteessa riskipainotettuihin eriin, %

Ensisijainen pääoma

Riskipainotetut saamiset × 100

Omat varat yhteensä suhteessa riskipainotettuihin eriin, %

Omat varat yhteensä

Riskipainotetut saamiset × 100

Vähimmäisomavaraisuusaste, %

Ensisijainen pääoma

Vastuiden kokonaismäärä × 100

Maksuvalmiusvaatimus (LCR), %

Likvidit varat

Likviditeetin ulosvirtaukset – likviditeetin sisäänvirtaukset stressitilanteessa × 100

Liite 1. Vaihtoehtoiset tunnusluvut

Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen (ESMA) edellyttämällä vaihtoehtoisilla tunnusluvuilla kuvataan liiketoiminnan taloudellista kehitystä ja pyritään parantamaan vertailukelpoisuutta eri raportointikausien välillä.

TAULUKON LUVUT ON ESITETTY MILJONINA EUROINA.	1.1.–31.12.2018	1.1.–31.12.2017
Korkotuotot ja vastaavat tuotot (sis. leasing)	711,7	191,4
Palkkiotuotot	2,4	3,2
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	-27,9	6,2
Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	-	0,5
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot	0,0	-
Suojauslaskennan nettotuotot	27,6	2,7
Liiketoiminnan muut tuotot	0,1	0,1
Liikevaihto	714,0	204,1
Korkotuotot ja vastaavat tuotot (sis. leasing)	711,7	191,4
Korkokulut ja vastaavat kulut	-475,4	37,2
AT1-pääomallainan korkokulut emoyhtiössä	-16,2	-16,2
Korkokate AT1-pääomallainan korot huomioiden	220,1	212,3
Palkkiokulut	4,2	4,1
Hallintokulut	27,2	22,3
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	2,3	2,0
Liiketoiminnan muut kulut	15,4	14,5
Kulut	49,1	42,9

TAULUKON LUVUT ON ESITETTY MILJONINA EUROINA.

	1.1.–31.12.2018	1.1.–31.12.2017
Korkokate	236,3	228,5
Palkkiotuotot	2,4	3,2
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	-27,9	6,2
Myytavissä olevien rah.varojen nettotuotot	-	0,5
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot	0,0	-
Suojauslaskennan nettotuotot	27,6	2,7
Liiketoiminnan muut tuotot	0,1	0,1
Tuotot	238,5	241,3
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot, käyvän arvon muutokset	-27,3	8,3
Suojauslaskennan nettotuotot	27,6	2,7
Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset	0,4	11,0
Kulut	49,1	42,9
Tuotot	238,5	241,3
Kulu-tuottosuhde	0,21	0,18
Kulut	49,1	42,9
Tuotot	238,5	241,3
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot, käyvän arvon muutokset	-27,3	8,3
Suojauslaskennan nettotuotot	27,6	2,7
Tuotot ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia	238,1	230,3
Kulu-tuottosuhde ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia	0,21	0,19

TAULUKON LUVUT ON ESITETTY MILJONINA EUROINA.

	1.1.–31.12.2018	1.1.–31.12.2017
Liikevoitto	190,0	198,4
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot, käyvän arvon muutokset	-27,3	8,3
Suojauslaskennan nettotuotot	27,6	2,7
Liikevoitto ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia	189,6	187,4
Velat luottolaitoksille	823	802
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	3 871	3 747
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	26 902	26 304
Yhteensä	31 595	30 853
-CSA-vakuudet (saadut)	-739	-700
Varainhankinnan kanta yhteensä	30 856	30 153
Liikevoitto	190,0	198,4
Verot	-38,0	-39,7
Oma pääoma ja määräysvallattomien omistajien osuus (tilikauden alun ja lopun keskiarvo)	1 412,7	1 261,9
Oman pääoman tuotto, % (ROE)	10,76 %	12,57 %
Tilikauden laaja tulos	209,0	168,1
Oma pääoma ja määräysvallattomien omistajien osuus (tilikauden alun ja lopun keskiarvo)	1 412,7	1 261,9
Oman pääoman tuotto, % (ROE) käyvin arvoin	14,79 %	13,32 %
Liikevoitto	190,0	198,4
Verot	-38,0	-39,7
Taseen loppusumma keskimäärin (tilikauden alun ja lopun keskiarvo)	35 207,4	34 395,2
Koko pääoman tuotto, % (ROA)	0,43 %	0,46 %

TAULUKON LUVUT ON ESITETTY MILJONINA EUROINA.

	1.1.–31.12.2018	1.1.–31.12.2017
Oma pääoma	1 486,1	1 339,4
Määräysvallattomien omistajien osuus	-	-
Taseen loppusumma	35 676,7	34 738,1
Omavaraisuusaste, %	4,17 %	3,86 %
Ydinpääoma (CET1)	1 065,5	945,5
Riskipainotetut saamiset	1 606,2	1 783,5
Ydinpääoma (CET1) suhteessa riskipainotettuihin eriin, %	66,34 %	53,01 %
Ensisijainen pääoma (Tier 1)	1 412,9	1 293,0
Riskipainotetut saamiset	1 606,2	1 783,5
Ensisijainen pääoma suhteessa riskipainotettuihin eriin, %	87,97 %	72,50 %
Omat varat yhteensä	1 412,9	1 293,0
Riskipainotetut saamiset	1 606,2	1 783,5
Omat varat yhteensä suhteessa riskipainotettuihin eriin, %	87,97 %	72,50 %
Ensisijainen pääoma (Tier 1)	1 412,9	1 293,0
Vastuiden kokonaismäärä	34 832,4	33 669,4
Vähimmäisomavaraisuusaste, %	4,06 %	3,84 %

Liite 2. Vakavaraisuuden hallinnan periaatteet

Kuntarahoituksen omaa pääomaa koskevat tavoitteet suhteessa yhtiön riskinottoon ja toimintaympäristöön määritellään vuosisuunnittelun yhteydessä. Suunnitteluhorisontti ulottuu seuraavaan viiteen vuoteen, jotta pystytään ennustamaan liiketoiminnan tuloskehitystä ja omien varojen riittävyttä suhteessa muutuvasta sääntelystä tuleviin kasvaviin pääomavaateisiin sekä reagoimaan riittävän ajoissa mahdollisiin lisäpääomitarpeisiin. Hallitus hyväksyy vakavaraisuuden hallintasuunnitelman ja valvoo sitä. Yhtiö päivittää vakavaraisuuden hallintasuunnitelmansa vähintään kerran vuodessa ja suunnitelman toteutumista seurataan neljännevuosittain.

Vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena on ohjata ja varmistaa, että Kuntarahoituskonsernin vakavaraisuus täyttää asetetut tavoitteet sekä viranomaisvaatimukset, jotta toiminnan jatkuvuus voidaan varmistaa. Vakavaraisuuden hallinta on jatkuvaa ja olennainen osa yhtiön strategisen suunnittelun prosessia, joka kattaa strategisten tavoitteiden asettamisen, kehityshankkeiden määrittämisen sekä taloudelliset ennusteet seuraaville vuosille. Tämä tehdään yhteistyössä toimivan johdon ja hallituksen kanssa, ja lopullisen strategian hyväksyy yhtiön hallitus. Toimiva johto huolehtii siitä, että yhtiön operatiiviset toimenpiteet vastaavat hallituksen vahvistaman strategian mukaisia linjauksia. Toimiva

johto laatii vuosisuunnittelun yhteydessä liiketoimintasuunnitelman tulevalle vuodelle ja liiketoimintaennusteet sitä seuraaville vuosille. Tässä yhteydessä arvioidaan myös yhtiön riskiasemaa ja sen vaikutusta yhtiön taloudelliseen asemaan. Riskien arvioinnissa ja mittaamisessa käytetään apuna säännöllisin väliajoin toteutettavia riskianalyysijä sekä erilaisia stressitestiskenaarioita. Näiden pohjalta päivitetään vuosittain vakavaraisuuden hallinnan suunnitelma ja päätetään mahdolliset toimenpiteet omien varojen vahvistamiseksi. Omien varojen riittävyttä seurataan myös kuukausittain liiketoiminnan analysoinnin yhteydessä sekä neljännesvuosittain tehtävällä pääomasuunnitelman seurantaraportilla. Raportissa arvioidaan pääomien riittävyttä suunnitteluhorisontin aikana sekä varmistetaan vakavaraisuuden ja vähimmäisomavaraisuusasteen riittävyys eri skenaariolaskelmien kautta. Raportti sisältää myös muun muassa ennakoituiden muutokset omissa varoissa ja pääomavaateissa sekä varautumissuunnitelman.

Konserni laskee vakavaraisuuden EU:n vakavaraisuusasetuksen (EU 575/2013) ja luottolaitosdirektiivin (2013/36/EU) säännöksiin perustuen. Luottoriskin vakavaraisuusvaade lasketaan standardimenetelmällä ja operatiivisten riskien vakavaraisuusvaade perusmenetelmällä. Markkinariskin vakavaraisuuslaskennassa huomioidaan vain valuuttariskit, koska konsernilla ei ole kaupan-

käyntivarastoa eikä osake- ja hyödykepositioita. Koska valuuttariskiltä suojaudutaan vaihtamalla johdannaissojimuksilla kaikki valuuttapohjainen varainhankinta ja sijoitukset euromääräiseksi, on yhtiön valuuttapositio hyvin pieni. Vakavaraisuuslaskennassa käytettävien riskipainojen määrityksissä käytetään Standard & Poor'sin, Moody's Investor Servicen sekä Fitch Ratingsin antamia luokitustietoja. Edellä mainitut yhtiöt ovat vakavaraisuuslaskennassa Finanssivalvonnan hyväksymiä luottoluokituslaitoksia. Kuntarahoitus käyttää luottoriskin vakavaraisuuslaskennassa luottoriskin vähentämistekniikoita, kuten antolainatoiminnassa kuntien antamia takauksia sekä Suomen valtion antamia täytetäkauksia. Johdannaisten osalta käytetään vähentämistekniikkana nettoutussopimuksia, lisävakuussopimuksia (ISDA/Credit Support Annex) sekä Kuntien takauskeskuksen myöntämiä takauksia joidenkin johdannaistapaolien vastapuoliriskin vakavaraisuusvaateen pienentämiseksi.

Vakavaraisuustiedot on esitetty osana toimintakertomusta liitteissä 3–4. Kuntarahoitus julkistaa tästä toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä erillisen vakavaraisuutta ja riskienhallintaa koskevan Pilari III -raportin, joka on saatavilla yhtiön verkkosivuilla englanninkielisenä.

Liite 3. Konsernin vakavaraisuusasema

Taulukko 1.

Vähimmäispääomavaatimukset ja pääomapuskurit

VÄHIMMÄISPÄÄOMAVAATIMUKSET JA PÄÄOMAPUSKURIT (%) 31.12.2018	Pääoma- vaatimus	Kiinteä lisäpääoma- vaatimus ¹⁾	Muuttuva lisäpääoma- vaatimus ²⁾	O-SII ³⁾	Pääomapuskurit yhteensä	Yhteensä
Ydinpääoma (CET1)	4,50 %	2,50 %	0,45 %	1,00 %	3,95 %	8,45 %
Ensisijainen pääoma (T1)	6,00 %	2,50 %	0,45 %	1,00 %	3,95 %	9,95 %
Omat varat yhteensä	8,00 %	2,50 %	0,45 %	1,00 %	3,95 %	11,95 %

VÄHIMMÄISPÄÄOMAVAATIMUKSET JA PÄÄOMAPUSKURIT (1 000€) 31.12.2018	Pääoma- vaatimus	Kiinteä lisäpääoma- vaatimus ¹⁾	Muuttuva lisäpääoma- vaatimus ²⁾	O-SII ³⁾	Pääomapuskurit yhteensä	Yhteensä
Ydinpääoma (CET1)	72 278	40 154	7 168	16 062	63 384	135 662
Ensisijainen pääoma (T1)	96 370	40 154	7 168	16 062	63 384	159 754
Omat varat yhteensä	128 494	40 154	7 168	16 062	63 384	191 878

**VÄHIMMÄISPÄÄOMAVAATIMUKSET
JA PÄÄOMAPUSKURIT (%)**
31.12.2017

	Pääoma- vaatimus	Kiinteä lisäpääoma- vaatimus ¹⁾	Muuttuva lisäpääoma- vaatimus ²⁾	O-SII ³⁾	Pääomapuskurit yhteensä	Yhteensä
Ydinpääoma (CET1)	4,50 %	2,50 %	0,34 %	0,50 %	3,34 %	7,84 %
Ensisijainen pääoma (T1)	6,00 %	2,50 %	0,34 %	0,50 %	3,34 %	9,34 %
Omat varat yhteensä	8,00 %	2,50 %	0,34 %	0,50 %	3,34 %	11,34 %

**VÄHIMMÄISPÄÄOMAVAATIMUKSET
JA PÄÄOMAPUSKURIT (1 000€)**
31.12.2017

	Pääoma- vaatimus	Kiinteä lisäpääoma- vaatimus ¹⁾	Muuttuva lisäpääoma- vaatimus ²⁾	O-SII ³⁾	Pääomapuskurit yhteensä	Yhteensä
Ydinpääoma (CET1)	80 258	44 588	6 017	8 918	59 522	139 780
Ensisijainen pääoma (T1)	107 010	44 588	6 017	8 918	59 522	166 532
Omat varat yhteensä	142 680	44 588	6 017	8 918	59 522	202 202

¹⁾ Laki luottolaitostoiminnasta (610/2014) luku 10:3 § ja EU:n vakavaraisuusasetus (575/2013) ja -direktiivi (2013/36/EU). Voimassa 1.1.2015 alkaen.

²⁾ Laki luottolaitostoiminnasta luku (610/2014) 10:4-5 § ja EU:n vakavaraisuusasetus (575/2013) ja -direktiivi (2013/36/EU). Finanssivalvonnan johtokunta päätti 20.12.2018 (2017: 21.12.2017) olla asettamatta muuttuvaa lisäpääomavaatimusta Suomeen kohdistuville luottovastuulle. Vastuiden maantieteellisen jakauman perusteella määrittyvä luottolaitoskohtainen lisäpääomavaatimus Kuntarahoitukselle on 0,45 % (31.12.2017: 0,34 %).

³⁾ Muu rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävän luottolaitoksen lisäpääomavaatimus: Laki luottolaitostoiminnasta (610/2014) luku 10:8 § ja EU:n vakavaraisuusasetus (575/2013) ja -direktiivi (2013/36/EU). Lisäpääomavaatimus (O-SII) Kuntarahoitukselle on 1 %. Finanssivalvonnan päätös 21.12.2017, voimassa 1.7.2018 alkaen (31.12.2017: 0,5 %).

Euroopan keskuspankki on asettanut osana vuosittaista valvojan arviota (SREP) Kuntarahoitukselle 1,75 % lisäpääomavaatimuksen (P2R), joka tuli voimaan vuoden 2018 alusta. P2R-lisäpääomavaatimuksen huomioiva minimitaso CET1-vakavaraisuudelle on 10,20 % ja kokonaisvakavaraisuudelle 13,70 %.

Tulevat muutokset pääomapuskureissa

Euroopan keskuspankki on päivittänyt helmikuussa 2019 osana vuoden 2018 valvojan arviota Kuntarahoituksen lisäpääomavaatimusta (P2R), ja uusi vaatimus on 2,25 % 1.3.2019 alkaen. Finanssivalvonta teki kesäkuussa 2018 päätöksen muun rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävän luottolaitoksen (O-SII) lisäpääomavaatimuksesta ja laski Kuntarahoituksen vaatimuksen takaisin 0,5 %:iin. Tämä muutos tulee voimaan 1.1.2019. Samassa yhteydessä Finanssivalvonta teki makrokausipäätöksen rakenteellisista lisäpääomavaatimuksista ja päätti asettaa luottolaitoksille järjestelmäriskipuskurin. Kuntarahoituksen osalta asetettu järjestelmäriskipuskuriin perustuva lisäpääomavaatimus on 1,5 %. Järjestelmäriskipuskuri ja O-SII-lisäpääomavaatimus ovat rinnakkaisia puskureita, joista sovelletaan suurempaa. Järjestelmäriskipuskuri-vaatimus tulee voimaan 1.7.2019.

Taulukko 2. Omat varat

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Osakepääoma	42 583	42 583
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	40 366	40 366
Kertyneet voittovarot	1 035 692	879 799
Käyvän arvon rahasto	14 961	28 944
Muut rahastot	277	277
Vähemmistöosuus, siirtymäsäännös	-	-
Ennakoitu voitonjako	-6 250	-6 250
Oman pääoman ehtoisen AT1-pääomalainan kertynyt korko laskennallisella verolla vähennettynä	-9 459	-9 459
Ydinpääoma (CET1) ennen vähennyksiä	1 118 171	976 260
Aineettomat hyödykkeet	-14 850	-10 196
Omiin varoihin sovellettavista suodattimista johtuvat ydinpääoman mukautukset	-37 865	-20 544
Ydinpääoma (CET1)	1 065 455	945 519
Muihin ensisijaisiin omiin varoihin luettavat instrumentit	347 454	347 454
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	347 454	347 454
Ensisijainen pääoma (T1)	1 412 909	1 292 973
Toissijainen pääoma (T2)	-	-
Omat varat yhteensä	1 412 909	1 292 973

EU:n vakavaraisuusasetuksen ja Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet 25/2013 perusteella käypään arvoon arvostettujen varojen realisoitumattomat voitot (käyvän arvon rahasto) on sisällytetty ydinpääomaan (siirtymäsäännös ajalla 1.1.2015-31.12.2017). Ydinpääomaan on sisällytetty tilikauden voitto, joka on ollut tilintarkastuksen kohteena, ja näin ollen tilikauden voitto voidaan lukea ydinpääomaan Euroopan keskuspankin myöntämän vakavaraisuusasetuksen mukaisen luvan perusteella. Omiin varoihin sovellettavista suodattimista johtuvat ydinpääoman mukautukset koostuvat Kuntarahoituksen omasta luottoriskikorjauksesta (DVA) sekä muista arvonoi-kaista. Lisäksi ydinpääomasta on vähennetty suunniteltu voitonjako.

Oman luottoriskin muutosta ei ole sisällytetty omiin varoihin (CRR art. 33).

Ensisijaisessa lisäpääomassa on 1.10.2015 liikkeen laskettu 350 miljoonan euron AT1-pääomalaina. Tarkemmat kuvaukset pääomainstrumenteista on tästä toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä erillisenä julkaisstavassa Pilari III -raportissa, joka on saatavilla yhtiön verkkosivuilla englanniksi.

Taulukko 3.
Vakavaraisuuden tunnusluvut**VAKAVARAISUUDEN TUNNUSLUVUT, KONSERNI**

	31.12.2018	31.12.2017
Ydinpääoma (CET1) suhteessa riskipainotettuihin eriin, %	66,34	53,01
Ensisijainen pääoma (T1) suhteessa riskipainotettuihin eriin, %	87,97	72,50
Omat varat yhteensä suhteessa riskipainotettuihin eriin, %	87,97	72,50

Taulukko 4. Omien varojen vähimmäisvaatimus

Luottoriskin vakavaraisuusvaateen laskentaan on käytetty luotto-riskin standardimenetelmää. Vuoden 2017 lopussa lainoihin liittyvät korot sisältyivät vastuuryhmään Muut erät, mutta vuonna 2018 ne on huomioitu samassa vastuuryhmässä kuin lainan pääoma. Markkinariskin vakavaraisuuslaskennassa huomioidaan vain valuuttariskit, koska konsernilla ei ole kaupankäynti-varastoa eikä osake- ja hyödykepositioita. Koska valuuttariskiltä suojaudutaan vaihtamalla johdannaisopimuksilla kaikki valuuttamääräinen varainhankinta ja sijoitukset euromääräiseksi, on yhtiön valuuttapositio hyvin pieni. 31.12.2018 valuuttanetto-positio oli 2,0 miljoonaa euroa, joka on alle 2 % omista varoista. Näin ollen valuuttakurssiriskille ei ole laskettu omien varojen vaatimusta EU:n vakavaraisuusasetuksen (575/2013) artiklan 351 mukaisesti. Vastuun arvonoi-kaisuriskin laskennassa ei ole huomioitu Kuntien takauskeskuksen antamia takauksia tiettyihin johdannaisvastapuoliin. Operatiivisten riskien vakavaraisuusvaade lasketaan käyttämällä perusmenetelmää.

Kuntarahoitus on päivittänyt vertailuvuoden 2017 vakavaraisuus-lukuja, joissa on huomioitu tekninen korjaus vastuun arvonoi-kaisuriskin laskennassa sekä se, että Kuntien takauskeskuksen antamia takauksia tiettyjen johdannaisvastapuolten osalta ei enää huomioitu riskin vähennyskeinona vastuun arvonoi-kaisuriskin laskennassa. Nämä muutokset kasvattivat vastuun arvonoikaisuriskiä. Samassa yhteydessä on tarkennettu myös johdan-naisten nettoutussopimusten alla annettujen käteisvakuuksien käsittelyä, joka on vaikuttanut alentavasti luotto- ja vastapuoli-riskin määrään. Myös vertailuvuoden osalta valuuttariski on ollut alle 2 % omista varoista.

(1 000 €)	31.12.2018		31.12.2017	
	Pääomavaade	Riskipainotetut saamiset	Pääomavaade	Riskipainotetut saamiset
Luotto- ja vastapuoliriski, standardimenetelmä	78 128	976 596	88 603	1 107 536
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	0	0	302	3 780
Saamiset aluehallinnolta ja paikallisviranomaisilta	353	4 413	332	4 153
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	4 807	60 086	4 742	59 271
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	951	11 884	953	11 914
Saamiset laitoksilta	52 470	655 875	62 294	778 671
Katetut joukkolainat	18 986	237 323	19 063	238 284
Arvopaperistetut erät	13	165	104	1 296
Sijoitusrahastosijoitukset	88	1 103	103	1 286
Muut erät	460	5 746	710	8 881
Markkinariski	0	0	0	0
Vastuun arvonoi-kaisuriski (CVA VaR), standardimenetelmä	19 722	246 528	27 294	341 179
Operatiivinen riski, perusmenetelmä	30 644	383 048	26 783	334 786
Yhteensä	128 494	1 606 172	142 680	1 783 501

Vastapuoliriskin omien varojen vaade on 3 617 tuhatta euroa (2017: 3 158 tuhatta euroa).

Taulukko 5.
Vastuiden määrä vastuuryhmittäin

31.12.2018 (1 000 €)

VASTUURYHMÄ	Tase-erät	Taseen ulkopuoliset erät	Johdannaiset	Vastuiden kokonaismäärä	Vastuiden keskimääräinen arvo kaudella	Riskipainotetut saamiset
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	3 920 338	-	-	3 920 338	4 144 181	0
Saamiset aluehallinnolta ja paikallisviranomaisilta	10 077 540	1 161 635	163 192	11 402 367	11 159 722	4 413
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	270 265	-	-	270 265	286 313	60 086
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	222 280	-	-	222 280	222 498	11 884
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	73 324	-	-	73 324	73 660	-
Saamiset laitoksilta	2 525 096	-	536 274	3 061 369	3 626 873	655 875
Saamiset yrityksiltä	5 129 701	292 570	-	5 422 271	5 380 951	-
Kiinteistövakuudelliset saamiset	8 527 156	1 342 548	-	9 869 704	9 532 723	-
Maksukyvottomyymälässä olevat	0	-	-	0	113	-
Katetut joukkolainat	1 887 770	-	-	1 887 770	1 898 486	237 323
Arvopaperistetut erät	825	-	-	825	1 282	165
Sijoitusrahastosijoitukset	9 494	-	-	9 494	9 554	1 103
Muut erät	17 386	-	-	17 386	14 135	5 746
Yhteensä	32 661 175	2 796 753	699 466	36 157 395	36 350 490	976 596

31.12.2017 (1 000 €)

VASTUURYHMÄ	Tase-erät	Taseen ulkopuoliset erät	Johdannaiset	Vastuiden kokonaismäärä	Vastuiden keskimääräinen arvo kaudella	Riskipainotetut saamiset
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	4 004 347	-	-	4 004 347	3 307 052	3 780
Saamiset aluehallinnolta ja paikallisviranomaisilta	9 578 898	873 521	160 014	10 612 433	10 890 553	4 153
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	281 233	-	-	281 233	278 233	59 271
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	232 631	-	-	232 631	238 805	11 914
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	73 917	-	-	73 917	95 083	-
Saamiset laitoksilta	2 891 157	-	521 880	3 413 037	4 283 925	778 671
Saamiset yrityksiltä	5 086 565	274 461	-	5 361 025	5 459 483	-
Kiinteistövakuudelliset saamiset	7 733 922	1 122 364	-	8 856 287	8 564 424	-
Maksukyvyttömyystilassa olevat	450	-	-	450	113	-
Katetut joukkolainat	1 938 881	-	-	1 938 881	1 961 964	238 284
Arvopaperistetut erät	6 478	-	-	6 478	18 128	1 296
Sijoitusrahastosijoitukset	9 635	-	-	9 635	9 663	1 286
Muut erät	79 780	-	-	79 780	88 119	8 881
Yhteensä	31 917 893	2 270 346	681 895	34 870 134	35 195 544	1 107 536

Taulukko 6.
Vähimmäisomavaraisuusaste

VÄHIMMÄISOMAVARAISUUSASTE, KONSERNI
(1 000 €)

	31.12.2018	31.12.2017
Ensisijainen pääoma (T1)	1 412 909	1 292 973
Vastuut yhteensä	34 832 360	33 669 410
Vähimmäisomavaraisuusaste, %	4,06	3,84

VASTUUT, KONSERNI
(1 000 €)

	31.12.2018	31.12.2017
Taseessa olevat vastuut (ilman johdannaisia ja aineettomia hyödykkeitä)	33 988 372	33 188 269
Johdannaisvastuut	-495 677	-593 976
Taseen ulkopuoliset vastuut	1 339 665	1 075 117
Yhteensä	34 832 360	33 669 410

TASEESSA OLEVIEN VASTUIDEN JAKO, KONSERNI (1 000 €)	31.12.2018 Vähimmäisomavaraisuusasteen vastuiden arvot	31.12.2017 Vähimmäisomavaraisuusasteen vastuiden arvot
Katetut joukkolainat	1 887 770	1 938 881
Valtiovastuiksi katsotut vastuut	14 234 064	13 380 222
Aluehallinnon, kansainvälisten kehityspankkien, kansainvälisten organisaatioiden, julkisyhteisöjen ja julkisoikeudellisten laitosten vastuut	329 683	340 804
Laitokset	2 525 096	2 795 792
Kiinteistövakuudelliset vastuut	8 527 156	7 733 922
Yritykset	5 129 701	5 086 565
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	-	450
Muut vastuut	42 555	86 257
Yhteensä	32 676 025	31 812 893

Liite 4. Emoyhtiön vakavaraisuusasema

EU:n vakavaraisuusasetuksen ja Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet 25/2013 perusteella käypään arvoon arvostettujen varojen realisoitumattomat voitot (käyvän arvon rahasto) on sisällytetty ydinpääomaan (siirtymäsäännös ajalla 1.1.2015-31.12.2017). Ydinpääomaan on sisällytetty tilikauden voitto, joka on ollut tilintarkastuksen kohteena, ja näin ollen tilikauden voitto voidaan lukea ydinpääomaan Euroopan keskuspankin myöntämän vakavaraisuusasetuksen mukaisen luvan perusteella. Omiin varoihin sovellettavista suodattimista johtuvat ydinpääoman mukautukset koostuvat Kuntarahoituksen omasta luottoriskikorjauksesta (DVA) sekä muista arvononkaisuista. Lisäksi ydinpääomasta on vähennetty suunniteltu voitonjako.

Oman luottoriskin muutosta ei ole sisällytetty omiin varoihin (CRR art. 33).

Ensisijaisessa lisäpääomassa on 1.10.2015 liikkeeseen laskettu 350 miljoonan euron AT1-pääomalaina. Tarkempi kuvaus pääomalainasta on emoyhtiön liitteessä 20. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla sekä tästä toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä erillisenä julkaistavassa Pilari III -raportissa, joka on saatavilla yhtiön verkkosivuilla englanniksi.

Taulukko 1. Omat varat

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Osakepääoma	43 008	43 008
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	40 743	40 743
Kertyneet voittovarot	1 024 394	868 811
Käyvän arvon rahasto	14 961	28 944
Muut rahastot	277	277
Suunniteltu osingonjako	-6 250	-6 250
Ydinpääoma (CET1) ennen vähennyksiä	1 117 133	975 532
Aineettomat hyödykkeet	-14 904	-10 330
Omiin varoihin sovellettavista suodattimista johtuvat ydinpääoman mukautukset	-37 865	-20 544
Ydinpääoma (CET1)	1 064 363	944 658
Muihin ensisijaisiin omiin varoihin luettavat instrumentit	348 406	347 916
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	348 406	347 916
Ensisijainen pääoma (T1)	1 412 770	1 292 574
Toissijainen pääoma (T2)	-	-
Omat varat yhteensä	1 412 770	1 292 574

Taulukko 2.
Vakavaraisuuden tunnusluvut

VAKAVARAIKUUDEN TUNNUSLUVUT	31.12.2018	31.12.2017
Ydinpääoma (CET1) suhteessa riskipainotettuihin eriin, %	67,33	53,46
Ensisijainen pääoma (T1) suhteessa riskipainotettuihin eriin, %	89,37	73,15
Omat varat yhteensä suhteessa riskipainotettuihin eriin, %	89,37	73,15

Taulukko 3. Omien varojen vähimmäisvaatimus

Luottoriskin vakavaraisuusvaateen laskentaan on käytetty luottoriskin standardimenetelmää. Markkinariskin vakavaraisuuslaskennassa huomioidaan vain valuuttariskit, koska konsernilla ei ole kaupankäyntivarastoa eikä osake- ja hyödykepositioita. Koska valuuttariskiltä suojaudutaan vaihtamalla johdannaispimuksilla kaikki valuuttamääräinen varainhankinta ja sijoitukset euro-määräiseksi, on yhtiön valuuttapositio hyvin pieni. 31.12.2018 valuuttanettopositio 2,0 miljoona euroa, joka oli alle 2 % omista varoista. Näin ollen valuuttakurssiriskille ei ole laskettu omien varojen vaatimusta EU:n vakavaraisuusasetuksen (575/2013) artiklan 351 mukaisesti. Vastuun arvonkaisu- ja riskin laskennassa ei ole huomioitu Kuntien takauskeskuksen antamia takauksia tiettyihin johdannaisvastapuo- liin. Operatiivisten riskien vakavaraisuusvaade lasketaan käyttämällä perusmenetelmää.

Kuntarahoitus on päivittänyt vertailuvuoden 2017 vakavaraisuuslukuja, joissa on huomioitu tekninen korjaus vastuun arvonkaisu- ja riskin laskennassa sekä se, että Kuntien takauskeskuksen antamia takauksia tiettyjen johdannaisvastapuo- lten osalta ei enää huomioitu riskin vähennyskeinona vastuun arvonkaisu- ja riskin laskennassa. Nämä muutokset kasvattivat vastuun arvonkaisu- ja riskin määrää. Samassa yhteydessä on tarkennettu myös johdannais- ja vastapuo- lten nettotoussopimusten alla annettujen käteisvakuuksien käsittelyä, joka on vaikuttanut alentavasti luotto- ja vastapuo- lten määrään. Myös vertailuvuoden osalta valuuttariski on ollut alle 2 % omista varoista.

(1 000 €)	31.12.2018		31.12.2017	
	Pääomavaade	Riskipainotetut saamiset	Pääomavaade	Riskipainotetut saamiset
Luotto- ja vastapuo- lten riski, standardimenetelmä	78 249	978 115	88 629	1 107 858
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	0	0	302	3 780
Saamiset aluehallinnolta ja paikallisviranomaisilta	353	4 413	332	4 153
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	4 807	60 086	4 742	59 271
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	951	11 884	953	11 914
Saamiset laitoksilta	52 466	655 825	62 283	778 542
Katetut joukkolainat	18 986	237 323	19 063	238 284
Arvopaperistettut erät	13	165	104	1 296
Sijoitusrahastosijoitukset	88	1 103	103	1 286
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	131	1 639	-	-
Muut erät	454	5 676	747	9 333
Markkinariski	0	0	0	0
Vastuun arvonkaisu- ja riskin (CVA VaR), standardimenetelmä	19 722	246 528	27 294	341 179
Operatiivinen riski, perusmenetelmä	28 487	356 092	25 441	318 019
Yhteensä	126 459	1 580 735	141 364	1 767 056

Vastapuo- lten riskin omien varojen vaade on 3 617 tuhatta euroa (2017: 3 158 tuhatta euroa).

Taulukko 4.
Vastuiden määrä vastuuryhmittäin

31.12.2018 (1000 €) VASTUURYHMÄ	Tase-erät	Taseen ulko- puoliset erät	Johdannaiset	Vastuiden kokonais määrä	Riskipainotetut saamiset
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	3 920 338	-	-	3 920 338	0
Saamiset aluehallinnolta ja paikallisviranomaisilta	10 077 540	1 161 635	163 192	11 402 367	4 413
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	270 265	-	-	270 265	60 086
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	222 280	-	-	222 280	11 884
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	73 324	-	-	73 324	-
Saamiset laitoksilta	2 524 843	-	536 274	3 061 116	655 825
Saamiset yrityksiltä	5 129 701	292 570	-	5 422 271	-
Kiinteistövakuudelliset saamiset	8 527 156	1 342 548	-	9 869 704	-
Maksukyvyyttömyystilassa olevat	0	-	-	0	-
Katetut joukkolainat	1 887 770	-	-	1 887 770	237 323
Arvopaperistetut erät	825	-	-	825	165
Sijoitusrahastosijoitukset	9 494	-	-	9 494	1 103
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	656	-	-	656	1 639
Muut erät	16 658	-	-	16 658	5 676
Yhteensä	32 660 851	2 796 753	699 466	36 157 070	978 115

31.12.2017 (1000 €)
VASTUURYHMÄ

	Tase-erät	Taseen ulko- puoliset erät	Johdannaiset	Vastuiden kokonais määrä	Riskipainotetut saamiset
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	4 004 347	-	-	4 004 347	3 780
Saamiset aluehallinnolta ja paikallisviranomaisilta	9 578 898	873 521	160 014	10 612 433	4 153
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	281 233	-	-	281 233	59 271
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	232 631	-	-	232 631	11 914
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	73 917	-	-	73 917	-
Saamiset laitoksilta	2 890 512	-	521 880	3 412 392	778 542
Saamiset yrityksiltä	5 086 565	274 461	-	5 361 025	-
Kiinteistövakuudelliset saamiset	7 733 922	1 122 364	-	8 856 287	-
Maksukyvyttömyystilassa olevat	450	-	-	450	-
Katetut joukkolainat	1 938 881	-	-	1 938 881	238 284
Arvopaperistetut erät	6 478	-	-	6 478	1 296
Sijoitusrahastosijoitukset	9 635	-	-	9 635	1 286
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	-	-	-	-	-
Muut erät	79 838	-	-	79 838	9 333
Yhteensä	31 917 306	2 270 346	681 895	34 869 547	1 107 858

Kuntarahoitus-konsernin tilinpäätös 1.1.-31.12.2018

SISÄLLYS

- 80** Konsernitilinpäätös (IFRS)
- 81** Tase, konserni
- 83** Tuloslaskelma, konserni
- 85** Rahavirtalaskelma, konserni
- 86** Laskelma oman pääoman muutoksista
- 199** Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

- 219** Emoyhtiön tilinpäätös
- 220** Tase
- 223** Tuloslaskelma
- 225** Rahavirtalaskelma
- 228** Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

- 300** Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Konsernitilinpäätös

Tase

(1 000 €)	Liite	31.12.2018	31.12.2017
VARAT			
Käteiset varat	(8)	3 522 200	3 554 182
Saamiset luottolaitoksilta	(9)	1 380 544	1 251 391
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä		22 968 118	21 650 847
Saamistodistukset	(10)	5 862 591	6 494 234
Osakkeet ja osuudet	(11)	9 521	9 662
Johdannaissopimukset	(7, 12)	1 538 610	1 433 318
Aineettomat hyödykkeet	(15, 17)	14 850	10 196
Aineelliset hyödykkeet	(16, 17)	2 427	2 594
Muut varat	(18)	174 818	157 862
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	(19)	203 061	173 853
VARAT YHTEENSÄ	(4, 5, 6)	35 676 739	34 738 139

(1 000 €)

	Liite	31.12.2018	31.12.2017
VELAT JA OMA PÄÄOMA			
VELAT			
Velat luottolaitoksille	(21)	822 504	802 277
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille		3 870 918	3 746 762
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	(22)	26 901 998	26 303 961
Johdannaissopimukset	(7, 12)	2 205 427	2 216 034
Muut velat	(23)	6 149	2 587
Siirtovelat ja saadut ennakot	(24)	148 377	124 574
Laskennalliset verovelat	(20)	235 307	202 522
VELAT YHTEENSÄ		34 190 680	33 398 716
OMA PÄÄOMA			
Osakepääoma	(25)	42 583	42 583
Vararahasto	(25)	277	277
Käyvän arvon rahasto - sijoitukset	(25)	726	28 944
Oman luottoriskin rahasto	(25)	4 726	-
Suojauskustannusrahasto	(25)	14 235	-
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	(25)	40 366	40 366
Kertyneet voittovarot	(25)	1 035 692	879 799
Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma		1 138 605	991 969
Liikkeeseen lasketut oman pääoman ehtoiset instrumentit		347 454	347 454
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		1 486 059	1 339 422
VELAT JA OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		35 676 739	34 738 139

Tuloslaskelma

(1 000 €)	Liite	1.1.–31.12.2018	1.1.–31.12.2017
Korkotuotot ja vastaavat tuotot	(32)	711 731	191 360
Korkokulut ja vastaavat kulut	(32)	-475 434	37 186
KORKOKATE		236 297	228 546
Palkkiotuotot	(33)	2 395	3 245
Palkkiokulut	(34)	-4 180	-4 071
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	(35)	-27 910	6 196
Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot		-	494
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot	(37)	38	-
Suojauslaskennan nettotulos	(38)	27 645	2 655
Liiketoiminnan muut tuotot	(40)	66	134
Hallintokulut	(41)	-27 225	-22 343
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	(17)	-2 333	-1 974
Liiketoiminnan muut kulut	(42)	-15 368	-14 495
Luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjatusta rahoitusvaroista	(43)	467	-
Muiden rahoitusvarojen luottotappiot ja arvonalentumistappiot	(43)	96	-
LIIVEVOITTO		189 989	198 386
Tuloverot	(44)	-38 032	-39 721
TILIKAUDEN VOITTO		151 958	158 665

Laaja tuloslaskelma

(1 000 €)	Liite	1.1.–31.12.2018	1.1.–31.12.2017
Tilikauden voitto		151 958	158 665
Muut laajan tuloksen erät			
Myöhemmin tulosvaikutteiset erät (IAS 39)			
Käyvän arvon muutoksista		-	11 644
Tuloslaskelmaan siirretty erä	(37)	-	137
Erät, joita ei siirretä myöhemmin tulosvaikutteisiksi (IFRS 9)			
Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen oman luottoriskin muutoksesta aiheutuva käyvän arvon muutos, netto	(36)	48 953	-
Suojauskustannuksen (cost-of-hedging) muutos	(13)	27 693	-
Myöhemmin tulosvaikutteiset erät (IFRS 9)			
Käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen käyvän arvon muutoksista	(37)	-5 093	-
Käyvän arvon rahastosta tuloslaskelmaan siirretty erä	(37)	-162	-
Odotettavissa olevien luottotappioiden muutos käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjatusta rahoitusvaroista	(43)	-96	-
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot		-14 259	-2 356
TILIKAUDEN LAAJA TULOS YHTEENSÄ		208 993	168 090

Rahavirtalaskelma

(1 000 €)	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA	39 300	2 587 445
Pitkäaikaisen varainhankinnan nettomuutos	1 463 125	1 598 929
Lyhytaikaisen varainhankinnan nettomuutos	-838 441	2 776 446
Pitkäaikaisten luottojen nettomuutos	-1 310 278	-566 163
Lyhytaikaisten luottojen nettomuutos	20 395	223 584
Sijoitusten nettomuutos	529 922	678 585
Vakuustalletusten nettomuutos	-25 340	-2 361 837
Korkovirta rahoitusvaroista	89 571	98 337
Korkovirta rahoitusveloista	146 307	160 533
Muut tuotot	50 762	39 193
Maksut liiketoiminnan kuluista	-71 359	-59 436
Maksetut verot	-15 363	-725
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-6 827	-5 442
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin	-538	-745
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin	-6 289	-4 697
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-22 000	-15 750
AT1-pääomainstrumentin korot, pääomalainojen korot ja muu voitonjako	-22 000	-15 750
RAHAVAROJEN MUUTOS	10 473	2 566 253
RAHAVARAT 1.1.	3 562 733	996 480
RAHAVARAT 31.12.	3 573 206	3 562 733

Rahavaroihin lasketaan mukaan seuraavat tase-erät:

Käteiset varat ja vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta.

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Käteiset varat	3 522 200	3 554 182
Saamiset luottolaitoksilta	51 006	8 551
RAHAVARAT YHTEENSÄ	3 573 206	3 562 733

Laskelma oman pääoman muutoksista

Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma

(1 000 €)	Osake- pääoma	Vara- rahasto	Käyvän arvon rahasto - sijoitukset	Oman luottoriskin rahasto	Suojaus- kustannus- rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Kertyneet voittovarat	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Liikkeeseen las- ketut oman pää- oman ehtoiset instrumentit	Oma pääoma yhteensä
OMA PÄÄOMA 31.12.2016	42 583	277	19 519	-	-	40 366	734 107	836 852	127	347 454	1 184 433
AT1-pääomalainalle maksettu korko	-	-	-	-	-	-	-12 600	-12 600	-	-	-12 600
Vuodelta 2016 maksetut osingot	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tytäryhtiön osakkeiden lunastus	-	-	-	-	-	-	-373	-373	-127	-	-500
Tilikauden voitto	-	-	-	-	-	-	158 665	158 665	-	-	158 665
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen											
Myöhemmin tulosvaikutteiset erät											
Myytavissä olevat rahoitusvarat (käyvän arvon rahasto):											
Käyvän arvon muutoksista	-	-	9 315	-	-	-	-	9 315	-	-	9 315
Tuloslaskelmaan siirretty erä	-	-	110	-	-	-	-	110	-	-	110
OMA PÄÄOMA 31.12.2017	42 583	277	28 944	-	-	40 366	879 799	991 969	-	347 454	1 339 422
IFRS 9 siirtymän vaikutus	-	-	-23 936	-34 437	-7 919	-	22 830	-43 462	-	-	-43 462

OMA PÄÄOMA 1.1.2018 IFRS 9:n MUKAAN	42 583	277	5 008	-34 437	-7 919	40 366	902 628	948 507	-	347 454	1 295 960
AT1-pääomallainalle maksettu korko	-	-	-	-	-	-	-12 600	-12 600	-	-	-12 600
Vuodelta 2017 maksetut osingot	-	-	-	-	-	-	-6 250	-6 250	-	-	-6 250
Tytäryhtiön osakkeiden lunastus	-	-	-	-	-	-	-44	-44	-	-	-44
Tilikauden voitto	-	-	-	-	-	-	151 958	151 958	-	-	151 958
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen											
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi											
Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvai- kutteisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen oman luottoriskin muutoksesta aiheutuva käyvän arvon muutos, netto	-	-	-	39 163	-	-	-	39 163	-	-	39 163
Suojauskustannuksen (cost-of-hedging) muutos	-	-	-	-	22 154	-	-	22 154	-	-	22 154
Myöhemmin tulosvaikutteiset erät											
Käyvän arvon muutos käypään arvoon mui- den laajan tuloksen erien kautta kirjattavista rahoitusvaroista, netto	-	-	-4 075	-	-	-	-	-4 075	-	-	-4 075
Tuloslaskelmaan siirretty erä käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavien rahoitusvarojen myynneistä, netto	-	-	-130	-	-	-	-	-130	-	-	-130
Odotettavissa olevien luottotappioiden muu- tos käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavista rahoitusvaroista	-	-	-77	-	-	-	-	-77	-	-	-77
OMA PÄÄOMA 31.12.2018	42 583	277	726	4 726	14 235	40 366	1 035 692	1 138 605	-	347 454	1 486 059

Konsernia koskevat liitetiedot

- Liite 1. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet
- Liite 2. Riskienhallinnan periaatteet ja konsernin riskiasema

Tasetta koskevat liitetiedot ja muut liitetiedot

- Liite 3. IFRS 9 rahoitusinstrumentit siirtymäliitetiedot
- Liite 4. Rahoitusvarat ja -velat
- Liite 5. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot
- Liite 6. Taseen maturiteettijakauma
- Liite 7. Rahoitusvarojen ja -velkojen netottaminen
- Liite 8. Rahavarat
- Liite 9. Saamiset luottolaitoksilta
- Liite 10. Saamistodistukset
- Liite 11. Osakkeet ja osuudet
- Liite 12. Johdannaissopimukset
- Liite 13. Suojauslaskenta
- Liite 14. Luottotappiot
- Liite 15. Aineettomat hyödykkeet
- Liite 16. Aineelliset hyödykkeet
- Liite 17. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana
- Liite 18. Muut varat
- Liite 19. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot
- Liite 20. Laskennalliset verot
- Liite 21. Velat luottolaitoksille
- Liite 22. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
- Liite 23. Muut velat
- Liite 24. Siirtovelat ja saadut ennakot
- Liite 25. Oma pääoma
- Liite 26. Ehdolliset varat ja velat
- Liite 27. Pantatut varat
- Liite 28. Taseen ulkopuoliset sitoumukset
- Liite 29. Vuokravastuut
- Liite 30. Lähipiiritapahtumat
- Liite 31. Palkat ja palkitseminen

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

- Liite 32. Korkotuotot ja -kulut
- Liite 33. Palkkiotuotot
- Liite 34. Palkkiokulut
- Liite 35. Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot
- Liite 36. Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut rahoitusvarat ja -velat
- Liite 37. Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot
- Liite 38. Suojauslaskennan nettotulos
- Liite 39. Uudelleenluokiteltujen rahoitusvarojen ja -velkojen vaikutus vuoteen 2018
- Liite 40. Liiketoiminnan muut tuotot
- Liite 41. Hallintokulut
- Liite 42. Liiketoiminnan muut kulut
- Liite 43. Luottotappiot
- Liite 44. Tuloverot
- Liite 45. Raportointikauden jälkeiset tapahtumat

Konsernia koskevat liitetiedot

Liite 1. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernin perustiedot

Kuntarahoitus-konsernin muodostavat Kuntarahoitus Oyj (Kuntarahoitus tai yhtiö) ja Rahoituksen neuvontapalvelut Inspira Oyj (Inspira tai tytäryhtiö). Konsernin emoyhtiö on suomalainen, Suomen lakien mukaan perustettu julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Helsinki. Yhtiön rekisteröity osoite on Jaakonkatu 3 A, 00100 Helsinki. Tytäryhtiön kotipaikka on Helsinki ja rekisteröity osoite Jaakonkatu 3 A, 00100 Helsinki. Jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa Internet-osoitteesta www.kuntarahoitus.fi tai konsernin emoyhtiöstä osoitteesta Jaakonkatu 3 A, 00100 Helsinki.

Kuntarahoitus Oyj:n hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 13.2.2019 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on myös mahdollisuus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperusta

Konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2018 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksen (EY) N:o 1606/2002 säädetyt menettelyt mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyt standardit ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisen, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisöläinsäädännön vaatimusten mukaiset.

Kuntarahoitus on soveltanut IFRS 9 -standardia ja muutettua IFRS 7 -standardia tilikauden 2018 alusta lähtien. IFRS 9 -standardi korvasi IAS 39 -standardin niiltä tilikausilta, jotka alkoivat 1. tammikuuta 2018 tai sen jälkeen. Liite 3 sisältää tietoa IFRS 9 -standardin soveltamisen vaikutuksista. Vertailukauden lukuja ei ole oikaistu IFRS 9 -standardin käyttöönoton yhteydessä. Vuoden 2017 vertailutiedot, jotka on laadittu IAS 39 -standardin mukaisina, eivät tästä syystä ole vertailukelpoisia vuoden 2018 tietojen kanssa. IFRS 9 -standardin käyttöönotosta seuranneet muutokset on kirjattu suoraan kertyneisiin voittovaroihin 1.1.2018, ja näiden vaikutus on esitetty liitteessä 3, taulukossa 4. Muiden 1.1.2018 voimaantulleiden ja tilikaudella 2019 tai myöhemmin käyttöönotettavien uusien standardien vaikutukset on esitetty tämän liitteen lopussa.

Vakavaraisuusasetuksen (EU N:o 575/2013) kahdeksannen osan mukaiset vakavaraisuustiedot on julkistettu toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä erillisenä dokumenttina nimeltään Pilari III -raportti.

Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen, lukuun ottamatta käypään arvoon kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja ja suojauskohteita käyvän arvon suojauslaskennassa suojatun riskin osalta.

Konsernin toimintavaluutta on euro ja tilinpäätöksen liitetiedot esitetään tuhansina euroina. Kaikki liitetietojen luvut on pyöristetty, joten yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta.

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Laatimisperiaatteiden kohdassa "Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät" esitetään tietoa niistä osa-alueista, joissa johdon harkinta tai epävarmuustekijät saattavat aiheuttaa eniten vaikutuksia esitettäviin lukuihin.

Konsolidointiperiaatteet

Konsernitilinpäätös sisältää Kuntarahoituksen, joka on emoyhtiö ja sen suoraan omistaman tytäryhtiön Inspiran tilinpäätökset. Keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintamene-
netelmällä. Konsernin sisäiset liiketapahtumat sekä sisäiset saamiset ja velat on eliminoitu. Tilikauden tuloksen jakautuminen emoyhtiön osuuteen ja määräysvallattomien omistajien osuuteen on esitetty vuoden 2017 tuloslaskelmassa. Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus omista pääomista on esitetty omana eräänään taseessa oman pääoman osana. Kuntarahoitus lunasti helmikuussa 2018 kaikki tytäryhtiönsä Inspiran vähemmistö-omistajien osakkeet, jonka jälkeen Kuntarahoitus on omistanut Inspiran 100 %:sti. Lunastus liittyi vuonna 2017 päättyneeseen osakassopimukseen ja Kuntarahoitus huomioi muutokset jo vuoden 2017 tilinpäätöksessä.

Segmenttiraportointi

Kuntarahoitus-konsernin toimialana on luottolaitostoiminta ja rahoituspalveluiden tarjoaminen. Yhtiön toimintaa käsitellään yhtenä segmenttinä, jonka perusteella raportoidaan toimivalle johdolle. IFRS 8 -standardin mukaiset koko yhtiötason tiedot on esitetty tuotteita ja palveluita koskevien tietojen osalta liitetiedossa 32. *Korkotuotot* ja -kulut sekä ja liitetiedossa 33. *Palkkiotuotot*. Yhtiö ei ole jakanut tuottoja tai varoja maantieteellisten alueiden perusteella, sillä konsernin rahoitustoiminta rajoittuu Suomeen. Lainakannan kehitystä asiakkaittain ja asiakkaiden maksamien korkojen osuutta yhtiön kokonaiskorkotuotoista seurataan säännöllisesti. Merkittävimmät lainakannan volyymit liittyvät väestömäärältään suurimpiin kaupunkeihin sekä vuokra-asuntotuotantoon keskittyviin yleishyödyllisiin yhteisöihin. Yhden yksittäisen asiakaskokonaisuuden osuus ylittää 10 % yhtiön kokonaiskorkotuotoista.

Ulkomaan rahan määräisten erien muuntaminen

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu yhtiön toimintavaluutaksi, euroiksi, käyttäen liiketapahtumien toteutumispäivien kurssseja. Tilinpäätöspäivänä valuuttamääräiset monetaariset saamiset ja velat muunnetaan euroiksi käyttäen Euroopan keskuspankin tilinpäätöspäivän keskikurssia ja aiheutuvat valuuttakurssierot kirjataan tulosvaikutteisesti erään Valuuttatoiminnan nettotuotot. Ulkomaan rahan määräisten, käypään arvoon laajan tuloksen erien kautta arvostettavien rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset jaotellaan varan jaksotetun hankintameno-
muutoksista johtuviin valuuttakurssieroihin ja muihin kirjanpitoarvon muutoksiin. Jaksotetun hankintameno-
muutoksiin liittyvät valuuttakurssierot kirjataan tulosvaikutteisesti, ja muut kirjanpitoarvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin.

Rahoitusinstrumenttien luokittelu- ja arvostamisperiaatteet

Rahoitusinstrumenttien luokittelu alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä riippuu kyseisten instrumenttien sopimusehdoista ja niiden hallinnointiin sovellettavasta liiketoimintamallista. Rahoitusinstrumentit arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon huomioiden aiheutuneet transaktiokustannukset, ellei rahoitusvaraa tai -velkaa kirjata käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Myyntisaamiset arvostetaan niiden alkuperäiseen transaktiohintaan.

RAHOITUSVAROJEN LUOKITTELU JA ARVOSTAMINEN

Rahoitusvara luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä seuraavasti: jaksotettuun hankintameno-
käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Rahoitusvarat, jotka täyttävät edellytykset tulla arvostetuiksi jaksotettuun hankintameno-
käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta, voidaan nimenomaisesti luokitella käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi soveltaen käyvän arvon optiota. Luokittelupäätös on peruuttamaton. Rahoitusvarojen luokittelu riippuu liiketoimintamallista, jolla rahoitusvaroja hallinnoidaan sekä rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimukseen perustuvista rahavirtaominaisuuksista. Rahoitusvarat luokitellaan uudelleen vain siinä tapauksessa, että rahoitusvarojen hallinnoinnin liiketoimintamallia muutetaan.

Liiketoimintamallin arviointi

Yhtiö on määritellyt soveltamansa liiketoimintamallit sen mukaan, mikä parhaiten kuvastaa sen rahoitusvarojen hallinnointitapaa liiketoimintatavoitteiden saavuttamiseksi. Liiketoimintamallia ei arvioida instrumenttikohtaisesti vaan ylempällä tasolla, ja liiketoimintamalli perustuu seuraaviin havaittaviin tekijöihin:

- Kuinka liiketoimintamallin ja sen mukaisesti hallussa pidettävien rahoitusvarojen tuloksellisuutta arvioidaan ja kuinka siitä raportoidaan yhteisön johtoon kuuluville avainhenkilöille.
- Riskit, jotka vaikuttavat liiketoimintamallin ja sen mukaisesti hallussa pidettävien rahoitusvarojen, tuloksellisuuteen ja erityisesti tapa, jolla näitä riskejä hallitaan.
- Kuinka liiketoiminnan johtajia palkitaan, esim. perustuuko kompensatio hallinnoitujen varojen käypään arvoon vai varattuun sopimukseen perustuviin rahavirtoihin.
- Odotettavissa olevien myyntien toteutumistiheys, arvo ja ajoitus.

Liiketoimintamallin arviointi perustuu kohtuudella odotettavissa oleviin skenaarioihin, eikä huonointa mahdollista (worst case) skenaariota tai stressiskenaarioita oteta huomioon. Jos rahavirrat realisoituvat alkuperäisen kirjaamisen jälkeen alkuperäisistä odotuksista poikkeavalla tavalla, yhtiö ei muuta kyseisessä liiketoimintamallissa jäljellä olevien rahoitusvarojen luokittelua vaan sisällyttää tällaiset tiedot uusien myönnettyjen tai uusien ostettujen rahoitusvarojen arviointiin jatkossa.

Kuntarahoitus on tunnistanut kaksi eri liiketoimintamallia rahoitusvarojen hallinnoinnissa: ensimmäinen liiketoimintamalli on rahoitusvarojen hallussapito sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi ja toinen on liiketoimintamalli, jossa kerätään sopimukseen perustuvia rahavirtoja sekä myydään rahoitusvaroja.

Yhtiön antolainauksen liiketoimintamallin tavoite saavutetaan pitämällä hallussa rahoitusvaroja ja keräämällä sopimukseen perustuvia rahavirtoja. Lisäksi rahoitusvarat, kuten pankkitilialdot, rahamarkkinatalletukset, vakuustalletusaaamiset ja repo-ostosopimukset, ovat osa liiketoimintamallia, jonka tavoite saavutetaan pitämällä rahoitusvaroja sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi.

Likviditeettisijoitukset kuuluvat liiketoimintamalliin, jonka tavoite saavutetaan sekä keräämällä sopimukseen perustuvia rahavirtoja että myymällä rahoitusvaroja. Tämän liiketoimintamallin perusteella rahoitusvarat on IFRS 9:n mukaan arvostettava käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta.

Liiketoimintamallien vaikutus rahoitusvarojen luokitteluun siirtymässä on esitetty yksityiskohtaisesti liitteessä 3.

SPPI-testi (Solely payment of principal and interest)

Luokitteluprosessin toisessa vaiheessa yhtiö arvioi rahoitusvarojen sopimusehtoja tunnistaakseen läpäisevätkö ne SPPI-testin. SPPI-testissä arvioidaan rahoitusvaran sopimukseen perustuvia rahavirtaominaisuuksia. Rahavirtojen tulee olla yksinomaan pääoman ja koron maksua läpäistäkseen SPPI-testin.

”Pääomalla” tarkoitetaan tässä testissä rahoitusvarojen käypää arvoa alkuperäisellä kirjaushetkellä, ja se voi muuttua rahoitusvarojen elinkaaren aikana esimerkiksi pääoman takaisinmaksujen tai yli- tai alikurssin jaksottamisen johdosta.

Lainanantojärjestelyssä koron merkittävimmät osatekijät ovat tyypillisesti korvaus rahan aika-arvosta ja luottoriskistä. SPPI-arvioinnissa yhtiö käyttää harkintaa ja ottaa huomioon merkitykselliset tekijät, kuten missä valuutassa rahoitusvaroihin kuuluva erä on ja mille ajanjaksolle korko on määritetty.

Rahoitusvarat on arvostettava käypään arvoon tulosvaikutteisesti, mikäli ne sisältävät sopimusehtoja, jotka eivät liity pääasialliseen lainajärjestelyyn ja synnyttävät rahavirtoja, jotka eivät muodostu pelkästään pääoman takaisinmaksusta ja korosta jäljellä olevalle pääomalle. Näiden sopimusehtojen on johdettava suurempaan kuin vähäiseen (”de minimis”) altistumiseen riskeille tai volatili-teetille sopimukseen perustuvissa rahavirroissa, jotta ne johtavat siihen ettei rahoitusvara läpäise SPPI-testiä.

SPPI-testin vaatimusten seurauksena rahoitusvaroihin sisältyvät kytketyt johdannaiset tulisivat luokitelluksi käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi, eikä IFRS 9 -standardi salli kytketyin johdannaisen erottamista rahoitusvarojen osalta.

Jaksotettuun hankintamenoan arvostettavat

Rahoitusvara arvostetaan jaksotettuun hankintamenoan, jos se täyttää molemmat seuraavista ehtoista eikä sitä ole luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti:

- vara kuuluu liiketoimintamalliin, jonka tavoitteena rahoitusvarojen hallussapito sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi; ja
- Rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimusehdoissa määrätään tiettyinä ajankohtina toteutuvista rahavirroista, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua.

Tähän ryhmään kuuluvat rahoitusvarat kirjataan alun perin käypään arvoon, jota oikaistaan näihin suoraan liittyvillä transaktiokustannuksilla. Nämä varat arvostetaan myöhemmin jaksotettuun hankintamenoan käyttämällä efektiivisen koron menetelmää. Arvonalentumisen määrittäminen perustuu odotetun luottotappion malliin, joka kuvataan luvussa Rahoitusvarojen arvonalentuminen. Jaksotettuun hankintamenoan arvostetuista rahoitusvaroista saadut korot kirjataan tulosvaikutteisesti erään Korkotuotot ja muut vastaavat tuotot. Odotettavissa olevat luottotappiot kirjataan tulosvaikutteisesti erään Luottotappiot jaksotettuun hankintamenoan kirjatuihin rahoitusvaroihin.

IFRS 9 -standardin edellyttämän liiketoimintamallin arvioinnin perusteella rahoitusvaroihin, jotka arvostetaan jaksotettuun hankintamenoan, sisältyy antolainaportfolio, johon lasketaan lyhyt- ja pitkäaikaiset antolainat, rahamarkkinatalletukset, repo-ostosopimukset, pankkitilialdot ja vakuustalletusaaamiset. Kaikkia edellä mainittuja varoja ei voida arvostaa jaksotettuun hankintamenoan liiketoimintamallin edellyttämällä tavalla, sillä tietyt antolainasopimukset eivät läpäise SPPI-testiä. Kyseiset antolainasopimukset arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

Yhtiö suojaa pääsääntöisesti kiinteäkorkoiset ja pitkiin viitekorkeihin sidotut antolainat, jolloin näihin sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa. Suojauslaskennan kohteena olevat antolainat arvostetaan suojatun riskin osalta käypään arvoon.

Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavat

Vieraan pääoman ehtoinen rahoitusvara arvostetaan käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta, jos molemmat seuraavat ehdot täyttyvät, eikä sitä ole luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi:

- Rahoitusvaroihin kuuluvaa erää pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoite saavutetaan sekä keräämällä sopimukseen perustuvia rahavirtoja, että myymällä rahoitusvaroja; ja
- Rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimusehtojen mukaisesti tiettyinä ajankohtina toteutuvat rahavirrat, ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua.

Tähän ryhmään kuuluvat rahoitusvarat kirjataan alun perin käypään arvoon, jota oikaistaan näihin suoraan liittyvillä transaktiokustannuksilla. Myöhemmät muutokset käyvässä arvossa kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta ja esitetään Käyvän arvon rahastossa oikaistuna laskennallisella verolla. Arvon alentumisen määrittäminen perustuu odotetun luottotappion malliin, joka kuvataan luvussa Rahoitusvarojen arvonalentuminen. Valuuttakurssivoitot ja -tappiot valuuttamääräisistä saamistodistuksista kirjataan tulosvaikutteisesti erään Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot. Saamistodistuksista saadut korot kirjataan tulosvaikutteisesti

erään Korkotuotot ja muut vastaavat tuotot. Odotettavissa oleva luottotappio kirjataan tulosvaikutteisesti erään Muiden rahoitusvarojen luottotappiot ja arvonalentumistappiot. Myynnin yhteydessä, aiemmin muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattu kumulatiivinen voitto tai tappio luokitellaan uudelleen oman pääoman käyvän arvon rahastosta tulokseen ja esitetään erässä Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot.

Oman pääoman ehtoisen sijoituksen, jota ei pidetä myyntitarkoituksessa, alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä yhtiö voi peruttamattomasti valita, että myöhemmät käyvän arvon muutokset kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta. Kun tämä valinta on tehty, laajan tuloksen muissa erissä esitettyjä määriä ei siirretä myöhemmin tulokseen. Näille sijoituksille saatavat osingot kirjataan tulokseen, ellei osinko ole selvästi sijoituksen hankintamenon palautusta. Valinta tehdään sijoituskohtaisen arvioinnin perusteella. 1.1.2018 alkaen yhtiö on arvostanut kaikki oman pääoman ehtoiset sijoituksensa käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

IFRS 9 -standardin edellyttämän liiketoimintamallin arvioinnin perusteella likviditeettisalkussa olevat sijoitukset on arvostettava käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta. Likviditeettisalkku koostuu pääosin kiinteä- ja vaihtuvakorkoisista saamistodistuksista ja sijoitustodistuksista. Nämä sijoitukset läpäisevät SPPI-testin. Edellä mainittujen rahoitusvarojen lisäksi likviditeettisalkku sisältää sijoitusrahaston ja sijoituksia omaisuusvakuudellisiin arvopapereihin. Nämä rahoitusvarat eivät läpäise SPPI-testin vaatimuksia pääomasta ja korosta, joten ne arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat

Rahoitusvara luokitellaan myöhemmin käypään arvoon arvostettavaksi tulosvaikutteisesti, ellei sitä luokitella jaksotettuun hankintamenuun arvostettavaksi tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavaksi. Tämä ryhmä sisältää seuraavat varat:

- johdannaisvarat
- vieraan pääoman ehtoiset rahoitusinstrumentit, joiden kasvavirrat eivät sopimusehtojen perusteella edusta pääoman takaisinmaksuja ja korkoa jäljellä olevalle pääomalle
- oman pääoman ehtoiset sijoitukset
- rahoitusvarat, jotka on nimenomaisesti luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä.

Tämän ryhmän rahoitusvarat on alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä kirjattu käypään arvoon, ja niihin liittyvät transaktiokustannukset on kirjattu toteutumishetkellä tulosvaikutteisesti. Myöhemmin nämä rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmassa erään Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien rahoitusvarojen korot kirjataan tulosvaikutteisesti erään Korkotuotot ja muut vastaavat tuotot.

Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä yhtiö voi nimenomaisesti määrittää tietyt rahoitusvarat käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi (käyvän arvon optio). Tämä peruuttamaton määrittäminen tehdään, jos se poistaa tai vähentää merkittävästi arvostukseen tai kirjaamiseen liittyviä epäohdonmukaisuuksia (toisin sanoen poistaa kirjanpidollista epäsymmetriaa), joita saattaisi muuten aiheutua rahoitusvarojen arvostamisesta eri perusteilla. Rahoitusvarat, jotka Kuntarahoitus on nimenomaisesti määrittänyt arvostettaviksi käypään arvoon tulosvaikutteisesti, sisältää likviditeettisalkun saamistodistukset, joiden korkoriski on suojattu korko- ja valuuttajohdannaisilla.

RAHOITUSVELKOJEN LUOKITTELU JA ARVOSTAMINEN

Rahoitusvelka luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä jaksotettuun hankintamenoön arvostettavaksi tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Tietyt rahoitusvelat, jotka muuten täyttävät vaatimukset jaksotettuun hankintamenoön arvostamisesta, voidaan luokitella peruuttamattomasti nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi soveltamalla käyvän arvon optiota. Rahoitusvelkoja ei luokitella uudelleen alkuperäisen kirjaamisen jälkeen.

Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat

Rahoitusvelat arvostetaan jaksotettuun hankintamenoön, lukuun ottamatta

- johdannaisvelkoja; ja
- velkoja, jotka on määritetty arvostettaviksi tulosvaikutteisesti käypään arvoon.

Tämän ryhmän rahoitusvelat kirjataan alun perin käypään arvoon, jota oikaistaan niihin suoraan liittyvillä transaktiokustannuksilla. Tämän jälkeen velat arvostetaan jaksotettuun hankintamenoön efektiivisen koron menetelmällä. Veloille maksettu korko kirjataan tulosvaikutteisesti erään Korkokulut ja muut vastaavat kulut.

Rahoitusvelat, jotka arvostetaan jaksotettuun hankintamenoön, sisältävät velkoja luottolaitoksille, velkoja yleisölle ja julkisyhteisöille ja yleiseen liikkeeseen laskettuja velkakirjoja. Kuntarahoitus soveltaa käyvän arvon suojauslaskentaa IFRS 9:n mukaan rahoitusvelkoihin, jotka arvostetaan jaksotettuun hankintamenoön ja jotka on suojattu. Suojauslaskennan periaatteet kuvataan tämän liitteen kohdassa Suojauslaskenta. Liitteessä 13. *Suojauslaskenta* on kuvattu, miten suojauslaskenta on toteutettu Kuntarahoituksessa.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat

Rahoitusvelka luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi, ellei sitä ole luokiteltu jaksotettuun hankintamenoön arvostettavaksi. Tämä ryhmä sisältää johdannaissopimukset ja velat, jotka luokitellaan nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä.

Tämän ryhmän rahoitusvelat kirjataan alun perin käypään arvoon. Myöhemmät käyvän arvon muutokset esitetään tuloslaskelman erässä Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot. Veloille maksettu korko kirjataan tulosvaikutteisesti erään Korkokulut ja muut vastaavat kulut.

Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä Kuntarahoitus voi nimenomaisesti luokitella tietyt rahoitusvelat käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi. Tämä nimenomainen luokittelu tehdään:

- Jos se poistaa tai vähentää merkittävästi kirjanpidollista epäsymmetriaa (accounting mismatch); tai
- Jos rahoitusvelkoja hallinnoidaan ja niiden tuloksellisuutta arvioidaan käyvän arvon pohjalta, dokumentoidun riskienhallinta- tai sijoitusstrategian mukaisesti.

Kuntarahoitus on luokitellut lyhytaikaiset valuuttamääräiset velkasitoumukset, jotka on suojattu valuuttajohdannaisilla, nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi. Luokittelun avulla poistetaan kirjanpidollista epäsymmetriaa, joka muuten syntyisi johdannaisen ja rahoitusvelan eri arvostusperiaatteista johtuen. IFRS 9 siirtymässä yhtiö luokitteli myös tietyt rahoitusvelat nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi. Siirtymässä nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi luokitellut rahoitusvelat ovat rahoitusvelkoja, jotka on suojattu yhtiön riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti, mutta joihin Kuntarahoitus ei voi soveltaa käyvän arvon suojauslaskentaa IFRS 9 -standardin mukaan. Luokittelun seurauksena kaikki rahoitusvelat, jotka sisältävät erotettaviksi vaadittavia kytkettyjä johdannaisia, on määritetty käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi.

Kytkeyty johdannainen on osa hybridi-instrumenttia, joka sisältää johdannaisiin kuulumattoman pääsopimuksen ja kytketyn johdannaisen, josta johtuen sopimuksen rahavirrat voivat vaihdella samankaltaisella tavalla kuin itsenäisen johdannaisen rahavirrat. Mikäli kytketyn johdannaisen taloudelliset ominaispiirteet ja riskit eivät liity läheisesti pääsopimuksen taloudellisiin ominaispiirteisiin, on kytketty johdannainen erotettava pääsopimuksesta. Erotettu kytketty johdannainen arvostetaan käypään arvoon ja sen käyvän arvon muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Rahoitusvelan ollessa kokonaisuudessaan arvostettuna käypään arvoon tulosvaikutteisesti, ei siihen sisältyvää kytkettyä johdannaista edellytetä erottavaksi, sillä hybridisopimuksen arvonmuutos kirjataan tulosvaikutteisesti käypään arvoon arvostamisen seurauksena. Kuntarahoituksen liikkeeseen lasketut velkakirjat voivat sisältää korko- tai erääntymisehtoja, joiden taloudelliset ominaispiirteet ja riskit eivät liity läheisesti pääsopimuksen ominaispiirteisiin. Korko- tai erääntymisehdot, jotka perustuvat esimerkiksi valuuttakursseihin tai osakeindeksiin arvoon, olisivat erotettavia kytkettyjä johdannaista, mikäli niitä sisältyisi jaksotettuun hankintamenoan arvostettaviin rahoitusvelkoihin. Kuntarahoituksella ei ole kytkettyjä johdannaista jaksotettuun hankintamenoan kirjatuissa rahoitusveloissa. Kuntarahoitus suojaa kaikki strukturoidut korko- ja erääntymisehdot liikkeeseen lasketuissa velkakirjoissa vastakkaisen ehtoosella johdannaisella, eikä velkakirjat, joita ei ole suojattu, voi sisältää erottavaksi vaadittavaa kytkettyä johdannaista.

Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen käyvän arvon muutos, lukuun ottamatta käyvän arvon muutosta, joka johtuu oman luottoriskin muutoksesta, kirjataan tuloslaskelmaan erään Arvopaperikaupan ja valuuttatoinnin nettotuotot. Rahoitusvelkaa suojaavan johdannaisinstrumentin käyvän arvon muutos kirjataan samaan tuloslaskelma-erään. Kun rahoitusvelka luokitellaan nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi, Kuntarahoituksen oman luottoriskin muutosten osuus käyvän arvon muutoksessa esitetään erikseen laajassa tuloksessa Oman luottoriskin rahaston muutoksena.

Oman luottoriskin muutoksen erottamiseksi rahoitusvelan käyvän arvon muutoksesta Kuntarahoitus soveltaa IFRS 13 -standardin mukaista tuottoihin perustuvaa lähestymistapaa (income approach). Valtaosalle nimenomaisesti käypään arvoon arvostettaville rahoitusveloille ei ole saatavilla markkinahintoja, sillä niillä ei käydä aktiivisesti kauppaa jälkimarkkinoilla. Oman luottoriskin erottamiseksi kehitetyssä arvostusmenetelmässä käytetään syöttötietoina Kuntarahoituksen jälkimarkkinakäyriä eri valuutoissa (benchmark curves), markkinatietoa valuuttojen välisistä viitekoronvaihtosopimusten preemioista (cross currency basis spread) sekä toteumatietoa Kuntarahoituksen liikkeeseen lasketujen velkojen luottomarginaalista (credit spread). Näiden tietojen perusteella saadaan määritettyä eri raportointiajankohdille arvostuskäyrä, jolla arvostetaan nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvelat. Vertaamalla tekohten ja raportointihetken käyrillä laskettua käypää arvoa voidaan määrittää Kuntarahoituksen oman luottoriskin muutoksen vaikutus rahoitusvelan käypään arvoon.

Rahoitusvarojen ja -velkojen taseeseen kirjaaminen ja taseesta pois kirjaaminen

Rahoitusvarat merkitään taseeseen selvityspäivänä ja rahoitusvelat silloin, kun vastike saadaan. Johdannaiset merkitään taseeseen kaupantekopäivänä.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus varoihin lakkaa tai kun oikeudet on siirretty toiselle osapuolelle. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun veloitteet on täytetty.

Olenaisesta ehtojen muutoksesta johtuva pois kirjaaminen

Yhtiö kirjaa rahoitusvaran, kuten antolainan, pois taseesta, kun ehdot on neuvoteltu siinä määrin uudelleen, että kyseessä on uusi laina. Uutena taseeseen kirjatut lainat luokitellaan tasolle 1 odotettavissa olevan luottotappion laskemista varten, ellei katsota, että muokattu laina on luottoriskin johdosta arvoltaan alentunut. Jos muutos ei johda olennaisesti muuttuneisiin rahavirtoihin, muutos ei aiheuta taseesta pois kirjaamista.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

IFRS 9 -standardissa arvonalentumisen vaatimukset perustuvat kolmitasoiseen lähestymistapaan odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämiseen. Rahoitusvaroihin jotka luokitellaan jaksotettuun hankintamenoan tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta, sovelletaan IFRS 9 -standardin mukaista arvonalentumisen kirjaamista. Myös rahoitusleasingsaamiset ja taseen ulkopuoliset luottolupaukset ovat arvonalentumisen soveltamisen piirissä johtuen niiden luottoriskistä. Lisätietoja rahoitusvarojen luokittelusta on annettu tämän liitteen kappaleessa Rahoitusinstrumenttien luokittelu- ja arvostamisperiaatteet.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen lasketaan sen luottotappion perusteella, jonka odotetaan aiheutuvan 12 kuukauden aikana, ellei alkuperäisen kirjaamisen jälkeen ole tapahtunut merkittävää luottoriskin lisääntymistä, jolloin varaus lasketaan siinä tapauksessa varan koko voimassaoloajan aikana odotettavissa olevan luottotappion perusteella. Sekä voimassaoloajan että seuraavien 12 kuukauden aikana odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan yksittäiselle varalle.

Odotettavissa olevien luottotappioiden määrittäminen

Odotettavissa olevien luottotappioiden arvonalentumismalliin sisältyvät varat luokitellaan kolmeen ryhmään. Taso 1 sisältää varat, joiden luottoriski ei ole lisääntynyt merkittävästi. Taso 2 sisältää varat, joiden luottoriski on merkittävästi lisääntynyt, ja taso 3 sisältää varat, jotka täyttävät laiminlyönnin määritelmän. Laiminlyönniksi määritellään tilanne, jossa saaminen on eräänntynyt yli 90 päivää tai yhtiö arvioi saamisen maksun epätodennäköiseksi. Määritelmä on yhtenäinen yhtiön vakavaraisuuslaskennan ja riskienhallinnan kanssa. Tasolla 1 varaus vastaa 12 kuukaudelta odotettavissa olevaa luottotappiota. Tasolla 2 ja 3 varaus vastaa koko voimassaoloajalta odotettavissa olevia luottotappioita. Yhtiö laskee odotettavissa olevat luottotappiot kolmen todennäköisyyksillä painotetun skenaarion perusteella määrittääkseen odotettavissa olevat maksuvajeet. Vastuun sopimukseen perustuvien kassavirtojen nykyarvoa verrataan odotettavissa olevien tulevaisuuden kassavirtojen nykyarvoon. Jos sopimukseen perustuvien kassavirtojen summa on korkeampi kuin odotettavissa olevat tulevaisuuden kassavirrat, erotus kirjataan odotettavissa olevana luottotappiona. Odotettavissa olevat tulevaisuuden kassavirrat diskontataan efektiivisellä korolla. Vakuuksien käypä arvo ja saadut takaukset otetaan huomioon odotettavissa olevien tulevaisuuden kassavirtojen laskennassa.

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteet on kuvattu alla. Sen pääelementit ovat seuraavat:

- PD Laiminlyönnin todennäköisyys (probability of default) on arvio siitä todennäköisyydestä, että laiminlyönti tapahtuu tietyllä aikavälillä. Laiminlyönti voi tapahtua vain tietyssä aikana arvioinnin kohteena olevan ajanjakson kuluessa, jos vastuuta ei ole aiemmin kirjattu pois taseesta ja se on vielä olemassa.
- EAD Vastuun määrä laiminlyöntihetkellä (exposure at default) on arvio vastuun määrästä tulevaisuuden laiminlyöntihetkellä ottaen huomioon odotettavissa olevat vastuun muutokset raportointipäivämäärän jälkeen. Muutoksiin luetaan etukäteen tapahtuvat pääoman lyhennykset ja koron maksu sopimuksen aikataulun mukaisesti tai muutoin sekä odotettavissa olevat nostot sitovista järjestelyistä ja kertynyt korko maksamatta jääneistä maksuista.
- LGD Maksujen laiminlyönnistä johtuva tappio-osuus (loss given default) on arvio tappiosta, joka aiheutuu, kun laiminlyönti tapahtuu tietyssä ajankohtana. Se perustuu sopimukseen perustuvien kassavirtojen ja niiden kassavirtojen, joita lainantaja odottaa saavansa, väliseen erotukseen huomioiden vakuuden realisoinnista saatavat kassavirrat.

Odotettavissa olevia luottotappioita määrittäessä yhtiö huomioi kolme skenaariota. Kuhunkin näistä liittyvät erilaiset laiminlyönnin todennäköisyydet (PD), vastuun määrät laiminlyöntihetkellä (EAD) ja tappio-osuudet (LGD). Tarvittaessa otetaan huomioon useita skenaarioita, ja arviointi sisältää sen, miten laiminlyöntyjä lainoja odotetaan perittävän takaisin sisältäen todennäköisyyden, jolla lainat maksetaan takaisin, sekä vakuuden arvon tai määrän, joka voidaan saada kyseisen varan myynnistä. Maksimijanjakso, jolta luottotappiot määritetään, on rahoitusinstrumentin sopimukseen

perustuva elinikä, ellei yhtiöllä ole lainmukaista oikeutta irtisanoa sitä aikaisemmin.

Arvonalentumistappiot ja niiden palautukset kirjataan ja esitetään erikseen tappioista ja tuotoista, jotka syntyvät lainaehojen muutoksista. Lainaehojen muutosten voitot ja tappiot käsitellään oikaisuna rahoitusvaran bruttokirjanpitoarvoon.

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteet on tiivistetty alla:

- Taso 1: Jos luottoriski ei ole merkittävästi kasvanut alkuperäisen kirjaamisen jälkeen, varaus perustuu 12 kuukauden ajalta odotettavissa oleviin tappioihin. Odotettavissa olevat luottotappiot seuraavien 12 kuukauden ajalta lasketaan osuutena koko elinkaaren aikana odotettavissa olevasta luottotappiosta. Tämä osuus sisältää luottotappioita, jotka aiheutuvat rahoitusinstrumentin maksun laiminlyöntitapahtumista, jotka ovat mahdollisia 12 kuukauden kuluessa raportointipäivämäärästä. Yhtiö laskee 12 kuukauden odotettavissa olevien luottotappioiden varauksen oletettaman perusteella, että laiminlyönti tapahtuu raportointipäivää seuraavan 12 kuukauden aikana. Odotettavissa olevia 12 kuukauden laiminlyöntitodennäköisyyksiä sovelletaan ennusteeseen vastuun määrästä laiminlyöntihetkellä (EAD) ja ne kerrotaan odotettavissa olevalla tappio-osuudella (LGD) sekä diskontataan efektiivisellä korolla.
- Taso 2: Jos vastuu on osoittanut merkittävää luottoriskin lisääntymistä myöntämisen jälkeen, mutta ei ole luottoriskin johdosta arvoltaan alentunut, yhtiö tekee varauksen odotettavissa olevista luottotappioista koko voimassaoloajalta. Laskentatapa vastaa yllä esitettyä useiden skenaarioiden käytön osalta, mutta laiminlyönnin todennäköisyydet (PD) ja tappio-osuudet (LGD) arvioidaan instrumentin koko voimassaoloajalta. Odotettavissa olevat maksuvajeet diskontataan efektiivisellä korolla.

- Taso 3: Jos tiettyjen lainojen katsotaan olevan luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita, yhtiö kirjaa odotettavissa olevat luottotappiot koko voimassaoloajalta. Menetelmä vastaa tason 2 menetelmää, mutta laiminlyönnin todennäköisyydeksi on määritetty 100 %. Näille vastuille korkotuotto lasketaan soveltamalla efektiivistä korkoa jaksotetulle hankintamenolle (vähennettynä arvonalentumiskirjauksella).
- Rahoitusvaroja, joiden katsotaan olevan luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita jo osto- tai myöntöhetkellä, kutsutaan nimellä POCI-varat (purchased or originated credit impaired assets). Osto- tai myöntöhetkellä POCI-varat kirjataan käypään arvoon alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä ja korkotuotto kirjataan myöhemmin luottoriskillä oikaistun efektiivisen koron perusteella. Odotettavissa olevat luottotappiot kirjataan tai peruutetaan ainoastaan, jos vastaava muutos odotettavissa olevissa luottotappioissa on olemassa.
- Luottolupaukset: Arvioidessaan nostamattomien lainasitoumusten odotettavissa olevia luottotappioita yhtiö arvioi odotetun voimassaoloajan kuluessa todennäköisesti lainasitoumuksista nostettavaa määrää. Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan odotettavissa olevien maksuvajeiden nykyarvon perusteella, jos laina nostetaan, kolmen todennäköisyyksillä painotetun skenaarion perusteella. Odotettavissa olevat maksuvajeet diskontataan lainan arvioidun odotettavissa olevan efektiivisen koron arvion perusteella.

Jokaisena raportointipäivänä yhtiö arvioi, ovatko vastuiden luottoriskit lisääntyneet merkittävästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen. Arviointi tehdään sopimuskohtaisesti vertaamalla odotetun voimassaoloajan aikana tapahtuvaa laiminlyöntiriskiä raportointijankohdan ja alkuperäisen kirjaushetken välillä. Yhtiö ottaa huomioon järkevän ja perusteltavissa olevan informaation, joka on relevanttia ja saatavilla tähän tarkoitukseen ilman kohtuuttomia kustannuksia tai vaivannäköä. Jos yksi seuraavista tekijöistä osoittaa, että luottoriski on lisääntynyt merkittävästi, instrumentti siirretään tasolta 1 tasolle 2:

- Merkittävän luottoriskin lisääntymisen kynnsarvot, jotka perustuvat sekä prosentuaaliseen että absoluuttiseen muutokseen laiminlyönnin todennäköisyydessä verrattuna alkuperäiseen tasoon
- Kvalitatiiviset lisätekijät, kuten lainanhoitajoustop
- Rahoitusvarat, joiden takaisinmaksu on viivästynyt yli 30 päivää.

Siirrot tason 2 ja tason 3 välillä perustuvat siihen, onko rahoitusvara luottoriskin johdosta arvoltaan alentunut. Rahoitusvara on arvoltaan alentunut, jos arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä. Vastuu siirtyy odotettavissa olevien luottotappioiden tasolta toiselle, kun luoton laatu heikkenee. Jos myöhemmän ajanjakson aikana luoton laatu paranee ja aiemmin varan myöntämisen jälkeen merkittäväksi arvioitu luottoriskin lisääntyminen peruuntuu, koeajan ja tiettyjen kriteerin täyttämisen jälkeen, odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperusta muuttuu tällöin elinkaaren aikana odotettavissa olevista luottotappioista takaisin 12 kuukauden aikana odotettavissa oleviksi luottotappioiksi.

Odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämisessä käytetään tietoja aikaisemmista tapahtumista ja tulevaisuuteen suuntautuvaa tietoa. Tulevaisuuteen suuntautuvan tiedon käyttö odotettavissa olevien luottotappioiden mallissa vaatii harkintaa. Edellä mainittujen tekijöiden lisäksi malliin sisältyy myös merkityksellisiä makrotaloudellisia muuttujia. Niiden ennusteet sisällytetään makrotaloudellisiin skenaarioihin.

Lainanhoitajoustop ja muutetut lainat

Yhtiö tekee toisinaan myönnytyksiä tai muutoksia alkuperäisiin lainan ehtoihin lainanottajan taloudellisten vaikeuksien johdosta sen sijaan, että se ottaisi haltuunsa vakuuksia. Kaikki muutokset eivät kuitenkaan johdu asiakkaan maksukyvyyn heikentymisestä. Osa muutoksista maksusuunnitelmiin tehdään perustuen asiakassuhteen hallinnoimiseen. Nämä muutokset eivät vaikuta arvonalentumisen kirjaamiseen.

Yhtiö katsoo kyseessä olevan lainanhoitajoustop, kun kyseiset myönnytykset tai muutokset annetaan lainanottajan nykyisten tai odotettavissa olevien taloudellisten vaikeuksien perusteella, eikä yhtiö olisi suostunut niihin, jos lainanottaja olisi ollut hyvässä taloudellisessa tilassa. Lainanhoitajoustopon voi liittyä maksujärjestelyjen pidentämistä ja uusista lainan ehdoista sopimista. Kun ehdot on neuvoteltu uudelleen, arvonalentuminen määritetään käyttämällä alkuperäistä, ennen ehtojen muutoksia ollutta, efektiivistä korkokantaa. Yhtiön käytäntönä on valvoa lainanhoitajoustopia sen varmistamiseksi, että tulevaisuuden maksut tullaan saamaan. Taseesta pois kirjaamispäätöksistä sekä tasojen 2 ja 3 välisestä luokittelusta päätetään tapauskohtaisesti. Jos näissä toimenpiteissä havaitaan lainaan liittyvä tappio, se esitetään liitetiedoissa ja käsitellään arvoltaan alentuneena tason 3 lainanhoitajoustopina, kunnes se peritään tai kirjataan alas lopullisena luottotappiona.

Kun rahoitusvaroihin kuuluva erä on luokiteltu lainanhoitojoustoksi, se säilyy lainanhoitojoustona vähintään 24 kuukauden koeajan ajan. Jotta vara voitaisiin luokitella uudelleen ja poistaa lainanhoitojoustojen ryhmästä, asiakkaan tulee täyttää kaikki seuraavat kriteerit:

- Asiakkaan on suoritettava maksuja (performing) kaikkien lainojen osalta.
- Kahden vuoden koeaika on umpeutunut, laskien päivämäärästä, josta lähtien lainanhoitojoustetun sopimuksen katsottiin taas suorittavan maksuja.
- Vähintään puolet koeajasta on saatu säännöllisiä maksuja, joiden määrä on enemmän kuin vähäinen osuus pääomasta tai korosta.
- Asiakkaalla ei ole sopimusta, joka olisi viivästynyt enemmän kuin 30 päivää.

Lainanhoitojoustot ja maksuviivästykset raportoidaan säännöllisesti johdolle indikaattorina mahdollisesta asiakkaan maksukyvyttömyydestä.

Odotettavissa olevan luottotappionvarauksen esittäminen taseessa

Odotettavissa olevien luottotappioiden vähennyserät kirjataan tulokseen ja vastakirjaus tehdään taseeseen seuraavasti:

- Jaksettuun hankintamenoan arvostetut rahoitusvarat: varojen bruttokirjanpitoarvon vähennyksenä.

- Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostetut, vieraan pääomanehtoiset: vähennyserää ei kirjata taseen varojen bruttokirjanpitoarvon vähennyksenä, koska kyseisten varojen kirjanpitoarvo on varojen käypä arvo. Vähennyserä kirjataan käyvän arvon rahastoon. Muihin laajan tuloksen eriin kirjattu kertynyt vähennyserä kirjataan tulosvaikutteisesti varojen taseesta pois kirjaamisen hetkellä.
- Rahoitusleasingsaamiset: varojen bruttokirjanpitoarvon vähennyksenä.
- Sitovat luottolupaukset: kirjataan varaukseksi muihin velkoihin.

Lopullisen luottotappion kirjaaminen

Rahoitusvaroista kirjataan osittainen tai täysimääräinen lopullinen luottotappio, kun yhtiö ei voi kohtuudella odottaa saavansa perityksi rahoitusvaroihin kuuluvaa erää. Tällainen tilanne on kyseessä yleensä silloin, kun yhtiö katsoo, että lainanottajalla ei ole varoja tai tulonlähteitä, jotka voisivat synnyttää riittävästi kassavirtoja alaskirjauksen kohteena olevien summien takaisin maksamiseksi. Jos lopullisen luottotappion määrä on suurempi kuin kirjattujen luottotappiovarausten määrä, erotusta käsitellään ensin varauksen lisäyksenä, minkä jälkeen varaus kuitataan bruttokirjanpitoarvosta. Kaikki myöhemmät takaisinmaksut kirjataan luottotappion vähennykseksi.

Alaskirjattuihin rahoitusvaroihin voi edelleen kohdistua perintätoimenpiteitä, joita Kuntarahoitus soveltaa erääntyneiden saamisten takaisinperintään. Myöhemmät takaisin perityt määrät lopullisista luottotappioista vähentävät kulukirjausta tuloslaskelmassa.

Suojauslaskenta

Yhtiön korko- ja valuuttakurssiriskejä hallitaan johdannaisten avulla. Markkinariskipolitiikan mukaisesti suojausstrategiana on suojata rahoitusvarojen ja -velkojen merkittävät valuutta- ja korkoriskit erien osalta, joiden maturiteetti ylittää vuoden. Tämän seurauksena ulkomaan valuutan määräiset erät muunnetaan euromääräisiksi, kiinteät ja pitkiin viitekorkoihin sidotut korkoehdot vaihdetaan koronvaihtosopimuksilla ehdoitetaan lyhyempiin vaihtuviin korkoihin.

Käyvän arvon suojauslaskentaa sovelletaan euromääräisiin rahoitusvaroihin ja -velkoihin, joissa suojauskohteen korko on johdannaisella muutettu vaihtuvakorkoiseksi. Käyvän arvon suojauslaskentaa sovelletaan myös kiinteäkorkoisiin valuuttamääräisiin rahoitusvelkoihin, joissa johdannaisella vaihdetaan suojauskohteen pääoma euromääräiseksi ja sen korkosidonaisuus vaihtuvakorkoiseksi. Suojauslaskennan piirissä olevat suojaussuhteet on dokumentoitu, ja ne ovat yhtiön riskienhallinnan tavoitteiden ja strategian mukaiset. Kuntarahoitus ei sovelta rahavirran suojauslaskentaa.

Kuntarahoitus soveltaa sekä IFRS 9 -standardin mukaista suojauslaskentaa sekä IAS 39 -standardin mukaista portfoliosuojauslaskentaa. IFRS 9 -standardin käyvän arvon suojauslaskentaa sovelletaan kiinteäkorkoiseen euromääräiseen varainhankintaan ja nollakuponkikorkoiseen euromääräiseen varainhankintaan. Suojauskohteena euromääräisessä varainhankinnassa on korkoriski. IFRS 9 -standardin käyvän arvon suojauslaskentaa sovelletaan myös kiinteäkorkoiseen valuuttamääräiseen varainhankintaan ja nollakuponkikorkoiseen valuuttamääräiseen varainhankintaan. Kaikissa valuuttamääräisissä suojaussuhteissa yhtiö on ottanut käyttöön ns. suojauskustannuksen eriyttäminen (cost-of-hedging). Jokaisen suojaussuhteen osalta, kun

valuutanvaihtosopimus määritetään suojausinstrumentiksi, eri valuuttojen välinen viitekoronvaihtosopimuksen preemio (cross currency basis) erotetaan ja jätetään suojaussuhteen ulkopuolelle. Johdannaisen koko käyvän arvon muutoksen ja suojaussuhteeseen määritetyn osuuden käyvän arvon muutoksen erotus kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta suojauskustannuksena Suojauskustannusrahoitukseen. Muutokset eri valuuttojen välisten viitekoronvaihtosopimusten preemioissa vaikuttavat siten muihin laajan tuloksen eriin eivätkä luo tehottomuutta suojaussuhteeseen.

Rahoitusvelkojen osalta suojauskohde on jaksotetussa hankintamenossa, pois lukien suojattavan korkoriskin osuus, johon sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa. Kuntarahoituksen luottoriski ei sisälly suojaussuhteeseen. Tekohetkellä Kuntarahoitus määrittelee jokaiselle käyvän arvon suojauslaskennassa olevalle rahoitusvelalle sopimuskohtaisesti luottomarginaalin (credit spread). Luottomarginaalin määrä vastaa rahoitusvelan arvostamisessa käytettävään diskonttokäyrään lisättävää marginaalia, jota soveltamalla rahoitusvelan käypä arvo suojauslaskennassa vastaa tekohetkellä liikkeeseenlaskuhintaa. Luottomarginaali pysyy suojaussuhteen aikana muuttumattomana ja sen nykyarvon perusteella voidaan laskea rahoitusvelan käypä arvo suojatun riskin osalta. Suojatun riskin arvonmuutos kirjataan suojauskohteen kirjanpitoarvon oikaisuksi tulosvaikutteisesti erään Suojauslaskennan nettotuotot. Suojauskohteen ja suojausinstrumentista suojaussuhteeseen määritetyn osuuden välinen tehottomuus kirjataan tuloslaskelmaan. Luottoriskin erottaminen käyvästä arvosta on edellytys sille, että suojauslaskentaa voidaan soveltaa vain korko- ja valuuttariskiä. Kuntarahoitus käyttää koronvaihtosopimuksia ja valuutanvaihtosopimuksia suojausinstrumentteina.

Lisäksi IFRS 9 -standardin mukaista käyvän arvon suojauslaskentaa sovelletaan strukturoituihin antolainoihin, jotka läpäisevät SPPI-testin ja jotka on suojattu 1:1 koronvaihtosopimuksilla. Antolainaan sisältyvä asiakasmarginaali ei ole osa suojaussuhdetta. Sekä varainhankinta että strukturoidut antolainat on suojattu johdannaisilla, joilla on suojauskohdetta vastaavat ehdot. Suojausaste suojauskohteen ja suojausinstrumentin välillä on 1:1. Tämän seurauksena voidaan johdannaisen odottaa kumoavan suojauskohteen suojattavan riskin käyvän arvon muutoksen. Prospektiivinen tehokkuustestaus on toteutettu todentamalla, että keskeiset sopimusehdot (critical terms) täsmäävät. Retrospektiivinen tehokkuustestaus tehdään tarkastelemalla missä määrin suojausinstrumentin ja suojauskohteen kumulatiiviset käyvän arvon muutokset kumoavat (dollar offset) toisensa. Tehottomuutta syntyy suojaussuhteeseen johtuen suojauskohteen ja suojausinstrumentin arvostamisesta käytettävien korkokäyrien erosta. Lisäksi tehottomuutta voisi syntyä mikäli keskeisissä ehdoissa esiintyisi eroja tai johdannaisiin sisältyvä luottoriski kasvaisi. Kuntarahoituksella on johdannaisvastapuolten kanssa vakuussopimuksia, joiden avulla hallitaan johdannaisiin liittyvää vastapuoliriskiä. Kaikkien suojaussuhteiden tehokkuus varmennetaan suojaussuhteen alkamishetkellä sekä tämän jälkeen säännöllisesti vähintään kvartaaleittain.

IFRS 9 -standardin mukaista suojauslaskentaa sovelletaan myös kiinteäkorkoisiin leasingisopimuksiin. Leasingisopimusten korkoriskiä suojataan korkojohdannaisilla. Sopimuskoosta johtuen useampi leasingisopimus voidaan suojata yhdellä korkojohdannaisella, jonka ehdot vastaavat suojattavien sopimusten yhdistelmää. Leasingiin sisältyvä asiakasmarginaali ei ole osa suojaussuhdetta. Leasingiin sovellettavan käyvän arvon suojauslaskennan periaatteet vastaavat pitkälti yllä esitettyä, mutta suojaustavasta johtuen prospektiivinen tehokkuustestaus tehdään herkkyyssanalyysillä, jossa simuloidaan suojauskohteen ja suojausinstrumentin käyvän arvon muutosta korkokäyriä muuttamalla.

Rahoitusvarojen osalta yhtiö soveltaa IAS 39 -standardin mukaisista käyvän arvon portfoliosuojauslaskentaa kiinteäkorkoiseen antolainaukseen ja pitkiin viitekorkeihin sidottuun antolainaukseen. Suojattu riski on korkoriski. Antolainoihin sisältyvä asiakasmarginaali ei ole osa suojaussuhdetta. Antolainojen suojaus on toteutettu portfoliosuojauksena, jolloin suojauskohde muodostuu useammasta lainasaamisesta. Antolainat ryhmitellään hinnoittelun tai uudelleenhinnoittelupäivän mukaan suojattavaksi. Portfolioon sisältyviä antolainoja suojaavien koronvaihtosopimusten korot ja maksupäivät määritetään niin, että sopimusten pääoma- ja kasvavirrat vastaavat suojattavaan erään kuuluvien lainasaamisten ehtoja. Näin ollen suojausten käyvän arvon oletetaan käyttäytyvän päinvastaisesti suojattaviin lainoihin nähden. Odotusarvoisesti suojausten tehokkuus on standardissa ohjeistetun 80-125 %:n välillä ja suojien oletetaan olevan tehokkaita koko suojausperiodin ajan aina niiden erääntymiseen saakka. Portfolio koostuu useasta suojauksesta ja antolainasta, joten prospektiivinen tehokkuustestaus tehdään suojaushetkellä suojauserittäin, mutta myös koko portfolion osalta. Prospektiivinen tehokkuustestaus on toteutettu herkkyyssanalyysinä sekä tarkastelemalla antolainojen ja suojaavien koronvaihtosopimusten pääomia maturiteettijaksosittain. Kuntarahoituksen siirryttyä arvostamaan johdannaiset OIS-käyrällä retrospektiiviseen tehokkuustestaukseen on vuoden 2018 alusta lähtien sovellettu regressioanalyysiä, joka on suoritettu käyvän arvon muutosten perusteella.

Leasingisopimusten ja antolainauksen osalta suojauskohteet ovat jaksotetussa hankintamenossa lukuun ottamatta korkoriskiä, joka on käyvän arvon suojauslaskennan kohteena. Suojatun riskin arvonmuutos kirjataan suojauskohteen kirjanpitoarvon oikaisuksi tulosvaikutteisesti erään Suojauslaskennan nettotuotot.

Suojauslaskennan kohteena olevien varojen ja velkojen kirjanpitoarvot esitetään liitteessä 4 osana Rahoitusvarojen ja -velkojen liitetietoa. Suojauslaskentaan kuuluvien johdannaisten käyvät arvot esitetään liitteessä 12. Suojauslaskennassa olevat pääomat, arvostus suojatun riskin osalta sekä suojauslaskennan tulosvaikutus ja vaikutus omaan pääomaan esitetään liitetiedossa 13. Suojauslaskennan tulosvaikutus on eritelty myös liitteessä 38. *Suojauslaskennan nettotulos.*

Suojauslaskennan johdannaisten ja suojauskohteiden valuuttakurssieroista johtuvat käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan erään Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan netto-tuotot. Suojauskohteiden ja niitä suojaavien johdannaisten muut käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmassa erään Suojauslaskennan nettotuotot. Suojaussuhteen tehoton osuus näkyy myös tässä erässä tuloslaskelmassa. Johdannaissopimuksista saadut ja maksetut korot kirjataan suojattavien velkojen oikaisuksi erässä Korkokulut ja muut vastaavat kulut tai suojattavien varojen oikaisuksi erässä Korkotuotot ja muut vastaavat tuotot.

Rahoitusinstrumenttien netottaminen

Rahoitusvarat ja -velat vähennetään toisistaan ja esitetään taseessa nettomääräisenä silloin, kun kirjattujen määrien vähentämiseen toisistaan on laillisesti toimeenpantavissa oleva oikeus ja suoritus aiotaan toteuttaa nettomääräisesti tai omaisuuserä aiotaan realisoida ja velka suorittaa samanaikaisesti. Rahoitusvarojen ja -velkojen netottaminen esitetään liitteessä 7.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisistä varoista ja vaadittaessa maksettavista saamisista luottolaitoksilta. Erään voidaan lukea talletuksia ja sijoituksia, joiden maturiteetti hankinta-ajankohdasta on alle 3 kuukautta.

Käyvän arvon määrytyminen

Rahoitusinstrumenttien käypä arvo määritetään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerausten avulla tai jos toimivia markkinoita ei ole, arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevan toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia, toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita.

Käypään arvoon arvostettavien saamistodistusten markkina-arvo on laskettu pääsääntöisesti markkinoilta saatavien hintanoteerauksien perusteella. Osalle sijoituksia käypä arvo on laskettu käyttämällä arvostusmalleja. Muiden rahoitusvarojen, -velkojen ja johdannaissopimusten käyvän arvon laskennassa käytetään julkisesti noteerattuja korkoja ja kursseja sekä markkinoilla vakiintuneita arvostusmenetelmiä. Käyvän arvon tasot sekä arvostusmenetelmät on kuvattu liitteessä 5.

Vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiin ja muihin vuokrasopimuksiin sen perusteella siirtyvätkö omistamiseen liittyvät olennaiset riskit ja edut vuokralle ottajalle.

Vuokrasopimukset, joissa Kuntarahoitus toimii vuokralle antajana, on luokiteltu rahoitusleasingsopimuksiksi. Nämä vuokrasopimukset esitetään taseessa saamisena, joka vastaa nettosijoitusta vuokrasopimukseen. Sopimuksista saatava vuokra jaetaan saamisen lyhennykseksi ja korkotuotoksi. Korkotuotto jaksotetaan vuokra-ajalle siten, että jäljellä oleva nettosijoitus tuottaa saman suuruisen tuottoosaston mukaisen tuoton vuokra-ajalta. Rahoitusleasingsaamiset esitetään erässä Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä. Saadut korot esitetään tuloslaskelmassa erässä Korkotuotot ja vastaavat tuotot.

Vuokrasopimukset, joissa Kuntarahoitus toimii vuokralle ottajana, on luokiteltu muiksi vuokrasopimuksiksi. Muut vuokrasopimukset ovat lähinnä toimitiloihin liittyviä sopimuksia. Sopimusten perusteella suoritettavat vuokrat kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet kirjataan taseeseen alkuperäiseen hankintamenuon vähennettynä kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisilla. Hyödykkeet poistetaan tasapoistoin arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat:

IT-ohjelmistot ja lisenssit	4-10 vuotta
Toimiston perusrakennusmenot	vuokra-ajan kuluessa
Rakennukset	25 vuotta
Koneet ja kalusto	5 vuotta
IT-laitteet	4 vuotta

Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Kehittämistoiminnan menoja on aktivoitu osana IT-ohjelmistoja siltä osin, kun ne täyttävät kehittämismenojen aktivointikriteerit.

Aineettomien ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden arvonalentuminen

Jokaisena tilinpäätöspäivänä aineettomien hyödykkeiden ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden osalta arvioidaan, onko arvonalentumisesta viitteitä. Jos arvonalentumisesta on viitteitä, arvioidaan omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Mikäli omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin kerrytettävissä oleva rahamäärä, kirjataan tuloslaskelmaan arvonalentumistappio.

Varaukset ja ehdolliset velat

Veloitteen perusteella kirjataan varaus, mikäli velvoite perustuu aiempaan tapahtumaan ja sen toteutuminen on todennäköistä, mutta toteutumisajankohta tai toteutuva määrä on epävarma. Veloitteen pitää perustua joko tosiasialliseen tai oikeudelliseen veloitteeseen ulkopuolista kohtaan. Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen velvoite, jonka olemassaolo varmistuu vasta yhtiön määräysvallan ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman realisoituessa. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuveloitteen täyttämistä, tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti.

Oma pääoma

Oma pääoma koostuu osakepääomasta, kertyneistä voittovaroista ja oman pääoman rahastoista (vararahasto, käyvän arvon rahasto, oman luottoriskin rahasto, suojauskustannusrahasto ja sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto). Omaan pääomaan voidaan luokitella yhtiön liikkeeseen laskemia muita instrumentteja niiden luonteen perusteella. Eräpäivättömät instrumentit, joiden koronmaksu on yksinomaan liikkeeseenlaskijan päätettävissä, luetaan omaksi pääomaksi konsernitilinpäätöksessä.

Yhtiön liikkeeseen laskema 350 miljoonan euron AT1-pääomalaina on oman pääoman ehtoinen laina ja se sisältyy konsernin omaan pääomaan. AT1-pääomalaina on eräpäivätön ja koronmaksu sekä pääoman lunastaminen ovat Kuntarahoituksen määräysvallassa. AT1-pääomalaina on heikommassa etusija-asetuksessa kuin muut velkasitoumukset. Sen etusija on kuitenkin muita omaan pääomaan luettavia erää parempi. Lainan haltijoilla ei ole osakkeenomistajille kuuluvia oikeuksia, määräysvaltaa tai äänestysoikeutta yhtiökokouksessa. Koronmaksu käsitellään omaan pääoman vähennyksenä liikkeeseenlaskijan koronmaksupäätösten mukaisesti. Transaktiokulut on vähennetty pääomasta ja ne esitetään laskennallisella verolla vähennettynä AT1-pääomalainan pääomaa vähentävänä eränä omassa pääomassa. Laskennallinen verosaaminen tuloutuu transaktiokulujaksotuksen verovähennysten mukana. Konsernitilinpäätöksen laskennalliset verot on esitetty liitetiedossa 20.

Tuottojen ja kulujen kirjaaminen

Korkokate

Korkotuotot rahoitusvaroista ja korkokulut rahoitusveloista kirjataan korkokatteeseen. Efektiivisen koron laskemisessa otetaan huomioon saadut ja maksetut palkkiot, transaktiomenot sekä emissioerot. Emissioerot jaksotetaan vaihtuvakorkoisten rahoitusvelkojen osalta liikkeeseenlaskusta seuraavaan koronmaksupäivään ja kiinteäkorkoisten osalta eräpäivään. Vuodesta 2015 lähtien yhtiö on soveltanut vaihtuvakorkoisten saamistodistusten osalta periaatetta jaksottaa emissioero eräpäivään asti. Edelleen vallitsevassa markkinatilanteessa rahoitusvaran emissioeron ei katsota johtuvan markkinakorkojen muutoksesta, vaan pääosin luottoriskistä. Sijoituksen arvo ei palaudu nimellisarvoon, kun sen korko tarkistetaan markkinakorkojen mukaiseksi, jolloin jaksottaminen seuraavaan koronmaksupäivään ei ole perusteltua. Yhtiö arvioi markkinatilanteen muutosten vaikutusta jaksottamisperiaatteeseen ja sen soveltamiseen säännöllisesti.

Varoista syntyvät negatiiviset korkotuotot on esitetty korkokuluina ja veloista syntyvät negatiiviset korkokulut korkotuottoina. Korkotuottoihin kirjataan varoja suojaavien, suojauslaskennassa olevien johdannaisten korkotuotot ja -kulut ja korkokuluihin kirjataan velkoja suojaavien, suojauslaskennassa olevien johdannaisten korkotuotot ja -kulut.

Palkkiotuotot ja -kulut

Palkkiotuotot sisältää palkkiotuotot rahoituksen neuvonantopalveluista sekä muita saatuja palkkioita. Palkkiokulut sisältää maksetut takauspalkkiot ja säilytyskulut sekä varainhankintaohjelmien päivityskulut. Palkkiotuotot ja -kulut kirjataan palvelun suorittamisen yhteydessä.

Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot

Arvopaperikaupan nettotuotot sisältää käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien rahoitusvarojen ja -velkojen käyvän arvon muutoksen, suojauslaskentaan kuulumattomien johdannaisten käyvän arvon muutoksen sekä näiden erien myyntivoitot ja -tappiot. Valuuttatoiminnan nettotuotot sisältää kaikkien valuuttamääraisten erien osalta realisoitumattomat ja realisoituneet kurssierot. Myös suojauslaskennan suojauskohteiden ja suojausinstrumenttien valuuttakurssierot esitetään tässä erässä.

Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot

Erä sisältää käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattujen rahoitusvarojen myyntivoitot ja -tappiot.

Suojauslaskennan nettotulos

Suojauslaskennan nettotulos sisältää suojauslaskennassa olevien rahoitusvarojen ja -velkojen sekä niitä suojaavien johdannaissopimusten nettotuloksen käypään arvoon arvostamisesta suojatun riskin osalta. Valuuttamääraisten suojauskohteiden ja niitä suojaavien johdannaisten osalta valuuttakurssiero on esitetty valuuttatoiminnan nettotuotoissa.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muina tuottoina esitetään aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot sekä muut tuotot.

Hallintokulut

Hallintokulut sisältävät palkat ja palkkiot, eläkekulut sekä muut henkilösivukulut. Lisäksi hallintokuluina esitetään IT-, markkinointi- ja muut hallintokulut.

Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

Erään kirjataan aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden suunnitelman mukaiset poistot sekä mahdolliset arvonalentumiset. Poistoperiaatteet on käsitelty tämän liitteen kappaleessa Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet.

Liiketoiminnan muut kulut

Liiketoiminnan muissa kuluissa esitetään Kuntarahoituksen maksamat viranomaismaksut, vuokrat sekä muut luottolaitoksen varsinaisesta toiminnasta johtuvat kulut.

Viranomaismaksut sisältävät vakaumaksut sekä hallinto- ja valvontamaksut Finanssivalvonnalle ja Euroopan keskuspankille. Vakausmaksuilla kartutetaan EU:n kriisinratkaisurahastoa. Kriisinratkaisurahastoa hallinnoi EU:n yhteinen kriisinratkaisuneuvosto, joka päättää vakaumaksujen suuruudesta. Vakausmaksu määräytyy maksuvelvollisen koon sekä sen liiketoiminnan sisältämien riskien mukaan. Tilikaudelle kohdistettava vakausmaksu kirjataan kokonaan kuluksi tilikauden alussa käyttäen arviota maksun suuruudesta ja sitä oikaistaan sen jälkeen, kun maksu on suoritettu. Vakausmaksun lisäksi Kuntarahoitus maksaa Rahoitusvakausvirastolle hallintomaksua, joka määräytyy samoilla perusteilla kuin Finanssivalvonnan valvontamaksu. Hallintomaksu kirjataan suoriteperusteella liiketoiminnan muihin kuluihin.

Finanssivalvonnan valvontamaksu perustuu kiinteään perusmaksuun sekä valvottavan taseen loppusummaan. Euroopan keskuspankille maksettava valvontamaksu määräytyy valvottavan merkittävyyden ja riskiprofiilin perusteella. Valvontamaksut kirjataan suoriteperusteella liiketoiminnan muihin kuluihin.

Luottotappiot ja arvonalentumistappiot

Erässä luottotappiot jaksotettuun hankintamenuun kirjatusta rahoitusvaroista esitetään IFRS 9 -standardin mukaiset odotettavissa olevat luottotappiot hankintamenuun kirjatusta rahoitusvaroista. Muiden rahoitusvarojen luottotappiot ja arvonalentumiset sisältävät IFRS 9 -standardin mukaiset odotettavissa olevat luottotappiot käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista rahoitusvaroista sekä lopulliset luottotappiot ja niiden palautukset kaikkien rahoitusvarojen osalta.

Luottotappioiden ja arvonalentumisten periaatteet on käsitelty tämän liitteen kappaleessa Rahoitusvarojen arvonalentuminen.

Työsuhde-etuudet

Yhtiön palkitsemisjärjestelmä on kokonaisuudessaan maksu- ja sen kuvaus on saatavilla yhtiön verkkosivuilla osoitteessa www.kuntarahoitus.fi. Eläketurva on hoidettu ulkopuolisen eläkevakuutusyhtiön kautta. Eläkejärjestelyt luokitellaan maksu- pohjaisiksi järjestelyiksi. Eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset kirjataan tulosvaikutteisesti sillä tilikaudella, jota veloitus koskee.

Tuloverot

Konsernin tuloslaskelman erään Tuloverot kirjataan konserniyhtiöiden tulosten perusteella määräytyvät suoriteperusteiset verot sekä laskennallisten verojen muutokset IAS 12 -standardin Tuloverot mukaisesti. Verot merkitään tuloslaskelmaan, paitsi jos ne liittyvät muihin laajan tuloksen eriin tai suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin. Tällöin myös vero kirjataan vastaavasti muihin laajan tuloksen eriin tai suoraan omaan pääomaan. Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verot lasketaan niiden verolakien perusteella, jotka on tilinpäätöspäivään mennessä säädetty tai käytännössä hyväksytty.

Laskennalliset verot voivat muodostua väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä sekä verotuksessa vahvistetuista tappioista. Konsernissa laskennalliset verot muodostuvat emoyhtiössä tehdyn luottotappiovarauksen sekä poistoeron purkamisesta konsernitilinpäätöksessä. Lisäksi laskennallisia veroja muodostuu käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavien rahoitusvarojen arvomuutoksista, oman luottoriskin muutoksista nimenomaisesti käypään arvoon arvostettavien rahoitusvelkojen osalta sekä suojauskustannusten (cost-of-hedging) kirjaamisesta suoraan omaan pääomaan.

AT1-pääomallain ja siihen liittyvien liikkeeseenlasku- ja korkokulujen käsittelyerosta emon erillistilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen välillä aiheutuu laskennallisia veroja. Laskennalliset verot on esitetty liitetiedossa 20. Laskennalliset verovelat ja -saamiset lasketaan sen säädetyn verokannan mukaan, jonka ennakoidaan olevan voimassa väliaikaisen eron purkautuessa. Mikäli laskennallinen vero aiheutuu tase-eristä, joiden muutokset eivät vaikuta tuloslaskelmaan, laskennallisen veron muutosta ei kirjata tuloslaskelmaan, vaan muihin laajan tuloksen eriin.

Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaan edellyttää tiettyjä johdon tekemiä arvioita ja oletuksia, jotka ovat vaikuttaneet tilinpäätöksessä esitettäviin tuottoihin, kuluihin, varoihin ja velkoihin.

Yhtiön tekemät keskeiset oletukset liittyvät tulevaisuutta ja tilinpäätöspäivän arvioita koskeviin merkittävimpiin epävarmuustekijöihin. Nämä liittyvät muun muassa käyvän arvon määrittämiseen sekä rahoitusvarojen odotettavissa oleviin luottotappioihin ja arvonalentumiseen.

Markkinahintatiedon ollessa rajoitettua julkisesti noteeraamattomien rahoitusinstrumenttien tai muiden rahoitusinstrumenttien arvostaminen edellyttää johdon harkintaa. Nimenomaisesti käypään arvoon arvostettujen rahoitusvelkojen arvostamiseen sekä oman luottoriskin määrittämiseen ja sen muutoksen laskeamiseen sisältyy harkintaa. Käyvän arvon määrittämisessä käytetyt periaatteet esitetään liitteessä 5. *Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot*. Riskienhallintaperiaatteet on kuvattu liitteessä 2. Nimenomaisesti käypään arvoon arvostettujen rahoitusvelkojen tulosvaikutus esitetään liitteessä 36.

Arvonalentumistappioiden määrittäminen IFRS 9 -standardin mukaan edellyttää kaikissa rahoitusvarojen ryhmissä harkintaa erityisesti liittyen tulevaisuuden kassavirtojen määrään ja ajoitukseen sekä vakuuksien arvoihin, kun arvonalentumistappioita määritetään ja luottoriskin merkittävää lisääntymistä arvioidaan. Näihin arviointeihin vaikuttavat monet tekijät, joiden muutokset voivat johtaa erisuuruisiin varauksiin. Odotettavissa olevat luottotappiot on esitetty liitteessä 14.

Yhtiön odotettavissa olevien luottotappioiden laskelmat ovat monimutkaisten mallien tuotosta. Mallit sisältävät lukuisia oletuksia, jotka koskevat muuttujien valintaa ja niiden keskinäisiä riippuvuuksia. Odotettavissa olevien luottotappioiden mallien elementtejä, joita pidetään harkintaa sisältävinä ja arvioina ovat:

- Yhtiön sisäinen luottoluokitusmalli, joka määrittää laiminlyönnin todennäköisyydet yksittäisille luokille.
- Yhtiön kriteerit sen arvioimiseksi, onko luottoriskissä tapahtunut merkittävä lisääntyminen sekä kvalitatiivinen arviointi.
- Odotettavissa olevien luottotappioiden mallien kehittäminen mukaan lukien erilaiset kaavat ja muuttujien valinta.

- Makrotaloudellisten skenaarioiden ja taloudellisten muuttujien, kuten työttömyysasteen ja vakuuksien arvon, välisten suhteiden määrittäminen sekä näiden vaikutus laiminlyönnin todennäköisyyksiin (PD), laiminlyöntihetken vastuiden määrään (EAD) ja tappio-osuuksiin (LGD).
- Tulevaisuuteen suuntautuvien makrotaloudellisten skenaarioiden valinta ja niiden painotetut todennäköisyydet, odotettavissa olevan luottotappiomallin taloudellisten muuttujien määrittämiseksi.

Yhtiö tarkastelee mallejaan säännöllisesti toteutuneisiin luottotappioihin verrattuna sekä muokkaa malleja tarvittaessa.

Uusien standardien soveltaminen

Konsernitilinpäätös on laadittu noudattaen samoja laatimisperiaatteita kuin vuonna 2017, lukuun ottamatta seuraavia uusia standardeja, tulkintoja ja muutoksia olemassa oleviin standardeihin, joita konserni on soveltanut 1.1.2018 alkaen.

IFRS 9

Kuntarahoitus on soveltanut IFRS 9 -standardia ja muutettua IFRS 7 -standardia 1.1.2018 alkaen. IFRS 9 -standardin käyttöön-otto on käsitelty tämän liitteen kappaleessa Konsernitilinpäätöksen laatimisperusta.

Muut IFRS-standardit

IFRS 15 Myyntituotot asiakkasopimuksista -standardi tuli voimaan 1.1.2018. Uusi standardi korvasi IAS 18- ja IAS 11-standardit sekä niihin liittyvät tulkinnot. IFRS 15 -standardi sisältää viisivaiheisen ohjeistuksen myyntituottojen kirjaamisesta: mihin määrään ja milloin myyntituotot kirjataan. Myynti kirjataan määräysvallan siirtymisen perusteella joko ajan kuluessa tai yhtenä ajankohtana. Standardi lisäsi myös esitettävien liitetietojen määrää. Uudella standardilla ei ole vaikutusta yhtiön konsernitilinpäätökseen.

Tulkinta IFRIC 22 Ulkomaanrahan määräiset liiketoimet ja etukäteisvastike (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Kun ulkomaanrahan määräinen – omaisuuserään, kuluun tai tuottoon liittyvä – ennakkosuoritus maksetaan tai vastaanotetaan, IAS 21 Valuuttakurssien muutosten vaikutukset -standardi ei ota kantaa siihen, miten kyseisen erän muuntamisen toteutumispäivä määritetään. Tulkinta selvittää, että toteutumispäivä on se päivä, jolloin yhteisö alun perin kirjaa ennakkosuorituksesta ennakkomaksun tai tuloennakon. Liiketoimen muodostuessa useista ennakkosuorituksista, toteutumispäivä määritetään erikseen kullekin yksittäiselle suoritukselle. Muutoksella ei ole ollut vaikutusta yhtiön konsernitilinpäätökseen.

Muilla vuonna 2018 voimaan tulleilla tai muutetuilla standardeilla ei ollut vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Tulevilla tilikausilla sovellettaviksi tulevat uudet ja muutetut standardit sekä tulkinnot

Yhtiö ei ole vielä soveltanut seuraavia, IASB:n jo julkistamia uusia tai uudistettuja standardeja ja tulkintoja. Standardit ja tulkinnot otetaan käyttöön kunkin standardin ja tulkinnan voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lukien. IASB julkistamat säännökset, jotka tulevat voimaan myöhemmin kuin 1.1.2018:

IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardi (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla) käsittelee vuokrasopimusten määritelmää, kirjaamista, arvostamista sekä vuokrasopimuksista annettavia liitetietoja. Uusi standardi korvaa IAS 17 -standardin ja siihen liittyvät tulkinnot. IFRS 16 -standardi edellyttää vuokralle otajilta vuokrasopimusten merkistämistä taseeseen rahoitusvelkana sekä käyttöoikeuteen perustuvana omaisuuseränä. Standardi sisältää alle 12 kk vuokrasopimuksia ja arvoltaan vähäisiä omaisuuseriä koskevat vapaaehtoiset helpotukset. Vuokralle antajien kirjanpitokäsittely tulee säilymään suurelta osin nykyisen IAS 17 -standardin mukaisena eli vuokrasopimukset jaetaan edelleen rahoitusleasingopimuksiin ja muihin vuokrasopimuksiin. Johto arvioi, että muutoksilla ei tule olemaan merkittävää vaikutusta yhtiön konsernitilinpäätökseen.

IFRIC 23 Tuloverokäsittelyjä koskeva epävarmuus (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Tulkinta selvittää kirjanpitokäsittelyä tilanteessa, jossa yhteisön verotuksellinen ratkaisu odottaa vielä veroviranomaisen hyväksymistä. Olennainen kysymys on arvioida, tuleeko veroviranomainen hyväksymään yhteisön valitseman ratkaisun. Tätä harkittaessa oletetaan, että veroviranomaisella on pääsy kaikkeen asiaan kuuluvaan tietoon arvioidessaan ratkaisua. Johto arvioi, että muutoksilla ei tule olemaan merkittävää vaikutusta yhtiön konsernitilinpäätökseen.

Muutokset IFRS 9 Etukäteen suoritettavaa maksua koskevat ominaisuudet, joihin liittyy negatiivinen kompensatio (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset mahdollistavat joidenkin, ennen eräpäivää tapahtuvan maksun mahdollistavien rahoitusinstrumenttien arvostamisen jaksotettuun hankintamenuun. Johto arvioi, että muutoksilla ei ole tule olemaan vaikutusta yhtiön konsernitilinpäätökseen.

Amendments to References to Conceptual Framework in IFRS Standards (sovellettava 1.1.2020 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uudistettu viitekehys kokoa viime vuosina käyttöön otetuissa standardeissa IASB:n käyttämän ajattelun. Käsitteellisen viitekehys palvelee pääasiassa IASB:n työkaluna standardien kehittämisessä sekä tukee IFRS Interpretations Committeea standardien tulkinnassa. Viitekehys ei kumoa yksittäisten IFRS-standardien vaatimuksia. Johto arvioi, että muutoksilla ei ole tule olemaan merkittävää vaikutusta yhtiön konsernitilinpäätökseen. Muutoksia ei ole hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa 31.12.2018.

Muutokset IAS 1 ja IAS 8 Definition of Material -standardeihin (sovellettava 1.1.2020 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset selventävät olennaisuuden määritelmää ja sisältävät ohjeistusta helpottamaan käsitteen johdonmukaista soveltamista kaikissa IFRS-standardeissa. Lisäksi määritelmään liittyviä selityksiä on parannettu. Johto arvioi, että muutoksilla ei ole tule olemaan merkittävää vaikutusta yhtiön konsernitilinpäätökseen. Muutoksia ei ole hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa 31.12.2018.

Johto arvioi, että muilla tulevilla tilikausilla sovellettaviksi tulevilla standardeilla ja tulkinnoilla ei ole olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Liite 2. Riskienhallinnan periaatteet ja konsernin riskiasema

Riskienhallinnan yleiset periaatteet

Kuntarahoituksen liiketoiminta edellyttää riittäviä riskienhallintamekanismeja, joilla varmistetaan yhtiön riskiaseman säilyminen hallituksen vahvistamissa puitteissa. Kuntarahoitus soveltaa riskienhallinnassaan hyvin konservatiivisia periaatteita. Tavoitteena on kokonaisriskiaseman säilyttäminen niin matalalla tasolla, että yhtiön hyvää luottoluokitusta (Aa1/AA+) ei vaaranneta.

Kuntarahoitus kartoittaa säännöllisesti toimintaansa liittyviä riskejä ja kehittää jatkuvasti menetelmiä riskien tunnistamiseksi, mittaamiseksi ja hallitsemiseksi. Riskejä arvioidaan säännöllisesti toteutettavien riskianalyyysien avulla. Analyysien tavoitteena on tunnistaa toimintaympäristön muutosten mukanaan tuomia uusia haasteita ja riskejä sekä priorisoida riskit ja niiden hallinta analyysien tulosten perusteella. Yhtiö suojautuu ja vähentää tunnistamia riskejä vakuuksilla, takauksilla, johdannaisilla, vakuutuksilla ja aktiivisella riskien hallinnalla. Kuntarahoituksella ei ole arvionsa mukaan vastuita, joihin sisältyy wrong-way -riskiä (vastapuolen maksukyvyttömyyden todennäköisyydellä on positiivinen korrelaatio yleisten markkinariskitekijöiden kanssa).

Kuntarahoituksen riskinottohalukkuuden viitekehys (Risk Appetite Framework) määrittelee tavoite- ja enimmäistasot eri riski-indikaattoreille. Viitekehystä päivitetään säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa, ja dokumentin hyväksyy Kuntarahoituksen hallitus. Riskinottohalukkuuden viitekehys auttaa yhtiötä:

1. Tehokkaasti tunnistamaan, mittaamaan ja hallitsemaan strategiasta lähtöisin olevia riskejä sekä muita liiketoimintaan liittyviä riskejä,
2. Määrittelemään ja päättämään riskin määrästä, jonka yhtiö kykenee ja haluaa kantaa toteuttaessaan liiketoimintastrategiaansa, sekä aktiivisesti kommunikoimaan siitä,
3. Edistämään keskustelua yhtiön riskinottohalukkuudesta ja luomaan vaikuttavaa ja uskottavaa keskustelua ja päätösten haastamista koskien liiketoimintaa ja riskien ottamiseen liittyviä päätöksiä.

Viitekehys on linkitetty sekä lyhyen että pitkän aikavälin strategiaan suunnitelmiin, pääomaan ja talouteen liittyviin suunnitelmiin, elvytysuunnitelmaan (recovery plan) ja palkitsemispolitiikkaan. Viitekehys on linjassa ICAAP:in (Internal Capital Adequacy Process) ja ILAAP:in (Internal Liquidity Adequacy Process) kanssa.

Kuntarahoitus tekee jatkuvasti liiketoimintaansa liittyvää stressitestausta yhtiön hallituksen hyväksymän stressitestiohjelman (stress testing programme) mukaisesti. Vuosittaiset ICAAP- ja ILAAP-prosessit sisältävät yhtiötason vakavaraisuuden ja likviditeetin riittävyuden stressitestausta. Yhtiön liiketoiminnasta riippumaton riskienhallinta on vastuussa stressiskenaarioiden suunnittelemisesta yhteistyössä liiketoimintayksiköiden kanssa. Alkuvuonna 2018 suoritun testauksen päätavoitteena oli analysoida Kuntarahoituksen vakavaraisuuden ja kannattavuuden kehitystä ajanjaksolla 2018–2022. Testauksen kohteina olivat liiketoiminta-, markkina- ja luottoriskit ja näiden arvioidut taloudelliset vaikutukset eri olosuhteissa. Lisäksi yhtiön likviditeetin riittävyttä testattiin usean eri stressiskenaarion avulla. Stressitestien tulokset osoittivat aiempien vuosien tapaan, että nykyisillä vakavaraisuusvaatimuksilla yhtiön oman pääoman taso on tarkastellun ajanjakson aikana riittävä myös erittäin epäsuotuisten olosuhteiden vallitessa. Lisäksi yhtiön omien varojen osuus täytti myös ennakoitun 3 prosentin vähimmäisomavaraisuusvaatimuksen (leverage ratio). Likviditeetin osalta stressitestit osoittivat, että yhtiön likviditeetin määrä on riittävä myös erittäin epäsuotuisten olosuhteiden vallitessa.

Yhtiö suoritti lisäksi loppuvuonna 2018 osana elvytysuunnitelmaansa ns. käänteisen stressitestin (reverse stress testing). Tämän stressitestin avulla pyritään löytämään yhtiön liiketoiminnan jatkuvuutta uhkaavia äärimmäisen negatiivisia skenaarioita sekä toimenpiteitä, joita käyttämällä yhtiö pystyy selviytymään tilanteesta ja jatkamaan liiketoimintaansa.

Yhtiön riskinottohalukkuudessa ei tapahtunut olennaisia muutoksia vuoden 2018 aikana. Riskit pysyivät asetettujen limiittien puitteissa, ja yhtiön arvion mukaan riskienhallinta on täyttänyt sille asetetut vaatimukset. IFRS 9 -standardin käyttöönoton myötä rahoitusinstrumenttien realisoitumattomien käyvän arvon muutoksista syntyvä volatilitteetti on kuitenkin lisääntynyt. Yhtiö seuraa ja analysoi jatkuvasti arvostuksista syntyvää volatilitteettiä ja varautuu sen mahdollisesti aiheuttamiin tulos- ja vakavaraisuusvaikutuksiin. Yhtiön riskiasemasta raportoidaan säännöllisesti hallitukselle osana kuukausittaista riskiraportointia. Lisäksi riskienhallintajohtaja esittää vähintään puolivuositain hallituksen riskivaliokunnalle laajemman kokonaiskatsauksen yhtiön riskiasemasta suhteessa eri riskialueisiin.

Riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan organisointi

Kuntarahoituksen riskienhallinnan yleisistä periaatteista, limiitteistä ja mittaamistavoista päättää yhtiön hallitus. Hallituksen riskivaliokunnan tehtävänä on avustaa hallitusta yhtiön riskistrategiaa ja riskinottoa koskevissa asioissa sekä sen valvonnassa, että yhtiössä noudatetaan hallituksen päättämää riskistrategiaa. Riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa, että antolainauksen, varainhankinnan ja sijoitustoiminnan sekä muun liiketoiminnan riskit ovat yhtenevät Kuntarahoituksen matalan riskiprofiilin kanssa, joka on määritelty Risk Appetite Frameworkissa ja muissa riskienhallinnan politiikoissa. Hallitus katsoo, että yhtiöllä on toimintansa luonteen ja riskisyyden edellyttämät riittävät riskienhallintajärjestelyt.

Kuntarahoituksella on yhtiön koko toiminnan kattava riskienhallintaorganisaatio, joka pitää sisällään eri osastojen ja päätöksenteoelinten selkeät tehtävät ja vastuut.

Liiketoimintayksiköistä riippumaton Riskienhallintatoiminto, joka toimii toisena puolustuslinjana (toinen puolustuslinja), vastaa riskienhallinnan periaatteista ja prosesseista riskienhallintajohtajan johdolla. Yhtiön Pääomamarkkinat-toiminto (ensimmäinen puolustuslinja) vastaa konsernin taseen korkoriskiaseman hallinnasta toteuttamalla markkinatransaktioita hallituksen asettamien limiittien puitteissa. Riskiasema ja limiittien käyttöasteet raportoidaan säännöllisesti yhtiön johtoryhmälle ja hallitukselle. Vakavaraisuutta koskevista periaatteista ja omien varojen rakenteesta vastaa yhtiön Laskenta ja raportointi-osasto talousjohtajan johdolla. Sääntelyn noudattamista (compliance) valvoo Compliance-toiminto (toinen puolustuslinja). Sisäinen tarkastus (kolmas puolustuslinja) tarkastaa säännöllisesti toiminnan eri osa-alueita.

Strategiset riskit

Strategisella riskillä tarkoitetaan sitä, että Kuntarahoitusta valitsi väärän strategian pyrkiessään taloudellisesti tulokselliseen toimintaan tai että yhtiö ei pystyisi sopeuttamaan valittua strategiaa toimintaympäristön muutoksiin. Konsernin strategisten riskien hallinta perustuu jatkuvaan seurantaan ja analyysiin asiakkaiden tarpeista, ennusteisiin markkinoiden kehityksestä sekä kilpailutilanteen ja toimintaympäristön muutosten analysointiin. Riskejä ja niiden merkittävyyttä arvioidaan vuosittain osana strategiaprosessia sekä johtoryhmän toteuttaman vuosittaisen arvioinnin yhteydessä. Nykyinen strategia ulottuu vuoteen 2022, ja sen päivitystarvetta arvioidaan vuosittain.

Luottoriski

Luottoriskillä tarkoitetaan sitä mahdollisuutta, että sopimusvastapuoli ei suoriudu sitoumuksistaan yhtiölle. Kuntarahoituksen asiakkaita ovat kunnat, kuntayhtymät, niiden määräysvallassa olevat yhteisöt sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen ARAn nimeämät yleishyödylliset yhteisöt ja kohteet. Kuntarahoitusta voi myöntää luottoja ja leasingrahoitusta ilman erillistä vakuutta ainoastaan suoraan kunnalle tai kuntayhtymälle. Muille luotoille vakuudeksi hyväksytään vain kunnan tai kuntayhtymän omavelkainen takaus, kunnan tai kuntayhtymän omavelkainen takaus ja valtion täytetäkaus tai kiinteistöväkuus ja valtion täytetäkaus. Takauksen tai takaus- ja vakuusjärjestelyn tulee kattaa myönnettävä rahoitus täysimääräisesti. Jos saamisen vakuutena käytetään kiinteistöä, niin siihen vahvistetaan kiinnitys. Yhtiö laskee kiinteistöväkuudellisten lainojen lainoituksessa rahoituksen suhdetta kohteen vakuusarvoon (LTV, loan-to-value) ja seuraa säännöllisesti LTV-arvojen kehittymistä. Näiden takausten käyttö luottoriskiä pienentävänä menetelmänä mahdollistaa sen, että kaikki myönnettyt luotot luetaan vakavaraisuuslaskennassa nollariskiluokkaan. Yhtiö ei kannu leasingkohteiden jäännösarvoriskiä. Kuntarahoituksella ei ole ollut toimintansa aikana lopullisia luottotappioita asiakkaidensa rahoituksessa mahdollisten kiinteistöväkukuksien realisoinnin ja takausten jälkeen. Yhtiöllä ei ole asiakaskohtaisia limiittejä, koska kaikki luotonanto on vakavaraisuuslaskennassa nollariskiluokan asiakkaille. Yhtiö kuitenkin analysoi säännöllisesti asiakkaidensa luottoriskiä ja maksukäyttäytymistä.

Luottoriskiä Kuntarahoitusta aiheutuu myös etukäteisvarainhankintasijoituksista ja johdannaisinstrumenteista. Vastapuolten valinnassa sovelletaan luottoriskin arvioinnin osalta yhtiön hallituksen hyväksymiä, ulkoiseen luottoluokitukseen perustuvia periaatteita ja limiittejä. Luottoriskin seurannassa käytetään saamistodistusten nimellisarvoja ja johdannaisten luottovasta-arvoja (käyvän arvon menetelmä).

**TASEEN JA SITOVIENTEN LUOTTOLUPAUSTEN VASTUUNARVOT
31.12.2018 (1 000 €)**

	Yhteensä	Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	Saamiset luottolaitoksilta	Saamistodistukset	Sitovat luotto- lupaukset
Julkisyhteisöt	14 084 635	10 565 632	-	2 294 055	1 224 948
Yritykset ja asuntoyhteisöt	13 515 260	12 017 624	-	84 070	1 413 565
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	396 321	384 862	-	-	11 460
Luottolaitokset	4 864 186	-	1 380 544	3 483 642	-
Muut	825	-	-	825	-
Yhteensä	32 861 226	22 968 118	1 380 544	5 862 591	2 649 973

**TASEEN JA SITOVIENTEN LUOTTOLUPAUSTEN VASTUUNARVOT
31.12.2017 (1 000 €)**

	Yhteensä	Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	Saamiset luottolaitoksilta	Saamistodistukset	Sitovat luotto- lupaukset
Julkisyhteisöt	12 947 021	9 672 506	-	2 506 927	767 588
Yritykset ja asuntoyhteisöt	13 024 370	11 598 759	-	87 670	1 337 941
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	394 258	379 581	-	-	14 677
Luottolaitokset	5 144 550	-	1 251 391	3 893 159	-
Muut	6 478	-	-	6 478	-
Yhteensä	31 516 678	21 650 847	1 251 391	6 494 234	2 120 206

**JOHDANNAISSOPIMUSTEN NIMELLISARVON JAKAUTUMINEN VASTAPUOLEN LUOTTOLUOKITUKSEN MUKAAN
(1 000 €)**

	31.12.2018	31.12.2017
Suomalaiset kunnat	1 992 140	2 007 231
Keskusvastapuoli	17 674 051	10 241 247
AA	19 537 993	15 810 173
A	17 725 086	28 859 102
BBB	2 672 840	4 472 630
Yhteensä	59 602 109	61 390 383

**CSA-SOPIMUSTEN PERUSTEELLA ANNETUT JA SAADUT KÄTEISVAKUUDET
(1 000 €)**

	31.12.2018	31.12.2017
Annetut vakuudet	-1 275 850	-1 227 170
Keskusvastapuolille annetut vakuudet	-164 345	-148 205
Saadut vakuudet	739 260	699 780
Nettovakuus	-700 935	-675 595

Kuntarahoitus rajoittaa johdannaissopimuksista syntyvää luottoriskiä solmimalla lisävakuussopimuksia (ISDA/Credit Support Annex) johdannaistavastapuolten kanssa. Yhtiöllä on 49 voimassa olevaa lisävakuussopimusta, joista 39 vaatii päivittäistä vakuuksien vaihtoa. Lisäksi yhtiöllä on Kuntien takauskeskuksen myöntämiä takauksia joidenkin vastapuolten johdannaissopimusten vastapuoliriskien pienentämiseksi.

Johdannaiskaupan vastapuoliin sovelletaan luottokelpoisuuden huomioon ottavia vastapuoliriskikorjauksia (Credit Valuation Adjustment, CVA) ja Kuntarahoituksen omaa luottoriskikorjausta (Debt Valuation Adjustment, DVA). CVA lasketaan johdannaistavastapuolikohtaisesti simuloimalla Kuntarahoituksen odotetut positiiviset vastuut koko portfolion juoksuajalle ottaen huomioon vastapuolen maksukyvyttömyyden todennäköisyyden ja tappio-osuuden, joka arvioidaan menetettävän mahdollisessa tappiotilanteessa. Vastapuolen luottoriskin oikaisun laskennassa käytetään syöttötietoina mm. CSA-sopimuksien tietoja, markkinoilla yleisesti käytössä olevia oletuksia maksukyvyttömyydestä aiheutuvan todennäköisen tappion osalta sekä historialliseen luottoluokitusmatriisiin perustuvia odotettavissa olevia maksukyvyttömyyden todennäköisyyksiä. Vastaavasti määritellään DVA perustuen Kuntarahoituksen odotettuihin negatiivisiin vastuisiin ottaen huomioon Kuntarahoituksen maksukyvyttömyyden todennäköisyyden ja tappio-osuuden.

Kuntarahoitus käyttää EMIR-asetuksen mukaisesti OTC-johdannaissopimusten selvitykseen keskusvastapuoliselvitystä. Toimintamallissa johdannaisten vastapuoleksi muuttuu päivittäisen selvitysprosessin päätteeksi keskusvastapuoli. Järjestelyn tarkoituksena on vähentää yksittäisiin vastapuoliin liittyviä riskejä. Kuntarahoitus käyttää kahta globaalia pankkia keskusvastapuoliselvityksessä määritysosapuolena eli clearing broker -palveluiden tarjoajana.

Markkinariski

Markkinariski tarkoittaa sitä, että yhtiölle syntyisi tappio, jos markkinahinta tai sen volatiliteetti muuttuvat yhtiön kannalta epäedulliseen suuntaan. Markkinariskejä ovat korko-, valuuttakurssi-, osakekurssi- tai muu hintariski. Kuntarahoitus hallitsee liiketoiminnasta syntyvää korkoriskiä johdannaissopimusten avulla. Korkoriskiä syntyy pääasiassa euribor-korkojen korkosidonnaisuuden eroista taseen saamisten ja velkojen välillä. Valuuttakurssiriskiltä suojaudutaan vaihtamalla johdannaissopimuksilla kaikki valuuttamääräinen varainhankinta ja sijoitukset euromääräiseksi. Yhtiöllä ei käytännössä ole liiketoiminnastaan syntyvää valuuttakurssiriskiä. Johdannaisten keskusvastapuoliselvityksen vakuushallinnan seurauksena yhtiölle voi kuitenkin syntyä väliaikaisesti vähäistä valuuttakurssiriskiä. Myös muilta markkinariskeiltä suojaudutaan johdannaissopimuksilla. Johdannaissopimuksia voidaan solmia vain suojaustarkoituksessa.

RAHOITUSVAROJEN JAKAUTUMINEN KOTI- JA ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISIIN ERIIN
31.12.2018
(1 000 €)

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä
Käteiset varat	3 522 200	-	3 522 200
Saamiset luottolaitoksilta	1 336 431	44 113	1 380 544
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	22 968 118	-	22 968 118
Saamistodistukset	5 672 779	189 812	5 862 591
Osakkeet ja osuudet	9 521	-	9 521
Muut varat	158 368	16 449	174 818
Yhteensä	33 667 418	250 374	33 917 792

VAROJEN VALUUTTAJAKAUMA TASEARVOILLA JA SUOJAUS
31.12.2018
(1 000 €)

	USD	JPY	GBP	CHF	Muut valuutat	Yhteensä
Saamiset luottolaitoksilta	43 442	15	224	354	78	44 113
Saamistodistukset	128 825	-	26 653	34 334	-	189 812
Muut varat	16 449	-	-	-	-	16 449
Valuuttariski yhteensä	188 716	15	26 876	34 688	78	250 374
Suojaavat johdannaiset	-187 341	-	-26 653	-34 334	-	-248 327
Suojaamaton valuuttariski	1 376	15	224	354	78	2 047

RAHOITUSVAROJEN JAKAUTUMINEN KOTI- JA ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISIIN ERIIN

31.12.2017

(1 000 €)

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä
Käteiset varat	3 554 182	-	3 554 182
Saamiset luottolaitoksilta	1 245 650	5 742	1 251 391
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	21 650 847	-	21 650 847
Saamistodistukset	6 287 365	206 869	6 494 234
Osakkeet ja osuudet	9 662	-	9 662
Muut varat	135 508	12 697	148 205
Yhteensä	32 883 213	225 308	33 108 521

VAROJEN VALUUTTAJAKAUMA TASEARVOILLA JA SUOJAUS

31.12.2017

(1 000 €)

	USD	JPY	GBP	CHF	Muut valuutat	Yhteensä
Saamiset luottolaitoksilta	5 239	-1	83	345	76	5 742
Saamistodistukset	91 091	18 899	17 948	51 193	27 737	206 869
Muut varat	12 697	-	-	-	-	12 697
Valuuttariski yhteensä	109 027	18 898	18 031	51 538	27 814	225 308
Suojaavat johdannaiset	-96 094	-18 899	-17 948	-51 193	-27 737	-211 872
Suojaamaton valuuttariski	12 933	-1	83	345	76	13 436

VARAINHANKINNAN JAKAUTUMINEN KOTI- JA ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISIIN ERIIN
31.12.2018
(1 000 €)

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	790 705	31 799	822 504
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 314 073	1 556 846	3 870 918
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	5 030 954	21 871 044	26 901 998
Yhteensä	8 135 732	23 459 688	31 595 421

VELKOJEN VALUUTTAJAKAUMA TASEARVOILLA JA SUOJAUS
31.12.2018
(1 000 €)

	USD	JPY	GBP	CHF	Muut valuutat	Yhteensä
Pitkäaikainen varainhankinta	9 662 763	2 594 617	891 988	897 339	2 062 859	16 109 566
Lyhytaikainen varainhankinta	2 119 801	-	391 069	-	-	2 510 870
Valuuttariski yhteensä	11 782 564	2 594 617	1 283 057	897 339	2 062 859	18 620 436
Suojaavat johdannaiset	-11 782 564	-2 594 617	-1 283 057	-897 339	-2 062 859	-18 620 436
Suojaamaton valuuttariski	-	-	-	-	-	-

VARAINHANKINNAN JAKAUTUMINEN KOTI- JA ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISIIN ERIIN**31.12.2017****(1 000 €)**

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	3 860 290	42 190	3 902 480
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	393 161	253 398	646 558
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	3 530 439	22 773 522	26 303 961
Yhteensä	7 783 890	23 069 109	30 853 000

VELKOJEN VALUUTTAJAKAUMA TASEARVOILLA JA SUOJAUS**31.12.2017****(1 000 €)**

	USD	JPY	GBP	CHF	Muut valuutat	Yhteensä
Pitkäaikainen varainhankinta	9 324 063	3 592 093	985 231	1 485 552	3 848 825	19 235 764
Lyhytaikainen varainhankinta	3 608 134	-	225 212	-	-	3 833 346
Valuuttariski yhteensä	12 932 197	3 592 093	1 210 443	1 485 552	3 848 825	23 069 109
Suojaavat johdannaiset	-12 932 197	-3 592 093	-1 210 443	-1 485 552	-3 848 825	-23 069 109
Suojaamaton valuuttariski	-	-	-	-	-	-

Yhtiössä on asetettu limiitit seuraaville markkinariskeille:

- valuuttapositioniriski
- korkoriski
 - taseen korkoherkkyys (Economic Value of Equity)
 - tuloriski (Earnings at Risk)
- etukäteisvarainhankintasijoitusten hintariski (spread risk)

Valuuttapositio

Valuuttapositio lasketaan eri valuutoissa olevien saamisten ja velkojen erotuksena euromääräisenä.

(1 000 €)	Nettopositio
31.12.2018	2 047
31.12.2017	13 436

Economic Value of Equity

Economic Value of Equity kuvaa taseen nykyarvon korkoherkkyyttä. Sitä mitataan laskemalla korkoherkkien kassavirtojen nykyarvon muutosta korkokäyrän erilaisilla muutoksilla. Korkoriskin mittaamiseen käytetään useita eri korkoskenaarioita, joista epäedullisin tulema otetaan huomioon. Vaikutusta tarkastellaan suhteessa yhtiön omiin varoihin.

(1 000 €)	Vaikutus	Suhteessa omiin varoihin
31.12.2018	-37 100	2,60 %
31.12.2017	-5 600	0,44 %

Luvuissa on otettu huomioon antolainoissa oleva nollakorkolattiaehto.

Tuloriski

Tuloriskillä tarkoitetaan koronmuutosten epäedullista vaikutusta yhtiön korkokatteeseen. Korkoriskin mittaamiseen käytetään useita eri skenaarioita, joista epäedullisin tulema otetaan huomioon. Vaikutusta tarkastellaan suhteessa yhtiön edellisen vuoden kokonaiskorkokatteeseen määrään.

(1 000 €)	Vaikutus	Suhteessa korkokatteeseen
31.12.2018	-7 600	3,6 %
31.12.2017	-20 207	10,7 %

Luvuissa on otettu huomioon antolainoissa oleva nollakorkolattiaehto.

Hintariski

Hintariskillä tarkoitetaan mahdollisuutta etukäteisvarainhankintasijoitusten markkina-arvojen muutokselle markkinoiden lisätuottovaateen muuttuessa sijoituskohteen riskin tai markkinoiden riskiherkyyden muutoksen seurauksena. Tuottovaateen muutos lasketaan 99 %:n luottamustasolla.

(1 000 €)	Tuottovaateen muutos	Vaikutus	Suhteessa omiin varoihin
31.12.2018	0,32 %-yks	-33 900	2,4 %
31.12.2017	0,20 %-yks	-26 800	2,1 %

Jällelrahoitus- ja maksuvalmiusriski

Jällelrahoitusriskillä tarkoitetaan lainojen uudelleen rahoittamiseen liittyvää riskiä. Kuntarahoitus hallitsee jällelrahoitusriskiä rajoittamalla rahoitusvarojen ja -velkojen välistä keskimaturiteettia. Yhtiön hallitus on asettanut jällelrahoitus-gapille limiitin.

Maksuvalmiusriski tarkoittaa sitä, että yhtiö ei eräpäivänä kykenisi selviytymään maksuvelvoitteistaan, joita rahoitussopimusten toteuttaminen tai muu rahoitustoiminta aiheuttaa. Yhtiö hallitsee maksuvalmiusriskiä asettamalla limiitit käytettävissä olevan lyhytaikaisen likviditeetin vähimmäisriittävyydelle (LCR) sekä pitkäaikaisen likviditeetin vähimmäisriittävyydelle (survival horizon).

**RAHOITUSVELKOJEN MATURITEETTIJAKAUMA
31.12.2018 (1 000 €)**

	0–3 kk	3–12 kk	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	739 576	50 278	17 812	23 815	42 107	873 589
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	48 427	179 988	1 215 183	1 496 284	1 853 972	4 793 854
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	5 250 874	4 527 236	13 477 687	3 570 564	1 841 718	28 668 080
Yhteensä	6 038 878	4 757 502	14 710 682	5 090 663	3 737 798	34 335 523

**JOHDANNAISTEN MATURITEETTIJAKAUMA
31.12.2018 (1 000 €)**

	0–3 kk	3–12 kk	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Johdannaissaamiset	43 285	229 001	461 255	311 419	493 649	1 538 610
Johdannaisvelat	-785 582	-293 774	-835 956	-118 189	-171 926	-2 205 428
Johdannaissaamisten ja -velkojen korot	231 402	343 059	1 131 011	178 595	61 096	1 945 164

**RAHOITUSVELKOJEN MATURITEETTIJAKAUMA
31.12.2017 (1 000 €)**

	0–3 kk	3–12 kk	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	711 675	22 743	67 528	18 491	7 457	827 895
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	75 609	140 094	1 204 590	1 354 650	1 743 715	4 518 659
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	7 175 041	4 381 393	11 659 302	3 675 861	774 213	27 665 810
Yhteensä	7 962 325	4 544 230	12 931 420	5 049 003	2 525 385	33 012 364

**JOHDANNAISTEN MATURITEETTIJAKAUMA
31.12.2017 (1 000 €)**

	0–3 kk	3–12 kk	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Johdannaissaamiset	50 377	176 489	473 695	550 167	182 590	1 433 318
Johdannaisvelat	-537 816	-324 615	-1 010 354	-206 494	-136 754	-2 216 034
Johdannaissaamisten ja -velkojen korot	221 767	374 643	1 012 351	191 576	52 411	1 852 748

Rahoitusvelkojen tasearvot ja tulevat korkokassavirrat on muunnettu euroiksi tilinpäätöskurssiin. Velat, joissa on ennenaikaisen eräännyttämisen mahdollisuus, ovat taulukossa sen mukaisessa maturiteettiluokassa, jolloin eräännyttäminen olisi ensimmäisen kerran mahdollista. Erä Velat luottolaitoksille sisältää CSA-vaakustalletuksia 739 260 tuhatta euroa (2017: 699 780 tuhatta euroa), jotka on esitetty maturiteettiluokassa 0–3 kuukautta, vaikka niiden tosiasiallinen ulosvirtauspäivä ei ole tiedossa ja riippuu johdannaisten markkina-arvojen kehityksestä. Osa seuraavan 12 kuukauden aikana erääntyväksi esitetystä määrästä on call-ehdoista ja tämän hetkisen call-ennusteen mukaan tästä määrästä ennakoidaan erääntyvän noin 29 % (2017: 30–50 %). Yhtiö suojaaa kaiken varainhankinnan euromääräiseksi ja vaihtuvakorkoiseksi. Suojaavien johdannaisten kokonaisvaikutuksen arvioimiseksi johdannaissaamisten ja -velkojen erääntyvät korkokassavirrat on esitetty nettona. Johdannaiset, joissa on ennenaikaisen eräännyttämisen mahdollisuus, ovat taulukossa sen mukaisessa maturiteettiluokassa, jolloin eräännyttäminen olisi ensimmäisen kerran mahdollista.

Likvideillä varoilla voidaan maksaa tulevia eräntymisiä. Lisäksi yhtiöllä on myös hyvin hajautetut varainhankintalähteet, jolloin uutta varainhankintaa on mahdollista tehdä eri markkinoilla joustavasti ja erääntyvän varainhankinnan kattamiseksi yhtiö voi tehdä uutta varainhankintaa.

Yhtiö on myös Suomen Pankin rahapolitiikan vastapuoli. Yhtiö on pantannut velkakirjoja Suomen Pankille ja voi näitä vakuuksia vastaan saada keskuspankista luottoa (konsernin liite 27.)

Likviditeetin hallinta

Yhtiö on esittänyt rahoitusvarojen maturiteettijakauman eräännyttämisen perusteella liitetiedossa 6. Maturiteettijakaumassa esitetystä eräännyttämisestä riippumatta, yhtiöllä on seuraavat varat maksuvalmiuden hallitsemiseen, jotka voidaan sopimuksen mukaisesta eräännyttämisestä huolimatta myydä likviditeettitarpeiden hallitsemiseksi. Saamistodistukset on esitetty liikkeeseenlaskijoiden perusteella jaoteltuna liitteessä 10.

RAHOITUSVARAT MAKSUVALMIUDEN HALLITSEMISEKSI (1 000 €)

	31.12.2018	31.12.2017
Käteiset varat (sisältäen vaadittaessa maksettavat talletukset keskuspankeissa)	3 522 200	3 554 182
Saamiset luottolaitoksilta		
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	51 006	8 551
Saamistodistukset	5 137 004	5 740 375
Rahasto-osuudet	9 494	9 635
Yhteensä	8 719 704	9 312 744

Saamistodistukset on esitetty liikkeeseenlaskijoiden perusteella jaoteltuna liitteessä 10.

Markkinoiden likviditeettiriski

Markkinoiden likviditeettiriski tarkoittaa sitä, että yhtiö ei kykenisi realisoimaan tai kattamaan positioitaan markkinahintaan, koska markkinoilla ei ole riittävästi likviditeettiä tai markkinat eivät toimi jonkin häiriön takia.

Yhtiö seuraa markkinoiden ja sijoitustuotteiden likviditeettiä jatkuvasti. Lisäksi johdannaissopimuksia solmittaessa noudatetaan markkinoiden vakiintuneita standardeja. Lähes kaikki käypään arvoon arvostettavien saamistodistusten markkina-arvot lasketaan markkinoilta saatavien hintanoteerauksien perusteella. Lopuille saamistodistuksista lasketaan markkina-arvo käyttäen muuta markkinainformaatiota.

Operatiiviset riskit

Operatiivinen riski tarkoittaa taloudellista tappion vaaraa tai muuta haitallista seuraamusta, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, puutteellisista tai epäonnistuneista menettelytavoista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä. Operatiivisiin riskeihin sisältyy myös sisäisen ja ulkoisen sääntely noudattamatta jättämisestä aiheutuva riski (ns. compliance-riski), oikeudelliset riskit ja maineriski. Operatiiviset riskit voivat toteutua esim. kustannuksina, korvauksina, maineen menetyksenä, vääränä positio-, riski- ja tulostietona tai toiminnan keskeytymisenä.

Operatiiviset riskit on tunnistettu osana yhtiön toimintoja ja prosesseja. Tämä on toteutettu vuosittaisella operatiivisten riskien kartoitusprojektilla, joka tehdään osastojen itsearviointina. Operatiivisten riskien hallinta on toimintojen ja osastojen vastuulla, minkä lisäksi yhtiön Riskienhallintatoiminto tukee toimintoja ja osastoja tässä työssä ja huolehtii operatiivisten riskien hallinnan koordinoinnista yhtiötasolla.

Kuntarahoituksessa on käytössä useita menetelmiä operatiivisten riskien hallitsemiseksi. Yhtiössä on voimassa toimintaa ohjaavia hallituksen vahvistamia sisäisiä ohjeita ja näitä täydentäviä toimivan johdon hyväksymää sisäistä ohjeistusta. Operationaalisia riskejä käsitellään myös hallituksen hyväksymässä Risk Appetite Frameworkissa. Keskeiset työtehtävät ja prosessit on kartoitettu ja kuvattu. Sisäiset ohjeet ja prosessit päivitetään säännöllisesti, ja niiden noudattamista valvotaan. Liiketoimintayksiköiden, riskienhallinnan, back-office-toimintojen, dokumentoinnin ja kirjanpidon työtehtävät on eriytetty. Yhtiöllä on riittävät varamiehistysjärjestelmät keskeisten tehtävien jatkuvuuden turvaamiseksi. Henkilöstön ammattitaidon ylläpitämisestä ja kehittämisestä huolehditaan säännöllisten kehityskeskustelujen ja koulutus-suunnitelmien avulla. Kuntarahoituksella on toimintaansa liittyvät vakuutukset ja vakuutusurvan taso arvioidaan säännöllisesti. Kuntarahoituksella on liiketoiminnan jatkuvuussuunnitelma, jolla varaudutaan liiketoiminnan keskeytyksiin siten, että yhtiö pystyy jatkamaan toimintaansa ja rajoittamaan tappioita erilaisissa liiketoimintaa kohtaavissa häiriötilanteissa. Vuosittainen operatiivisten riskien kartoitus ja operatiivisten riskitapahtumien vahinkoilmoitusprosessi tukevat yhtiön jatkuvuussuunnittelua.

Kuntarahoituksen compliance-toiminto seuraa jatkuvasti yhtiön toimintaan vaikuttavan lainsäädännön ja viranomaissääntelyn kehitystä ja valvoo, että sääntelyssä tapahtuneet muutokset otetaan asianmukaisesti huomioon yhtiön toiminnassa. Luottolaitosten toimintaan liittyvä lainsäädäntö ja viranomaissääntely ovat olleet viime vuodet ja ovat myös tulevaisuudessa suurien muutosten kohteena, mikä asettaa haasteita yhtiön compliance-toiminnalle. Tähän liittyviä riskejä yhtiössä on pyritty minimoimaan aktiivisella yhteydenpidolla viranomaisiin ja etujärjestöihin sekä yhtiön sisäisillä compliance-toiminnan järjestelyillä (ml. raportointi, vaikutusarviointi).

Yhtiössä on meneillään mittavia tietojärjestelmähankkeita ja liiketoimintaprosesseihin liittyviä hankkeita, joiden avulla pyritään parantamaan laatua ja viranomaisvaatimusten noudattamista sekä tehostamaan toimintaa. Näiden projektien laajuuden vuoksi niihin liittyy operatiivisia riskejä, joita on pyritty minimoimaan kehittämällä projektien hallintaan ja seurantaan liittyviä malleja (ml. säännöllinen raportointi) sekä huolehtimalla riittävästä resursoinnista. Kehitysprojekteihin liittyviä riskejä kartoitetaan ja seurataan säännöllisesti.

Yhtiössä on käytössä uusien tuotteiden ja palvelujen hyväksymistä koskeva sisäinen prosessi, jonka tavoitteena on huolehtia, että uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämisessä otetaan huomioon kaikki uuteen tuotteeseen ja palveluun liittyvät olennaiset riskit ja operatiivista toimintaa koskevat vaatimukset. Yhtiöllä ei ole merkittäviä toiminnan ulkoistamista koskevia järjestelyjä. Olennaisimmat ulkoistusjärjestelyt koskevat tietohallinnon tukipalveluja ja varakonesalijärjestelyjä.

Operatiivisten riskien toteutumista seurataan systemaattisella vahinkoilmoitusraportoinnilla, jonka pohjalta tarvittaessa muutetaan toimintatapoja tai toteutetaan muita operatiivista riskiä pienentäviä toimenpiteitä. Vahinkotapahtumista raportoidaan johtoryhmälle ja hallitukselle. Operatiivisista riskeistä ei realisoitunut olennaisia tappioita vuoden 2018 aikana.

Tasetta koskevat liitetiedot ja muut liitetiedot

Liite 3. IFRS 9 Rahoitusinstrumentit siirtymäliitetiedot

Taulukko 1.

Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu IFRS 9 soveltamisen aloittamisajankohtana

Taulukossa esitetään Kuntarahoituksen rahoitusvarojen ja -velkojen IAS 39 mukaiset alkuperäiset luokitteluryhmät ja IFRS 9 mukaiset uudet luokitteluryhmät 1.1.2018.

RAHOITUSVARAT 1.1.2018 (1 000 €)	Kohta	Alkuperäinen luokitteluryhmä IAS 39 mukaan	Uusi luokitteluryhmä IFRS 9 mukaan	Alkuperäinen kirjanpitoarvo IAS 39 mukaan	Uusi kirjanpitoarvo IFRS 9 mukaan
Käteiset varat		Lainat ja muut saamiset	Jaksotettu hankintameno	3 554 182	3 554 182
Saamiset luottolaitoksilta		Lainat ja muut saamiset	Jaksotettu hankintameno	1 251 391	1 250 980
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	a)	Lainat ja muut saamiset	Jaksotettu hankintameno	21 002 690	21 002 556
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	b)	Käyvän arvon optio	Jaksotettu hankintameno	153 642	151 037
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	c)	Lainat ja muut saamiset	Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	62 783	63 866
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	d)	Lainat ja muut saamiset	Ei sovellu	431 732	431 732
Saamistodistukset	e)	Myytavissä olevat	Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta	1 815 904	1 815 904
Saamistodistukset	e)	Myytavissä olevat	Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	3 811 080	3 811 080
Saamistodistukset	e)	Käyvän arvon optio	Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	42 750	42 750
Saamistodistukset	f)	Käyvän arvon optio	Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta	69 035	69 035
Saamistodistukset	a)	Eräpäivään asti pidettävät	Jaksotettu hankintameno	748 988	748 986
Saamistodistukset	g)	Myytavissä olevat	Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	1 607	1 607
Saamistodistukset	g)	Eräpäivään asti pidettävät	Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	4 871	4 878
Osakkeet ja osuudet	h)	Myytavissä olevat	Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	9 662	9 662
Johdannaissopimukset	i)	Kaupankäyntitaroituksessa pidettävät	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	206 388	150 178
Johdannaissopimukset	i)	Johdannaiset suojauslaskennassa	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	237 489	308 371
Johdannaissopimukset	i)	Johdannaiset suojauslaskennassa	Johdannaiset suojauslaskennassa	989 440	994 655
Muut varat	j)	Lainat ja muut saamiset	Jaksotettu hankintameno	148 205	148 156

RAHOITUSVELAT
1.1.2018
(1 000 €)

	Kohta	Alkuperäinen luokitteluryhmä IAS 39 mukaan	Uusi luokitteluryhmä IFRS 9 mukaan	Alkuperäinen kirjanpitoarvo IAS 39 mukaan	Uusi kirjanpitoarvo IFRS 9 mukaan
Velat luottolaitoksille	k)	Jaksotettu hankintameno	Jaksotettu hankintameno	2 670 694	2 685 367
Velat luottolaitoksille	l)	Jaksotettu hankintameno	Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	1 231 786	1 287 053
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	k)	Jaksotettu hankintameno	Jaksotettu hankintameno	435 738	427 357
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	l)	Jaksotettu hankintameno	Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	210 821	225 475
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	k)	Jaksotettu hankintameno	Jaksotettu hankintameno	16 001 331	15 987 628
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	l)	Jaksotettu hankintameno	Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	6 469 284	6 482 821
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	m)	Käyvän arvon optio	Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	3 833 346	3 834 269
Johdannaissopimukset	i)	Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	258 308	202 098
Johdannaissopimukset	i)	Johdannaiset suojauslaskennassa	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	691 156	727 759
Johdannaissopimukset	i)	Johdannaiset suojauslaskennassa	Johdannaiset suojauslaskennassa	1 266 570	1 270 741

IFRS 9 laskentaperiaatteet rahoitusinstrumenttien luokittelun osalta esitetään liitteessä 1. *Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet*. Näiden periaatteiden soveltaminen johti taulukossa 1 esitettyihin uudelleenluokitteluihin, joita on kuvattu tarkemmin kohdissa a)- m).

Liiketoimintamallin arvioinnin vaikutus rahoitusvarojen luokitteluun

Liiketoimintamallien kautta valituksi tulevat luokittelut vastaavat melko hyvin IAS 39:n luokittelua.

Yhtiön antolainauksen liiketoimintamallin tavoite saavutetaan keräämällä sopimukseen perustuvia rahavirtoja. Tunnistetun liiketoimintamallin perusteella yhtiön lyhyt- ja pitkäaikainen antolainaus arvostetaan IFRS 9:ssä jaksotettuun hankintamenuon. Pitkäaikainen antolainaus sisältyy tase-erään Saamiset yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä. Lyhyt aikainen antolainaus, joka koostuu kuntatodistuksista ja kuntayritystodistuksista sisältyy tase-erään Saamistodistukset. IAS 39:ssä antolainaus oli valtaosin luokiteltu lainat ja muut saamiset –luokkaan ja kuntatodistukset sekä kuntayritystodistukset eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin. IFRS 9:n myötä aiemmin käyvän arvon optiolla arvostettu osuus antolainoista siirtyi jaksotettuun hankintamenuon arvostettavaksi. Rahoitusvarojen sopimusperusteisten kassavirtojen osalta suoritettua SPPI-testin seurauksena strukturoituja korkoehdoja sisältäviä antolainoja arvostetaan käypään arvoon tuloksen kautta.

Saamiset luottolaitoksilta tase-erän sisältämät tilisaldot, rahamarkkinatalletukset, vakuustalletus- ja repo-ostosopimukset ovat osa liiketoimintamallia, jonka tavoite saavutetaan keräämällä sopimusperusteisia rahavirtoja. Näin ollen kyseiset IAS 39:n lainat ja muut saamiset –luokkaan luokitellut rahoitusvarat arvostetaan jatkossakin jaksotettuun hankintamenuon.

Likviditeettisijoitusten osalta tunnistetun liiketoimintamallin tavoite saavutetaan sekä keräämällä sopimukseen perustuvia rahavirtoja, että myymällä rahoitusvaroja. Näin ollen kyseiset rahoitusvarat on liiketoimintamallin perusteella kirjattava käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavaksi (FVOCI) IFRS 9:ssä. Valtaosa näihin rahoitusvaroihin sisältyvistä kiinteäkorkoisista saamistodistuksista on yhtiön riskienhallintapolitiikan mukaisesti suojattu koronvaihtosopimuksella. Kyseiset saamistodistukset Kuntarahoitus on nimenomaisesti luokitellut käypään arvoon tulosvaikutteisesti poistaakseen muuten syntyvän kirjaamiseen ja arvostamiseen liittyvän epäkohdonmukaisuuden (accounting mismatch). IAS 39:ssä käyvän arvon optiolla arvostetut sijoitustodistukset arvostetaan IFRS 9:ssä käypään arvoon laajan tuloksen erien kautta niiden kuuluessa samaan liiketoimintamalliin muiden likviditeettisijoitusten kanssa.

Yhtiön likviditeettisijoitukset sisältävät myös sijoituksen rahastoon sekä omaisuusvakuudellisiin arvopapereihin (asset backed securities). Yhtiö on suorittanut rahoitusvarojen sopimusperusteisten kassavirtojen osalta SPPI-testin arvioidakseen täyttävätkö kaikki liiketoimintamallin rahoitusvarat IFRS 9:n vaatimuksen pääoman palautuksesta ja koron maksusta. Rahasto-osuuksien ja omaisuusvakuudellisten arvopapereiden rahavirtojen ei voida katsoa olevan yksinomaan pääoman tai koronmaksua, jolloin ne arvostetaan liiketoimintamallista huolimatta SPPI-testin seurauksena käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

Luokitteluryhmien muutokset

- a) Jaksotettuun hankintamenuon arvostettujen antolainojen kirjanpitoarvon muutos johtuu odotettavissa olevien luottotappioiden vaikutuksesta. Leasingsopimusten odotettavissa olevat luottotappiot esitetään myös tällä rivillä.
- b) IAS 39:n mukaan tietyt antolainasopimukset oli luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti hyödyntäen käyvän arvon optiota, sillä nämä ostetut antolainat raportoitiin johdolle alun perin käyvin arvoin. IFRS 9:n soveltamisen aloittamisajan kohtana nimenomaisesti luokittelusta luovuttiin, sillä antolainat sisältyvät liiketoimintamalliin, jonka tavoite saavutetaan keräämällä rahoitusvarojen sopimusperusteisia rahavirtoja. Kyseisten rahoitusvarojen kassavirrat muodostuvat yksinomaan pääoman palautuksesta sekä koroista. Arvostustavan muutos näkyy IAS 39:n ja IFRS 9:n kirjanpitoarvojen erossa.
- c) Saamiset yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä sisältää strukturoituja antolainoja, jotka luokiteltiin IAS 39:ssä lainoihin ja muihin saamiin. IFRS 9:ssä kyseiset rahoitusvarat täyttävät pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien ehdot, sillä niiden kassavirrat eivät ole yksinomaan pääoman palautusta ja korkoa. Arvostustavan muutos aiheuttaa IAS 39:n ja IFRS 9:n kirjanpitoarvojen välisen eron.
- d) Leasingsaamiset esitettiin vuoden 2017 tilinpäätöksessä osana lainoja ja muita saamia. IFRS 9:n luokitteluperiaatteet eivät sovellu leasingsaamiin, mutta näihin sovelletaan IFRS 9:n arvonalentumisperiaatteita. Leasingsaamisten odotettavissa olevat luottotappiot on esitetty osana jaksotettu hankintamenuon –luokitteluryhmää.

- e) IAS 39:ssä valtaosa likviditeettisijoituksista luokiteltiin myytävissä oleviksi sijoituksiksi ja 43 miljoonaa euroa suojausta saamistodistuksista oli määritelty käypään arvoon tulosvaikutteisesti hyödyntäen käyvän arvon optiota. Alkaen 1.1.2018 nämä rahoitusvarat voisi arvostaa käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta niiden sisältyessä liiketoimintamalliin, jonka tavoite saavutetaan sekä keräämällä sopimusperusteisia kassavirtoja ja myymällä rahoitusvaroja. Kuntarahoitus on luokitellut kaikki suojatut saamistodistukset nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi vähentääkseen saamistodistuksen ja suojaavan johdannaisen arvostuskirjauksista syntyvää epä johdonmukaisuutta (accounting mismatch).
- f) IAS 39:ssä sijoitustodistukset arvostettiin käypään arvoon käyttäen käyvän arvon optiota, sillä ne raportoitiin alun perin johdolle käyvin arvoin. IFRS 9:n soveltamisen aloittamisajan kohtana nimenomaisesti luokitellusta luovuttiin, sillä rahoitusvarat eivät täytä IFRS 9:n ehtoja nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjaamiselle. Alkaen 1.1.2018 nämä rahoitusvarat kirjataan käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta niiden sisältyessä liiketoimintamalliin, jonka tavoite saavutetaan keräämällä rahoitusvarojen sopimusperusteisia rahavirtoja sekä myymällä rahoitusvaroja. Kyseisten rahoitusvarojen sopimusperusteiset kassavirrat muodostuvat vain pääoman palautuksesta ja koroista.
- g) Kuntarahoituksella on pieni sijoitus omaisuusvakuudellisiin arvopapereihin (asset backed securities), jotka luokiteltiin IAS 39:ssä myytävissä oleviin rahoitusvaroihin tai eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin. IFRS 9:ssä nämä rahoitusvarat täyttää pakotetusti tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen kriteerit, sillä niiden sopimusperusteiset kassavirrat eivät ole yksinomaan pääoman palautusta ja korkoa pääomalle.
- h) Osakkeet ja osuudet, jotka luokiteltiin IAS 39:ssä myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi sisältää rahasto-osuuksia. IFRS 9:ssä kyseiset rahoitusvarat täyttävät pakotetusti tulosvaikutteisesti arvostettavien kriteerit, sillä rahoitusvaroilla ei ole eräpäivää eikä sopimusperusteiset kassavirrat edusta yksinomaan pääomanpalautusta ja korkoa pääomalle.
- i) Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien johdannaisen määrä on kasvanut, sillä Kuntarahoitus on vähentänyt suojauslaskennan käyttöä. Rahoitusvelat, joihin aiemmin sovellettiin käyvän arvon suojauslaskentaa, on luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi. Tämän seurauksena johdannaiset, jotka olivat aiemmin suojauslaskennassa, on uudelleenluokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin johdannaisiin. Vastaavasti suojauslaskennassa olevien johdannaisen määrä on laskenut. IFRS 9:ssä suojauskustannuksen (cost-of-hedging) vaikutus valuutan- ja koronvaihtosopimuksissa esitetään omassa pääomassa Suojauskustannusrahastossa. Lisäksi johdannaisen arvostusperiaatteiden kehittämisen vaikutus näkyy tasearvon muutoksessa. Taulukon 2 osat kuvaavat uudelleenarvostamisen vaikutusta. Alkaen 1.1.2018 Kuntarahoitus on arvostanut kaikki johdannaisen käyttäen OIS-käyrää ja sisällyttänyt eri valuuttojen välisen viitekoronvaihtosopimuksen preemion (cross currency basis) vaikutuksen johdannaisarvostuksiin.
- j) Vakuustalletusvaamiset keskusvastapuolelta esitetään Muissa varoissa. Saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoön liiketoimintamalliin perustuen.
- k) Rahoitusvelat, jotka arvostetaan jaksotettuun hankintamenoön sekä IAS 39:n että IFRS 9:n mukaan. Osaan näistä rahoitusveloista sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa. Käyvän arvon suojauslaskennassa olevat rahoitusvelat on arvostettu käypään arvoon suojatun riskin osalta.
- l) IAS 39:ssä jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat rahoitusvelat, jotka arvostetaan IFRS 9:ssä nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti koostuu rahoitusveloista, joihin sovellettiin IAS 39:ssä käyvän arvon suojauslaskentaa. IFRS 9:ssä näihin rahoitusvelkoihin ei sovelleta enää käyvän arvon suojauslaskentaa ja Kuntarahoitus on luokitellut ne nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi. Kuntarahoituksen oman luottoriskin muutoksen vaikutus näiden rahoitusvelkojen käyvässä arvossa esitetään oman pääoman erässä Oman luottoriskin rahasto.
- m) IAS 39:ssä sekä IFRS 9:ssä nimenomaisesti käypään arvoon tuloksen kautta arvostettavat rahoitusvelat sisältää valuutamääräisen lyhytaikaisen varainhankinnan. Siirtymässä IFRS 9:ään Kuntarahoituksen oman luottoriskin muutos näistä rahoitusveloista esitetään oman pääoman erässä Oman luottoriskin rahasto.

Tämän liitetiedon taulukko 2 esittää uudelleenluokitellut ja uudelleenarvostamiset tase-erittäin ja luokitteluryhmittäin.

Taulukko 2. IAS 39:n kirjanpitoarvojen täsmäytys IFRS 9:n kirjanpitoarvoihin

Seuraavassa taulukossa esitetään IAS 39:n mukaisten kirjanpitoarvojen täsmäyttäminen IFRS 9:n mukaisiin kirjanpitoarvoihin IFRS 9 siirtymässä 1.1.2018 tase-erittäin ja luokitteluryhmittäin. Vaikutus omaan pääomaan on esitetty laskennallisilla veroilla vähennettynä.

Rahoitusvarat

(1 000 €)	Kirjanpitoarvo IAS 39 mukaan 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudelleen- arvostaminen	Kirjanpitoarvo IFRS 9 mukaan 1.1.2018	Vaikutus omaan pääomaan 1.1.2018
Eräpäivään asti pidettävät					
Saamistodistukset	753 859			753 859	
Vähennykset					
Uudelleenluokittelu jaksotettuun hankintamenoan perustuen liiketoimintamalliin		-748 988	-	-748 988	-
Uudelleenluokittelu pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti perustuen SPPI-testiin		-4 871	-	-4 871	-
Saamistodistukset yhteensä	753 859	-753 859	-	-	-
Eräpäivään asti pidettävät yhteensä	753 859	-753 859	-	-	-

(1 000 €)	Kirjanpitoarvo IAS 39 mukaan 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudelleen- arvostaminen	Kirjanpitoarvo IFRS 9 mukaan 1.1.2018	Vaikutus omaan pääomaan 1.1.2018
Lainat ja muut saamiset					
Käteiset varat	3 554 182			3 554 182	
Vähennykset					
Uudelleenluokittelu jaksotettuun hankintamenoon perustuen liiketoimintamalliin		-3 554 182	-	-3 554 182	-
Käteiset varat yhteensä	3 554 182	-3 554 182	-	-	-
Saamiset luottolaitoksilta	1 251 391				
Vähennykset					
Uudelleenluokittelu jaksotettuun hankintamenoon perustuen liiketoimintamalliin		-1 251 391	-	-	-
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	1 251 391	-1 251 391	-	-	-
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	21 497 205			21 497 205	
Vähennykset					
Uudelleenluokittelu jaksotettuun hankintamenoon perustuen liiketoimintamalliin		-21 002 690	-	-21 002 690	-
Uudelleenluokittelu pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti perustuen SPPI-testiin		-62 783	-	-62 783	-
Leasingsopimuksiin ei sovelleta IFRS 9 luokitteluperiaatteita		-431 732	-	-431 732	-
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä yhteensä	21 497 205	-21 497 205	-	-	-
Muut varat	148 205			148 205	
Vähennykset					
Uudelleenluokittelu jaksotettuun hankintamenoon perustuen liiketoimintamalliin		-148 205	-	-148 205	-
Muut varat yhteensä	148 205	-148 205	-	-	-
Lainat ja muut saamiset yhteensä	26 450 983	-26 450 983	-	-	-

(1 000 €)	Kirjanpitoarvo IAS 39 mukaan 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudelleen- arvostaminen	Kirjanpitoarvo IFRS 9 mukaan 1.1.2018	Vaikutus omaan pääomaan 1.1.2018
Myytävissä olevat					
Saamistodistukset	5 628 591			5 628 591	
Vähennykset					
Uudelleenluokittelu käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta, vieraan pääoman ehtoiset instrumentit perustuen liiketoimintamalliin		-1 815 904	-	-1 815 904	-
Uudelleenluokittelu pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti perustuen SPPI-testiin		-1 607	-	-1 607	-
Uudelleenluokittelu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti		-3 811 080	-	-3 811 080	-
Saamistodistukset yhteensä	5 628 591	-5 628 591	-	-	-
Osakkeet ja osuudet	9 662			9 662	
Vähennykset					
Uudelleenluokittelu pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti perustuen SPPI-testiin		-9 662	-	-9 662	-
Osakkeet ja osuudet yhteensä	9 662	-9 662	-	-	-
Myytävissä olevat yhteensä	5 638 253	-5 638 253	-	-	-

(1 000 €)	Kirjanpitoarvo IAS 39 mukaan 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudelleen- arvostaminen	Kirjanpitoarvo IFRS 9 mukaan 1.1.2018	Vaikutus omaan pääomaan 1.1.2018
Käyvän arvon optio - Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	153 642			153 642	
Vähennykset					
Uudelleenluokittelu jaksotettuun hankintamenoan perustuen liiketoimintamalliin. Käyvän arvon option soveltamisen ehdot eivät enää sovellu.		-153 642	-	-153 642	-
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä yhteensä	153 642	-153 642	-	-	-
Saamistodistukset	111 785			111 785	
Lisäykset					
Uudelleenluokittelu myytävissä olevista rahoitusvaroista, luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti		3 811 080	-	3 811 080	-
Vähennykset					
Uudelleenluokittelu käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta perustuen liiketoimintamalliin		-69 035	-	-69 035	-
Saamistodistukset yhteensä	111 785	3 742 045	-	3 853 830	-
Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti yhteensä	265 427	3 588 403	-	3 853 830	-

(1 000 €)	Kirjanpitoarvo IAS 39 mukaan 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudelleen- arvostaminen	Kirjanpitoarvo IFRS 9 mukaan 1.1.2018	Vaikutus omaan pääomaan 1.1.2018
Jaksotettu hankintameno					
Käteiset varat	-				
Lisäykset					
Uudelleenluokittelu lainoista ja muista saamisista perustuen liiketoimintamalliin		3 554 182	-	3 554 182	-
Käteiset varat yhteensä	-	3 554 182	-	3 554 182	-
Saamiset luottolaitoksilta	-				
Lisäykset					
Uudelleenluokittelu lainoista ja muista saamisista perustuen liiketoimintamalliin		1 251 391	-	1 251 391	-
Vähennykset					
Odotettavissa olevat luottotappiot		-	-411	-411	-329
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	-	1 251 391	-411	1 250 980	-329
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-				
Lisäykset					
Uudelleenluokittelu lainoista ja muista saamisista perustuen liiketoimintamalliin		21 002 690	-	21 002 690	-
Uudelleenluokittelu käyvää arvosta tulosvaikutteisesti, käyvän arvon option soveltamisen ehdot eivät enää sovellu. Luokittelu perustuen liiketoimintamalliin.		153 642	-2 605	151 037	-2 084
Vähennykset					
Odotettavissa olevat luottotappiot*		-	-132	-132	-106
Odotettavissa olevat luottotappiot leasingsopimuksista. IFRS 9 sovelletaan vain arvonalentumisten osalta		-	-2	-2	-1
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä yhteensä	-	21 156 332	-2 738	21 153 594	-2 191

• • •

(1 000 €)	Kirjanpitoarvo IAS 39 mukaan 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudelleen- arvostaminen	Kirjanpitoarvo IFRS 9 mukaan 1.1.2018	Vaikutus omaan pääomaan 1.1.2018
Saamistodistukset	-				
Lisäykset					
Uudelleenluokittelu eräpäivään asti pidettävistä perustuen liiketoimintamalliin		748 988	-	748 988	-
Vähennykset					
Odotettavissa olevat luottotappiot		-	-1	-1	-1
Saamistodistukset yhteensä	-	748 988	-1	748 986	-1
Muut varat	-				
Lisäykset					
Uudelleenluokittelu lainoista ja muista saamisista perustuen liiketoimintamalliin		148 205	-	148 205	-
Odotettavissa olevat luottotappiot		-	-49	-49	-39
Muut varat yhteensä	-	148 205	-49	148 156	-39
Jaksotettuun hankintamenoön yhteensä	-	26 859 098	-3 200	26 855 898	-2 560

*Odotettavissa olevat luottotappiot sitovista luottolupauksista on esitetty Muissa veloissa.

(1 000 €)	Kirjanpitoarvo IAS 39 mukaan 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudelleen- arvostaminen	Kirjanpitoarvo IFRS 9 mukaan 1.1.2018	Vaikutus omaan pääomaan 1.1.2018
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta - vieraan pääoman ehtoiset instrumentit					
Saamistodistukset	-				
Lisäykset					
Uudelleenluokittelu myytävissä olevista perustuen liiketoimintamalliin		1 815 904	-	1 815 904	-
Uudelleenluokittelu käyvää arvosta tulosvaikutteisesti, käyvän arvon option soveltamisen ehdot eivät enää sovellu. Luokittelu perustuen liiketoimintamalliin.		69 035	-	69 035	-
Saamistodistukset yhteensä	-	1 884 939	-	1 884 939	-
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta yhteensä	-	1 884 939	-	1 884 939	-

(1 000 €)	Kirjanpitoarvo IAS 39 mukaan 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudelleen- arvostaminen	Kirjanpitoarvo IFRS 9 mukaan 1.1.2018	Vaikutus omaan pääomaan 1.1.2018
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	-				
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä					
Lisäykset					
Uudelleenluokittelu lainoista ja muista saamisista perustuen SPPI-testiin		62 783	1 083	63 866	866
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä yhteensä	-	62 783	1 083	63 866	866
Saamistodistukset	-				
Lisäykset					
Uudelleenluokittelu myytävissä olevista perustuen SPPI-testiin		1 607	-	1 607	-
Uudelleenluokittelu eräpäivään asti pidettävistä perustuen SPPI-testiin		4 871	8	4 878	6
Saamistodistukset yhteensä	-	6 478	8	6 485	6
Osakkeet ja osuudet	-				
Lisäykset					
Uudelleenluokittelu myytävissä olevista perustuen SPPI-testiin		9 662	-	9 662	-
Osakkeet ja osuudet yhteensä	-	9 662	-	9 662	-
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti yhteensä	-	78 923	1 090	80 013	872
Rahoitusvarojen muutos yhteensä (poislukien johdannaissopimukset), uudelleenluokittelu ja uudelleenarvostaminen 1.1.2018	33 108 521	-431 732	-2 109	32 674 679	-1 688

Rahoitusvarojen uudelleenluokittelusta -431,7 miljoonaa euroa rivillä Rahoitusvarojen muutos yhteensä johtuu leasingistä, jota ei käsitellä rahoitusvarana IFRS 9 luokittelussa.

Johdannaissopimukset

(1 000 €)	Kirjanpitoarvo IAS 39 mukaan 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudelleen- arvostaminen	Kirjanpitoarvo IFRS 9 mukaan 1.1.2018	Vaikutus omaan pääomaan 1.1.2018
Johdannaissopimukset					
Johdannaissuojauslaskennassa	1 226 930			1 226 930	
Vähennykset					
Uudelleenluokittelu käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviin johdannaisiin		-237 489	-	-237 489	-
Suojauslaskennassa olevien johdannaissopimusten uudelleenarvostaminen		-	5 215	5 215	4 172
Johdannaissuojauslaskennassa yhteensä	1 226 930	-237 489	5 215	994 655	4 172
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat sopimukset (aiemmin kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät)	206 388			206 388	
Lisäykset					
Uudelleenluokittelu johdannaisista suojauslaskennassa		237 489	-	237 489	-
Vähennykset					
Erotettujen kytkettyjen johdannaisten uudelleenarvostaminen. Pääsopimuksena oleva rahoitusvelka nimenomaisesti luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti		-	-39 122	-39 122	-31 298
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien johdannaisten uudelleenarvostaminen		-	53 793	53 793	43 035
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat sopimukset yhteensä	206 388	237 489	14 671	458 549	11 737
Johdannaissuojauslaskennassa yhteensä	1 433 318	0	19 886	1 453 204	15 909

(1 000 €)	Kirjanpitoarvo IAS 39 mukaan 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudelleen- arvostaminen	Kirjanpitoarvo IFRS 9 mukaan 1.1.2018	Vaikutus omaan pääomaan 1.1.2018
Johdannaisvelat					
Johdannaiset suojauslaskennassa	1 957 725			1 957 725	
Vähennykset					
Uudelleenluokittelu käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviin johdannaisiin		-691 156	-	-691 156	-
Suojauslaskennassa olevien johdannaissopimusten uudelleenarvostaminen		-	4 171	4 171	-3 337
Johdannaiset suojauslaskennassa yhteensä	1 957 725	-691 156	4 171	1 270 741	-3 337
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat sopimukset (aiemmin kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät)					
Lisäykset	258 308			258 308	
Uudelleenluokittelu johdannaisista suojauslaskennassa					
Vähennykset		691 156	-	691 156	-
Erotettujen kytkettyjen johdannaisten uudelleenarvostaminen. Pääsopimuksena oleva rahoitusvelka nimenomaisesti luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti		-	-17 088	-17 088	13 670
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien johdannaisten uudelleenarvostaminen		-	-2 519	-2 519	2 015
Käypään arvoon tuloksen kautta kirjattavat sopimukset yhteensä	258 308	691 156	-19 607	929 857	15 686
Johdannaisvelat yhteensä	2 216 034	0	-15 436	2 200 598	12 349
Johdannaissopimukset netto	-782 716	0	35 322	-747 394	28 258

Rahoitusvelat

(1 000 €)	Kirjanpitoarvo IAS 39 mukaan 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudelleen- arvostaminen	Kirjanpitoarvo IFRS 9 mukaan 1.1.2018	Vaikutus omaan pääomaan 1.1.2018
Jaksotettu hankintameno					
Velat luottolaitoksille	3 902 480			3 902 480	
Vähennykset					
Rahoitusvelkojen uudelleenluokittelu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti		-1 231 786	-	-1 231 786	-
Käyvän arvon suojauslaskennassa olevien rahoitusvelkojen uudelleenarvostaminen		-	14 674	14 674	-11 739
Velat luottolaitoksille yhteensä	3 902 480	-1 231 786	14 674	2 685 367	-11 739
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	646 558			646 558	
Vähennykset					
Rahoitusvelkojen uudelleenluokittelu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti		-220 660	-	-220 660	-
Erotettujen kytkettyjen johdannaisten pääsopimusten uudelleenluokittelu		812	-	812	-
Käyvän arvon suojauslaskennassa olevien rahoitusvelkojen uudelleenarvostaminen		-	646	646	-517
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille yhteensä	646 558	-219 847	646	427 357	-517
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	22 470 615			22 470 615	
Vähennykset					
Rahoitusvelkojen uudelleenluokittelu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti		-6 469 284	-	-6 469 284	-
Erotettujen kytkettyjen johdannaisten pääsopimusten uudelleenluokittelu		-11 375	-	-11 375	-
Käyvän arvon suojauslaskennassa olevien rahoitusvelkojen uudelleenarvostaminen		-	-2 328	-2 328	1 863
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä	22 470 615	-6 480 659	-2 328	15 987 628	1 863
Jaksotettu hankintameno yhteensä	27 019 653	-7 932 292	12 992	19 100 353	-10 394

(1 000 €)	Kirjanpitoarvo IAS 39 mukaan 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudelleen- arvostaminen	Kirjanpitoarvo IFRS 9 mukaan 1.1.2018	Vaikutus omaan pääomaan 1.1.2018
Käyvän arvon optio - Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Velat luottolaitoksille	-				
Lisäykset					
Uudelleenluokittelu jaksotetusta hankintamenosta		1 231 786	55 267	1 287 053	-44 213
Velat luottolaitoksille yhteensä	-	1 231 786	55 267	1 287 053	-44 213
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-				
Lisäykset					
Uudelleenluokittelu jaksotetusta hankintamenosta		220 660	4 815	225 475	-3 852
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille yhteensä	-	220 660	4 815	225 475	-3 852
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	3 833 346			3 833 346	
Lisäykset					
Uudelleenluokittelu jaksotetusta hankintamenosta		6 469 284	14 621	6 483 905	-11 697
Käyvän arvon optiolla IAS 39:ssä arvostettujen rahoitusvelkojen uudelleenarvostaminen		-	-160	-160	128
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä	3 833 346	6 469 284	14 461	10 317 091	-11 568
Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti yhteensä	3 833 346	7 921 730	74 542	11 829 619	-59 634

(1 000 €)	Kirjanpitoarvo IAS 39 mukaan 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudelleen- arvostaminen	Kirjanpitoarvo IFRS 9 mukaan 1.1.2018	Vaikutus omaan pääomaan 1.1.2018
Siirtovelat ja saadut ennakot	-10 562				
Erotettujen kytkettyjen johdannaisten pääsopimusten uudelleenluokittelu		10 562	-	-	-
Siirtovelat ja saadut ennakot yhteensä	-10 562	10 562	-	-	-
Muut velat	-				
Odotettavissa olevat luottotappiot taseen ulkopuolisista eristä		-	6	6	-5
Muut velat yhteensä	-	-	6	6	-5
Rahoitusvelkojen muutos yhteensä (poislukien johdannaissopimukset), uudelleenluokittelu ja uudelleenarvostaminen 1.1.2018	30 842 438	0	87 540	30 929 977	-70 032

Taulukko 3.
Laskennallisten verojen täsmäytys

(1 000 €)	IAS 39 kirjanpitoarvo 31.12.2017	Uudelleen- arvostaminen	IFRS 9 kirjanpitoarvo 1.1.2018
Laskennalliset verovelat	202 522		202 522
Muutos			
Suojauskustannus (Cost-of-hedging) Suojauskustannusrahastossa		-1 980	-1 980
Oman luottoriskin muutos Oman luottoriskin rahastossa		-8 609	-8 609
Rahoitusvarojen uudelleenarvostaminen		-303	-303
Rahoitusvelkojen uudelleenarvostaminen		-8 898	-8 898
Johdannaisten uudelleenarvostaminen		9 044	9 044
Odotettavissa olevat luottotappiot		-120	-120
Laskennalliset verovelat yhteensä	202 522	-10 866	191 657

Taulukko 4. Oman pääoman täsmäytys

Seuraavassa taulukossa esitetään IFRS 9 siirtymän vaikutukset oman pääoman rahastoihin ja kertyneisiin voittovaroihin. Luvut on esitetty laskennallisilla veroilla vähennettynä.

Siirtymällä oli vaikutusta seuraaviin oman pääoman eriin: Käyvän arvon rahasto ja Kertyneet voittovarot. Lisäksi kaksi uutta rahastoa perustettiin: Oman luottoriskin rahasto, joka sisältää Kuntarahoituksen nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien velkojen luottoriskin muutoksen sekä Suojauskustannusrahasto, joka sisältää käyvän arvon suojauslaskennassa olevien valuutanvaihtosopimusten suojauskustannukset (cost-of-hedging).

(1 000 €)	IAS 39 kirjanpitoarvo 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudelleen- arvostaminen	IFRS 9 kirjanpitoarvo 1.1.2018
Käyvän arvon rahasto, Myytävissä olevat rahoitusvarat	28 944			
Vähennykset				
Uudelleenluokittelu kertyneisiin voittovaroihin, vieraan pääoman ehtoiset instrumentit nimenomaisesti käypään arvoon tulosvai- kutteisesti		-24 495	-	-
Uudelleenluokittelu pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviin, luokittelu perustuen SPPI-testiin		301	-	-
Uudelleenluokittelu Käyvän arvon rahastoon, vieraan pääoman ehtoiset instrumentit käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta. Luokittelu perustuen liiketoimintamalliin.		-4 751	-	-
Käyvän arvon rahasto, Myytävissä olevat rahoitusvarat yhteensä	28 944	-28 944	-	-

(1 000 €)	IAS 39 kirjanpitoarvo 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudelleen- arvostaminen	IFRS 9 kirjanpitoarvo 1.1.2018
Käyvän arvon rahasto, vieraan pääoman ehtoiset instrumentit käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta	-			
Lisäykset				
Uudelleenluokittelu käyvän arvon rahastosta, Myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu perustuen liiketoimintamalliin		4 751	-	4 751
Uudelleenluokittelu kertyneistä voittovaroista. Luokittelu perustuen liiketoimintamalliin		3	-	3
Vähennykset				
Odotettavissa olevat luottotappiot		-	254	254
Käyvän arvon rahasto, vieraan pääoman ehtoiset instrumentit käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta yhteensä	-	4 754	254	5 008
Oman luottoriskin rahasto (Muutos omassa luottoriskissä)	-			
Uudelleenluokittelu kertyneistä voittovaroista. Nimenomaisesti käypään arvoon tuloksen kautta kirjattavien rahoitusvelkojen oman luottoriskin muutoksen vaikutus		-34 437	-	-34 437
Oman luottoriskin rahasto yhteensä	-	-34 437	-	-34 437
Suojauskustannusrahasto	-			
Uudelleenluokittelu kertyneistä voittovaroista. Käyvän arvon suojauslaskennassa olevien johdannaisten suojauskustannusten (cost-of-hedging) vaikutus		-7 919	-	-7 919
Suojauskustannusrahasto yhteensä	-	-7 919	-	-7 919

(1 000 €)	IAS 39 kirjanpitoarvo 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudelleen- arvostaminen	IFRS 9 kirjanpitoarvo 1.1.2018
Kertyneet voittovarot	879 799			879 799
Lisäykset				
Uudelleenluokittelu käyvän arvon rahastosta, Myytävissä olevat rahoitusvarat.				
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti		24 495	-	24 495
Uudelleenluokittelu käyvän arvon rahastosta, Myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu perustuen SPPI-testiin		-301	-	-301
Vähennykset				
Uudelleenluokittelu käyvän arvon rahastoon, Myytävissä olevat rahoitusvarat perustuen liiketoimintamalliin		-3	-	-3
Käyvän arvon suojauslaskennassa olevien johdannaisten suojauskustannuksen (cost-of-hedging) uudelleenluokittelu Suojauskustannusrahastoon		7 919	-	7 919
Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien rahoitusvelkojen oman luottoriskin muutoksen uudelleenluokittelu Oman luottoriskin rahastoon		34 437	-	34 437
Uudelleenarvostaminen				
Uudelleenarvostaminen johtuen uudelleenluokittelusta eräpäivään asti pidettävistä pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviin		-	6	6
Uudelleenarvostaminen johtuen uudelleenluokittelusta käyvän arvon optiosta jaksotettuun hankintamenuun		-	-2 084	-2 084
Uudelleenarvostaminen johtuen uudelleenluokittelusta lainoista ja muista saamisista pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviin		-	866	866
Uudelleenarvostaminen johtuen velkojen uudelleenluokittelusta. Velat jotka on luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti IFRS 9:ssä		-	-59 762	-59 762
Käyvän arvon optiolla IAS 39:ssä arvostettujen rahoitusvelkojen uudelleenarvostaminen. Velat arvostetaan nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti IFRS 9:ssä.		-	128	128
Jaksotettuun hankintamenuun luokiteltujen ja käyvän arvon suojauslaskentaan IFRS 9:ssä kuuluvien velkojen uudelleenarvostaminen		-	-10 394	-10 394
Johdannaisten uudelleenarvostaminen		-	45 885	45 885
Erötettujen kytkettyjen johdannaisten uudelleenarvostaminen. Arvostettu rahoitusvelkoina nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti		-	-17 627	-17 627
Odotettavissa olevat luottotappiot		-	-735	-735
Kertyneet voittovarot yhteensä	879 799	66 546	-43 716	902 628
Uudelleenluokittelujen ja uudelleenarvostamisen vaikutus kertyneisiin voittovaroihin ja rahastoihin yhteensä 1.1.2018	908 743	0	-43 462	865 281

Taulukko 5. IAS 39:n ja IFRS 9:n suojauslaskennan soveltamislaajuuden muutoksen täsmäytys

Siirtymässä IFRS 9:ään Kuntarahoitus on muuttanut käyvän arvon suojauslaskennan soveltamisen laajuutta.

Rahoitusvaroissa Kuntarahoitus jatkaa IAS 39:n mukaisen portfoliosuojauslaskennan soveltamista kiinteäkorkoiselle ja pitkäaikaisiin viitekorkoihin sidotulle antolainaukselle. Antolainoihin, jotka on suojattu 1:1 suhteessa koronvaihtosopimuksella ja jotka eivät sisälly portfoliosuojauslaskentaan, sovelletaan IFRS 9:n mukaista käyvän arvon suojauslaskentaa 1.1.2018 lähtien. Siirtymässä IFRS 9:ään Kuntarahoitus päätti olla soveltamatta jatkossa käyvän arvon suojauslaskentaa saamistodistuksiin. Nämä saamistodistukset arvostetaan nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

Kiinteäkorkoisiin leasing sopimuksiin Kuntarahoitus soveltaa jatkossa IFRS 9:n mukaista käyvän arvon suojauslaskentaa. Suojattujen leasing sopimusten määrä, 99 065 tuhatta euroa, sisältyy erään Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä.

(1 000 €)	IAS 39 kirjanpitoarvo 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudelleen- arvostaminen	IFRS 9 kirjanpitoarvo 1.1.2018
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä				
Käyvän arvon suojauslaskenta	7 068 042			7 068 042
Uudelleenluokittelu pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti		-62 783	-	-62 783
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä yhteensä	7 068 042	-62 783	-	7 005 259
josta IAS 39:n portfoliosuojauslaskennassa				6 730 660
josta IFRS 9:n suojauslaskennassa				274 599
Saamistodistukset				
Käyvän arvon suojauslaskenta	3 811 080			3 811 080
Uudelleenluokittelu pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti		-3 811 080	-	-3 811 080
Saamistodistukset yhteensä	3 811 080	-3 811 080	-	-

Rahoitusvelkoihin sovelletaan jatkossa IFRS 9:n mukaista käyvän arvon suojauslaskentaa. Verrattuna IAS 39:ään Kuntarahoitus on vähentänyt käyvän arvon suojauslaskennan soveltamisen laajuutta, johtuen siitä että aiempaa suurempi osa veloista arvostetaan nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Lisäksi valuuttamääraisten velkojen käyvän arvon suojauslaskennassa Kuntarahoitus soveltaa mahdollisuutta erottaa ja jättää eri valuuttojen välinen viitekoronvaihtosopimuksen premio (cost-of-hedging) suojaussuhteen ulkopuolelle.

(1 000 €)	IAS 39 kirjanpitoarvo 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudelleen- arvostaminen	IFRS 9 kirjanpitoarvo 1.1.2018
Velat luottolaitoksille				
Käyvän arvon suojauslaskenta	3 198 950			3 198 950
Uudelleenluokittelu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti		-1 231 786	14 674	-1 217 113
Velat luottolaitoksille yhteensä	3 198 950	-1 231 786	14 674	1 981 837
josta IFRS 9 suojauslaskennassa soveltaen suojauskustannuksen eriyttämistä (cost-of-hedging)				-
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille				
Käyvän arvon suojauslaskenta	617 371			617 371
Uudelleenluokittelu pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti		-220 660	646	-220 013
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille yhteensä	617 371	-220 660	646	397 358
josta IFRS 9 suojauslaskennassa soveltaen suojauskustannuksen eriyttämistä (cost-of-hedging)				253 945
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat				
Käyvän arvon suojauslaskenta	19 961 876			19 961 876
Uudelleenluokittelu pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti		-4 260 545	-2 328	-4 262 873
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä	19 961 876	-4 260 545	-2 328	15 699 003
josta IFRS 9 suojauslaskennassa soveltaen suojauskustannuksen eriyttämistä (cost-of-hedging)				13 153 617

(1 000 €)	IAS 39 kirjanpitoarvo 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudelleen- arvostaminen	IFRS 9 kirjanpitoarvo 1.1.2018
Käyvän arvon suojauslaskenta yhteensä	34 657 319	-9 586 854	12 992	25 083 457
josta IAS 39 portfoliosuojauslaskennassa				6 730 660
josta IFRS 9 suojauslaskennassa				4 945 235
josta IFRS 9 suojauslaskennassa soveltaen suojauskustannuksen eriyttämistä (cost-of-hedging)				13 407 562

Taulukko 6.
Arvon alentumisen täsmäytys
IAS 39:n ja IFRS 9:n välillä

Seuraavassa taulukossa esitetään IAS 39:n mukaisen arvonalentumisen täsmäytys IFRS 9:n mukaan määritettyyn arvonalentumiseen 1.1.2018. Muutokset arvonalentumistappion määrässä johtuvat arvonalentumisen uudelleenarvostamisesta soveltaen IFRS 9:n odotettavissa olevien luottotappioiden määritelmiä.

(1 000 €)	Pääoma 1.1.2018	Arvon alentuminen 1.1.2018
Taso 1	26 912 659	-842
Taso 2	102 991	-77
Taso 3	-	-
Yhteensä	27 015 650	-918

(1 000 €)	IAS 39 arvon alentuminen 31.12.2017	Uudelleen- arvostaminen	IFRS 9 arvon alentuminen 1.1.2018
Saamiset luottolaitoksilta jaksotettuun hankintamenuon	0	-411	-411
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettuun hankintamenuon	0	-132	-132
Leasingsaamiset tase-erässä saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	0	-2	-2
Saamistodistukset jaksotettuun hankintamenuon	0	-1	-1
Saamistodistukset käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (1)	0	-317	-317
Muihin varoihin sisältyvä jaksotettuun hankintamenuon arvostettu käteisvakuus keskusvastapuolelle	0	-49	-49
Sitovat luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä)	0	-6	-6
Arvon alentuminen yhteensä	0	-918	-918

(1) Sisältyy käyvän arvon rahastoon (käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta).

Vuoden 2017 lopussa Kuntarahoitus raportoi arvonalentumistappiota yhteensä 1 366 tuhatta euroa Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä. Tämä määrä kirjattiin alas vuoden 2017 lopussa eikä sitä ole esitetty ylläolevassa taulukossa.

Liite 4. Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvarat

31.12.2018 (1 000 €)	Jaksotettu hankintameno	Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat	Johdannaiset suojaus- laskennassa	Yhteensä	Käypä arvo
Käteiset varat	3 522 200	-	-	-	-	3 522 200	3 522 200
Saamiset luottolaitoksilta	1 380 544	-	-	-	-	1 380 544	1 380 544
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	22 407 123	56 808	-	-	-	22 463 931	24 386 586
Saamistodistukset	725 587	825	3 701 796	1 434 383	-	5 862 591	5 862 961
Osakkeet ja osuudet	-	9 521	-	-	-	9 521	9 521
Johdannaissopimukset	-	534 398	-	-	1 004 212	1 538 610	1 538 610
Muut varat	164 345	-	-	-	-	164 345	164 345
Yhteensä	28 199 799	601 552	3 701 796	1 434 383	1 004 212	34 941 743	36 864 767

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä sisältää leasing sopimuksiin perustuvia saamisia 109 836 tuhatta euroa, jotka ovat käyvän arvon suojauslaskennassa. Suojaamaton leasing ei ole esitetty rahoitusvarat ja -velat taulukossa, sillä leasing ei ole rahoitusvara IFRS 9 -standardin mukaan.

Muut varat sisältää keskusvastapuolelle annettua vakuutta 164 345 tuhatta euroa.

Rahoitusvelat

31.12.2018 (1 000 €)	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Johdannaiset suojauslaskennassa	Yhteensä	Käypä arvo
Velat luottolaitoksille	776 105	-	46 399	-	822 504	822 733
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 301 358	-	1 569 561	-	3 870 918	3 896 366
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	16 911 743	-	9 990 255	-	26 901 998	26 950 268
Johdannaissopimukset	-	1 197 905	-	1 007 522	2 205 427	2 205 427
Yhteensä	19 989 205	1 197 905	11 606 215	1 007 522	33 800 848	33 874 795

Rahoitusvarat

31.12.2017 (1 000 €)	Lainat ja muut saamiset	Myytavissä olevat rahoitusvarat	Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset	Käyvän arvon optio	Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	Johdannaiset suojauslaskennassa	Yhteensä	Käypä arvo
Käteiset varat	3 554 182	-	-	-	-	-	3 554 182	3 554 182
Saamiset luottolaitoksilta	1 251 391	-	-	-	-	-	1 251 391	1 251 391
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	21 497 205	-	-	153 642	-	-	21 650 847	23 440 944
Saamistodistukset	-	5 628 591	753 859	111 785	-	-	6 494 234	6 494 663
Osakkeet ja osuudet	-	9 662	-	-	-	-	9 662	9 662
Johdannaissopimukset	-	-	-	-	206 388	1 226 930	1 433 318	1 433 318
Muut varat	148 205	-	-	-	-	-	148 205	148 205
Yhteensä	26 450 983	5 638 253	753 859	265 427	206 388	1 226 930	34 541 839	36 332 366

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä sisältää leasing sopimuksiin perustuvia saamisia 431 732 tuhatta euroa.

Vuonna 2017 Myytävissä olevista saamistodistuksista 3 811 080 tuhanteen euroon sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa.

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä sisältää 7 068 042 tuhatta euroa lainoja ja muita saamisia, jotka ovat käyvän arvon suojauslaskennassa.

Muut varat sisältää keskusvastapuolille annettuja vakuuksia 148 205 tuhatta euroa.

Rahoitusvelat

31.12.2017 (1 000 €)	Rahoitusvelat jaksotettuun hankintamenoön	Käyvän arvon optio	Kaupankäynti- tarkoituksessa pidettävät	Johdannaiset suojaus- laskennassa	Yhteensä	Käypä arvo
Velat luottolaitoksille*	802 277	-	-	-	802 277	804 267
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille*	3 746 762	-	-	-	3 746 762	3 824 994
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	22 470 615	3 833 346	-	-	26 303 961	26 356 850
Johdannaissopimukset	-	-	258 308	1 957 725	2 216 034	2 216 034
Yhteensä	27 019 654	3 833 346	258 308	1 957 725	33 069 033	33 202 145

* Vuonna 2017 muista rahoitusveloista 23 778 197 tuhanteen euroon sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa.

Liite 5. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot

31.12.2018 (1 000 €)	Käypä arvo				
	Kirjanpitoarvo	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon arvostetut rahoitusvarat					
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat					
Saamistodistukset	1 434 383	1 344 347	90 037	-	1 434 383
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Saamistodistukset	3 701 796	3 701 796	-	-	3 701 796
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	56 808	-	56 808	-	56 808
Saamistodistukset	825	-	825	-	825
Rahasto-osuudet	9 521	9 521	-	-	9 521
Johdannaissopimukset	534 398	-	533 454	944	534 398
Johdannaiset suojauslaskennassa	1 004 212	-	1 004 212	-	1 004 212
Käypään arvoon arvostetut rahoitusvarat yhteensä	6 741 943	5 055 663	1 685 336	944	6 741 943
Käyvän arvon suojauslaskennassa					
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	7 746 628	-	8 278 225	-	8 278 225
Käyvän arvon suojauslaskennassa yhteensä	7 746 628	-	8 278 225	-	8 278 225
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut					
Käteiset varat	3 522 200	3 522 200	-	-	3 522 200
Saamiset luottolaitoksilta	1 380 544	119 437	1 261 107	-	1 380 544
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	14 660 495	-	16 051 552	-	16 051 552
Saamistodistukset	725 587	-	725 957	-	725 957
Muut varat	164 345	-	164 345	-	164 345
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvarat yhteensä	20 453 171	3 641 637	18 202 962	-	21 844 599
Rahoitusvarat yhteensä	34 941 742	8 697 300	28 166 523	944	36 864 767

31.12.2018 (1 000 €)	Käypä arvo				Yhteensä
	Kirjanpitoarvo	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käypään arvoon arvostetut rahoitusvelat					
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Velat luottolaitoksille	46 399	-	46 399	-	46 399
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 569 561	-	1 569 561	-	1 569 561
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	9 990 255	-	9 221 807	768 448	9 990 255
Arvostettu käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Johdannaissopimukset	1 197 905	-	1 005 905	192 000	1 197 905
Johdannaiset suojauslaskennassa	1 007 522	-	1 007 522	-	1 007 522
Käypään arvoon arvostetut rahoitusvelat yhteensä	13 811 642	-	12 851 194	960 448	13 811 642
Käyvän arvon suojauslaskennassa					
Velat luottolaitoksille	36 845	-	37 073	-	37 073
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 301 358	-	2 326 806	-	2 326 806
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat *	16 360 789	-	16 409 059	-	16 409 059
Käyvän arvon suojauslaskennassa yhteensä	18 698 991	-	18 772 938	-	18 772 938
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut					
Velat luottolaitoksille	739 260	-	739 260	-	739 260
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	550 954	-	550 954	-	550 954
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvelat yhteensä	1 290 214	-	1 290 214	-	1 290 214
Rahoitusvelat yhteensä	33 800 848	-	32 914 346	960 448	33 874 794

* Kuntarahoituksen liikkeeseen laskemat kiinteäkorkoiset viitelainat on esitetty käyvän arvon hierarkiatasolla 2 johtuen siitä, että kyseiset rahoitusvelat ovat käyvän arvon suojauslaskennassa, jonka seurauksena ne ovat suojatun riskin osalta käypään arvoon. Arvostamisessa on käytetty tason 2 syöttötietoja. Tilinpäätösraportoinnissa on Kuntarahoituksen liikkeeseen laskemien kiinteäkorkoisten viitelainojen käypä arvo raportoitu kokonaisuudessaan perustuen Bloombergilta saatua hintanoteeraukseen. Hintanoteeraus on tason 1 syöttötieto.

31.12.2017 (1 000 €)	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo			Yhteensä
		Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käypään arvoon arvostetut rahoitusvarat					
Myytavissä olevat rahoitusvarat					
Saamistodistukset	1 817 511	1 815 904	1 607	-	1 817 511
Rahasto-osuudet	9 662	9 662	-	-	9 662
Käyvän arvon optiolla arvostetut					
Saamistodistukset	111 785	42 750	69 035	-	111 785
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	153 642	-	153 642	-	153 642
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät					
Johdannaissopimukset	206 388	-	167 692	38 696	206 388
Johdannaiset suojauslaskennassa	1 226 930	-	1 226 930	-	1 226 930
Käypään arvoon arvostetut rahoitusvarat yhteensä	3 525 917	1 868 316	1 618 905	38 696	3 525 917
Käyvän arvon suojauslaskennassa					
Lainat ja muut saamiset					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	7 068 042	-	7 562 122	-	7 562 122
Myytavissä olevat rahoitusvarat					
Saamistodistukset	3 811 080	3 811 080	-	-	3 811 080
Käyvän arvon suojauslaskennassa yhteensä	10 879 122	3 811 080	7 562 122	-	11 373 202
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvarat					
Lainat ja muut saamiset					
Käteiset varat	3 554 182	3 554 182	-	-	3 554 182
Saamiset luottolaitoksilta	1 251 391	61 521	1 189 870	-	1 251 391
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	14 429 162	-	15 725 180	-	15 725 180
Muut varat	148 205		148 205		148 205
Eräpäivään asti pidettävät					
Saamistodistukset	753 859	-	749 409	4 878	754 288
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvarat yhteensä	20 136 799	3 615 703	17 812 664	4 878	21 433 246
Rahoitusvarat yhteensä	34 541 839	9 295 099	26 993 692	43 575	36 332 366

31.12.2017 (1 000 €)	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo			Yhteensä
		Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käypään arvoon arvostetut rahoitusvelat					
Käyvän arvon optiolla arvostetut					
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	3 833 346	-	3 833 346	-	3 833 346
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät					
Johdannaissopimukset	258 308	-	219 612	38 696	258 308
Johdannaiset suojauslaskennassa	1 957 725	-	1 957 725	-	1 957 725
Käypään arvoon arvostetut rahoitusvelat yhteensä	6 049 379	-	6 010 683	38 696	6 049 379
Käyvän arvon suojauslaskennassa					
Velat luottolaitoksille	98 747	-	100 730	-	100 730
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	3 717 574	-	3 795 533	-	3 795 533
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	19 961 876	-	20 044 115	-	20 044 115
Käyvän arvon suojauslaskennassa yhteensä	23 778 197	-	23 940 379	-	23 940 379
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvelat					
Velat luottolaitoksille	703 530	-	703 538	-	703 538
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	29 188	-	19 621	9 839	29 460
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	2 508 739	-	1 535 834	943 555	2 479 389
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvelat yhteensä	3 241 456	-	2 258 993	953 394	3 212 387
Rahoitusvelat yhteensä	33 069 034	-	32 210 054	992 091	33 202 145

Taso 1

Arvostus perustuu aktiivisilla toimivilla markkinoilla täysin samanlaisille varoille tai veloille noteerattuihin hintoihin, jotka ovat yrityksen saatavilla arvostuspäivänä. Markkinoilta saatavia hintoja käytetään oikaisemattomina. Markkinoiden katsotaan olevan toimivat, jos kauppaa käydään usein ja hintatietoja on saatavilla säännöllisesti. Kuntarahoitus käyttää osan rahoitusinstrumenttien arvostamiseen identtisten instrumenttien hintanoteerauksia Reutersilta tai Bloombergilta. Nämä hintanoteeraukset (keskihinta) edustavat järjestäytyneen transaktion hintaa markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä. Siten nämä hintanoteeraukset edustavat käypää arvoa kyseisille instrumenteille. Tason 1 rahoitusvarat koostuvat pääosin sijoituksista saamistodistuksista.

Taso 2

Arvostus on määritelty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja. Hinnat ovat todennettavissa joko suoraan tai välillisesti. Tason 2 rahoitusinstrumenteilla ei käydä aktiivisesti kauppaa toimivilla markkinoilla ja käypä arvo määritetään yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä.

Käypä arvo perustuu vastaavanlaisten varojen tai velkojen noteerauksiin toimivilla markkinoilla tai täysin samanlaisten tai vastaavanlaisten varojen tai velkojen noteerattuihin hintoihin markkinoilla, jotka eivät ole toimivat. Käypä arvo voi perustua myös muihin syöttötietoihin kuin noteerattuihin hintoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat havainnoitavissa, kuten esimerkiksi korkokannat ja tuottokäyrät, implisiittiset volatiliiteetit tai luottomarginaalit. Vaatimuksena on, että syöttötiedot ovat havainnoitavissa tavanomaisesti noteeratuin väliajoin. Jos rahoitusvaralle tai -velalle on määrätty voimassaoloaika, tulee tason 2 syöttötieto olla havainnoitavissa olennaisilta osin rahoitusvaran tai -velan koko voimassaoloaikana.

Tason 2 arvostus perustuu menetelmään, jossa sopimuskohtaiset tulevat kassavirrat mallinetaan niin sanottujen forward-käyrien avulla ja lopuksi kassavirrat diskontataan valuutta- ja korkoperusteikohtaisilla diskonttokäyrillä. Optioita sisältävien sopimuksien hinnoittelussa käytetään lisäksi markkinoilla yleisesti käytössä olevia korko- ja optiohinnoittelumalleja. Näissä arvostusmenetelmissä käytetään markkinoilta havainnoitavissa olevia syöttötietoja. Tason 2 rahoitusinstrumentit koostuvat pääosin OTC-johdannaisista, yhtiön omista liikkeeseenlaskuista, antolainauksesta sekä sijoitustodistuksista.

OTC-johdannaisten käypä arvo määritetään arvostusmalleilla. Diskonttaukseen käytetään markkinoilta todennettavia korkoja. Lisäksi arvostus perustuu muihin syöttötietoihin sopimuksen ominaisuuksista riippuen. Strukturoitujen tuotteiden arvostamisessa käytetään apuna Numerixia (hinnoittelumallikirjasto), jonka mallit vastaavat markkinoilla yleisesti käytössä olevia malleja. OTC-johdannaiset luokitellaan tasolle 2, mikäli mallien kaikki merkittävimmät syöttötiedot ovat todennettavissa toimivilta markkinoilta.

Taso 3

Arvostus on määritelty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja tai tason 2 arvostusmenetelmissä syöttötietoina käytettävää havainnoitavaa markkinadataa. Arvostus sisältää ei-havainnoitavissa olevia syöttötietoja. Ei-havainnoitavissa olevia syöttötietoja käytetään käyvän arvon laskennassa vain siinä määrin kuin relevantteja havainnoitavissa olevia syöttötietoja ei ole saatavilla. Kuntarahoituksen tason 3 syöttötietoja on historiallinen volatiliiteetti. Historiallista volatiliiteettiä käytetään vain jos implisiittistä volatiliiteettiä ei ole saatavilla.

Tason 3 arvostus perustuu menetelmään, jossa sopimuskohtaiset tulevat kassavirrat mallinetaan niin sanottujen forward-käyrien avulla ja lopuksi kassavirrat diskontataan valuutta- ja korkoperusteikohtaisilla diskonttokäyrillä. Optioita sisältävien sopimuksien hinnoittelussa käytetään lisäksi markkinoilla yleisesti käytössä olevia korko- ja optiohinnoittelumalleja. Näissä arvostusmenetelmissä saatetaan käyttää syöttötietoja, jotka eivät ole suoraan havainnoitavissa markkinoilta ja ei-todennettavissa olevilla tekijöillä voi olla merkittävä vaikutus käypään arvoon. Tason 3 rahoitusinstrumentit koostuvat pääosin osakesidonnaisista OTC-johdannaisista sekä rahoitusveloista.

Kaikissa arvostusmalleissa hyödynnetään markkinasyöttötietoja, kuten korkoja, volatiliiteetteja ja korrelaatioita. Osa syöttötiedoista on todennettavissa, kun taas osa ei ole todennettavissa. Kaikkien päävaluuttojen korot ovat todennettavissa, kuten myös korot, volatiliiteetit ja korrelaatiot tiettyyn ajanhetkeen saakka. Jos ei-todennettavissa olevien parametrien vaikutus arvostukseen on merkittävä, instrumentti luokitellaan käyvän arvon hierarkian tasolle 3.

Siirrot käyvän arvon hierarkian tasojen välillä

Tilikaudella 2018 ei ole tapahtunut siirtoja tasojen 1 ja 2 välillä
Tilikaudella 2018 ei ole tapahtunut siirtoja tasojen 2 ja 3 välillä.

	Johdannaissaamiset	Johdannaivelat	Saamistodistukset	Yleiseen liikkeeseenlasketut velkakirjat	Yhteensä
	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	
2018 (1 000 €)					
1.1.2018	38 696	-38 696	4 878	-953 394	-948 516
Arvonmuutos tuloslaskelmassa	-32 799	-41 437	-	9 207	-65 029
Ostot	657	-130 858	-	-414 543	-544 744
Myyntit/eräntymiset	-5 611	18 992	-4 878	590 282	598 785
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	-
Siirrot pois tasolta 3	-	-	-	-	-
31.12.2018	944	-192 000	0	-768 448	-959 503

Tilikaudella 2017 ei ole tapahtunut siirtoja tasojen 1 ja 2 välillä.

Tilikaudella 2017 siirrettiin rahoitusvaroja tai -velkoja tasolta 2 tasolle 3 johtuen arvostuksessa käytettävien syöttötietojen muutoksesta. Siirrot on esitetty 31.12.2016 käyvin arvoin.

2017 (1 000 €)	Johdannaissaamiset	Johdannaisvelat	Saamistodistukset	Yhteensä
	Kaupankäynti-tarkoituksessa pidettävät	Kaupankäynti-tarkoituksessa pidettävät	Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset	
1.1.2017	67 453	-67 453	-	0
Arvonmuutos tuloslaskelmassa	-9 465	9 465	-	0
Ostot	22 188	-22 188	-	0
Myyntit	-41 480	41 480	-	0
Siirrot tasolle 3	-	-	4 878	4 878
Siirrot pois tasolta 3	-	-	-	-
31.12.2017	38 696	-38 696	4 878	4 878

Ei-havainnoitavien syöttötietojen herkkyysoanalyysi

Ei-havainnoitavia syöttötietoja ovat osake- ja indeksivolatiliteetit, joille ei ole saatavissa noteerauksia likvideiltä optiomarkkinoilta. Ei-havainnoitaville parametreille on laskettu vaihteluvälit perustuen historiallisiin markkinanoteerauksiin vuosilta 2014 - 2018. Syöttötietojen vaihteluvälin perusteella on arvioitu sopimusten markkina-arvoja korkean volatiliteetin ja alhaisen volatiliteetin skenaarioissa. Alhaisen volatiliteetin skenaariossa johdannaissopimusten käypä arvo nousee 36,8 miljoonaa euroa (2017: 40,4 miljoonaa euroa) ja vastaavasti velkainstrumenttien käypä arvo laskee 37,3 miljoonaa euroa (2017: 40,4 miljoonaa euroa). Korkean volatiliteetin skenaariossa johdannaissopimusten käypä arvo laskee 10,8 miljoonaa euroa (2017: 24,7 miljoonaa euroa) ja vastaavasti velkainstrumenttien käypä arvo nousee 11,0 miljoonaa euroa (2017: 24,7 miljoonaa euroa).

Liite 6. Taseen maturiteettijakauma

31.12.2018 (1 000 €)	0–3 kuukautta	3–12 kuukautta	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Käteiset varat	3 522 200	-	-	-	-	3 522 200
Saamiset luottolaitoksilta	1 358 652	-	21 892	-	-	1 380 544
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	373 289	1 305 217	7 307 362	4 332 912	9 649 337	22 968 118
Saamistodistukset	1 078 478	1 009 914	3 653 451	119 924	825	5 862 591
Osakkeet ja osuudet	-	-	-	-	9 521	9 521
Johdannaissopimukset	43 285	229 001	461 255	311 419	493 649	1 538 610
Aineettomat hyödykkeet	-	-	-	14 850	-	14 850
Aineelliset hyödykkeet	-	-	2 074	353	-	2 427
Muut varat	174 818	-	-	-	-	174 818
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	131 225	71 097	739	-	-	203 061
Yhteensä	6 681 946	2 615 229	11 446 774	4 779 458	10 153 333	35 676 739

31.12.2018 (1 000 €)	0–3 kuukautta	3–12 kuukautta	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	739 260	46 399	-	6 200	30 644	822 504
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	30 124	126 215	900 223	1 254 490	1 559 866	3 870 918
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	5 093 825	4 217 958	12 611 338	3 355 363	1 623 514	26 901 998
Johdannaissopimukset	785 582	293 774	835 956	118 189	171 926	2 205 427
Muut velat	6 149	-	-	-	-	6 149
Siirtovelat ja saadut ennakot	90 035	58 342	-	-	-	148 377
Laskennalliset verovelat	235 307	-	-	-	-	235 307
Oma pääoma	-	-	-	-	1 486 059	1 486 059
Yhteensä	6 980 281	4 742 688	14 347 517	4 734 243	4 872 010	35 676 739

Velat ja niitä suojaavat johdannaiset, joissa on ennenaikaisen eräännyttämisen mahdollisuus, ovat taulukossa sen mukaisessa maturiteettiluokassa, jolloin eräännyttäminen olisi ensimmäisen kerran mahdollista. Yhtiön arvio on, että velkoja tullaan vuoden 2019 aikana eräännyttämään ennenaikaisesti 20–40 %. Vuoden 2018 aikana eräntyi tällaisia velkoja ennenaikaisesti 29 %.

31.12.2017 (1 000 €)	0–3 kuukautta	3–12 kuukautta	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Käteiset varat	3 554 182	-	-	-	-	3 554 182
Saamiset luottolaitoksilta	1 235 721	-	15 670	-	-	1 251 391
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	322 221	1 245 432	6 885 017	3 921 096	9 277 081	21 650 847
Saamistodistukset	1 159 874	773 454	3 927 457	631 842	1 607	6 494 234
Osakkeet ja osuudet	-	-	-	-	9 662	9 662
Johdannaissopimukset	50 377	176 489	473 695	550 167	182 590	1 433 318
Aineettomat hyödykkeet	-	-	-	10 196	-	10 196
Aineelliset hyödykkeet	-	-	1 881	-	713	2 594
Muut varat	157 862	-	-	-	-	157 862
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	100 775	72 301	746	27	3	173 853
Yhteensä	6 581 012	2 267 677	11 304 466	5 113 328	9 471 657	34 738 139

31.12.2017 (1 000 €)	0–3 kuukautta	3–12 kuukautta	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	711 359	18 773	57 293	11 196	3 655	802 277
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	57 284	84 886	899 712	1 136 899	1 567 981	3 746 762
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	7 028 322	4 165 987	10 885 693	3 517 107	706 851	26 303 961
Johdannaissopimukset	537 816	324 615	1 010 354	206 494	136 754	2 216 034
Muut velat	2 587	-	-	-	-	2 587
Siirtovelat ja saadut ennakot	61 625	62 887	31	27	3	124 574
Laskennalliset verovelat	202 522	-	-	-	-	202 522
Oma pääoma	-	-	-	-	1 339 422	1 339 422
Yhteensä	8 601 516	4 657 149	12 853 084	4 871 724	3 754 667	34 738 139

Velat ja niitä suojaavat johdannaiset, joissa on enneaikaisen eräännyttämisen mahdollisuus, ovat taulukossa sen mukaisessa maturiteetti-tiluokassa, jolloin eräännyttäminen olisi ensimmäisen kerran mahdollista. Yhtiön arvio on, että velkoja tullaan vuoden 2018 aikana eräännyttämään enneaikaisesti 30–50 %. Vuoden 2017 aikana eräänntyi tällaisia velkoja enneaikaisesti 35 %.

Liite 7. Rahoitusvarojen ja -velkojen netottaminen

Seuraaviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin liittyy täytäntöön pantavissa olevia yleisiä netotussopimuksia:

Vakuudeksi annettu käteinen sisältyy tase-erään Saamiset luottolaitoksilta, poislukien keskusvastapuolille annettu vakuus, joka esitetään taseen erässä Muut varat. Vakuudeksi saatu käteinen sisältyy tase-erään Velat luottolaitoksille.

31.12.2018 (1 000 €)	Kirjanpitoarvo, brutto	Taseessa netotetut, brutto	Kirjanpitoarvo, netto	Rahamäärät, joita ei ole netotettu taseessa		
				Vakuudeksi saatu käteinen	Vakuudeksi annettu käteinen*	Netto
Rahoitusvarat						
Johdannaissopimukset	1 538 610	-	1 538 610	739 260	-	799 350
Rahoitusvarat yhteensä	1 538 610	-	1 538 610	739 260	-	799 350
Rahoitusvelat						
Johdannaissopimukset	2 205 427	-	2 205 427	-	1 440 195	765 231
Rahoitusvelat yhteensä	2 205 427	-	2 205 427	-	1 440 195	765 231

Yhtiö ei ole esittänyt rahoitusvaroja tai -velkoja netotettuna taseessa vuonna 2018.

*Sisältää keskusvastapuolelle annettua vakuutta 164 345 tuhatta euroa.

31.12.2017 (1 000 €)	Kirjanpitoarvo, brutto	Taseessa netotetut, brutto	Kirjanpitoarvo, netto	Rahamäärät, joita ei ole netotettu taseessa		
				Vakuudeksi saatu käteinen	Vakuudeksi annettu käteinen*	Netto
Rahoitusvarat						
Johdannaissopimukset	1 433 318	-	1 433 318	699 780	-	733 538
Rahoitusvarat yhteensä	1 433 318	-	1 433 318	699 780	-	733 538
Rahoitusvelat						
Johdannaissopimukset	2 216 034	-	2 216 034	-	1 375 375	840 659
Rahoitusvelat yhteensä	2 216 034	-	2 216 034	-	1 375 375	840 659

Yhtiö ei ole esittänyt rahoitusvaroja tai -velkoja netotettuna taseessa vuonna 2017.

*Sisältää keskusvastapuolelle annettua vakuutta 148 205 tuhatta euroa.

Liite 8. Rahavarat

31.12.2018 (1 000 €)	Yhteensä	Rahavarat	Odotettavissa olevat luottotappiot
Kassa	4	4	-
Vaadittaessa maksettavat talletukset keskuspankeissa	3 522 196	3 522 196	0
Käteiset varat	3 522 200	3 522 200	0
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	51 006	51 006	0
Rahavarat yhteensä	3 573 206	3 573 206	0

(1 000 €)	31.12.2017
Kassa	5
Vaadittaessa maksettavat talletukset keskuspankeissa	3 554 177
Käteiset varat	3 554 182
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	8 551
Rahavarat yhteensä	3 562 733

Liite 9. Saamiset luottolaitoksilta

31.12.2018 (1 000 €)	Yhteensä	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat	Odotettavissa olevat luottotappiot
Saamiset keskuspankilta	31 839	-	31 839	0
Kotimaisilta luottolaitoksilta	86 061	49 469	36 600	-8
Ulkomaisilta luottolaitoksilta	1 262 644	1 537	1 261 150	-43
Yhteensä	1 380 544	51 006	1 329 589	-51

Muut kuin vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta ei sisällä repo-ostosopimuksia per 31.12.2018.

31.12.2017 (1 000 €)	Yhteensä	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat
Kotimaisilta luottolaitoksilta	61 220	8 250	52 970
Ulkomaisilta luottolaitoksilta	1 190 171	301	1 189 870
Yhteensä	1 251 391	8 551	1 242 840

Muut kuin vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta ei sisällä repo-ostosopimuksia per 31.12.2017.

Liite 10. Saamistodistukset

JULKISYHTEISÖJEN LIIKKEESEEN LASKEMAT SAAMISTODISTUKSET 31.12.2018 (1 000 €)	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Odotettavissa olevat luottotappiot
Paketetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat	-	-	-	-
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	1 552 085	-	1 552 085	-
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	363 192	-	363 192	-
Muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	1 188 892	-	1 188 892	-
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut	-	641 517	641 517	-
Kuntatodistukset	-	641 517	641 517	0
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	100 453	-	100 453	-
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	-	-	-	-
Muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	100 453	-	100 453	-
Yhteensä	1 652 538	641 517	2 294 055	0
Joista keskuspankkirahoituksen oikeuttavat	1 413 185	-	1 413 185	

**MUIDEN KUIN JULKISYHTEISÖJEN LIIKKEESEEN LASKEMAT SAAMISTODISTUKSET
31.12.2018 (1 000 €)**

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Odotettavissa olevat luottotappiot
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat	-	825	825	-
Muut saamistodistukset	-	825	825	-
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	2 149 711	-	2 149 711	-
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	2 149 711	-	2 149 711	-
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut	-	84 070	84 070	-
Yritystodistukset	-	84 070	84 070	0
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	1 333 930	-	1 333 930	-
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	1 268 885	-	1 268 885	-
Pankkien sijoitustodistukset	65 046	-	65 046	-
Yhteensä	3 483 642	84 895	3 568 536	0
Joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat	2 936 518	-	2 936 518	

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Odotettavissa olevat luottotappiot
31.12.2018 (1 000 €)				
Saamistodistukset yhteensä	5 136 179	726 412	5 862 591	0

Saamistodistukset ei sisällä per 31.12.2018 saamistodistuksia, jotka olisi annettu repomyyntisopimusten vakuudeksi.

Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavien rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot kirjataan käyvän arvon rahastoon.

JULKISYHTEISÖJEN LIIKKEESEEN LASKEMAT SAAMISTODISTUKSET
31.12.2017 (1 000 €)

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Eräpäivään asti pidettävät	-	661 318	661 318
Kuntatodistukset	-	661 318	661 318
Myytävissä olevat	1 845 609	-	1 845 609
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	450 170	-	450 170
Muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	1 395 439	-	1 395 439
Käyvän arvon optiolla arvostettavat	-	-	-
Valtion velkasitoumukset	-	-	-
Muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	-	-	-
Muiden julkisyhteisöjen sijoitustodistukset	-	-	-
Yhteensä	1 845 609	661 318	2 506 927
Joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat	1 583 001	-	1 583 001

MUIDEN KUIN JULKISYHTEISÖJEN LIIKKEESEEN LASKEMAT SAAMISTODISTUKSET
31.12.2017 (1 000 €)

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Eräpäivään asti pidettävät	-	92 541	92 541
Yritystodistukset	-	87 670	87 670
Muut saamistodistukset	-	4 871	4 871
Myytavissä olevat	3 781 374	1 607	3 782 981
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	3 781 374	-	3 781 374
Muut saamistodistukset	-	1 607	1 607
Käyvän arvon optiolla arvostettavat	42 750	69 035	111 785
Pankkien sijoitustodistukset	-	69 035	69 035
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	42 750	-	42 750
Yhteensä	3 824 124	163 182	3 987 307
Joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat	3 385 314	40 028	3 425 343

31.12.2017 (1 000 €)	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Saamistodistukset yhteensä	5 669 734	824 500	6 494 234

Saamistodistukset ei sisällä per 31.12.2017 saamistodistuksia, jotka olisi annettu repomyyntisopimusten vakuudeksi.

LUOKITTELUN MUUTOKSET (1 000 €)	Siirtopäivä	Sijoitusten käypä arvo siirtohetkellä
Myytavissä olevista siirretty eräpäivään asti pidettäviin	1.1.2008	171 935
Myytavissä olevista siirretty eräpäivään asti pidettäviin	1.7.2008	34 967
Yhteensä		206 902

(1 000 €)	Vaikutus käyvän arvon rahastoon ilman luokittelun muutosta	Arvostuseroa purettu käyvän arvon rahastosta
2018	-8	-
2017	139	-
2016	4 194	24
2015	2 018	84
2014	7 001	92
2013	1 139	167
2012	2 182	272
2011	5 238	652
2010	3 903	765
2009	-3 487	953
2008	-22 319	852
	0	3 861

Vuonna 2008 uudelleen luokitellut saamistodistukset ovat erääntyneet vuoden 2018 loppuun mennessä.

Liite 11. Osakkeet ja osuudet

31.12.2018 (1 000 €)	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Joista luotto- laitoksissa
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat	9 494	27	9 521	-
Yhteensä	9 494	27	9 521	-

31.12.2017 (1 000 €)	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Joista luotto- laitoksissa
Myytavissä olevat	9 635	27	9 662	-
Yhteensä	9 635	27	9 662	-

Liite 12. Johdannaissopimukset

31.12.2018 (1 000 €)	Kohde-etuuden nimellisarvo				Käypä arvo	
	Jäljellä oleva juoksuaika				Positiivinen	Negatiivinen
	Alle 1 vuotta	1 – 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä		
Suojauslaskennassa olevat sopimukset						
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	1 829 469	8 029 613	9 814 625	19 673 707	412 028	-211 683
joista keskusvastapuoliselvittävät	445 781	4 602 017	6 581 056	11 628 854	60 528	-84 031
Valuuttajohdannaiset						
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	3 482 924	7 576 260	1 416 785	12 475 969	592 184	-795 839
Suojauslaskennassa olevat sopimukset yhteensä	5 312 394	15 605 873	11 231 410	32 149 676	1 004 212	-1 007 522
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostetut johdannaiset						
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	3 396 376	8 685 592	4 793 987	16 875 955	357 439	-254 720
joista keskusvastapuoliselvittävät	1 024 147	4 285 456	735 593	6 045 196	5 281	-54 167
Korko-optiot	120 000	40 105	-	160 105	417	-417
Valuuttajohdannaiset						
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	2 157 838	3 638 589	292 965	6 089 391	152 459	-675 090
Terminisopimukset	2 538 297	-	-	2 538 297	18 865	-8 036
Osakejohdannaiset	1 642 296	146 389	-	1 788 685	5 217	-259 641
Muut johdannaiset	-	-	-	-	-	-
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostetut johdannaiset yhteensä	9 854 806	12 510 675	5 086 952	27 452 433	534 398	-1 197 905
Johdannaissopimukset yhteensä	15 167 200	28 116 547	16 318 362	59 602 109	1 538 610	-2 205 427

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostetut johdannaiset -ryhmä sisältää kaikki yhtiön johdannaiset, jotka eivät ole suojauslaskennassa, vaikka ne olisi tehty riskienhallintatarkoituksessa suojaaviksi. Tähän ryhmään lukeutuvat nimenomaisesti käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen ja -velkojen suojaukseksi tehdyt johdannaiset, kuntien kanssa tehdyt johdannaiset, kuntajohdannaisten suojaksi tehdyt johdannaiset sekä taseen korkoriskin suojaukseksi tehdyt johdannaiset, joille ei ole määritelty yksilöityä suojauskohdetta.

Alkaen 1.1.2018 Kuntarahoitus on arvostanut kaikki johdannaiset käyttäen OIS-käyrää ja sisällyttänyt eri valuuttojen välisen viitekoronvaihtosopimuksen premion (cross currency basis) vaikutuksen johdannaistarvostuksiin.

31.12.2017 (1 000 €)	Kohde-etuuden nimellisarvo				Käypä arvo	
	Jäljellä oleva juoksuaika				Positiivinen	Negatiivinen
	Alle 1 vuotta	1 – 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä		
Suojauslaskennassa olevat sopimukset						
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	4 454 724	16 163 172	10 432 188	31 050 085	531 951	-369 866
joista keskusvastapuoliselvittävät	-	3 597 917	1 758 500	5 356 417	19 821	-40 314
Korko-optiot	-	-	-	-	-	-
Valuuttajohdannaiset						
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset	5 287 321	10 681 946	1 665 703	17 634 970	694 979	-1 587 860
Suojauslaskennassa olevat sopimukset yhteensä	9 742 045	26 845 118	12 097 891	48 685 054	1 226 930	-1 957 725
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät sopimukset						
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	577 565	3 220 905	2 640 360	6 438 830	144 237	-138 367
joista keskusvastapuoliselvittävät	54 400	2 554 967	2 275 464	4 884 831	25 037	-56 989
Korko-optiot	-	162 175	-	162 175	628	-628
Valuuttajohdannaiset						
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset	27 737	5 289	-	33 026	186	-146
Terminisopimukset	3 846 382	-	-	3 846 382	5 127	-62 956
Osakejohdannaiset	1 438 846	766 070	-	2 204 916	56 078	-56 078
Muut johdannaiset	-	20 000	-	20 000	133	-133
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät sopimukset yhteensä	5 890 530	4 174 438	2 640 360	12 705 329	206 388	-258 308
Johdannaissopimukset yhteensä	15 632 576	31 019 557	14 738 251	61 390 383	1 433 318	-2 216 034

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät ryhmä sisältää kaikki yhtiön johdannaiset, jotka eivät ole suojauslaskennassa, vaikka ne olisi tehty riskienhallintatarkoituksessa suojaaviksi. Tähän ryhmään lukeutuvat käyvän arvon optiolla arvostettujen rahoitusvarojen ja -velkojen suojaukseksi tehdyt johdannaiset, kuntien kanssa tehdyt johdannaiset, kuntajohdannaisten suojaksi tehdyt johdannaiset, taseen korkoriskin suojaukseksi tehdyt johdannaiset, joille ei ole määritelty yksilöityä suojauskohdetta sekä kytkettyjä johdannaisia sisältäviä rahoitusvelkoja suojaavat johdannaiset ja rahoitusveloista erotetut kytketyt johdannaiset.

Liite 13. Suojauslaskenta

SUOJAUSLASKENTA				
31.12.2018 (1 000 €)	IAS 39 portfolio- suojauslaskenta	IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta	IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta sis. Cost-of-Hedging	Käyvän arvon suojaus- laskenta yhteensä
Rahoitusvarat				
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä - Antolainat	7 491 823	144 970	-	7 636 793
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä - Leasingsopimukset	-	109 835	-	109 835
Rahoitusvarat yhteensä	7 491 823	254 805	-	7 746 628
Rahoitusvelat				
Velat luottolaitoksille	-	36 845	-	36 845
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-	2 101 889	199 469	2 301 358
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-	4 100 363	12 260 426	16 360 789
Rahoitusvelat yhteensä	-	6 239 096	12 459 895	18 698 991

ARVOSTUS SUOJATUN RISKIN OSALTA (1 000 €)	31.12.2018	1.1.2018	Tulosvaikutus vuonna 2018
Rahoitusvarat			
IAS 39 Portfoliosuojauslaskenta			
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	155 610	127 428	28 182
Suojausinstrumentit	-127 621	-100 054	-27 567
IAS 39 Portfoliosuojauslaskenta netto	27 989	27 374	615
IFRS 9 Käyvän arvon suojauslaskenta			
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	22 752	25 596	-2 844
Suojausinstrumentit	-23 636	-26 701	3 064
Käyvän arvon suojauslaskenta netto	-884	-1 105	220
Rahoitusvelat			
Käyvän arvon suojauslaskenta			
Velat luottolaitoksille	-11 845	-4 851	-6 994
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-339 599	-363 087	23 487
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-73 873	-96 695	22 822
Suojausinstrumentit	432 237	444 743	-12 506
Käyvän arvon suojauslaskenta netto	6 921	-19 889	26 810
Suojauslaskenta yhteensä	34 025	6 380	27 645

Taulukoissa esitetyt luvut sisältävät arvostuksen suojauskohteena olevan riskin osalta, joka on esitetty tuloslaskelman rivillä Suojauslaskennan nettotulos. Suojauslaskennan nettotulos on jaoteltu liitteessä 38. Taulukossa esitetty suojausinstrumenttien yhteissumma ei näin ollen täsmää liitteessä 12. Johdannaissopimukset esitettyyn riviin Suojauslaskennassa olevat sopimukset. Lisää tietoa suojauslaskentaan sovellettavista periaatteista löytyy liitteestä 1. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet.

SUOJAUSLASKENNAN VAIKUTUS OMAN PÄÄOMAN ERIIN	31.12.2018	1.1.2018	Vaikutus Suojaus- kustannusrahastoon
Suojauskustannus (Cost-of-hedging)			
Suojausinstrumentit*	14 235	-7 919	22 154
Yhteensä	14 235	-7 919	22 154

*IFRS 9: ssä suojauskustannuksen (cost-of-hedging) vaikutus valuutan-ja koronvaihtosopimuksissa esitetään omassa pääomassa Suojauskustannusrahastossa. Luvut on esitetty verojen jälkeen.

SUOJAUSLASKENNAN TEHOKKUUS SUOJAUSKOHEITTAIN
(1 000 €)
31.12.2018

SUOJAUSKOHDE	Suojaus- instrumentti	Voitot/tappiot suojaussuhteesta		Suojaussuhteen tehoton osuus
		Suojauskohde	Suojaus- instrumentti	
Rahoitusvarat				
IAS 39 Portfoliosuojauslaskenta				
Kiinteäkorkoiset ja pitkiin viitekorkoihin sidotut lainat	Korkojohdannainen	155 610	-127 621	27 989
IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta				
Strukturoidut antolainat	Korkojohdannainen	21 574	-22 680	-1 106
Kiinteäkorkoiset leasingsopimukset	Korkojohdannainen	1 178	-956	222
Rahoitusvarat yhteensä		178 362	-151 257	27 105
Rahoitusvelat				
IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta				
Euromääräinen rahoitusvelka	Korkojohdannainen	-404 442	402 382	-2 060
Valuuttamääräinen rahoitusvelka	Valuuttajohdannainen (koron- ja valuuttanvaihtosopimukset) Korkojohdannainen	-20 875	29 855	8 981
Rahoitusvelat yhteensä		-425 317	432 237	6 921

ARVOSTUS SUOJATUN RISKIN OSALTA (1 000 €)	31.12.2017	31.12.2016	Tulosvaikutus vuonna 2017
Rahoitusvarat			
IAS 39 Portfoliosuojauslaskenta			
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	128 136	213 373	-85 238
Suojausinstrumentit	-110 438	-197 474	87 037
IAS 39 Portfoliosuojauslaskenta netto	17 698	15 899	1 799
Käyvän arvon suojauslaskenta			
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	31 507	44 344	-12 837
Suojausinstrumentit	-31 755	-43 936	12 181
Käyvän arvon suojauslaskenta netto	-248	408	-656
Rahoitusvelat			
Käyvän arvon suojauslaskenta			
Velat luottolaitoksille	-404 663	-519 016	114 352
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-56 718	-75 203	18 485
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	154 820	-30 934	185 754
Suojausinstrumentit	306 070	623 149	-317 079
Käyvän arvon suojauslaskenta netto	-491	-2 004	1 512
Suojauslaskenta yhteensä	16 959	14 303	2 655

Taulukossa esitetyt luvut sisältävät arvostuksen suojauskohteena olevan riskin osalta, joka on esitetty tuloslaskelman rivillä Suojauslaskennan nettotulos. Suojauslaskennan nettotulos on jaoteltu liitetiedossa 38. Taulukossa esitetty suojausinstrumenttien yhteissumma ei näin ollen täsmää liitteeseen 12. Johdannaissojaimukset esitettyyn riviin Suojauslaskennassa olevat sojaimukset.

**SUOJAUSLASKENNAN SOVELTAMISEN SEURAUKSENA
 MYYTÄVISSÄ OLEVIEN SIJOITUSTEN TULOSVAIKUTUS
 (1 000 €)**

	31.12.2017	31.12.2016	Korkoriskin tulosvaikutus vuonna 2017	Vaikutus käyvän arvon rahastoon vuonna 2017*	Arvonmuutos yhteensä*
Rahoitusvarat					
Käyvän arvon suojauslaskenta					
Saamistodistukset	74 497	102 062	43 879	8 991	24 495
Suojausinstrumentit	-43 879	-82 683	-43 879	-	-
Käyvän arvon suojauslaskenta netto	30 618	19 379	0	8 991	24 495

* Sarakkeiden Vaikutus käyvän arvon rahastoon ja Arvonmuutos yhteensä luvut on esitetty laskennallisten verojen jälkeen.

Liite 14. Luottotappiot

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Tasearvo
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä	
	12 kuukauden odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Odotetut luottotappiot	
31.12.2018 (1 000 €)					
Käteiset varat jaksotettuun hankintamenoön 1.1.2018 ¹	-	-	-	-	3 554 182
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-	-	-	-	0
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (poislukien toteutuneet luottotappiot)	-	-	-	-	-31 982
Siirrot tasolle 1	-	-	-	-	
Siirrot tasolle 2	-	-	-	-	
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ² ja parametreissa ³ koskien odotettujen luottotappioiden laskentaperiaatteita	0	-	-	0	
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-
Käteiset varat jaksotettuun hankintamenoön 31.12.2018 yhteensä	0	-	-	0	3 522 200

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Tasearvo
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä	
	12 kuukauden odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Odotetut luottotappiot	
31.12.2018 (1 000 €)					
Saamiset luottolaitoksilta jaksotettuun hankintamenoön 1.1.2018 ¹	411	-	-	411	1 250 980
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	2	-	-	2	164 922
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (poislukien toteutuneet luottotappiot)	-2	-	-	-2	-35 358
Siirrot tasolle 1	-	-	-	-	
Siirrot tasolle 2	-	-	-	-	
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ² ja parametreissa ³ koskien odotettujen luottotappioiden laskentaperiaatteita	-361	-	-	-361	
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-
Saamiset luottolaitoksilta jaksotettuun hankintamenoön 31.12.2018 yhteensä	51	-	-	51	1 380 544

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Tasearvo
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä	
	12 kuukauden odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Odotetut luottotappiot	
31.12.2018 (1 000 €)					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettu hankintameno 1.1.2018¹	55	77	0	132	21 002 558
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	1	0	-	1	2 953 285
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (poislukien toteutuneet luottotappiot)	-5	-1	-	-6	-1 658 121
Siirrot tasolle 1	0	-1	-	-1	
Siirrot tasolle 2	0	13	-	12	
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ² ja parametreissa ³ koskien odotettujen luottotappioiden laskentaperiaatteita	-36	-28	-	-63	
Toteutuneet luottotappiot	-	-	0	0	-434
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettuun hankintameno 31.12.2018 yhteensä	15	59	0	75	22 297 288

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Tasearvo
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä	
	12 kuukauden odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Odotetut luottotappiot	
31.12.2018 (1 000 €)					
Leasingsaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettuun hankintamenuun 1.1.2018 ¹	2	0	-	2	431 732
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	0	-	-	0	217 193
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (poislukien toteutuneet luottotappiot)	-1	0	-	-1	-34 904
Siirrot tasolle 1	-	-	-	-	
Siirrot tasolle 2	-	-	-	-	
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ² ja parametreissa ³ koskien odotettujen luottotappioiden laskentaperiaatteita	-	-	-	-	
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-
Leasingsaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettuun hankintamenuun yhteensä 31.12.2018	1	0	-	1	614 021

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Tasearvo
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä	
	12 kuukauden odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Odotetut luottotappiot	
31.12.2018 (1 000 €)					
Saamistodistukset jaksotettuun hankintamenoön 1.1.2018 ¹	1	-	-	1	748 986
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	0	0	-	0	725 607
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (poislukien toteutuneet luottotappiot)	-1	-	-	-1	-749 006
Siirrot tasolle 1	-	-	-	-	
Siirrot tasolle 2	0	-	-	0	
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ² ja parametreissa ³ koskien odotettujen luottotappioiden laskentaperiaatteita	-	-	-	-	
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-
Saamistodistukset jaksotettuun hankintamenoön 31.12.2018 yhteensä	0	0	-	0	725 587

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Tasearvo
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä	
	12 kuukauden odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Odotetut luottotappiot	
31.12.2018 (1 000 €)					
Saamistodistukset käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta 1.1.2018 ¹	317	-	-	317	1 815 904
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	103	-	-	103	395 108
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (poislukien toteutuneet luottotappiot)	-199	-	-	-199	-776 629
Siirrot tasolle 1	-	-	-	-	
Siirrot tasolle 2	-	-	-	-	
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ² ja parametreissa ³ koskien odotettujen luottotappioiden laskentaperiaatteita	0	-	-	0	
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-
Saamistodistukset käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta 31.12.2018 yhteensä	221	-	-	221	1 434 383

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Tasearvo
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä	
	12 kuukauden odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Odotetut luottotappiot	
31.12.2018 (1 000 €)					
Muihin varoihin sisältyvä jaksotettuun hankintamenoan arvostettu käteisvakuus keskusvastapuolelle					
1.1.2018¹	49	-	-	49	148 205
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	5	-	-	5	16 140
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (poislukien toteutuneet luottotappiot)	-	-	-	-	-
Siirrot tasolle 1	-	-	-	-	-
Siirrot tasolle 2	-	-	-	-	-
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	-
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	-
Muutokset mallissa ² ja parametreissa ³ koskien odotettujen luottotappioiden laskentaperiaatteita	-50	-	-	-50	-
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-
Muihin varoihin sisältyvä jaksotettuun hankintamenoan arvostettu käteisvakuus keskusvastapuolelle					
31.12.2018 yhteensä	4	-	-	4	164 345

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Tasearvo
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä	
	12 kuukauden odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Odotetut luottotappiot	
31.12.2018 (1 000 €)					
Muihin varoihin sisältyvät takaussaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä 1.1.2018 ¹	-	-	-	-	1 366
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-	-	-	-	-
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (poislukien toteutuneet luottotappiot)	-	-	-	-	-
Siirrot tasolle 1	-	-	-	-	-
Siirrot tasolle 2	-	-	-	-	-
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	-
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	-
Muutokset mallissa ² ja parametreissa ³ koskien odotettujen luottotappioiden laskentaperiaatteita	-	-	-	-	-
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-
Toteutuneisiin luottotappioihin tapahtuneet palautukset	-	-	-	-	434
Muihin varoihin sisältyvät takaussaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä 31.12.2018 yhteensä	-	-	-	-	1 800

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Tasearvo
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä	
	12 kuukauden odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Odotetut luottotappiot	
31.12.2018 (1 000 €)					
Sitovat luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä) 1.1.2018 ¹	6	0	-	6	2 120 206
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	2	0	-	2	1 950 198
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (poislukien toteutuneet luottotappiot)	-5	-	-	-5	-1 342 941
Siirrot tasolle 1	-	-	-	-	
Siirrot tasolle 2	0	-	-	0	
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ² ja parametreissa ³ koskien odotettujen luottotappioiden laskentaperiaatteita	1	-	-	1	
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-
Sitovat luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä) 31.12.2018 yhteensä	3	0	0	3	2 727 463

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Tasearvo
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä	
	12 kuukauden odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Odotetut luottotappiot	
31.12.2018 (1 000 €)					
Odotettavissa olevat luottotappiot 1.1.2018 ¹	842	77	0	918	31 074 120
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	113	0	-	113	6 422 453
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (poislukien toteutuneet luottotappiot)	-214	-1	0	-215	-4 628 942
Siirrot tasolle 1	0	-1	-	-1	
Siirrot tasolle 2	0	13	-	12	
Siirrot tasolle 3	-	-	-	0	
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	0	
Muutokset mallissa ² ja parametreissa ³ koskien odotettujen luottotappioiden laskentaperiaatteita	-445	-28	-	-473	
Toteutuneet luottotappiot	-	-	0	0	-434
Toteutuneisiin luottotappioihin tapahtuneet palautukset	-	-	-	-	434
Odotettavissa olevat luottotappiot 31.12.2018 yhteensä	295	59	0	355	32 867 631

¹ Esittää liikkeitä ennen uudelleenmittausta.

² Esittää muutosta mallissa.

³ Esittää muutosta mallin parametreissa (esim. BKT, työttömyysluvut).

Kuntarahoitus on tilikauden aikana tarkentanut odotettavissa olevien luottotappioiden arviointimenetelmiä ja mallissa käytettäviä oletuksia. Uudelleenarvioinnilla ei ollut olennaista vaikutusta odotettavissa olevien luottotappioiden määrään.

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

31.12.2018

(1 000 €)

	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet	Tasearvo yhteensä
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käteiset varat jaksotettuun hankintamenuon	3 522 200	-	-	3 522 200
Saamiset luottolaitoksilta jaksotettuun hankintamenuon	1 380 544	-	-	1 380 544
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettu hankintamenuon	22 075 706	221 581	-	22 297 288
Leasingsaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettuun hankintamenuon	613 825	196	-	614 021
Saamistodistukset jaksotettuun hankintamenuon	721 187	4 400	-	725 587
Saamistodistukset käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta	1 434 383	-	-	1 434 383
Muihin varoihin sisältyvä jaksotettuun hankintamenuon arvostettu käteisvakuus keskusvastapuolelle	164 345	-	-	164 345
Muihin varoihin sisältyvät takaussaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 800	-	-	1 800
Sitovat luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä)	2 727 035	428	-	2 727 463
Yhteensä	32 641 027	226 605	-	32 867 631

Lainanhoitojoustot

Vuoden 2018 lopussa lainanhoitojoustoja oli yhteensä myönnetty 61 551 tuhatta euroa saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä (2017: 47 351).

Toteutuneet luottotappiot

Tilikauden 2018 aikana Kuntarahoitus kirjasi toteutuneita luottotappioita antolainasaamisistaan 434 tuhatta euroa. Yhtiöllä on antolainasaamisilleen vastaavan suuruinen kiinteistö- vakuus sekä valtion täytetakaas. Saamiset on kirjattu tase-erään muut varat (taso 1) ja esitetty toteutuneen luottotappion palautuksena. Lopullista luottotappiota ei synny.

Vertailuvuonna 2017 Kuntarahoitus kirjasi toteutuneita luotto- tappioita antolainasaamisistaan 1 344 tuhatta euroa. Yhtiöllä on antolainasaamisilleen vastaavan suuruinen kiinteistö- vakuus sekä valtion täytetakaas. Saamiset on kirjattu tase-erään muut varat (taso 1) ja esitetty toteutuneen luottotappion palautuksena. Lopullista luottotappiota ei synny.

Liite 15. Aineettomat hyödykkeet

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
IT-järjestelmät	14 850	10 196
Yhteensä	14 850	10 196

Liite 16. Aineelliset hyödykkeet

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Kiinteistöt	299	713
Toimitilojen perusparannusmenot	54	135
Muut aineelliset hyödykkeet	2 074	1 746
Yhteensä	2 427	2 594

Liite 17. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

31.12.2018 (1 000 €)	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet		Yhteensä
	Yhteensä	Muut kiinteistöt ja kiinteistö-osakkeet	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä	
Hankintameno 1.1.	17 239	1 207	5 671	6 878	
+ Lisäykset	6 289	-	1 153	1 153	
- Vähennykset	-	-908	-436	-1 343	
Hankintameno 31.12.	23 528	299	6 389	6 688	
Kertyneet poistot 1.1.	7 043	494	3 791	4 284	
- Vähennysten kertyneet poistot	-	-511	-211	-722	
+ Tilikauden poisto	1 635	17	681	698	
Kertyneet poistot 31.12.	8 678	-	4 261	4 261	
Kirjanpitoarvo 31.12.	14 850	299	2 128	2 427	

31.12.2017 (1 000 €)	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet		Yhteensä
	Yhteensä	Muut kiinteistöt ja kiinteistö-osakkeet	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä	
Hankintameno 1.1.	12 542	1 207	5 099	6 306	
+ Lisäykset	4 697	-	931	931	
- Vähennykset	-	-	-359	-359	
Hankintameno 31.12.	17 239	1 207	5 671	6 878	
Kertyneet poistot 1.1.	5 766	454	3 390	3 844	
- Vähennysten kertyneet poistot	-	-	-258	-258	
+ Tilikauden poisto	1 276	40	658	698	
Kertyneet poistot 31.12.	7 043	494	3 791	4 284	
Kirjanpitoarvo 31.12.	10 196	713	1 881	2 594	

Liite 18. Muut varat

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Laskutetut leasingvuokrat	7 725	6 737
Johdannaissopimuksiin liittyvät vakuussaamiset keskusvastapuolelta	164 341	148 205
Muut	2 752	2 920
Yhteensä	174 818	157 862

Konsernilla ei ollut maksujenvälityssaamia 31.12.2018 tai 31.12.2017.
Vakuussaamisiin sisältyy 4 tuhannen euron odotettavissa oleva luottotappio.

Liite 19. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Korot	198 517	171 639
Muut	4 543	2 214
Yhteensä	203 061	173 853

Liite 20. Laskennalliset verot

LASKENNALLISET VEROVELAT (1 000 €)	31.12.2017	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu laajaan tulokseen	Kirjattu omaan pääomaan	31.12.2018
Muista väliaikaisista eroista					
Käyvän arvon rahastosta	7 236	-	14 259	-	21 495
Poistoeron muutoksesta	1 233	493	-	-	1 726
Vapaaehtoisten varausten muutoksesta	192 106	28 800	-	-	220 906
Emon erillistilinpäätöksessä tehdyn AT1-pääomalainan korkojaksotuksen purusta	2 364	3 150	-	-3 150	2 364
Emon erillistilinpäätöksessä tehdyn AT1-pääomalainan transaktiokulujaksotuksen purusta	-417	98	-	-	-319
Rahoitusvarojen ja -velkojen uudelleenarvostamisesta IFRS 9 siirtymässä	-	-	-	-10 866	-10 866
Yhteensä	202 522	32 541	14 259	-14 016	235 307

Kuntarahoituskonsernilla ei ollut laskennallisia verosaamisia 31.12.2018.

LASKENNALLISET VEROVELAT (1 000 €)	31.12.2016	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu laajaan tulokseen	Kirjattu omaan pääomaan	31.12.2017
Muista väliaikaisista eroista					
Käyvän arvon rahastosta	4 880	-	2 356	-	7 236
Poistoeron muutoksesta	460	773	-	-	1 233
Vapaaehtoisten varausten muutoksesta	164 996	27 110	-	-	192 106
Emon erillistilinpäätöksessä tehdyn AT1-pääomalainan korkojaksotuksen purusta	2 364	3 150	-	-3 150	2 364
Emon erillistilinpäätöksessä tehdyn AT1-pääomalainan transaktiokulujaksotuksen purusta	-515	98	-	-	-417
Yhteensä	172 185	31 131	2 356	-3 150	202 522

Kuntarahoituskonsernilla ei ollut laskennallisia verosaamisia 31.12.2017.

Liite 21. Velat luottolaitoksille

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Velkakirjat luottolaitoksille	83 244	102 497
Saadut johdannaisvakuudet	739 260	699 780
Yhteensä	822 504	802 277

Liite 22. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

(1 000 €)	31.12.2018		31.12.2017	
	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo
Joukkovelkakirjalainat	23 840 174	24 983 497	22 470 615	23 239 066
Muut	3 061 824	3 067 904	3 833 346	3 841 305
Yhteensä	26 901 998	28 051 402	26 303 961	27 080 371

Kaikki emoyhtiön varainhankinta on Kuntien takauskeskuksen takaamaa.

Liite 23. Muut velat

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Maksujenvälitys	-	-
Muut	6 149	2 587
Yhteensä	6 149	2 587

Liite 24. Siirtovelat ja saadut ennakot

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Korot	134 757	106 176
Muut	13 620	18 398
Yhteensä	148 377	124 574

Liite 25. Oma pääoma

(1 000 €)	Osakkeiden lukumäärä	Osakepääoma
1.1.2017	39 063 798	42 583
31.12.2017	39 063 798	42 583
31.12.2018	39 063 798	42 583

Osakkeiden lukumäärässä ei ole tapahtunut muutoksia tilikauden aikana.

Emoyhtiöllä on kaksi osakesarjaa A ja B, jotka eivät kuitenkaan eroa toisistaan äänivallan tai voitonjaon osalta, vaan jokainen osake oikeuttaa yhteen ääneen. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa. Osakkeiden hankintaa on rajoitettu yhtiöjärjestyksen suostumus- ja lunastuslausekkein. Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti.

Oman pääoman rahastot

Vararahasto on osakeyhtiölain 8 luvun 1 §:ssä tarkoitettua sidottua omaa pääomaa. Käyvän arvon rahastoon - sijoitukset kirjataan käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien rahoitusvarojen arvonmuutokset. Oman luottoriskin rahastoon kirjataan nimenomaisesti käypään arvoon tuloksen kautta kirjattavien rahoitusvelkojen oman luottoriskin muutoksen vaikutus. Suojauskustannusrahastoon kirjataan käyvän arvon

suojauslaskennassa olevien johdannaisten suojauskustannuksen (cost-of-hedging) vaikutus. Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon merkitään se osa osakkeista maksettavasta vastikkeesta, jota ei kirjata osakepääomaan. Emoyhtiön vuoden 2009 osakeannin ehtojen mukaisesti osakeannilla kerätyt varat on kirjattu sijoitetun vapaan oman pääomaan rahastoon. Kertyneet voittovarot sisältää aiempien tilikausien tuloksen.

Liikkeeseen lasketut oman pääoman ehtoiset instrumentit

Erä sisältää 350 miljoonan euron ensisijaiseen lisäpääomaan luettavan erityisehtoisen ja vakuudettoman joukkovelkakirjalainan, jonka ehdot on laadittu täyttämään Vakavaraisuusasetuksessa (EU 575/2013) asetetut niin sanotun AT1-pääomalainan vaatimukset. Lainalla ei ole eräpäivää. Lainalle voidaan maksaa

korkoa vain jakokelpoisista varoista Vakavaraisuusasetuksessa asetetuilla edellytyksillä, ja yhtiö päättää, maksetaanko lainalle korkoa koronmaksupäivänä. Koron maksun peruutus on lopullinen, eikä maksamatta jäänyttä korkoa lisätä lainan pääomaan. Yhtiöllä on oikeus, muttei velvollisuutta 1.4.2022 ja sen jälkeen vuosittain koronmaksupäivänä lunastaa laina takaisin, mikäli valvova viranomaisella on etukäteen hyväksynyt takaisinmaksun. Yllä mainittujen ehtojen perusteella AT1-pääomalainaa luetaan konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan.

Oman pääoman instrumenttien ehdot on kuvattu tarkemmin tästä toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä erillisessä Pilari III -raportissa, joka on saatavilla yhtiön internetsivuilla englanninkielisenä.

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Osakepääoma	42 583	42 583
Vararahasto	277	277
Käyvän arvon rahasto - sijoitukset	726	28 944
Oman luottoriskin rahasto	4 726	-
Suojauskustannusrahasto	14 235	-
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	40 366	40 366
Kertyneet voittovarot	1 035 692	879 799
Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma	1 138 605	991 969
Liikkeeseen lasketut oman pääoman ehtoiset instrumentit	350 000	350 000
Liikkeeseen lasketuista oman pääoman ehtoisista instrumenteista vähennetyt transaktiokulut	-2 546	-2 546
Liikkeeseen lasketut oman pääoman ehtoiset instrumentit yhteensä	347 454	347 454
Oma pääoma yhteensä	1 486 059	1 339 422

IFRS 9 siirtymä vaikutti oman pääoman jakautumiseen erien kertyneet voittovarot, käyvän arvon rahasto, oman luottoriskin rahasto sekä suojauskustannusrahasto välillä. Lisätietoa siirtymän vaikutuksesta löytyy liitetiedoista 1 ja 3.

Liite 26. Ehdolliset varat ja velat

Yhtiön liikkeeseen laskeman AT1-pääomalainan kertynyt korko muodostaa 9,5 miljoonan euron suuruisen ehdollisen velan tilanteessa 31.12.2018. Ehdollinen velka realisoituu oman pääoman vähennyksenä Kuntarahoituksen päättäessä koronmaksusta. Vertailuajankohtana 31.12.2017 yhtiöllä oli 9,5 miljoonan euron ehdollinen velka, joka realisoitui koronmaksun yhteydessä 3.4.2018. Konsernilla ei ole ehdollisia varoja vuonna 2018 tai vertailuvuonna 2017.

Liite 27. Pantatut varat

VASTUUT JA VAKUUDET (1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Pantatut velkakirjat keskuspankille	2 718 254	2 476 968
Pantatut velkakirjat Kuntien takauskeskukselle	10 693 577	18 581 280
Yhteensä	13 411 831	21 058 248

Pantatut varat:

- 1) Kuntarahoitus on keskuspankin hyväksymä rahapolitiikan vastapuoli ja tätä tarkoitusta varten keskuspankkiin on pantattu riittävä määrä vakuuksia kyseiseen asemaan liittyviä mahdollisia operaatioita varten.
- 2) Kuntarahoitus on pantannut Kuntien takauskeskukselle taulukossa esitetyn määrän antolainaukseensa liittyviä velkakirjoja. Kuntarahoituksen ja Kuntien takauskeskuksen välistä puitesopimusta päivitettiin helmikuussa 2018 huomioiden tuleva NSFR likviditeettivaade. Tämän seurauksena pantattujen velkakirjojen määrä on laskenut. Kuntien takauskeskus takaa Kuntarahoituksen varainhankinnan ja Kuntarahoitus antaa takauskeskuksen takauksille vastavakuuksia siten kuin laissa Kuntien takauskeskuksesta on määritely. Puitesopimus on myös tarkentanut Kuntarahoituksen sopimusvakuudellisia ehtoja toiminnastaan suhteessa Kuntien takauskeskukseen.

Liite 28. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET (1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Luottolupaukset	2 796 753	2 270 346
Yhteensä	2 796 753	2 270 346

Liite 29. Vuokravastuut

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	1 644	1 392
Yli vuoden enintään viiden vuoden kuluessa erääntyvät	5 796	806
Yli viiden vuoden kuluessa erääntyvät	944	-
Yhteensä	8 384	2 198

Vuokrasopimukset koskevat pääasiassa Kuntarahoituskonsernin toimitiloja. Vuokrasopimukset ovat määräaikaaisia ja vuokrataso on sidottu elinkustannusindeksiin.

Liite 30. Lähipiiritapahtumat

Kuntarahoituksen lähipiiriin kuuluvat yhtiön osakkeenomistajat, joilla on yli 20 %:n omistusosuus ja vastaava äänivalta yhtiössä, toimitusjohtaja, toimitusjohtajan sijainen, muut johtoryhmän jäsenet ja hallituksen jäsenet sekä näiden henkilöiden puoliset, alaikäiset lapset ja määräysvaltayhteisöt. Kuntarahoituksen toimintaa rajaa Kuntien takauskeskuksesta annettu laki ja Kuntien takauskeskuksen kanssa allekirjoitettu puitesopimus, joiden perusteella yhtiö voi myöntää rahoitusta ainoastaan lain mukaisille tahoille (kunnat, kuntayhtymät, kuntien määräysvallassa olevat yhtiöt sekä valtion viranomaisten nimeämät asuntojen vuokraamista tai tuottamista ja ylläpitoa sosiaalisin perustein harjoittavat yhteisöt). Kuntarahoitus ei ole toteuttanut liiketoimia tämän lähipiiriin kanssa poislukien työsuhdeperäisen palkan- ja palkkiomaksun eikä Kuntarahoituksella ole laina- tai rahoitussaamisia mainitulta lähipiiriltä.

Kuntarahoituksen lähipiiriin kuuluu myös tytäryhtiö Inspira, jonka kanssa toteutetut liiketapahtumat käsittävät hallintopalveluihin liittyviä veloituksia.

TYTÄRYHTIÖN KANSSA TOTEUTUNEET LIIKETOIMET (1 000 €)	2018	2017
Myynnit	38	62
Ostot	423	239
KONSERNIN SISÄISET SAAMISET JA VELAT (1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Saamiset	-	-
Velat	31	15

Liite 31. Palkat ja palkitseminen

Johdon työsuhde-etuudet

Toimitusjohtajalle, toimitusjohtajan sijaiselle sekä muille johtoryhmän jäsenille maksetut palkat ja palkkiot:

PALKAT JA PALKKIOT (1 000 €)	2018	2017
Toimitusjohtaja	437	426
Toimitusjohtajan sijainen	273	360
Johtoryhmän muut jäsenet yhteensä	1 310	936
Yhteensä	2 020	1 722

Taulukossa ilmoitetut palkat ja palkkiot sisältävät kiinteät palkat ja maksetut muuttuvat palkkiot. Voimassa olevan sääntelyn edellyttämällä tavalla ansaittuja muuttuvia palkkioita viivästetään maksettavaksi tuleville vuosille, jos palkkion määrä ylittää 50 000 euroa. Lisätietoja yhtiön palkka- ja palkitsemisperiaatteista on saatavilla yhtiön verkkosivuilla tästä tilinpäätöksestä erillisessä Palkka- ja palkkioselvitys 2018 -raportissa.

Ennen 21.12.2017 johtoryhmään nimetyillä jäsenillä (ml. toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen) on yhtiön ottama maksupestäinen ryhmäläkevakuutus. Vakuutuksesta voidaan maksaa eläkettä 63 vuotta täyttäneelle.

Irtisanomisen yhteydessä, mikäli irtisanominen tapahtuu yhtiön puolesta, yhtiö suorittaa toimitusjohtajalle ja toimitusjohtajan sijaiselle erokorvauksen, joka vastaa johtajan kuuden kuukauden kokonaiskuukausipalkkaa. Toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen irtisanomisaika on yhtiön puolesta 6 kuukautta. Toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen työsuhde-etuudet päättyvät irtisanomisajan päättyessä.

Kuntarahoituksen toimitusjohtajana toimii Esa Kallio, hänet nimitettiin toimitusjohtajan tehtävään 28.2.2018. Toimitusjohtajan sijaisena toimii johtaja Mari Tyster 1.3.2018 alkaen. Palkat ja palkkiot –liitetiedossa ilmoitetut luvut sisältävät toimitusjohtajan osalta Esa Kalliolle maksetut palkat ja palkkiot, vastaavasti toimitusjohtajan sijaisen kohdalla ilmoitetut palkat ja palkkiot sisältävät Mari Tysterille vuoden 2018 aikana maksetut palkat ja palkkiot. Uusina jäseninä johtoryhmässä ovat toimineet vuoden 2018 aikana Rainer Holm sekä Joakim Holmström 1.3.2018 alkaen.

Toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen eläkeikä määräytyy työntekijän eläkelain mukaan.

Yhtiö on maksanut toimitusjohtajan, toimitusjohtajan sijaisen ja johtoryhmän muiden jäsenten osalta seuraavat lakisääteiset eläkemaksut:

LAKISÄÄTEISET ELÄKKEET (1 000 €)	2018	2017
Toimitusjohtaja	78	76
Toimitusjohtajan sijainen	48	65
Johtoryhmän muut jäsenet yhteensä	233	168
Yhteensä	359	309

Hallituksen palkkiot

Hallituksen jäsenille maksetaan yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti vuosipalkkio ja kokouspalkkiot. Hallituksen puheenjohtajan palkkio on 35 000 euroa, varapuheenjohtajan vuosipalkkio 25 000 euroa ja jäsenen vuosipalkkio 20 000 euroa. Kokouspalkkio hallituksen ja valiokuntien kokouksista on puheenjohtajille 800 euroa kokousta kohden ja jäsenille 500 euroa kokousta kohden. Lisäksi kokouspalkkio maksetaan valvovien viranomaisten edellyttämistä tapaamisista. Nämä palkkiot ovat voimassa 28.3.2018 lähtien. Tätä ennen hallituksen puheenjohtajan palkkio on ollut 30 000 euroa, varapuheenjohtajan palkkio 18 000 euroa ja jäsenen vuosipalkkio 15 000 euroa. Kokouspalkkioissa ei ole ollut muutosta.

Palkat ja palkitseminen

Kuntarahoituksen johdon ja henkilöstön palkkiot muodostuvat kiinteästä palkkiosta (peruspalkka ja luontoisedut) ja muuttuvasta palkitsemisesta palkitsemisjärjestelmän ehtojen mukaan. Palkitsemisjärjestelmän periaatteet vahvistaa hallitus ja ne arvioidaan vuosittain. Palkitsemisjärjestelmiin ja palkkioihin liittyvässä työssä hallitusta avustaa hallituksen palkitsemisvaliokunta. Lisätietoja palkoista ja palkitsemisesta on yhtiön internet-sivuilla osoitteessa www.kuntarahoitus.fi.

PALKAT JA PALKKIOT (1 000 €)	2018	2017
Hallituksen jäsenet		
Helena Walldén, hallituksen puheenjohtaja	53	65
Tapani Hellstén, hallituksen varapuheenjohtaja ja jäsen 28.3.2018 asti	9	37
Tuula Saxholm, hallituksen varapuheenjohtaja 28.3.2018 alkaen	32	35
Fredrik Forssell	33	36
Minna Helppi, jäsen 23.3.2017 alkaen	29	21
Teppo Koivisto, jäsen 28.3.2018 asti	9	38
Markku Koponen, jäsen 28.3.2018 alkaen	28	-
Jari Koskinen, jäsen 23.3.2017 alkaen	29	20
Kari Laukkanen, jäsen 28.3.2018 alkaen	27	-
Sirpa Louhevirta, jäsen 23.3.2017 asti	-	13
Vivi Marttila	31	32
Juha Yli-Rajala, jäsen 23.3.2017 asti	-	13
Yhteensä	278	310

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liite 32. Korkotuotot ja -kulut

2018 (1 000 €)	Korkotuotot ja vastaavat tuotot	Korkokulut ja vastaavat kulut	Netto
Varat			
Rahoitusvarat jaksotettuun hankintamenoon			
Käteiset varat	-	-14 538	-14 538
Saamiset luottolaitoksilta	161	-5 578	-5 417
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	193 798	-	193 798
Saamistodistukset	118	-1 212	-1 094
Muut varat	1 000	-	1 000
Johdannaiset suojauslaskennassa	-79 493	-	-79 493
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat			
Saamistodistukset	2	-1 472	-1 470
Rahoitusvarat, jotka luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti			
Saamistodistukset	24 158	-	24 158
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvarat			
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 489	-	1 489
Saamistodistukset	1	0	1
Johdannaissopimukset	63 218	-92 975	-29 757
Leasing	3 437	-	3 437
Korot rahoitusvaroihin kuulumattomista muista varoista	7	-	7
Korot varoista yhteensä	207 895	-115 775	92 120

2018 (1 000 €)	Korkotuotot ja vastaavat tuotot	Korkokulut ja vastaavat kulut	Netto
Velat			
Rahoitusvelat jaksotettuun hankintamenoon			
Velat luottolaitoksille	2 390	-1 103	1 288
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-	-63 291	-63 291
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	1 446	-348 797	-347 352
Muut velat	-	-912	-912
Johdannaiset suojauslaskennassa	-	472 255	472 255
Rahoitusvelat, jotka luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti			
Velat luottolaitoksille	-	-2 107	-2 107
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-	-38 871	-38 871
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-	-231 865	-231 865
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvelat			
Johdannaissopimukset	500 000	-144 968	355 032
Korot veloista yhteensä	503 836	-359 659	144 177
Yhteensä	711 731	-475 434	236 297

Jaksotettuun hankintamenoön arvostettujen rahoitusvarojen korkokulut käteisistä varoista koostuu keskuspankkitalletuksista ja saamiset luottolaitoksilta vastaavasti vakuustalletuksista maksetuista koroista. Korkokulut saamistodistuksista koostuu kunta- ja kuntayritystodistusten negatiivisista koroista. Johdannaiset suojauslaskennassa suojaavat saamia yleisöltä ja julkisyhteisöiltä. Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista rahoitusvaroista syntyy korkokulua johtuen saamistodistusten ja sijoitustodistusten emissioerosta. Pakotetusti käypään arvoon tuloksen kautta kirjattavien rahoitusvarojen korkokulut johdannaissopimuksista koostuu muiden kuin suojauslaskennassa olevien johdannaissopimusten koroista. Tässä erässä esitetyt johdannaiset on nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettujen rahoitusvarojen suojaukseksi tehdyt johdannaiset, kuntien kanssa tehdyt johdannaiset, kuntajohdannaisten suojaksi tehdyt johdannaiset sekä taseen korkoriskin suojaukseksi tehdyt johdannaiset, joille ei ole määritelty yksilöityä suojauskohdetta.

Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavien rahoitusvelkojen korkotuotot veloista luottolaitoksille koostuu vakuustalletuksista saaduista koroista ja korkotuotot yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista koostuu Kuntarahoituksen velkasitoumuksista (ECP) saaduista koroista. Johdannaiset suojauslaskennassa suojaavat velkoja luottolaitoksille, velkoja yleisölle ja julkisyhteisölle ja yleiseen liikkeeseen laskettuja velkakirjoja. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien rahoitusvelkojen ryhmään luokiteltavien johdannaissopimusten korkotuotot koostuvat muiden kuin suojauslaskennassa olevien johdannaissopimusten positiivisista korkokuluista. Tässä erässä esitetyt johdannaiset on nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettujen rahoitusvelkojen suojaukseksi tehtyjä johdannaisia.

1.1.2018 IFRS 9 -standardin käyttöönoton myötä käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien johdannaisten määrä on kasvanut, sillä Kuntarahoitus on vähentänyt suojauslaskennan käyttöä. Osa niistä rahoitusveloista, joihin aiemmin on sovellettu käyvän arvon suojauslaskentaa, on IFRS 9 -standardin käyttöönoton myötä luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi. Tämän seurauksena näitä velkoja suojaavat johdannaiset, jotka olivat aiemmin suojauslaskennassa, on uudelleen luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin johdannaisiin ja niiden korkotuotot ja -kulut esitetään bruttomääräisinä jaettuna korkotuottoihin ja -kuluihin.

Korkokuluja nettottavana eränä on esitetty sellaiset johdannaissopimukset, jotka suojaavat suojauslaskennassa olevia velkoja luottolaitoksille, velkoja yleisölle ja julkisyhteisöille ja yleiseen liikkeeseen laskettuja velkakirjoja. 1.1.2018 alkaen tämä velkoja oikaiseva erä on pienentynyt uudelleenluokittelun seurauksena. Tarkempaa tietoa luokittelumuutoksista on konsernin liitteessä 3.

2017 (1 000 €)	Korkotuotot	Korkokulut	Netto
Varat			
Saamisista luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	352	-12 476	-12 124
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	204 035	-	204 035
Saamistodistuksista	26 556	-1 996	24 561
Suojauslaskennassa olevat johdannaissopimukset	-118 942	-	-118 942
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset	70 761	-30 494	40 268
Muut korkotuotot	2 190	-	2 190
Korot varoista yhteensä	184 953	-44 965	139 988
Velat			
Veloista luottolaitoksille	6 407	-13 972	-7 565
Veloista yleisölle ja julkisyhteisöille	-	-83 185	-83 185
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	0	-345 955	-345 955
Suojauslaskennassa olevat johdannaissopimukset	-	525 996	525 996
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-	-	0
Muut korkokulut	-	-733	-733
Korot veloista yhteensä	6 407	82 152	88 559
Yhteensä	191 360	37 187	228 546

Korkokulut saamisista luottolaitoksilta koostuu keskuspankkitalletuksista ja vakuustalletuksista maksetuista koroista. Korkokulut saamistodistuksista muodostuu sijoitustodistusten koroista. Myös korkotuotot saamistodistuksista on negatiivinen erä johtuen saamistodistusten emissioeroista. Korkotuottoja oikaisevana eränä esitetyt suojauslaskennassa olevat johdannaissopimukset suojaavat saamia yleisöltä ja julkisyhteisöiltä sekä saamistodistuksia.

Korkotuotot veloista luottolaitoksille koostuu vakuustalletuksista saaduista koroista. Korkokuluja oikaisevana eränä esitetyt suojauslaskennassa olevat johdannaissopimukset suojaavat velkoja luottolaitoksille, velkoja yleisölle ja julkisyhteisölle ja yleiseen liikkeeseen laskettuja velkakirjoja.

Liite 33. Palkkiotuotot

(1 000 €)	2018	2017
Rahoituksen neuvonantopalveluista	2 061	2 487
Muusta toiminnasta	334	757
Yhteensä	2 395	3 245

Liite 34. Palkkiokulut

(1 000 €)	2018	2017
Maksetut toimitusmaksut	219	210
Muut	3 960	3 861
Yhteensä	4 180	4 071

Erä Muut sisältää mm. maksetut takauspalkkiot, säilytyspalkkiot ja varainhankintaohjelmien päivityskulut.

Liite 35. Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot

2018 (1 000 €)	Myyntivoitot	Myyntitappiot	Käyvän arvon muutos	Yhteensä
Rahoitusvarat pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti				
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-	-	-1 210	-1 210
Saamistodistukset	1 460	-	-4	1 456
Rahasto-osuudet	60	-	-141	-81
Rahoitusvarat luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti				
Saamistodistukset	-	-	-19 588	-19 588
Sijoitustodistukset	-	-	-	0
Rahoitusvelat luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti				
Velkasitoumukset	-	-	-1 334	-1 334
Velat luottolaitoksille	-	-	2 872	2 872
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-	-	-4 578	-4 578
Yleiseen liikkeeseen lasketut velat	-	-	622 116	622 116
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostetut johdannaiset	46	-1 537	-625 396	-626 887
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	1 565	-1 537	-27 263	-27 235
Valuuttatoiminnan nettotuotot	20 999	-20 843	-831	-675
Yhteensä	22 564	-22 380	-28 094	-27 910

2017 (1 000 €)	Myyntivoitot	Myyntitappiot	Käyvän arvon muutos	Yhteensä
Käyvän arvon optiolla kirjatut erät				
Antolainat	-	-	-247	-247
Saamistodistukset	-	-	-560	-560
Sijoitustodistukset	-	-	14	14
Velkasitoumukset	-	-	963	963
Käyvän arvon optiolla kirjatut erät yhteensä	-	-	170	170
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannais sopimukset	395	-278	8 145	8 261
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	395	-278	8 315	8 432
Valuuttatoiminnan nettotuotot	175	-2 385	-26	-2 236
Yhteensä	570	-2 663	8 289	6 196

Liite 36. Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut rahoitusvarat ja -velat

2018 (1 000 €)	Tasearvo	Nimellisarvo	Kumulatiivinen käyvän arvon muutos	Käyvän arvon muutos 2018	, josta luottoriskin osuus	, josta markkinariskin osuus
Rahoitusvarat						
Saamistodistukset	3 701 796	3 612 233	54 906	-19 591	-21 739	2 148
Rahoitusvarat yhteensä	3 701 796	3 612 233	54 906	-19 591	-21 739	2 148

Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattujen saamistodistusten osalta luottoriskille alttiina oleva enimmäismäärä on 2018 tasearvon suuruinen.

Rahoitusvarat, jotka Kuntarahoitukseen on nimenomaisesti määrittänyt arvostettaviksi käypään arvoon tulosvaikutteisesti, sisältää likviditeettisalkun saamistodistukset, joiden korkoriski on suojattu korko- ja valuuttajohdannaisilla. Määrittäminen nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi tehdään, sillä se vähentää merkittävästi arvostukseen liittyvää epäjohtonmukaisuuksia (kirjanpidollista epäsymmetriaa), joka syntyy siitä, että johdannainen arvostetaan tulosvaikutteisesti ja saamistodistus liiketoimintamallin perusteella käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta. Kuntarahoituksella ei ole luottojohdannaisia, jotka suojaisivat näitä rahoitusvaroja.

2018 (1 000 €)	Tasearvo	Nimellisarvo	Kumulatiivinen käyvän arvon muutos	Käyvän arvon muutos 2018	, josta luotto- riskin osuus	, josta markkina- riskin osuus
Rahoitusvelat						
Velat luottolaitoksille	46 399	45 000	-1 360	2 872	428	2 444
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 569 561	1 986 668	-140 738	-4 578	15 383	-19 961
Yleiseen liikkeeseen lasketut velat	9 990 255	10 958 060	875 841	620 782	33 142	587 641
Rahoitusvelat yhteensä	11 606 215	12 989 728	733 743	619 077	48 953	570 123

Kuntarahoitus on luokitellut lyhytaikaiset valuuttamääräiset velkasitoumukset, jotka on suojattu valuuttajohdannaisilla, nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi. Luokittelun avulla poistetaan kirjanpidollista epäsymmetriaa, joka muuten syntyisi johdannaisen ja rahoitusvelan eri arvostusperiaatteista johtuen. IFRS 9 siirtymässä yhtiö luokitteli myös tietyt rahoitusvelat nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi. Siirtymässä nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi luokitellut rahoitusvelat ovat rahoitusvelkoja, jotka on suojattu yhtiön riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti, mutta joihin Kuntarahoitus ei voi soveltaa käyvän arvon suojauslaskentaa IFRS 9 -standardin mukaan. Rahoitusvelkojen käyvän arvon muutoksesta syntyy tulosvaikutusta, mutta niiden ollessa suojattu odotettavissa olevat voitot ja tappiot niiden osalta rajoittuu korkoihin. Alla oleva taulukko kuvaa rahoitusvelkojen ja niitä suojaavien johdannaisten nettovaikutuksen tulokseen.

Kun rahoitusvelka luokitellaan nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi, Kuntarahoituksen oman luottoriskin muutosten osuus käyvän arvon muutoksessa esitetään erikseen laajassa tuloksessa Oman luottoriskin rahaston muutoksena. Oman luottoriskin muutoksen erottamiseksi rahoitusvelan käyvän arvon muutoksesta Kuntarahoitus soveltaa IFRS 13 -standardin mukaista tuottoihin perustuvaa lähestymistapaa (income approach). Valtaosalle nimenomaisesti käypään arvoon arvostettaville rahoitusveloille ei ole saatavilla markkinahintoja, sillä niillä ei käydä aktiivisesti kauppaa jälkimarkkinoilla. Oman luottoriskin erottamiseksi kehitetyssä arvostusmenetelmässä käytetään syöttötietoina Kuntarahoituksen jälkimarkkinakäyriä eri valuutoissa (benchmark curves), markkinatietoa valuuttojen välisistä viitekoronvaihtosopimusten preemioista (cross currency basis) sekä toteumatietoa Kuntarahoituksen liikkeeseen laskettujen velkojen luottomarginaalista (credit spread). Näiden tietojen perusteella saadaan määritettyä eri raportointiajankohdille arvostuskäyrä, jolla arvostetaan nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvelat. Vertaamalla tekohten ja raportointihetken käyrillä laskettua käypää arvoa voidaan määrittää Kuntarahoituksen oman luottoriskin muutoksen vaikutus rahoitusvelan käypään arvoon.

Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyillä rahoitusveloilla ei käydä kauppaa.

**NETTO KÄYVÄN ARVON MUUTOS
2018 (1 000 €)**

	Kumulatiivinen käyvän arvon muutos	Käyvän arvon muutos 2018
Rahoitusvelat luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	733 743	619 077
Suojaavat instrumentit	-721 886	-614 317
Netto käyvän arvon muutos	11 857	4 760

**OMAN LUOTTORISKIN MUUTOKSEN VAIKUTUS OMAN PÄÄOMAN ERIIN
2018 (1 000 €)***

	31.12.2018	1.1.2018	Oman luottoriskin rahasto
Luottoriskin muutos rahoitusveloissa			
Velat luottolaitoksille	-31	-374	343
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-10 082	-22 389	12 307
Yleiseen liikkeeseen lasketut velat	14 839	-11 674	26 513
Yhteensä	4 726	-34 437	39 163

*Taulukossa on kuvattu vaikutus oman luottoriskin rahastoon verojen jälkeen.

2017 (1 000 €)	Tasearvo	Käyvän arvon muutos	Luottoriskin osuus	Markkinariskin osuus
Rahoitusvarat				
Antolainat	153 642	-247	0	-247
Saamistodistukset	42 750	-560	-119	-442
Sijoitustodistukset	69 035	14	0	14
Rahoitusvarat yhteensä	265 427	-793	-119	-674

2017 (1 000 €)	Tasearvo	Käyvän arvon muutos	Luottoriskin osuus	Markkinariskin osuus
Rahoitusvelat				
Velkasitoumukset	3 833 346	963	0	963
Rahoitusvelat yhteensä	3 833 346	963	0	963

Käyvän arvon optiolla kirjattujen saamis- ja sijoitustodistusten osalta luottoriskille alttiina oleva enimmäismäärä on 2017 tasearvon suuruinen. Käyvän arvon optiolla kirjatuiissa antolainoissa yrityksille ja voittoa tavoittelemattomille yhteisöille on vakuutena kunnan tai kuntayhtymän omavelkainen takaus, niiden täytetäkaus, kiinteistövakuus tai valtion täytetäkaus.

Liite 37. Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot

(1 000 €)	2018
Rahoitusvarojen myyntivoitot	-
Rahoitusvarojen myyntitappiot	-125
Arvostusvoittojen siirroista käyvän arvon rahastosta	162
Arvostustappioiden siirroista käyvän arvon rahastosta	-
Yhteensä	38

Vuonna 2018 tuloslaskelmaerä Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot sisältää käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien rahoitusvarojen arvomuutoksen siirron tuloslaskelmaan.

Myytävissä olevien varojen nettotuotot

(1 000 €)	2017
Tuotot rahasto-osuuksista	62
Rahoitusvarojen myyntivoitot	579
Rahoitusvarojen myyntitappiot	-10
Arvostusvoittojen siirroista käyvän arvon rahastosta	183
Arvostustappioiden siirroista käyvän arvon rahastosta	-320
Yhteensä	494

Vuonna 2017 tuloslaskelmaerä Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sisälsi myytävissä olevien rahoitusvarojen arvomuutoksen siirron tuloslaskelmaan. Vuosien 2017 ja 2018 tiedot on yhdistetty yhdeksi liitetiedoksi niiden sisällön samankaltaisuuden vuoksi.

Liite 38. Suojauslaskennan nettotulos

(1 000 €)	2018	2017
Suojausinstrumenttien arvostusvoitot	9 654	129 576
Suojausinstrumenttien arvostustappiot	-46 662	-317 079
Suojausinstrumenttien nettotulos	-37 008	-187 503
Suojauskohteiden arvostusvoitot	110 980	318 591
Suojauskohteiden arvostustappiot	-46 326	-128 433
Suojauskohteiden nettotulos	64 653	190 158
Suojauslaskennan nettotulos	27 645	2 655

Arvostusvoitot ja -tappiot muodostuvat käyvän arvon suojauslaskennan kohteena olevista riskeistä, lukuunottamatta suojauskohteiden ja suojausinstrumenttien valuuttakurssimuutoksia, jotka on esitetty Valuuttatoiminnan nettotuotoissa liitetiedossa 35. Tarkempi erittely suojauslaskennan nettotuloksen muodostumiseksi löytyy liitteestä 13.

Liite 39. Uudelleenluokiteltujen rahoitusvarojen ja -velkojen vaikutus vuoteen 2018

Seuraavassa taulukossa esitetään uudelleenluokittelun vaikutus rahoitusvarojen osalta, jotka on siirretty IAS 39:n mukaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavista jaksotettuun hankintamenoon IFRS 9 siirtymässä. Kuntarahoitus ei uudelleenluokitellut rahoitusvelkoja käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavista jaksotettuun hankintamenoan arvostettaviin.

RAHOITUSVARAT (1 000 €)	Alkuperäinen luokitteluryhmä IAS 39 mukaan	Uusi luokitteluryhmä IFRS 9 mukaan	Käypä arvo 31.12.2018	Käyvän arvon muutoksesta johtuva voitto tai tappio kaudella (i)	Efektiivinen korko määritelty 1.1.2018 (ii)	Kirjatut korkotuotot 2018
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	Käyvän arvon optio	Jaksotettu hankintameno	136 960	-312	0,14 %	215

(i) Käyvän arvon muutoksesta johtuva voitto tai tappio, joka olisi kirjattu tulosvaikutteisesti raportointikauden päätteeksi, jos rahoitusvarojen uudelleenluokittelua ei olisi tehty.

(ii) Efektiivinen korko määritelty soveltamisen aloittamisajankohtana.

Kaikki sijoitustodistukset, jotka uudelleenluokiteltiin käyvän arvon optiolla kirjattavista käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavaksi IFRS 9:n soveltamisen aloittamisajankohtana, ovat erääntyneet vuoden 2018 aikana.

Liite 40. Liiketoiminnan muut tuotot

(1 000 €)	2018	2017
Muut luottolaitoksen varsinaisesta toiminnasta johtuvat tuotot	66	134
Yhteensä	66	134

Erä sisältää antolainapalkkioita sekä käyttöomaisuuden myyntivoittoja.

Liite 41. Hallintokulut

(1 000 €)	2018	2017
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	12 473	11 012
Eläkekulut	2 306	2 196
Muut henkilösivukulut	443	377
Henkilöstökulut yhteensä	15 222	13 584
Muut hallintokulut	12 003	8 759
Yhteensä	27 225	22 343

HENKILÖSTÖ	2018		2017	
	Keskimäärin	Tilikauden lopussa	Keskimäärin	Tilikauden lopussa
Vakinainen kokoaikainen	132	136	111	122
Vakinainen osa-aikainen	4	3	3	5
Määräaikainen	11	12	9	7
Yhteensä	147	151	122	134

Liite 42. Liiketoiminnan muut kulut

(1 000 €)	2018	2017
Viranomaismaksut		
Vakauserä	4 977	3 756
Muut hallinto- ja valvontamaksut	1 850	1 844
Vuokrat	2 182	2 065
Muut luottolaitoksen varsinaisesta toiminnasta johtuvat kulut	6 360	6 830
Yhteensä	15 368	14 495

Liite 43. Luottotappiot

31.12.2018 (1 000 €)	Odotettavissa olevat luottotappiot			Toteutuneet luottotappiot		
	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvarat ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset						
Käteiset varat	0	-	0	-	-	-
Saamiset luottolaitoksilta	-10	370	360	-	-	-
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-14	71	58	-434	-	-434
Leasingsaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	0	1	1	-	-	-
Saamistodistukset	0	1	1	-	-	-
Muihin varoihin sisältyvä käteisvakuus keskusvastapuolelle	-5	50	45	-	-	-
Sitovat luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä)	-3	5	3	-	-	-
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvarat ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	-32	499	467	-434	-	-434
Muut rahoitusvarat						
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostetut saamistodistukset	-103	199	96	-	-	-
Takaussaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-	-	-	-	434	434
Muut rahoitusvarat yhteensä	-103	199	96	-	434	434
Yhteensä	-135	699	564	-434	434	0

Kuntarahoitus arvioi odotettavissa olevat luottotappiot sopimuskohtaisesti eikä käytä ryhmäkohtaista arviointia. Tytäryrityksen osakkeisiin ei kohdistu odotettavissa olevia luottotappioita.

Tilikauden 2018 aikana Kuntarahoitus kirjasi toteutuneita luottotappioita antolainasaamisistaan 434 tuhatta euroa. Yhtiöllä on antolainasaamisilleen vastaavan suuruinen kiinteistövakuus sekä valtion täytetäkaus. Saamiset on kirjattu tase-erään muissa varoissa olevat takaussaamiset ja esitetty toteutuneen luottotappion palautuksena. Lopullista luottotappiota ei synny.

Vertailuvuonna 2017 Kuntarahoitus kirjasi toteutuneita luottotappioita antolainasaamisistaan 1 344 tuhatta euroa. Yhtiöllä on antolainasaamisilleen vastaavan suuruinen kiinteistövakuus sekä valtion täytetäkaus. Saamiset on kirjattu tase-erään muissa varoissa olevat takaussaamiset ja esitetty toteutuneen luottotappion palautuksena. Lopullista luottotappiota ei synny.

2017 (1 000 €)	Sopimuskohtaiset arvon alentumis-tappiot, brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	1 366	-1 366	0
Luottotappiot luotoista ja muista sitoumuksista yhteensä	1 366	-1 366	0

Kuntarahoitus ei ole kirjannut muista rahoitusvaroista luottotappioita tai niiden peruutuksia vuonna 2017.

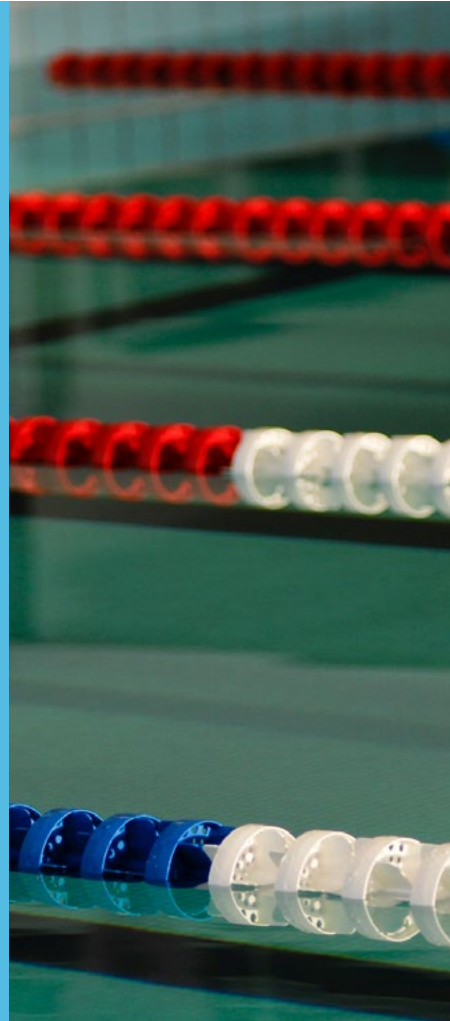
Liite 44. Tuloverot

(1 000 €)	2018	2017
Tilikauden tulokseen perustuva vero	5 491	8 590
Edellisten tilikausien verot	0	-
Laskennalliset verot	32 541	31 131
Yhteensä	38 032	39 721
Tulos ennen veroja	189 989	198 386
Verot kotimaan verokannalla	37 998	39 677
Verovapaat tuotot	-	-1
Muut vähennykset	-7	-5
Vähennyskelvottomat kulut	34	49
Verot aikaisemmilta vuosilta	0	-
Konserniyritysten tappiot	7	-
Verot tuloslaskelmassa	38 032	39 721

Liite 45. Raportointikauden jälkeiset tapahtumat

Raportointikauden päättymispäivän jälkeen ei ole tapahtumia, joilla olisi olennaista vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin.

Emoyhtiön tilinpäätös

Tase

(1 000 €)

	Liite	31.12.2018	31.12.2017
VASTAAVAA			
Käteiset varat		3 522 200	3 554 182
Kassa		4	5
Vaadittaessa maksettavat saamiset keskuspankilta		3 522 196	3 554 177
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	(5)	4 349 703	5 008 344
Muut		4 349 703	5 008 344
Saamiset luottolaitoksilta	(3, 23)	1 380 291	1 250 746
Vaadittaessa maksettavat		50 753	7 906
Muut		1 329 538	1 242 840
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	(4)	22 354 096	21 219 114
Leasingkohteet	(6)	614 022	431 732
Saamistodistukset	(5)	1 512 889	1 485 890
Julkisyhteisöltä		700 498	720 889
Muilta		812 391	765 002
Osakkeet ja osuudet	(8)	9 521	9 662
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	(8)	656	612
Johdannaissopimukset	(9)	1 538 610	1 433 318
Aineettomat hyödykkeet	(11, 13)	14 904	10 330
Aineelliset hyödykkeet	(12, 13)	2 364	2 447
Muut aineelliset hyödykkeet		2 364	2 447
Muut varat	(14)	174 160	157 469
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	(15)	203 054	173 838
VASTAAVAA YHTEENSÄ	(22, 23, 25)	35 676 468	34 737 685

(1 000 €)

	Liite	31.12.2018	31.12.2017
VASTATTAVAA			
VIERAS PÄÄOMA			
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	(23)	822 504	802 277
Luottolaitoksille		822 504	802 277
Muut		822 504	802 277
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille		3 870 918	3 746 762
Muut velat		3 870 918	3 746 762
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	(17)	26 901 998	26 303 961
Joukkovelkakirjalainat		23 840 174	22 470 615
Muut		3 061 824	3 833 346
Johdannaissopimukset	(9)	2 205 427	2 216 034
Muut velat	(18)	5 789	2 421
Siirtovelat ja saadut ennakot	(19)	160 056	135 958
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	(20)	348 406	347 916
Laskennalliset verovelat	(16)	10 629	7 236
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	(22, 23, 25)	34 325 728	33 562 564
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ			
Poistoero		8 627	6 163
Verotusperusteiset varaukset		1 104 530	960 530
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ YHTEENSÄ		1 113 157	966 693

(1 000 €)	Liite	31.12.2018	31.12.2017
OMA PÄÄOMA	(27, 28, 29)		
Osakepääoma		43 008	43 008
Muut sidotut rahastot		19 964	29 221
Vararahasto		277	277
Käyvän arvon rahasto		19 687	28 944
Käypään arvoon arvostamisesta		19 687	28 944
Vapaat rahastot		40 743	40 743
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		40 743	40 743
Edellisten tilikausien voitto		112 036	61 496
Tilikauden voitto		21 832	33 960
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		237 583	208 428
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	(22, 23, 25)	35 676 468	34 737 685
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKSET	(47)		
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset		2 649 973	2 120 206

Tuloslaskelma

(1 000 €)	Liite	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Korkotuotot	(30)	708 294	188 256
Leasingtoiminnan nettotuotot	(31)	3 437	3 104
Korkokulut	(30)	-491 672	20 948
KORKOKATE		220 059	212 308
Palkkiotuotot	(33)	335	758
Palkkiokulut	(33)	-4 175	-4 067
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	(35)	-27 910	6 196
Arvopaperikaupan nettotuotot		-27 235	8 432
Valuuttatoiminnan nettotuotot		-675	-2 236
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	(36)	-	494
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot	(36)	38	-
Suojauslaskennan nettotulos	(37)	27 645	2 655
Liiketoiminnan muut tuotot	(39)	104	196

(1 000 €)	Liite	1.1.–31.12.2018	1.1.–31.12.2017
Hallintokulut		-25 647	-20 306
Henkilöstökulut	(48)	-13 862	-11 812
Palkat ja palkkiot		-11 343	-9 545
Henkilöstösivukulut		-2 519	-2 267
Eläkekulut		-2 074	-1 926
Muut henkilösivukulut		-446	-341
Muut hallintokulut		-11 784	-8 494
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	(41)	-2 330	-1 970
Liiketoiminnan muut kulut	(40)	-14 895	-14 344
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjatuihin rahoitusvaroista	(42)	467	0
Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot	(42)	96	-
LIIKEVOITTO		173 787	181 919
Tilinpäätössiirrot		-146 465	-139 415
Tuloverot		-5 491	-8 544
TILIKAUDEN VOITTO		21 832	33 960

Rahavirtalaskelma

(1 000 €)

	1.1.–31.12.2018	1.1.–31.12.2017
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA	23 942	2 571 319
Pitkäaikaisen varainhankinnan nettomuutos	1 463 125	1 598 929
Lyhytaikaisen varainhankinnan nettomuutos	-838 441	2 776 446
Pitkäaikaisten luottojen nettomuutos	-1 310 278	-566 163
Lyhytaikaisten luottojen nettomuutos	20 395	223 584
Sijoitusten nettomuutos	529 922	678 585
Vakuustalletusten nettomuutos	-25 340	-2 361 837
Korkovirta rahoitusvaroista	89 573	98 339
Korkovirta rahoitusveloista	130 557	144 783
Muut tuotot	48 563	36 560
Maksut liiketoiminnan kuluista	-68 770	-57 202
Maksetut verot	-15 363	-705

(1 000 €)	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-6 827	-5 433
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin	-538	-642
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin	-6 289	-4 791
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-6 250	-
Maksetut osingot ja muu voitonjako	-6 250	-
RAHAVAROJEN MUUTOS	10 865	2 565 886
RAHAVARAT 1.1.	3 562 088	996 202
RAHAVARAT 31.12.	3 572 953	3 562 088

Rahavaroihin lasketaan mukaan seuraavat tase-erät:
Käteiset varat ja vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta.

(1 000 €)	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Käteiset varat	3 522 200	3 554 182
Saamiset luottolaitoksilta	50 753	7 906
RAHAVARAT YHTEENSÄ	3 572 953	3 562 088

Emoyhtiötä koskevat liitetiedot, FAS

Liite 1. Emoyhtiön tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Tasetta koskevat liitetiedot

Liite 2. Rahoitusvarat ja -velat
 Liite 3. Saamiset luottolaitoksilta
 Liite 4. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
 Liite 5. Saamistodistukset
 Liite 6. Leasingkohteet
 Liite 7. Luottoriskit
 Liite 8. Osakkeet ja osuudet
 Liite 9. Johdannaissopimukset
 Liite 10. Suojauslaskenta
 Liite 11. Aineettomat hyödykkeet
 Liite 12. Aineelliset hyödykkeet
 Liite 13. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana
 Liite 14. Muut varat
 Liite 15. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot
 Liite 16. Laskennalliset verosaamiset ja -velat
 Liite 17. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
 Liite 18. Muut velat
 Liite 19. Siirtovelat ja saadut ennakot
 Liite 20. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
 Liite 21. Kriisinratkaisusta annetun lain (1194/2014) mukaiset velat
 Liite 22. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma
 Liite 23. Tase-erien jakautuminen koti- ja ulkomaan rahan määräisiin eriin

Liite 24. Arvopapereiden takaisinostosopimukset
 Liite 25. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot
 Liite 26. Rahoitusvarojen ja -velkojen käypien arvojen hierarkia
 Liite 27. Oman pääoman erät
 Liite 28. Osakepääoma
 Liite 29. Suurimmat osakkeenomistajat

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liite 30. Korkotuotot ja -kulut
 Liite 31. Leasingtoiminnan nettotuotot
 Liite 32. Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista
 Liite 33. Palkkiotuotot- ja kulut
 Liite 34. Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut rahoitusvarat ja -velat
 Liite 35. Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot
 Liite 36. Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot
 Liite 37. Suojauslaskennan nettotulos
 Liite 38. Uudelleenluokiteltujen rahoitusvarojen ja -velkojen vaikutus vuoteen 2018
 Liite 39. Liiketoiminnan muut tuotot
 Liite 40. Liiketoiminnan muut kulut
 Liite 41. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä
 Liite 42. Odotettavissa olevat luottotappiot sekä arvonalennustappiot
 Liite 43. Liiketoiminta-alueita ja maantieteellisiä markkina-alueita koskevat tiedot

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Liite 44. Annetut vakuudet
 Liite 45. Eläkevastuut
 Liite 46. Vuokravastuut
 Liite 47. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Henkilöstöä ja johtoa koskevat liitetiedot

Liite 48. Henkilöstö

Lähipiiritoimet

Liite 49. Lähipiiriin kuuluilta olevat laina- ja rahoitussaamiset sekä muut vastuut

Omistukset muissa yrityksissä

Liite 50. Omistukset muissa yrityksissä

Muut liitetiedot

Liite 51. Tilintarkastusyhteisöille maksetut tilintarkastus- ja muut palkkiot

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

Liite 1. Emoyhtiön tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Kuntarahoitus-konsernin emoyhtiö Kuntarahoitus Oyj laatii tilinpäätöksen luottolaitostoiminnasta annettua lakia sekä valtiovarainministeriön asetusta ja Finanssivalvonnan antamaa määräystä ja ohjetta 2/2016 Rahoitussektorin kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus noudattaen. Yhtiö raportoi toiminnastaan säännöllisesti Euroopan keskuspankille, Finanssivalvonalle, Suomen Pankille, Kuntien takauskeskukselle ja Tilastokeskukselle.

Vuokrasopimukset, joissa Kuntarahoitus toimii vuokralleantajana, on luokiteltu rahoitusleasingisopimuksiksi sekä konsernissa että emoyhtiössä. Kirjanpidollinen käsittelytapa ei eroa konsernin ja emoyhtiön välillä, mutta konsernitilinpäätöksessä rahoitusleasing-saamiset sisältyvät erään Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä. Emoyhtiössä ne on esitetty erässä Leasingkohteet.

Tilinpäätössiirrot

Emoyhtiön verotuksessa tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus, poistoero, esitetään taseen erässä Tilinpäätössiirtojen kertymä. Poistoeron muutos esitetään tuloslaskelman erässä Tilinpäätössiirrot. Suomalaisen tilinpäätöskäytännön mukaisesti erillistilinpäätökseen kirjattu vapaaehtoinen

luottotappiovaraus tai tilinpäätössiirroissa esitettävä poistoero ei täytä IAS 37 -standardin Varaukset, ehdolliset velat ja ehdolliset varat kirjausedellytyksiä, joten tehty varaus ja poistoero puretaan konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan IAS 12 -standardin Tuloverot mukaisesti.

Luottotappiovaraukset on emoyhtiössä tehty verolain säädösten puitteissa.

Luottolaitostoiminnasta annetun lain mukaan tietyt käyvän arvon muutokset on kirjattava omassa pääomassa olevaan käyvän arvon rahastoon. Käyvän arvon rahasto vastaa IFRS 9 -standardissa olevaa muut laajan tuloksen erät-termiä, jota käytetään konsernin laatimisperiaatteissa. Seuraavat käyvän arvon muutokset käyvän arvon rahastoon: käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset, nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi luokiteltujen rahoitusvelkojen käyvän arvon muutos, joka johtuu kyseisten velkojen luottoriskin muutoksista sekä käyvän arvon suojauslaskennan suojauskustannus (cost-of-hedging), joka muodostuu eri valuuttojen välisestä viitekoronvaihtosopimuksen preemiosta (cross currency basis), joka on erotettu ja jätetty suojaussuhteen ulkopuolelle.

Muut arvostus- ja jaksotusperiaatteet on kuvattu konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

Kuntarahoitus on soveltanut IFRS 9 -standardia tilikauden 2018 alusta lähtien. IFRS 9 -standardi korvasi IAS 39 -standardin niiltä tilikausilta, jotka alkoivat 1. tammikuuta 2018 tai sen jälkeen. IFRS 9 laskentaperiaatteiden muutokset ja taloudellinen informaatio standardin soveltamisen vaikutuksista on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa sekä konsernin liitteessä 4. Vertailukauden lukuja ei ole oikaistu IFRS 9 -standardin käyttöönoton yhteydessä. Vuoden 2017 vertailutiedot, jotka on laadittu IAS 39 -standardin mukaisina, eivät tästä syystä ole vertailukelpoisia vuoden 2018 tietojen kanssa.

Tasetta koskevat liitetiedot

Yhtiö ei ole yhdistellyt taseen eriä VMA:n 2 luvun 14 §:n 4 momentin perusteella.

Liite 2. Rahoitusvarat ja -velat

RAHOITUSVARAT	Jaksotettu hankintameno	Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat	Johdannaiset suojauslaskennassa	Yhteensä	Käypä arvo
31.12.2018 (1 000 €)							
Käteiset varat	3 522 200	-	-	-	-	3 522 200	3 522 200
Saamiset luottolaitoksilta	1 380 291	-	-	-	-	1 380 291	1 380 291
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	22 297 288	56 808	-	-	-	22 354 096	24 276 751
Leasingkohteet	109 835	-	-	-	-	109 835	109 835
Saamistodistukset	725 587	825	3 701 796	1 434 383	-	5 862 591	5 862 961
Osakkeet ja osuudet	-	9 521	-	-	-	9 521	9 521
Johdannaissopimukset	-	534 398	-	-	1 004 212	1 538 610	1 538 610
Muut varat	164 345	-	-	-	-	164 345	164 345
Yhteensä	28 199 546	601 552	3 701 796	1 434 383	1 004 212	34 941 490	36 864 514

Suojaamattomia leasingosaamisia ei ole esitetty rahoitusvarat ja -velat taulukossa, sillä leasingosaamiset ei ole IFRS 9 -standardin mukainen rahoitusvara. Muut varat sisältää keskusvastapuolelle annettua vakuutta 164 345 tuhatta euroa.

RAHOITUSVELAT	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Johdannaiset suojauslaskennassa	Yhteensä	Käypä arvo
31.12.2018 (1 000 €)						
Velat luottolaitoksille	776 105	-	46 399	-	822 504	822 733
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 301 358	-	1 569 561	-	3 870 918	3 896 366
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	16 911 743	-	9 990 255	-	26 901 998	26 950 268
Johdannaissopimukset	-	1 197 905	-	1 007 522	2 205 427	2 205 427
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	348 406	-	-	-	348 406	377 255
Yhteensä	20 337 611	1 197 905	11 606 215	1 007 522	34 149 254	34 252 050

RAHOITUSVARAT

31.12.2017 (1 000 €)	Lainat ja muut saamiset	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset	Käyvän arvon optio	Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	Johdannaiset suojauslaskennassa	Yhteensä	Käypä arvo
Käteiset varat	3 554 182	-	-	-	-	-	3 554 182	3 554 182
Saamiset luottolaitoksilta	1 250 746	-	-	-	-	-	1 250 746	1 250 746
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	21 065 473	-	-	153 642	-	-	21 219 114	23 006 055
Leasingkohteet	431 732	-	-	-	-	-	431 732	434 889
Saamistodistukset	-	5 628 591	753 859	111 785	-	-	6 494 234	6 494 663
Osakkeet ja osuudet	-	9 662	-	-	-	-	9 662	9 662
Johdannaisopimukset	-	-	-	-	206 388	1 226 930	1 433 318	1 433 318
Muut varat	148 205	-	-	-	-	-	148 205	148 205
Yhteensä	26 450 337	5 638 253	753 859	265 427	206 388	1 226 930	34 541 193	36 331 720

Vuonna 2017 Myytävissä olevista saamistodistuksista 3 811 080 tuhanteen euroon sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä sisältää 7 068 042 tuhatta euroa lainoja ja muita saamisia, jotka ovat käyvän arvon suojauslaskennassa. Muut varat sisältää keskusvastapuolille annettuja vakuuksia 148 205 tuhatta euroa.

RAHOITUSVELAT

31.12.2017 (1 000 €)	Rahoitusvelat jaksotettuun hankintameno	Käyvän arvon optio	Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	Johdannaiset suojauslaskennassa	Yhteensä	Käypä arvo
Velat luottolaitoksille*	802 277	-	-	-	802 277	804 267
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille*	3 746 762	-	-	-	3 746 762	3 824 994
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat*	22 470 615	3 833 346	-	-	26 303 961	26 356 850
Johdannaisopimukset	-	-	258 308	1 957 725	2 216 034	2 216 034
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	347 916	-	-	-	347 916	397 194
Yhteensä	27 367 570	3 833 346	258 308	1 957 725	33 416 949	33 599 339

*Vuonna 2017 muista rahoitusveloista 23 778 197 tuhanteen euroon sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa.

Liite 3. Saamiset luottolaitoksilta

31.12.2018 (1 000 €)	Yhteensä	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat	Tappioita koskeva vähennyserä
Saamiset keskuspankilta	31 839	-	31 839	0
Kotimaisilta luottolaitoksilta	85 808	49 216	36 600	-8
Ulkomaisilta luottolaitoksilta	1 262 644	1 537	1 261 150	-43
Yhteensä	1 380 291	50 753	1 329 589	-51

31.12.2017 (1 000 €)	Yhteensä	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat
Kotimaisilta luottolaitoksilta	60 575	7 605	52 970
Ulkomaisilta luottolaitoksilta	1 190 171	301	1 189 870
Yhteensä	1 250 746	7 906	1 242 840

Liite 4. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

(1 000 €)	31.12.2018		31.12.2017
	Yhteensä	Josta tappioita koskeva vähennyserä	
Yritykset ja asuntoyhteisöt	11 988 299	-62	11 590 300
Julkisyhteisöt	9 973 674	-12	9 249 234
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	392 123	-1	379 581
Yhteensä	22 354 096	-75	21 219 114

Liite 5. Saamistodistukset

JULKISYHTEISÖJEN LIIKKEESEEN LASKEMAT SAAMISTODISTUKSET
31.12.2018 (1 000 €)

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Tappioita koskeva vähennyserä
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	1 552 085	-	1 552 085	-
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	363 192	-	363 192	-
Muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	1 188 892	-	1 188 892	-
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut	-	641 517	641 517	0
Kuntatodistukset	-	641 517	641 517	0
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	100 453	-	100 453	-
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	-	-	-	-
Muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	100 453	-	100 453	-
Yhteensä	1 652 538	641 517	2 294 055	0
Joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat	1 413 185	-	1 413 185	

MUIDEN KUIN JULKISYHTEISÖJEN LIIKKEESEEN LASKEMAT SAAMISTODISTUKSET
31.12.2018 (1 000 €)

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Tappioita koskeva vähennyserä
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat	-	825	825	-
Muut saamistodistukset	-	825	825	-
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	2 149 711	-	2 149 711	-
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	2 149 711	-	2 149 711	-
Jaksotettuun hankintamenoan arvostetut	-	84 070	84 070	0
Yritystodistukset	-	84 070	84 070	0
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	1 333 930	-	1 333 930	-
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	1 268 885	-	1 268 885	-
Pankkien sijoitustodistukset	65 046	-	65 046	-
Yhteensä	3 483 642	84 895	3 568 536	0
Joista keskuspankkirahoituksen oikeuttavat	2 936 518	-	2 936 518	

31.12.2018 (1 000 €)

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Saamistodistukset yhteensä	5 136 179	726 412	5 862 591

Saamistodistukset ei sisällä per 31.12.2018 saamistodistuksia, jotka olisi annettu repomyyntisopimusten vakuudeksi.

31.12.2018 ei ole pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavia rahoitusvaroja.

LUOKITTELUN MUUTOKSET (1 000 €)	Siirtopäivä	Sijoitusten käypä arvo siirtohetkellä
Myytavissä olevista siirretty eräpäivään asti pidettäviin	1.1.2008	171 935
Myytavissä olevista siirretty eräpäivään asti pidettäviin	1.7.2008	34 967
Yhteensä		206 902

Mikäli luokittelun muutosta ei olisi tehty, sijoitusten käyvän arvon muutoksilla olisi ollut -8 tuhannen euron vaikutus käyvän arvon rahastoon vuonna 2018. Mikäli luokittelun muutosta ei olisi tehty, sijoitusten käyvän arvon muutoksilla olisi ollut 139 tuhannen euron vaikutus käyvän arvon rahastoon vuonna 2017. Eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin siirrettyjen saamistodistusten arvostusero on purettu käyvän arvon rahastosta kokonaisuudessaan vuoden 2016 loppuun mennessä. Vuonna 2008 uudelleen luokitellut saamistodistukset ovat erääntyneet vuoden 2018 loppuun mennessä.

JULKISYHTEISÖJEN LIIKKEESEEN LASKEMAT SAAMISTODISTUKSET
31.12.2017 (1 000 €)

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Eräpäivään asti pidettävät	-	661 318	661 318
Kuntatodistukset	-	661 318	661 318
Myytävissä olevat	1 845 609	-	1 845 609
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	450 170	-	450 170
Muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	1 395 439	-	1 395 439
Käyvän arvon optiolla arvostettavat	-	-	-
Valtion velkasitoumukset	-	-	-
Muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	-	-	-
Muiden julkisyhteisöjen sijoitustodistukset	-	-	-
Yhteensä	1 845 609	661 318	2 506 927
Joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat	1 583 001	-	1 583 001

MUIDEN KUIN JULKISYHTEISÖJEN LIIKKEESEEN LASKEMAT SAAMISTODISTUKSET
31.12.2017 (1 000 €)

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Eräpäivään asti pidettävät	-	92 541	92 541
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	-	-	-
Yritystodistukset	-	87 670	87 670
Muut saamistodistukset	-	4 871	4 871
Myytävissä olevat	3 781 374	1 607	3 782 981
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	3 781 374	-	3 781 374
Muut saamistodistukset	-	1 607	1 607
Käyvän arvon optiolla arvostettavat	42 750	69 035	111 785
Pankkien sijoitustodistukset	-	69 035	69 035
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	42 750	-	42 750
Yhteensä	3 824 124	163 182	3 987 307
Joista keskuspankkirahoituksen oikeuttavat	3 385 314	40 028	3 425 343

31.12.2017 (1 000 €)

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Saamistodistukset yhteensä	5 669 734	824 500	6 494 234

Liite 6. Leasingkohteet

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Ennakkomaksut	268 317	149 653
Koneet ja kalusto	185 088	151 514
Kiinteä omaisuus ja rakennukset	160 494	129 278
Muu omaisuus	124	1 288
Tappioita koskeva vähennyserä	0	-
Yhteensä	614 022	431 732

Liite 7. Luottoriskit

Kuntarahoituksen luottoriskin hallinnan menettelytavat on kuvattu Konsernin liitteessä 1. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet sekä liitetiedossa 2. Riskienhallinnan periaatteet ja konsernin riskiasema.

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä
	Taso 1	Taso 2	Taso 3		
	12 kuukauden odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Odotetut luottotappiot	
31.12.2018 (1 000 €)					
Käteiset varat jaksotettuun hankintamenoön 1.1.2018 ¹	-	-	-	-	3 554 182
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-	-	-	-	-
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (poislukien toteutuneet luottotappiot)	-	-	-	-	-31 982
Siirrot tasolle 1	-	-	-	-	-
Siirrot tasolle 2	-	-	-	-	-
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	-
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	-
Muutokset mallissa ² ja parametreissa ³ koskien odotettujen luottotappioiden laskentaperiaatteita	0	-	-	0	
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-
Käteiset varat jaksotettuun hankintamenoön 31.12.2018 yhteensä	0	-	-	0	3 522 200

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

31.12.2018 (1 000 €)	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Odotetut luottotappiot		Tasearvo
	12 kuukauden odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot			
Saamiset luottolaitoksilta jaksotettuun hankintamenoon 1.1.2018 ¹	411	-	-	411	1 250 335	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	2	-	-	2	164 922	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (poislukien toteutuneet luottotappiot)	-2	-	-	-2	-34 965	
Siirrot tasolle 1	-	-	-	-	-	
Siirrot tasolle 2	-	-	-	-	-	
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	-	
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ² ja parametreissa ³ koskien odotettujen luottotappioiden laskentaperiaatteita	-361	-	-	-361	-	
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-	
Saamiset luottolaitoksilta jaksotettuun hankintamenoon 31.12.2018 yhteensä	-	-	-	51	1 380 291	

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

31.12.2018 (1 000 €)	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Odotetut luottotappiot		
	12 kuukauden odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Odotetut luottotappiot		
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettu hankintameno 1.1.2018¹	55	77	0	132	21 002 558	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	1	0	-	1	2 953 285	
Takaisinmaksuista ja eräntymisistä johtuvat vähennykset (poislukien toteutuneet luottotappiot)	-5	-1	-	-6	-1 658 121	
Siirrot tasolle 1	0	-1	-	-1		
Siirrot tasolle 2	0	13	-	12		
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-		
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-		
Muutokset mallissa ² ja parametreissa ³ koskien odotettujen luottotappioiden laskentaperiaatteita	-36	-28	-	-63		
Toteutuneet luottotappiot	-	-	0	0	-434	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettuun hankintameno 31.12.2018 yhteensä	15	59	0	75	22 297 288	

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä
	Taso 1		Taso 2		
	12 kuukauden odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Odotetut luottotappiot	
31.12.2018 (1 000 €)					
Leasingsaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä jaksotettuun hankintamenoon 1.1.2018 ¹	2	0	-	2	431 732
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	0	-	-	0	217 193
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (poislukien toteutuneet luottotappiot)	-1	0	-	-1	-34 904
Siirrot tasolle 1	-	-	-	-	
Siirrot tasolle 2	-	-	-	-	
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ² ja parametreissa ³ koskien odotettujen luottotappioiden laskentaperiaatteita	-	-	-	-	
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-
Leasingsaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä jaksotettuun hankintamenoon 31.12.2018 yhteensä	1	0	-	1	614 021

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Odotetut luottotappiot		
	12 kuukauden odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Odotetut luottotappiot		
31.12.2018 (1 000 €)						
Saamistodistukset jaksotettuun hankintamenoon 1.1.2018 ¹	1	-	-	1	748 986	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	0	0	-	0	725 607	
Takaisinmaksuista ja eräntymisistä johtuvat vähennykset (poislukien toteutuneet luottotappiot)	-1	-	-	-1	-749 006	
Siirrot tasolle 1	-	-	-	-	-	
Siirrot tasolle 2	0	-	-	0	-	
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	-	
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ² ja parametreissa ³ koskien odotettujen luottotappioiden laskentaperiaatteita	-	-	-	-	-	
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-	
Saamistodistukset jaksotettuun hankintamenoon 31.12.2018 yhteensä	0	0	-	0	725 587	

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä
	Taso 1	Taso 2	Taso 3		
	12 kuukauden odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Odotetut luottotappiot	
31.12.2018 (1 000 €)					
Saamistodistukset käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta 1.1.2018 ¹	317	-	-	317	1 815 904
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	103	-	-	103	395 108
Takaisinmaksuista ja eräntymisistä johtuvat vähennykset (poislukien toteutuneet luottotappiot)	-199	-	-	-199	-776 629
Siirrot tasolle 1	-	-	-	-	-
Siirrot tasolle 2	-	-	-	-	-
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	-
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	-
Muutokset mallissa ² ja parametreissa ³ koskien odotettujen luottotappioiden laskentaperiaatteita	0	-	-	0	-
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-
Saamistodistukset käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta 31.12.2018 yhteensä	221	-	-	221	1 434 383

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

31.12.2018 (1 000 €)	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Odotetut luottotappiot		
	12 kuukauden odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot			
Muihin varoihin sisältyvä jaksotettuun hankintamenoan arvostettu käteisvakuus keskusvastapuolelle 1.1.2018 ¹	49	-	-	49	148 205	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	5	-	-	5	16 140	
Takaisinmaksuista ja eräänymisistä johtuvat vähennykset (poislukien toteutuneet luottotappiot)	-	-	-	-	-	
Siirrot tasolle 1	-	-	-	-	-	
Siirrot tasolle 2	-	-	-	-	-	
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	-	
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ² ja parametreissa ³ koskien odotettujen luottotappioiden laskentaperiaatteita	-50	-	-	-50	-	
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-	
Muihin varoihin sisältyvä jaksotettuun hankintamenoan arvostettu käteisvakuus keskusvastapuolelle 31.12.2018 yhteensä	4	-	-	4	164 345	

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Odotetut luottotappiot	
	12 kuukauden odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot		
31.12.2018 (1 000 €)					
Muihin varoihin sisältyvät takaussamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä 1.1.2018 ¹	-	-	-	-	1 366
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-	-	-	-	-
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (poislukien toteutuneet luottotappiot)	-	-	-	-	-
Siirrot tasolle 1	-	-	-	-	-
Siirrot tasolle 2	-	-	-	-	-
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	-
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	-
Muutokset mallissa ² ja parametreissa ³ koskien odotettujen luottotappioiden laskentaperiaatteita	-	-	-	-	-
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-
Toteutuneisiin luottotappioihin tapahtuneet palautukset	-	-	-	-	434
Muihin varoihin sisältyvät takaussamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä 31.12.2018 yhteensä	-	-	-	-	1 800

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä
	Taso 1		Taso 2		
	12 kuukauden odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Odotetut luottotappiot	
31.12.2018 (1 000 €)					Tasearvo
Sitovat luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä) 1.1.2018 ¹	6	0	-	6	2 120 206
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	2	0	-	2	1 950 198
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (poislukien toteutuneet luottotappiot)	-5	-	-	-5	-1 342 941
Siirrot tasolle 1	-	-	-	-	
Siirrot tasolle 2	0	-	-	0	
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ² ja parametreissa ³ koskien odotettujen luottotappioiden laskentaperiaatteita	1	-	-	1	
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-
Sitovat luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä) 31.12.2018 yhteensä	3	0	0	3	2 727 463

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

31.12.2018 (1 000 €)	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	
	Taso 1	Taso 2	Taso 3			
	12 kuukauden odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Koko voimassaoloajan odotetut luottotappiot	Odotetut luottotappiot	Tasearvo	
Odotettavissa olevat luottotappiot 1.1.2018 ¹	842	77	0	918	31 073 474	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	113	0	-	113	6 422 453	
Takaisinmaksuista ja eräntymisistä johtuvat vähennykset (poislukien toteutuneet luottotappiot)	-214	-1	0	-215	-4 628 549	
Siirrot tasolle 1	0	-1	-	-1		
Siirrot tasolle 2	0	13	-	12		
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-		
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-		
Muutokset mallissa ² ja parametreissa ³ koskien odotettujen luottotappioiden laskentaperiaatteita	-445	-28	-	-473		
Toteutuneet luottotappiot	-	-	0	0	-434	
Toteutuneisiin luottotappioihin tapahtuneet palautukset	-	-	-	-	434	
Odotettavissa olevat luottotappiot 31.12.2018 yhteensä	244	59	0	355	32 867 378	

¹ Esittää liikkeitä ennen uudelleenmittausta.

² Esittää muutosta mallissa.

³ Esittää muutosta mallin parametreissa (esim. BKT, työttömyysluvat).

Kuntarahoitus on tilikauden aikana tarkentanut odotettavissa olevien luottotappioiden arviointimenetelmiä ja mallissa käytettäviä oletuksia. Uudelleenarvioinnilla ei ollut olennaista vaikutusta odotettavissa olevien luottotappioiden määrään.

ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT

31.12.2018 (1 000 €)	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet	Tasearvo yhteensä
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käteiset varat jaksotettuun hankintamenuon	3 522 200	-	-	3 522 200
Saamiset luottolaitoksilta jaksotettuun hankintamenuon	1 380 291	-	-	1 380 291
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettu hankintamenuon	22 075 706	221 581	-	22 297 288
Leasingsaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettuun hankintamenuon	613 825	196	-	614 021
Saamistodistukset jaksotettuun hankintamenuon	721 187	4 400	-	725 587
Saamistodistukset käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta	1 434 383	-	-	1 434 383
Muihin varoihin sisältyvä jaksotettuun hankintamenuon arvostettu käteisvakuus keskusvastapuolelle	164 345	-	-	164 345
Muihin varoihin sisältyvät takaussaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 800	-	-	1 800
Sitovat luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä)	2 727 035	428	-	2 727 463
Yhteensä	32 640 774	226 605	-	32 867 378

Lainanhoitajoukot

Vuoden 2018 lopussa lainanhoitajoukkoja oli yhteensä myönnetty 61 551 tuhatta euroa saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä (2017: 47 351).

Toteutuneet luottotappiot

Tilikauden 2018 aikana Kuntarahoitus kirjasi toteutuneita luottotappioita antolainasaamisistaan 434 tuhatta euroa. Yhtiöllä on antolainasaamisilleen vastaavan suuruinen kiinteistö- vakuus sekä valtion täytetäkaus. Saamiset on kirjattu muut varat tase-erään takaussaamisena yleisöltä ja julkisyhteisöiltä (taso 1) ja esitetty toteutuneen luottotappion palautuksena. Lopullista luottotappiota ei synny.

Vertailuvuonna 2017 Kuntarahoitus kirjasi toteutuneita luotto- tappioita antolainasaamisistaan 1 344 tuhatta euroa. Yhtiöllä on antolainasaamisilleen vastaavan suuruinen kiinteistö- vakuus sekä valtion täytetäkaus. Saamiset on kirjattu muut varat tase-erään takaussaamisena yleisöltä ja julkisyhteisöiltä (taso 1) ja esitetty toteutuneen luottotappion palautuksena. Lopullista luottotappiota ei synny.

Liite 8. Osakkeet ja osuudet

31.12.2018 (1 000 €)	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Joista luotto- laitoksissa
Osakkeet ja osuudet				
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	9 494	27	9 521	-
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	-	656	656	-
Yhteensä	9 494	683	10 177	-
joista hankintameroon	-	656	656	-

Kuntarahoituksella ei ole käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavia oman pääoman ehtoisia instrumentteja.

31.12.2017 (1 000 €)	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Joista luotto- laitoksissa
Osakkeet ja osuudet				
Myytavissä olevat	9 635	27	9 662	-
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	-	612	612	-
Yhteensä	9 635	639	10 274	-
joista hankintameroon	-	639	639	-

Kuntarahoituksella ei ole osakelainauksen kohteena olevia osakkeita ja osuuksia.

Liite 9. Johdannaissopimukset

31.12.2018 (1 000 €)	Kohde-etuuden nimellisarvo				Käypä arvo	
	Jäljellä oleva juoksuaika				Positiivinen	Negatiivinen
	Alle 1 vuotta	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä		
Suojauslaskennassa olevat sopimukset						
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	1 829 469	8 029 613	9 814 625	19 673 707	412 028	-211 683
joista keskusvastapuoliselvitetävät	445 781	4 602 017	6 581 056	11 628 854	60 528	-84 031
Valuuttajohdannaiset						
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	3 482 924	7 576 260	1 416 785	12 475 969	592 184	-795 839
Suojauslaskennassa olevat sopimukset yhteensä	5 312 394	15 605 873	11 231 410	32 149 676	1 004 212	-1 007 522
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostetut johdannaiset						
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	3 396 376	8 685 592	4 793 987	16 875 955	357 439	-254 720
joista keskusvastapuoliselvitetävät	1 024 147	4 285 456	735 593	6 045 196	5 281	-54 167
Korko-optiot	120 000	40 105	-	160 105	417	-417
Valuuttajohdannaiset						
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	2 157 838	3 638 589	292 965	6 089 391	152 459	-675 090
Terminisopimukset	2 538 297	-	-	2 538 297	18 865	-8 036
Osakejohdannaiset	1 642 296	146 389	-	1 788 685	5 217	-259 641
Muut johdannaiset	-	-	-	-	-	-
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostetut johdannaiset yhteensä	9 854 806	12 510 675	5 086 952	27 452 433	534 398	-1 197 905
Kaikki yhteensä	15 167 200	28 116 547	16 318 362	59 602 109	1 538 610	-2 205 427

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostetut johdannaiset -ryhmä sisältää kaikki yhtiön johdannaiset, jotka eivät ole suojauslaskennassa, vaikka ne olisi tehty riskienhallintatarkoituksessa suojaaviksi. Tähän ryhmään lukeutuvat nimenomaisesti käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen ja -velkojen suojauskeksi tehdyt johdannaiset, kuntien kanssa tehdyt johdannaiset,

kuntajohdannaisten suojaksi tehdyt johdannaiset sekä taseen korkoriskin suojauskeksi tehdyt johdannaiset, joille ei ole määritelyä yksilöityä suojauskohdetta.

Alkaen 1.1.2018 Kuntarahoitus on arvostanut kaikki johdannaiset käyttäen OIS-käyrää ja sisällyttänyt eri valuuttojen välisen

viitekoronvaihtosopimuksen preemion (cross currency basis) vaikutuksen johdannaistarvostuksiin.

Kuntarahoituksella ei ole johdannaissopimusten vastapuolina sellaisia osapuolia, jotka kuuluisivat samaan konserniin Kuntarahoituksen kanssa.

31.12.2017 (1 000 €)	Kohde-etuuden nimellisarvo				Käypä arvo	
	Jäljellä oleva juoksuaika				Positiivinen	Negatiivinen
	Alle 1 vuotta	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä		
Suojauslaskennassa olevat sopimukset						
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	4 454 724	16 163 172	10 432 188	31 050 085	531 951	-369 866
joista keskusvastapuoliselvitetävät	-	3 597 917	1 758 500	5 356 417	19 821	-40 314
Korko-optiot	-	-	-	-	-	-
Valuuttajohdannaiset						
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	5 287 321	10 681 946	1 665 703	17 634 970	694 979	-1 587 860
Suojauslaskennassa olevat sopimukset yhteensä	9 742 045	26 845 118	12 097 891	48 685 054	1 226 930	-1 957 725
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät sopimukset						
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	577 565	3 220 905	2 640 360	6 438 830	144 237	-138 367
joista keskusvastapuoliselvitetävät	54 400	2 554 967	2 275 464	4 884 831	25 037	-56 989
Korko-optiot	-	162 175	-	162 175	628	-628
Valuuttajohdannaiset						
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	27 737	5 289	-	33 026	186	-146
Terminisopimukset	3 846 382	-	-	3 846 382	5 127	-62 956
Osakejohdannaiset	1 438 846	766 070	-	2 204 916	56 078	-56 078
Muut johdannaiset	-	20 000	-	20 000	133	-133
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät sopimukset yhteensä	5 890 530	4 174 438	2 640 360	12 705 329	206 388	-258 308
Kaikki yhteensä	15 632 576	31 019 557	14 738 251	61 390 383	1 433 318	-2 216 034

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät ryhmä sisältää kaikki yhtiön johdannaiset, jotka eivät ole suojauslaskennassa, vaikka ne olisi tehty riskienhallintatarkoituksessa suojaaviksi. Tähän ryhmään lukeutuvat käyvän arvon optiolla arvostettujen rahoitusvarojen ja velkojen suojaukseksi tehdyt johdannaiset, kuntien kanssa tehdyt

johdannaiset, kuntajohdannaisten suojaksi tehdyt johdannaiset, taseen korkorisikin suojaukseksi tehdyt johdannaiset, joille ei ole määritelty yksilöityä suojauskohdetta sekä kytkettyjä johdannaisia sisältäviä rahoitusvelkoja suojaavat johdannaiset ja rahoitusveloista erotetut kytketyt johdannaiset.

Kuntarahoituksella ei ole johdannaissopimusten vastapuolina sellaisia osapuolia, jotka kuuluisivat samaan konserniin Kuntarahoituksen kanssa.

Liite 10. Suojauslaskenta

SUOJAUSLASKENTA				
31.12.2018 (1 000 €)	IAS 39 portfolio- suojauslaskenta	IFRS 9 käyvän arvon suojauklaskenta	IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta sis. Cost-of-Hedging	Käyvän arvon suojauslaskenta yhteensä
Rahoitusvarat				
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	7 491 823	144 970	-	7 636 793
Leasingkohteet	-	109 835	-	109 835
Rahoitusvarat yhteensä	7 491 823	254 805	-	7 746 628
Rahoitusvelat				
Velat luottolaitoksille	-	36 845	-	36 845
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-	2 101 889	199 469	2 301 358
Yleiseen liikkeeseen lasketus velkakirjat	-	4 100 363	12 260 426	16 360 789
Rahoitusvelat yhteensä	-	6 239 096	12 459 895	18 698 991

ARVOSTUS SUOJATUN RISKIN OSALTA (1 000 €)	31.12.2018	1.1.2018	Tulosvaikutus vuonna 2018
Rahoitusvarat			
IAS 39 Portfoliosuojauslaskenta			
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	155 610	127 428	28 182
Suojausinstrumentit	-127 621	-100 054	-27 567
IAS 39 Portfoliosuojauslaskenta netto	27 989	27 374	615
IFRS 9 Käyvän arvon suojauslaskenta			
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	22 752	25 596	-2 844
Suojausinstrumentit	-23 636	-26 701	3 064
IFRS 9 Käyvän arvon suojauslaskenta netto	-884	-1 105	220
Rahoitusvelat			
IFRS 9 Käyvän arvon suojauslaskenta			
Velat luottolaitoksille	-11 845	-4 851	-6 994
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-339 599	-363 087	23 487
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-73 873	-96 695	22 822
Suojausinstrumentit	432 237	444 743	-12 506
IFRS 9 Käyvän arvon suojauslaskenta netto	6 921	-19 889	26 810
Suojauslaskenta yhteensä	34 025	6 380	27 645

Taulukoissa esitetyt luvut sisältävät arvostuksen suojauskohteena olevan riskin osalta, joka on esitetty tuloslaskelman rivillä Suojauslaskennan nettotulos. Suojauslaskennan nettotulos on jaoteltu liitetiedossa 37. Taulukossa esitetty suojausinstrumenttien yhteissumma ei näin ollen täsmää liitteessä 9. Johdannaissopimukset esitettyyn riviin Suojauslaskennassa olevat sopimukset. Lisää tietoa suojauslaskentaan sovellettavista periaatteista löytyy liitteestä 1. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet.

SUOJAUSLASKENNAN VAIKUTUS OMAN PÄÄOMAN ERIIN	31.12.2018	1.1.2018	Vaikutus suojauskustannus- rahastoon
Suojauskustannus (Cost-of-hedging)			
Suojausinstrumentit*	14 235	-7 919	22 154
Yhteensä	14 235	-7 919	22 154

*IFRS 9:ssä suojauskustannuksen (cost-of-hedging) vaikutus valuutan-ja koronvaihtosopimuksissa esitetään omassa pääomassa Suojauskustannusrahastossa. Luvut on esitetty verojen jälkeen.

SUOJAUSLASKENNAN TEHOKKUUS SUOJAUSKOHEITTAIN
(1 000 €)
31.12.2018
SUOJAUSKOHE
Rahoitusvarat

IAS 39 Portfoliosuojauslaskenta

Kiinteäkorkoiset ja pitkiin viitekorkoihin sidotut lainat

Korkojohdannainen

155 610

-127 621

27 989

IFRS 9 Käyvän arvon suojauslaskenta

Strukturoidut antolainat

Korkojohdannainen

21 574

-22 680

-1 106

Kiinteäkorkoiset leasing sopimukset

Korkojohdannainen

1 178

-956

222

Rahoitusvarat yhteensä
178 362
-151 257
27 105
Rahoitusvelat

IFRS 9 Käyvän arvon suojauslaskenta

Euromääräinen rahoitusvelka

Korkojohdannainen

-404 442

402 382

-2 060

Valuuttamääräinen rahoitusvelka

 Valuuttajohdannainen
 (koron- ja valuuttavaihtosopimukset)
 Korkojohdannainen

-20 875

29 855

8 981

Rahoitusvelat yhteensä
-425 317
432 237
6 921

**ARVOSTUS SUOJATUN RISKIN OSALTA
(1 000 €)**

	31.12.2017	31.12.2016	Tulosvaikutus vuonna 2017
Rahoitusvarat			
IAS 39 Portfoliosuojauslaskenta			
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	128 136	213 373	-85 238
Suojausinstrumentit	-110 438	-197 474	87 037
IAS 39 Portfoliosuojauslaskenta netto	17 698	15 899	1 799
Käyvän arvon suojauslaskenta			
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	31 507	44 344	-12 837
Suojausinstrumentit	-31 755	-43 936	12 181
Käyvän arvon suojauslaskenta netto	-248	408	-656
Rahoitusvelat			
Käyvän arvon suojauslaskenta			
Velat luottolaitoksille	-404 663	-519 016	114 352
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-56 718	-75 203	18 485
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	154 820	-30 934	185 754
Suojausinstrumentit	306 070	623 149	-317 079
Käyvän arvon suojauslaskenta netto	-491	-2 004	1 512
Suojauslaskenta yhteensä	16 959	14 303	2 655

Taulukossa esitetyt luvut sisältävät arvostuksen suojauskohteena olevan riskin osalta, joka on esitetty tuloslaskelman rivillä Suojauslaskennan nettotulos. Suojauslaskennan nettotulos on jaoteltu liitetiedossa 37. Taulukossa esitetty suojausinstrumenttien yhteissumma ei näin ollen täsmää Liite 9. Johdannais sopimukset esitettyyn riviin Suojauslaskennassa olevat sopimukset.

**SUOJAUSLASKENNAN SOVELTAMISEN SEURAUKSENA
 MYYTÄVISSÄ OLEVIEN SIJOITUSTEN TULOSVAIKUTUS
 (1 000 €)**

	31.12.2017	31.12.2016	Korkoriskin tulosvaikutus vuonna 2017	Vaikutus käyvän arvon rahastoon vuonna 2017 *	Arvonmuutos yhteensä *
Rahoitusvarat					
Käyvän arvon suojauslaskenta					
Saamistodistukset	74 497	102 062	43 879	8 991	24 495
Suojausinstrumentit	-43 879	-82 683	-43 879	-	-
Käyvän arvon suojauslaskenta netto	30 618	19 379	0	8 991	24 495

* Sarakkeiden Vaikutus käyvän arvon rahastoon ja Arvonmuutos yhteensä luvut on esitetty laskennallisten verojen jälkeen.

Liite 11. Aineettomat hyödykkeet

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
IT-järjestelmät	14 850	10 196
Muut aineettomat hyödykkeet	54	134
Yhteensä	14 904	10 330

Aineettomista hyödykkeissä ei ole muita kehittämismenoja eikä liikearvoja.

Liite 12. Aineelliset hyödykkeet

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Muut kiinteistöt		
Rakennukset	-	279
Maa-alueet	-	135
Muut kiinteistöosakkeet	299	299
Muut aineelliset hyödykkeet	2 065	1 735
Yhteensä	2 364	2 447

Kuntarahoituksella ei ole sijoituskiinteistöjä.

Liite 13. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet	
	Yhteensä	Muut kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
31.12.2018 (1 000 €)				
Hankintameno 1.1.	18 781	1 207	4 103	5 310
+ Lisäykset tilikautena	6 289	-	1 153	1 153
- Vähennykset tilikautena	-	-908	-436	-1 343
Hankintameno 31.12.	25 070	299	4 820	5 119
Kertyneet poistot 1.1.	8 451	494	2 369	2 862
- Vähennysten kertyneet poistot	-	-511	-211	-722
+ Tilikauden poisto	1 715	17	598	614
Kertyneet poistot 31.12.	10 166	0	2 755	2 755
Kirjanpitoarvo 31.12.	14 904	299	2 065	2 364

	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet	
	Yhteensä	Muut kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
31.12.2017 (1 000 €)				
Hankintameno 1.1.	13 990	1 207	3 633	4 840
+ Lisäykset tilikautena	4 791	-	829	829
- Vähennykset tilikautena	-	-	-359	-359
Hankintameno 31.12.	18 781	1 207	4 103	5 310
Kertyneet poistot 1.1.	7 109	454	2 037	2 491
- Vähennysten kertyneet poistot	-	-	-258	-258
+ Tilikauden poisto	1 341	40	589	629
Kertyneet poistot 31.12.	8 451	494	2 369	2 862
Kirjanpitoarvo 31.12.	10 330	713	1 735	2 447

Liite 14. Muut varat

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Laskutetut leasingvuokrat	7 725	6 737
Johdannaissopimukseen liittyvät vakuussaamiset keskusvastapuolelta	164 341	148 205
Muut	2 094	2 527
Yhteensä	174 160	157 469

Yhtiöllä ei ollut maksujenvälityssaamisia 31.12.2018 tai 31.12.2017. Vakuussaamisiin sisältyy 4 tuhannen euron odotettavissa oleva luottotappio.

Liite 15. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Korot	198 517	171 639
Muut	4 536	2 200
Yhteensä	203 054	173 838

Liite 16. Laskennalliset verosaamiset ja -velat

LASKENNALLISET VEROVELAT (1 000 €)	31.12.2017	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	31.12.2018
Muista väliaikaisista eroista				
Käyvän arvon rahastosta	7 236	-	14 259	21 495
Rahoitusvarojen ja -velkojen uudelleenarvostamisesta IFRS 9 siirtymässä	-	-	-10 866	-10 866
Yhteensä	7 236	-	3 393	10 629

Vapaaehtoisin varauksiin ja poistoeroon sisältyy kirjaamatonta laskennallista verovelkaa yhteensä 222 631 tuhatta euroa. Yhtiöllä ei ollut laskennallisia verosaamisia 31.12.2018.

LASKENNALLISET VEROVELAT (1 000 €)	31.12.2016	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	31.12.2017
Muista väliaikaisista eroista				
Käyvän arvon rahastosta	4 880	-	2 356	7 236
Yhteensä	4 880	-	2 356	7 236

Vapaaehtoisin varauksiin ja poistoeroon sisältyy kirjaamatonta laskennallista verovelkaa yhteensä 193 339 tuhatta euroa. Yhtiöllä ei ollut laskennallisia verosaamisia 31.12.2017.

Liite 17. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

(1 000 €)	31.12.2018		31.12.2017	
	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo
Joukkovelkakirjalainat	23 840 174	24 983 497	22 470 615	23 239 066
Muut	3 061 824	3 067 904	3 833 346	3 841 305
Yhteensä	26 901 998	28 051 402	26 303 961	27 080 371

Kaikki emoyhtiön varainhankinta on Kuntien takauskeskuksen takaamaa.

Liite 18. Muut velat

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Maksujenvälitys	-	-
Muut	5 789	2 421
Yhteensä	5 789	2 421

Liite 19. Siirtovelat ja saadut ennakot

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Korot	146 580	117 999
Muut	13 476	17 959
Yhteensä	160 056	135 958

Liite 20. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

31.12.2018 (1 000 €)	Valuutta	Nimellisarvo	Kirjanpitoarvo	Korkosidonta	Takaisinmaksu aikaisintaan
AT1-pääomalaina	EUR	350 000	348 406	Kiinteä	1.4.2022
Yhteensä		350 000	348 406		

31.12.2017 (1 000 €)	Valuutta	Nimellisarvo	Kirjanpitoarvo	Korkosidonta	Takaisinmaksu aikaisintaan
AT1-pääomalaina	EUR	350 000	347 916	Kiinteä	1.4.2022
Yhteensä		350 000	347 916		

Velan ehdot:

Laina on ensisijaiseen lisöpääomaan luettava erityisehtoinen ja vakuudeton joukkovelkakirjalaina, jonka ehdot on laadittu täyttämään Vakavaraisuusasetuksessa (EU 575/2013) asetetut niin sanotun AT1-pääomalainan vaatimukset. Lainalla ei ole eräpäivää. Lainalle voidaan maksaa korkoa vain jakokelpoisista varoista Vakavaraisuusasetuksessa asetetuista edellytyksin, ja yhtiö päättää, maksetaanko lainalle korkoa koronmaksupäivänä. Koron maksun peruutus on lopullinen, eikä maksamatta jäänyttä korkoa lisätä lainan pääomaan. Lainan pääoma kirjataan alas, jos yhtiön ydinpääoman (CET1) suhde riskipainotettuihin saamisiin on pienempi kuin 5,125 %. Yhtiö voi päättää lainan pääoman takaisinkirjaamisesta osaksi tai kokonaan, jos Vakavaraisuusasetus tämän mahdollistaa yhtiön taloudellisen tilan parantumisen perusteella. Yhtiöllä on oikeus, muttei velvollisuutta 1.4.2022 ja sen jälkeen vuosittain koronmaksupäivänä lunastaa laina takaisin, mikäli valvova viranomainen on etukäteen hyväksynyt takaisinmaksun. Valvovalla viranomaisella on mahdollisuus antaa lupa lainan takaisinmaksuun myös erityisestä syystä, esimerkiksi jos lainsäädäntö tai viranomaiskäytäntö muuttuisi niin, että korkojen täysi vähennysoikeus menetetään tai mikäli yhtiö joutuisi maksamaan lainan ehdoissa mainittuja lisäsuorituksia. Viranomainen voi myöntää luvan takaisinmaksuun myös, jos lainan viranomaisluokituksessa tapahtuu muutos, jonka johdosta laina todennäköisesti suljettaisiin omien varojen ulkopuolelle tai luokiteltaisiin uudelleen laadultaan alempiarvoisiksi omiksi varoiksi. Lainan pääoma, korko ja muu hyvitys maksetaan takaisin yrityksen purkauksessa ja konkurssissa kaikkia muita ylempitasoisia velkoja huonommalla etuoikeudella. AT1-pääomalaina on konsernissa oman pääoman ehtoinen instrumentti ja emoyhtiön kirjanpidossa se on kirjattu velaksi tase-erään Velat, joilla on huonompi etuoikeus.

Liite 21. Kriisinratkaisusta annetun lain (1194/2014) mukaiset velat

Kuntarahoituksen kriisinratkaisuviranomainen on EU:n yhteinen kriisinratkaisuneuvosto (Single Resolution Board, SRB). Yhteinen kriisinratkaisuneuvosto on päättänyt olla asettamatta yhtiölle omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen vähimmäismäärää (Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities, MREL) vuodelle 2018.

Liite 22. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma

31.12.2018 (1 000 €)	0–3 kuukautta	3–12 kuukautta	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	380 936	754 168	3 104 615	109 984	-	4 349 703
Saamiset luottolaitoksilta	1 358 399	-	21 892	-	-	1 380 291
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	360 962	1 269 057	7 135 109	4 301 596	9 287 372	22 354 096
Leasingkohteet	5 427	15 612	69 082	12 448	7 267	109 836
Saamistodistukset	697 542	255 746	548 836	9 939	825	1 512 889
Johdannaissopimukset	43 285	229 001	461 255	311 419	493 649	1 538 610
Yhteensä	2 846 550	2 523 584	11 340 789	4 745 387	9 789 113	31 245 423

Suojaamattomia leasingosaamisia ei ole esitetty rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakaumataulukossa, sillä leasingosaamiset ei ole IFRS 9-standardin mukainen rahoitusvara.

31.12.2018 (1 000 €)	0–3 kuukautta	3–12 kuukautta	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	739 260	46 399	-	6 200	30 644	822 504
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	30 124	126 215	900 223	1 254 490	1 559 866	3 870 918
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	5 093 825	4 217 958	12 611 338	3 355 363	1 623 514	26 901 998
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-	-	348 406	-	-	348 406
Johdannaissopimukset	785 582	293 774	835 956	118 189	171 926	2 205 427
Yhteensä	6 648 791	4 684 347	14 695 923	4 734 243	3 385 951	34 149 254

Velat ja niitä suojaavat johdannaiset, joissa on ennenaikaisen eräännyttämisen mahdollisuus, ovat taulukossa sen mukaisessa maturiteettiluokassa, jolloin eräännyttäminen olisi ensimmäisen kerran mahdollista. Yhtiön arvio on, että velkoja tullaan vuoden 2019 aikana eräännyttämään ennenaikaisesti 20-40 %. Vuoden 2018 aikana eräännytti tällaisia velkoja ennenaikaisesti 29 %.

31.12.2017 (1 000 €)	0–3 kuukautta	3–12 kuukautta	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	408 061	631 907	3 380 919	587 457	-	5 008 344
Saamiset luottolaitoksilta	1 235 076	-	15 670	-	-	1 250 746
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	312 024	1 214 653	6 743 859	3 896 547	9 052 032	21 219 114
Leasingkohteet	10 198	30 779	141 159	24 548	225 049	431 732
Saamistodistukset	751 813	141 548	546 538	44 385	1 607	1 485 890
Johdannaissopimukset	50 377	176 489	473 695	550 167	182 590	1 433 318
Yhteensä	2 767 548	2 195 376	11 301 840	5 103 104	9 461 278	30 829 145

31.12.2017 (1 000 €)	0–3 kuukautta	3–12 kuukautta	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	711 359	18 773	57 293	11 196	3 655	802 277
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	57 284	84 886	899 712	1 136 899	1 567 981	3 746 762
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	7 028 322	4 165 987	10 885 693	3 517 107	706 851	26 303 961
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-	-	347 916	-	-	347 916
Johdannaissopimukset	537 816	324 615	1 010 354	206 494	136 754	2 216 034
Yhteensä	8 334 781	4 594 262	13 200 969	4 871 697	2 415 241	33 416 949

Velat ja niitä suojaavat johdannaiset, joissa on ennenaikaisen eräännyttämisen mahdollisuus, ovat taulukossa sen mukaisessa maturiteettiluokassa, jolloin eräännyttäminen olisi ensimmäisen kerran mahdollista. Yhtiön arvio on, että velkoja tullaan vuoden 2018 aikana eräännyttämään ennenaikaisesti 30-50 %. Vuoden 2017 aikana eräänntyi tällaisia velkoja ennenaikaisesti 35 %.

Liite 23. Tase-erien jakautuminen koti- ja ulkomaan rahan määräisiin eriin

31.12.2018 (1 000 €)	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Samaan konsernin kuuluilta
Saamiset luottolaitoksilta	1 336 178	44 113	1 380 291	-
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	22 354 096	-	22 354 096	-
Leasingkohteet	614 022	-	614 022	-
Saamistodistukset	1 332 021	180 868	1 512 889	-
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamistodistukset	4 340 759	8 944	4 349 703	-
Johdannaissopimukset	756 848	781 761	1 538 610	-
Muu omaisuus ml. tase-erä "Käteiset varat"	3 910 409	16 449	3 926 858	-
Yhteensä	34 644 333	1 032 136	35 676 468	-

31.12.2018 (1 000 €)	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Samaan konsernin kuuluilta
Velat luottolaitoksille	790 705	31 799	822 504	-
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 314 073	1 556 846	3 870 918	-
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	5 030 954	21 871 044	26 901 998	-
Johdannaissopimukset	405 346	1 800 081	2 205 427	-
Muut velat	1 527 214	-	1 527 214	31
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	348 406	-	348 406	-
Yhteensä	10 416 699	25 259 769	35 676 468	31

31.12.2017 (1 000 €)	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Samaan konsernin kuuluvilta
Saamiset luottolaitoksilta	1 245 004	5 742	1 250 746	-
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	21 219 114	-	21 219 114	-
Leasingkohteet	431 732	-	431 732	-
Saamistodistukset	1 279 021	206 869	1 485 890	-
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamistodistukset	5 008 344	-	5 008 344	-
Johdannaissopimukset	1 426 476	6 842	1 433 318	-
Muu omaisuus ml. "Käteiset varat"	3 895 844	12 697	3 908 541	-
Yhteensä	34 505 535	232 150	34 737 685	-

31.12.2017 (1 000 €)	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Samaan konsernin kuuluvilta
Velat luottolaitoksille	802 277	-	802 277	-
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	3 451 174	295 588	3 746 762	-
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	3 559 822	22 744 139	26 303 961	-
Johdannaissopimukset	2 132 419	83 615	2 216 034	-
Muut velat	1 320 736	-	1 320 736	15
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	347 916	-	347 916	-
Yhteensä	11 614 344	23 123 341	34 737 685	15

Liite 24. Arvopapereiden takaisinostosopimukset

Yhtiöllä ei ollut arvopapereiden takaisinostosopimuksista johtuvia saamisia tai velkoja 31.12.2018 tai 31.12.2017.

Liite 25. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot

RAHOITUSVARAT (1 000 €)	31.12.2018		31.12.2017	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Käteiset varat	3 522 200	3 522 200	3 554 182	3 554 182
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	4 349 703	4 349 703	5 008 344	5 008 344
Saamiset luottolaitoksilta	1 380 291	1 380 291	1 250 746	1 250 746
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	22 354 096	24 276 751	21 219 114	23 006 055
Leasingkohteet	109 835	109 835	431 732	434 889
Saamistodistukset	1 512 889	1 513 258	1 485 890	1 486 320
Osakkeet ja osuudet	9 521	9 521	9 662	9 662
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	656	656	612	612
Johdannaissopimukset	1 538 610	1 538 610	1 433 318	1 433 318
Muut varat	164 345	164 345	148 205	148 205
Yhteensä	34 942 145	36 865 170	34 541 806	36 332 333

RAHOITUSVELAT (1 000 €)	31.12.2018		31.12.2017	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Velat luottolaitoksille	822 504	822 733	802 277	804 267
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	3 870 918	3 896 366	3 746 762	3 824 994
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	26 901 998	26 950 268	26 303 961	26 356 850
Johdannaissopimukset	2 205 427	2 205 427	2 216 034	2 216 034
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	348 406	377 255	347 916	397 194
Yhteensä	34 149 254	34 252 049	33 416 950	33 599 339

Liite 26. Rahoitusvarojen ja -velkojen käypien arvojen hierarkia

31.12.2018 (1 000 €)	Käypä arvo				Yhteensä
	Kirjanpitoarvo	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käypään arvoon arvostetut rahoitusvarat					
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat					
Saamistodistukset	1 434 383	1 344 347	90 037	-	1 434 383
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Saamistodistukset	3 701 796	3 701 796	-	-	3 701 796
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	56 808	-	56 808	-	56 808
Saamistodistukset	825	-	825	-	825
Rahasto-osuudet	9 521	9 521	-	-	9 521
Johdannaissopimukset	534 398	-	533 454	944	534 398
Johdannaiset suojauslaskennassa	1 004 212	-	1 004 212	-	1 004 212
Käypään arvoon arvostetut rahoitusvarat yhteensä	6 741 943	5 055 664	1 685 336	944	6 741 943
Käyvän arvon suojauslaskennassa					
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	7 636 793	-	8 168 390	-	8 168 390
Leasingkohteet	109 835	-	109 835	-	109 835
Käyvän arvon suojauslaskennassa yhteensä	7 746 628	-	8 278 225	-	8 278 225
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut					
Käteiset varat	3 522 200	3 522 200	-	-	3 522 200
Saamiset luottolaitoksilta	1 380 291	119 184	1 261 107	-	1 380 291
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	14 660 495	-	16 051 552	-	16 051 552
Saamistodistukset	725 587	-	725 957	-	725 957
Muut varat	164 345	-	164 345	-	164 345
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvarat yhteensä	20 452 918	3 641 384	18 202 962	-	21 844 346
Rahoitusvarat yhteensä	34 941 490	8 697 047	28 166 523	944	36 864 514

31.12.2018 (1 000 €)	Käypä arvo				Yhteensä
	Kirjanpitoarvo	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käypään arvoon arvostetut rahoitusvelat					
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Velat luottolaitoksille	46 399	-	46 399	-	46 399
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 569 561	-	1 569 561	-	1 569 561
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	9 990 255	-	9 221 807	768 448	9 990 255
Arvostettu käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Johdannaissopimukset	1 197 905	-	1 005 905	192 000	1 197 905
Johdannaiset suojauslaskennassa	1 007 522	-	1 007 522	-	1 007 522
Käypään arvoon arvostetut rahoitusvelat yhteensä	13 811 642	-	12 851 194	960 448	13 811 642
Käyvän arvon suojauslaskennassa					
Velat luottolaitoksille	36 845	-	37 073	-	37 073
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 301 358	-	2 326 806	-	2 326 806
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat*	16 360 789	-	16 409 059	-	16 409 059
Käyvän arvon suojauslaskennassa yhteensä	18 698 991	-	18 772 938	-	18 772 938
Jaksettavuun hankintameno arvoon arvostetut					
Velat luottolaitoksille	739 260	-	739 260	-	739 260
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	550 954	-	550 954	-	550 954
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	348 406	-	377 255	-	377 255
Jaksettavuun hankintameno arvoon arvostetut rahoitusvelat yhteensä	1 638 620	-	1 667 469	-	1 667 469
Rahoitusvelat yhteensä	34 149 254	-	33 291 601	960 448	34 252 050

* Kuntarahoituksen liikkeeseen laskemat kiinteäkorkoiset viitelainat on esitetty käyvän arvon hierarkiatasolla 2 johtuen siitä, että kyseiset rahoitusvelat ovat käyvän arvon suojauslaskennassa, jonka seurauksena ne ovat suojatun riskin osalta käypään arvoon. Arvostamisessa on käytetty tason 2 syöttötietoja. Tilinpäätösraportoinnissa on Kuntarahoituksen liikkeeseen laskemien kiinteäkorkoisten viitelainojen käypä arvo raportoitu kokonaisuudessaan perustuen Bloombergilta saatuun hintanoteeraukseen. Hintanoteeraus on tason 1 syöttötieto.

31.12.2017 (1 000 €)	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo			Yhteensä
		Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käypään arvoon arvostetut rahoitusvarat					
Myytavissä olevat rahoitusvarat					
Saamistodistukset	1 817 511	1 815 904	1 607	-	1 817 511
Rahasto-osuudet	9 662	9 662	-	-	9 662
Käyvän arvon optiolla arvostetut					
Saamistodistukset	111 785	42 750	69 035	-	111 785
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	153 642	-	153 642	-	153 642
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät					
Johdannaissopimukset	206 388	-	167 692	38 696	206 388
Johdannaiset suojauslaskennassa	1 226 930	-	1 226 930	-	1 226 930
Käypään arvoon arvostetut rahoitusvarat yhteensä	3 525 917	1 868 316	1 618 905	38 696	3 525 917
Käyvän arvon suojauslaskennassa					
Lainat ja muut saamiset					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	6 968 978	-	7 459 901	-	7 459 901
Leasingkohteet	99 065	-	102 222	-	102 222
Myytavissä olevat rahoitusvarat					
Saamistodistukset	3 811 080	3 811 080	-	-	3 811 080
Käyvän arvon suojauslaskennassa yhteensä	10 879 122	3 811 080	7 562 123	-	11 373 202
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvarat					
Lainat ja muut saamiset					
Käteiset varat	3 554 182	3 554 182	-	-	3 554 182
Saamiset luottolaitoksilta	1 250 746	60 575	1 190 171	-	1 250 746
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	14 096 495	-	15 392 513	-	15 392 513
Leasingkohteet	332 667	-	332 667	-	332 667
Muut varat	148 205	-	148 205	-	148 205
Eräpäivään asti pidettävät					
Saamistodistukset	753 859	-	749 409	4 878	754 288
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvarat yhteensä	20 136 154	3 614 756	17 812 965	4 878	21 432 600
Rahoitusvarat yhteensä	34 541 193	9 294 153	26 993 993	43 575	36 331 720

31.12.2017 (1 000 €)	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo			Yhteensä
		Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käypään arvoon arvostetut rahoitusvelat					
Käyvän arvon optiolla arvostetut					
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	3 833 346	-	3 833 346	-	3 833 346
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät					
Johdannaissopimukset	258 308	-	219 612	38 696	258 308
Johdannaiset suojauslaskennassa	1 957 725	-	1 957 725	-	1 957 725
Käypään arvoon arvostetut rahoitusvelat yhteensä	6 049 379	-	6 010 683	38 696	6 049 379
Käyvän arvon suojauslaskennassa					
Velat luottolaitoksille	98 747	-	100 730	-	100 730
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	3 717 574	-	3 795 533	-	3 795 533
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	19 961 876	-	20 044 115	-	20 044 115
Käyvän arvon suojauslaskennassa yhteensä	23 778 197	-	23 940 379	-	23 940 379
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvelat					
Velat luottolaitoksille	703 530	-	703 538	-	703 538
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	29 188	-	19 621	9 839	29 460
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	2 508 739	-	1 535 834	943 555	2 479 389
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	347 916	-	397 194	-	397 194
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvelat yhteensä	3 589 372	-	2 656 187	953 394	3 609 581
Rahoitusvelat yhteensä	33 416 949	-	32 607 248	992 091	33 599 339

Taso 1

Arvostus perustuu aktiivisilla toimivilla markkinoilla täysin samanlaisille varoille tai veloille noteerattuihin hintoihin, jotka ovat yrityksen saatavilla arvostuspäivänä. Markkinoilta saatavia hintoja käytetään oikaisemattomina. Markkinoiden katsotaan olevan toimivat, jos kauppaa käydään usein ja hintatietoja on saatavilla säännöllisesti. Kuntarahoitus käyttää osan rahoitusinstrumenttien arvostamiseen identtisten instrumenttien hintanoteerauksia Reutersilta tai Bloombergilta. Nämä hintanoteeraukset (keskihinta) edustavat järjestäytyneen transaktion hintaa markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä. Siten nämä hintanoteeraukset edustavat käypää arvoa kyseisille instrumenteille. Tason 1 rahoitusvarat koostuvat pääosin sijoituksista saamistodistuksiin.

Taso 2

Arvostus on määritelty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja. Hinnat ovat todennettavissa joko suoraan tai välillisesti. Tason 2 rahoitusinstrumenteilla ei käydä aktiivisesti kauppaa toimivilla markkinoilla ja käypä arvo määritetään yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä.

Käypä arvo perustuu vastaavanlaisten varojen tai velkojen noteerauksiin toimivilla markkinoilla tai täysin samanlaisten tai vastaavanlaisten varojen tai velkojen noteerattuihin hintoihin markkinoilla, jotka eivät ole toimivat. Käypä arvo voi perustua myös muihin syöttötietoihin kuin noteerattuihin hintoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat havainnoitavissa, kuten esimerkiksi korkokannat ja tuottokäyrät, implisiittiset volatiliiteetit tai luottomarginaalit. Vaatimuksena on, että syöttötiedot ovat havainnoitavissa tavanomaisesti noteeratuihin väliajoin. Jos rahoitusvaralle tai -velalle on määrätty voimassaoloaika, tulee tason 2 syöttötieto olla havainnoitavissa olennaisilta osin rahoitusvaran tai -velan koko voimassaoloaikana.

Tason 2 arvostus perustuu menetelmään, jossa sopimuskohtaiset tulevat kassavirrat mallinetaan niin sanottujen forward-käyrien avulla ja lopuksi kassavirrat diskontataan valuutta- ja korkoperusteoisilla diskonttokäyrillä. Optioita sisältävien sopimuksien hinnoittelussa käytetään lisäksi markkinoilla yleisesti käytössä olevia korko- ja optiohinnoittelumalleja. Näissä arvostusmenetelmissä käytetään markkinoilta havainnoitavissa olevia syöttötietoja. Tason 2 rahoitusinstrumentit koostuvat pääosin OTC-johdannaisista, yhtiön omista liikkeeselaskuista, antolainauksesta sekä sijoitustodistuksista.

OTC-johdannaisten käypä arvo määritetään arvostusmalleilla. Diskonttaukseen käytetään markkinoilta todennettavia korkoja. Lisäksi arvostus perustuu muihin syöttötietoihin sopimuksen ominaisuuksista riippuen. Strukturoitujen tuotteiden arvostamisessa käytetään apuna Numerixia (hinnoittelumallikirjasto), jonka mallit vastaavat markkinoilla yleisesti käytössä olevia malleja. OTC-johdannaiset luokitellaan tasolle 2, mikäli mallien kaikki merkittävimmät syöttötiedot ovat todennettavissa toimivilta markkinoilta.

Taso 3

Arvostus on määritelty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja tai tason 2 arvostusmenetelmissä syöttötietoina käytettävää havainnoitavaa markkinadataa. Arvostus sisältää ei-havainnoitavissa olevia syöttötietoja. Ei-havainnoitavissa olevia syöttötietoja käytetään käyvän arvon laskennassa vain siinä määrin kuin relevantteja havainnoitavissa olevia syöttötietoja ei ole saatavilla. Kuntarahoituksen tason 3 syöttötietoja on historiallinen volatiliiteetti. Historiallista volatiliiteettiä käytetään vain jos implisiittistä volatiliiteettiä ei ole saatavilla.

Tason 3 arvostus perustuu menetelmään, jossa sopimuskohtaiset tulevat kassavirrat mallinetaan niin sanottujen forward-käyrien avulla ja lopuksi kassavirrat diskontataan valuutta- ja korkoperusteoisilla diskonttokäyrillä. Optioita sisältävien sopimuksien hinnoittelussa käytetään lisäksi markkinoilla yleisesti käytössä olevia korko- ja optiohinnoittelumalleja. Näissä arvostusmenetelmissä saatetaan käyttää syöttötietoja, jotka eivät ole suoraan havainnoitavissa markkinoilta ja ei-todennettavissa olevilla tekijöillä voi olla merkittävä vaikutus käypään arvoon. Tason 3 rahoitusinstrumentit koostuvat pääosin osakesidonnaisista OTC-johdannaisista sekä rahoitusveloista.

Kaikissa arvostusmalleissa hyödynnetään markkinasyöttötietoja, kuten korkoja, volatiliiteetteja ja korrelaatioita. Osa syöttötiedoista on todennettavissa, kun taas osa ei ole todennettavissa. Kaikkien päävaluuttojen korot ovat todennettavissa, kuten myös korot, volatiliiteetit ja korrelaation tiettyyn ajanhetkeen saakka. Jos ei-todennettavissa olevien parametrien vaikutus arvostukseen on merkittävä, instrumentti luokitellaan käyvän arvon hierarkian tasolle 3.

Siirrot käyvän arvon hierarkian tasojen välillä

Tilikaudella 2018 aikana ei ole tapahtunut siirtoja tasojen 1 ja 2 välillä.

Tilikaudella 2018 ei ole siirretty rahoitusvaroja tai -velkoja tasojen 2 ja 3 välillä.

	Johdannaissaamiset	Johdannaisvelat	Saamistodistukset	Yleiseen liikkeeseen- lasketut velkakirjat	Yhteensä
	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Luokiteltu nimenomai- sesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	
2018 (1 000 €)					
1.1.2018	38 696	-38 696	4 878	-953 394	-948 516
Arvonmuutos tuloslaskelmassa	-32 799	-41 437	-	9 207	-65 029
Ostot	657	-130 858	-	-414 543	-544 744
Myynnit ja eräänntyneet sopimukset	-5 611	18 992	-4 878	590 282	598 785
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	0
Siirrot pois tasolta 3	0	0	-	-	0
31.12.2018	944	-192 000	0	-768 448	-959 503

Tilikauden 2017 aikana ei ole tapahtunut siirtoja tasojen 1 ja 2 välillä.

Tilikaudella 2017 siirrettiin rahoitusvaroja tai -velkoja tasolta 2 tasolle 3 johtuen arvostuksessa käytettävien syöttötietojen muutoksesta. Siirrot on esitetty 31.12.2016 käyvin arvin.

	Johdannaissaamiset	Johdannaisvelat	Saamistodistukset	Yleiseen liikkeeseen-lasketut velkakirjat
2017 (1 000 €)	Kaupankäynti-tarkoituksessa pidettävät	Kaupankäynti-tarkoituksessa pidettävät	Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvarat	Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti
1.1.2017	67 453	-67 453	-	0
Arvonmuutos tuloslaskelmassa	-9 465	9 465	-	0
Ostot	22 188	-22 188	-	0
Myyntit	-41 480	41 480	-	0
Siirrot tasolle 3	-	-	4 878	4 878
Siirrot pois tasolta 3	-	-	-	-
31.12.2017	38 696	-38 696	4 878	4 878

Ei-havainnoitavien syöttötietojen herkkyyshanalyysi

Ei-havainnoitavia syöttötietoja ovat osake- ja indeksivolatiliteetit, joille ei ole saatavissa noteerauksia likvideiltä optiomarkkinoilta. Ei-havainnoitaville parametreille on laskettu vaihteluvälit perustuen historiallisiin markkinanoteerauksiin vuosilta 2014 - 2018. Syöttötietojen vaihteluvälin perusteella on arvioitu sopimusten markkina-arvoja korkean volatiliteetin ja alhaisen volatiliteetin skenaarioissa. Alhaisen volatiliteetin skenaariossa johdannaissopimusten käypä arvo nousee 36,8 miljoonaa euroa (2017: 40,4 miljoonaa euroa) ja vastaavasti velkainstrumenttien käypä arvo laskee 37,3 miljoonaa euroa (2017: 40,4 miljoonaa euroa). Korkean volatiliteetin skenaariossa johdannaissopimusten käypä arvo laskee 10,8 miljoonaa euroa (2017: 24,7 miljoonaa euroa) ja vastaavasti velkainstrumenttien käypä arvo nousee 11,0 miljoonaa euroa (2017: 24,7 miljoonaa euroa).

Liite 27. Oman pääoman erät

31.12.2018 (1 000 €)	Osakepääoma	Vararahasto	Käyvän arvon rahasto - sijoitukset	Oman luottoriskin rahasto	Suojaus-kustannus-rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Kirjanpitoarvo tilikauden alussa 31.12.2017	43 008	277	28 944	-	-	40 743	95 457	208 428
IFRS 9 siirtymän vaikutus	-	-	-23 936	-34 437	-7 919	-	22 830	-43 462
Kirjanpitoarvo IFRS 9 mukaan tilikauden alussa 1.1.2018	43 008	277	5 007	-34 437	-7 919	40 743	118 286	164 966
+ lisäykset	-	-	-	39 163	22 154	-	21 832	83 149
- vähennykset	-	-	-4 282	-	-	-	-6 250	-10 532
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	43 008	277	726	4 726	14 235	40 743	133 868	237 583

31.12.2017 (1 000 €)	Osakepääoma	Vararahasto	Käyvän arvon rahasto - sijoitukset	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Kirjanpitoarvo tilikauden alussa 31.12.2016	43 008	277	19 519	40 743	61 496	165 043
+ lisäykset	-	-	9 425	-	33 960	43 385
- vähennykset	-	-	-	-	-	-
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	43 008	277	28 944	40 743	95 457	208 428

Liite 28. Osakepääoma

Kuntarahoitus Oyj:llä on kaksi osakesarjaa A ja B, jotka eivät kuitenkaan eroa toisistaan äänivallan tai voitonjaon osalta, vaan kumpikin osake oikeuttaa yhteen ääneen. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa. Osakkeiden hankintaa on rajoitettu yhtiöjärjestyksen suostumus- ja lunastuslausekkein. Vuoden 2017 lopussa yhtiön maksettu ja kaupparekisteriin merkitty osakepääoma oli 43 008 tuhatta euroa. Yhtiön osakkeiden lukumäärä on 39 063 798, josta A-sarjan osakkeita 26 331 646 kappaletta ja B-sarjan osakkeita 12 732 152 kappaletta.

Liite 29. Suurimmat osakkeenomistajat

Kymmenen äänivallaltaan suurinta osakkeenomistajaa sekä heidän omistamiensa osakkeiden lukumäärä ja niiden osuus luottolaitoksen kaikista osakkeista ja kaikkien osakkeiden äänimäärästä sekä osakkeenomistajien yhteenlaskettu lukumäärä:

31.12.2018	kpl	%-osuus
1. Keva	11 975 550	30,66 %
2. Suomen valtio	6 250 000	16,00 %
3. Helsingin kaupunki	4 066 525	10,41 %
4. Espoon kaupunki	1 547 884	3,96 %
5. VAV Asunnot Oy (Vantaan kaupunki)	963 048	2,47 %
6. Tampereen kaupunki	919 027	2,35 %
7. Oulun kaupunki	903 125	2,31 %
8. Turun kaupunki	615 681	1,58 %
9. Kuopion kaupunki	592 028	1,52 %
10. Lahden kaupunki	537 926	1,38 %

Osakkeenomistajia on yhteensä 278 (2017: 278). Taulukossa esitetyt osakemäärät eivät sisällä näiden osakkeenomistajien konserniyhtiöiden mahdollisesti omistamia osakkeita.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Yhtiö ei ole yhdistellyt tuloslaskelman eriä VMA:n päätöksen 2 luvun 14 §:n 4 momentin perusteella.

Liite 30. Korkotuotot ja -kulut

31.12.2018 (1 000 €)	Korkotuotot ja vastaavat tuotot	Korkokulut ja vastaavat kulut	Netto
Varat			
Rahoitusvarat jaksotettuun hankintamenoon			
Käteiset varat	-	-14 538	-14 538
Saamiset luottolaitoksilta	161	-5 576	-5 415
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	193 798	-	193 798
Saamistodistukset	118	-1 212	-1 094
Muut varat	1 000	-	1 000
Johdannaiset suojauslaskennassa	-79 493	-	-79 493
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat			
Saamistodistukset	2	-1 472	-1 470
Rahoitusvarat, jotka luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti			
Saamistodistukset	24 158	-	24 158
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvarat			
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 489	-	1 489
Saamistodistukset	1	0	1
Johdannaissopimukset	63 218	-92 975	-29 757
Leasing	3 437	-	3 437
Korot rahoitusvaroihin kuulumattomista muista varoista	7	-	7
Korot varoista yhteensä	207 895	-115 773	92 122

Finanssivalvonnan antaman määräyksen ja ohjeen 2/2016 Rahoitussektorin kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus kohtaa 99 ja 104 noudattaen varoista syntyvät negatiiviset korkotuotot on esitetty korkokuluina sekä veloista syntyvät negatiiviset korkokulut korkotuottoina.

Jaksotettuun hankintamenoan arvostettujen rahoitusvarojen korkokulut käteisistä varoista koostuu keskuspankkitalletuksista ja saamiset luottolaitoksilta vastaavasti vakuustalletuksista maksetuista koroista. Korkokulut saamistodistuksista koostuu kunta- ja kuntayritystodistusten negatiivisista koroista. Johdannaiset suojauslaskennassa suojaavat saamisia yleisöltä ja julkisyhteisöiltä. Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista rahoitusvaroista syntyy korkokuluja johtuen saamistodistusten ja sijoitustodistusten emissioerosta. Pakotetusti käypään arvoon tuloksen kautta kirjattavien rahoitusvarojen korkokulut johdannaissopimuksista koostuu muiden kuin suojauslaskennassa olevien johdannaissopimusten koroista. Tässä erässä esitetyt johdannaiset on käyvän arvon optiolla arvostettujen rahoitusvarojen suojaukseksi tehdyt johdannaiset, kuntien kanssa tehdyt johdannaiset, kuntajohdannaisten suojaksi tehdyt johdannaiset sekä taseen korkoriskin suojaukseksi tehdyt johdannaiset, joille ei ole määritelty yksilöityä suojauskohdetta.

31.12.2018 (1 000 €)	Korkotuotot ja vastaavat tuotot	Korkokulut ja vastaavat kulut	Netto
Velat			
Rahoitusvelat jaksotettuun hankintameroon			
Velat luottolaitoksille	2 390	-1 103	1 288
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-	-63 291	-63 291
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	1 446	-348 797	-347 352
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-	-16 240	-16 240
Muut velat	-	-912	-912
Johdannaiset suojauslaskennassa	-	472 255	472 255
Rahoitusvelat, jotka luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti			
Velat luottolaitoksille	-	-2 107	-2 107
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-	-38 871	-38 871
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		-231 865	-231 865
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvelat			
Johdannaisopimukset	500 000	-144 968	355 032
Korot veloista yhteensä	503 836	-375 899	127 937
Yhteensä	711 731	-491 672	220 059

Jaksotettuun hankintameroon kirjattavien rahoitusvelkojen korkotuotot veloista luottolaitoksille koostuu vakuustalletuksista saaduista koroista ja korkotuotot yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista koostuu Kuntarahoituksen velkasitoumuksista (ECP) saaduista koroista. Johdannaiset suojauslaskennassa suojaavat velkoja luottolaitoksille, velkoja yleisölle ja julkisyhteisöille ja yleiseen liikkeeseen laskettuja velkakirjoja. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien rahoitusvelkojen ryhmään luokiteltavien johdannaisopimusten korkotuotot koostuvat muiden kuin suojauslaskennassa olevien johdannaisopimusten positiivisista korkokuluista. Tässä erässä esitetyt johdannaiset on nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettujen rahoitusvelkojen suojaukseksi tehtyjä johdannaisia.

1.1.2018 IFRS 9 -standardin käyttöönoton myötä käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien johdannaisen määrä on kasvanut, sillä Kuntarahoitus on vähentänyt suojauslaskennan käyttöä. Osa niistä rahoitusveloista, joihin aiemmin on sovellettu käyvän arvon suojauslaskentaa, on IFRS 9 -standardin käyttöönoton myötä luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi. Tämän seurauksena näitä velkoja suojaavat johdannaiset, jotka olivat aiemmin suojauslaskennassa, on uudelleen luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin johdannaisiin ja niiden korkotuotot- ja kulut esitetään bruttomääräisinä jaettuna korkotuotoihin ja -kuluihin.

Korkokuluja nettottavana eränä on esitetty sellaiset johdannaisopimukset, jotka suojaavat suojauslaskennassa olevia velkoja luottolaitoksille, velkoja yleisölle ja julkisyhteisöille ja yleiseen liikkeeseen laskettuja velkakirjoja. 1.1.2018 alkaen tämä velkoja oikaiseva erä on pienentynyt uudelleenluokitellun seurauksena. Tarkempaa tietoa luokittelumuutoksista on konsernin liitteessä 3.

31.12.2017 (1 000 €)	Korkotuotot	Korkokulut	Netto
Varat			
Saamisista luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	352	-12 476	-12 124
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	200 931	-	200 931
Leasingkohteet	3 104	-	3 104
Saamistodistuksista	26 556	-1 996	24 561
Suojauslaskennassa olevat johdannaissopimukset	-118 942	-	-118 942
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset	70 761	-30 494	40 268
Muut korkotuotot	2 190	-	2 190
Korot varoista yhteensä	184 953	-44 965	139 988
Velat			
Veloista luottolaitoksille	6 407	-13 972	-7 565
Veloista yleisölle ja julkisyhteisöille	-	-83 185	-83 185
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	0	-345 955	-345 955
Suojauslaskennassa olevat johdannaissopimukset	-	525 996	525 996
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-	-16 240	-16 240
Muut korkokulut	-	-733	-733
Korot veloista yhteensä	6 407	65 913	72 320
Yhteensä	191 360	20 948	212 308

Finanssivalvonnan antaman määräyksen ja ohjeen 2/2016 Rahoitussektorin kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus kohtaa 99 ja 104 noudattaen varoista syntyvät negatiiviset korkotuotot on esitetty korkokuluina sekä veloista syntyvät negatiiviset korkokulut korkotuottoina.

Korkokulut saamisista luottolaitoksilta koostuu keskuspankkitalletuksista ja vakuustalletuksista maksetuista koroista. Korkokulut saamistodistuksista muodostuu sijoitustodistusten koroista. Myös korkotuotot saamistodistuksista on negatiivinen erä, johtuen saamistodistusten emissioeroista. Korkotuottoja oikaisevana eränä esitetyt suojauslaskennassa olevat johdannaissopimukset suojaavat saamia yleisöltä ja julkisyhteisöiltä sekä saamistodistuksia.

Korkotuotot veloista luottolaitoksille koostuu vakuustalletuksista saaduista koroista. Korkokuluja oikaisevana eränä esitetyt suojauslaskennassa olevat johdannaissopimukset suojaavat velkoja luottolaitoksille, velkoja yleisölle ja julkisyhteisölle ja yleiseen liikkeeseen laskettuja velkakirjoja.

Liite 31. Leasingtoiminnan nettotuotot

(1 000 €)	2018	2017
Vuokratuotot	40 510	33 569
Leasingomaisuuden suunnitelman mukaiset poistot	-37 127	-30 466
Palkkiotuotot leasingomaisuudesta	54	0
Yhteensä	3 437	3 104

Liite 32. Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista

Yhtiö ei ole saanut osinkotuottoja tytäryritykseltään vuonna 2018 tai vuonna 2017.

Liite 33. Palkkiotuotot ja -kulut

PALKKIOTUOTOT (1 000 €)	2018	2017
Muu toiminta	335	758
Yhteensä	335	758
PALKKIOKULUT (1 000 €)	2018	2017
Maksetut toimitusmaksut	215	206
Muut	3 960	3 861
Yhteensä	4 175	4 067

Erä Muut sisältää mm. maksetut takauspalkkiot, säilytyspalkkiot ja varainhankinnan ohjelmien päivityskulut.

Liite 34. Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut rahoitusvarat ja -velat

2018 (1 000 €)	Tasearvo	Nimellisarvo	Kumulatiivinen käyvän arvon muutos	Käyvän arvon muutos 2018	Josta luotto- riskin osuus	Josta markkina- riskin osuus
Rahoitusvarat						
Saamistodistukset	3 701 796	3 612 233	54 906	-19 591	-21 739	2 148
Rahoitusvarat yhteensä	3 701 796	3 612 233	54 906	-19 591	-21 739	2 148

2018 (1 000 €)	Tasearvo	Nimellisarvo	Kumulatiivinen käyvän arvon muutos	Käyvän arvon muutos 2018	Josta luotto- riskin osuus	Josta markkina- riskin osuus
Rahoitusvelat						
Velat luottolaitoksille	46 399	45 000	-1 360	2 872	428	2 444
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 569 561	1 986 668	-140 738	-4 578	15 383	-19 961
Yleiseen liikkeeseen lasketut velat	9 990 255	10 958 060	875 841	620 782	33 142	587 641
Rahoitusvelat yhteensä	11 606 215	12 989 728	733 743	619 077	48 953	570 123

Kuntarahoitus on luokitellut lyhytaikaiset valuuttamääräiset velkasitoumukset, jotka on suojattu valuuttajohdannaisilla, nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi. Luokittelun avulla poistetaan kirjanpidollista epäsymmetriaa, joka muuten syntyisi johdannaisen ja rahoitusvelan eri arvostusperiaatteista johtuen. IFRS 9 siirtymässä yhtiö luokitteli myös tietyt rahoitusvelat nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi. Siirtymässä nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi luokitellut rahoitusvelat ovat rahoitusvelkoja, jotka on suojattu yhtiön riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti, mutta joihin Kuntarahoitus ei voi soveltaa käyvän arvon suojauslaskentaa IFRS 9 -standardin mukaan. Rahoitusvelkojen käyvän arvon muutoksesta syntyy tulosvaikutusta, mutta niiden ollessa suojattu odotettavissa olevat voitot ja tappiot niiden osalta rajoittuu korkoihin. Alla oleva taulukko kuvaa rahoitusvelkojen ja niitä suojaavien johdannaisten nettovaikutuksen tulokseen.

Kun rahoitusvelka luokitellaan nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi, Kuntarahoituksen oman luottoriskin muutosten osuus käyvän arvon muutoksessa esitetään erikseen laajassa tuloksessa Oman luottoriskin rahaston muutoksena. Oman luottoriskin muutoksen erottamiseksi rahoitusvelan käyvän arvon muutoksesta Kuntarahoitus soveltaa IFRS 13 -standardin mukaista tuottoihin perustuvaa lähestymistapaa (income approach). Valtaosalle nimenomaisesti käypään arvoon arvostettaville rahoitusveloille ei ole saatavilla markkinahintoja, sillä niillä ei käydä aktiivisesti kauppaa jälkimarkkinoilla. Oman luottoriskin erottamiseksi kehitetyssä arvostusmenetelmässä käytetään syöttötietoina Kuntarahoituksen jälkimarkkinakäyriä eri valuutoissa (benchmark curves), markkinatietoa valuuttojen välisistä viitekoronvaihtosopimusten preemioista (cross currency basis) sekä toteumatietoa Kuntarahoituksen liikkeeseen laskettujen velkojen luottomarginaalista (credit spread). Näiden tietojen perusteella saadaan määritettyä eri raportointiajankohdille arvostuskäyrä, jolla arvostetaan nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvelat. Vertaamalla teko hetken ja raportointihetken käyrillä laskettua käypää arvoa voidaan määrittää Kuntarahoituksen oman luottoriskin muutoksen vaikutus rahoitusvelan käypään arvoon.

Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyillä rahoitusveloilla ei käydä kauppaa.

**NETTO KÄYVÄN ARVON MUUTOS
2018 (1 000 €)**

	Kumulatiivinen käyvän arvon muutos	Käyvän arvon muutos 2018
Rahoitusvelat luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	733 743	619 077
Suojaavat instrumentit	-721 886	-614 317
Netto käyvän arvon muutos	11 857	4 760

**OMAN LUOTTORISKIN MUUTOKSEN VAIKUTUS OMAN PÄÄOMAN ERIIN
2018 (1 000 €)***

	31.12.2018	1.1.2018	Oman luottoriskin rahasto
Luottoriskin muutos rahoitusveloissa			
Velat luottolaitoksille	-31	-374	343
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-10 082	-22 389	12 307
Yleiseen liikkeeseen lasketut velat	14 839	-11 674	26 513
Yhteensä	4 726	-34 437	39 163

*Taulukossa on kuvattu vaikutus oman luottoriskin rahastoon verojen jälkeen.

2017 (1 000 €)	Tasearvo	Käyvän arvon muutos	Luottoriskin osuus	Markkinariskin osuus
Rahoitusvarat				
Antolainat	153 642	-247	0	-247
Saamistodistukset	42 750	-560	-119	-442
Sijoitustodistukset	69 035	14	0	14
Rahoitusvarat yhteensä	265 427	-793	-119	-674

2017 (1 000 €)	Tasearvo	Käyvän arvon muutos	Luottoriskin osuus	Markkinariskin osuus
Rahoitusvelat				
Velkasitoumukset	3 833 346	963	0	963
Rahoitusvelat yhteensä	3 833 346	963	0	963

Käyvän arvon optiolla kirjattujen saamis- ja sijoitustodistusten osalta luottoriskille alttiina oleva enimmäismäärä on 2017 tasearvon suuruinen. Käyvän arvon optiolla kirjatuissa antolainoissa yrityksille ja voittoa tavoittelemattomille yhteisöille on vakuutena kunnan tai kuntayhtymän omavelkainen takaus, niiden täytetäkaus, kiinteistövakuus valtion täytetäkauksen kanssa.

Liite 35. Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot

2018 (1 000 €)	Myyntivoitot ja -tappiot (netto)	Käyvän arvon muutokset	Yhteensä
Johdannaissopimuksista	-1 492	-625 396	-626 888
Käypään arvoon nimenomaisesti luokitellut erät	1 519	598 133	599 654
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	27	-27 263	-27 234
Valuuttatoiminnan nettotuotot	156	-831	-675
Yhteensä	184	-28 094	-27 909

2017 (1 000 €)	Myyntivoitot ja -tappiot (netto)	Käyvän arvon muutokset	Yhteensä
Johdannaissopimuksista	117	8 145	8 261
Käyvän arvon optiolla kirjatusta eristä	-	170	170
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	117	8 315	8 432
Valuuttatoiminnan nettotuotot	-2 210	-26	-2 236
Yhteensä	-2 093	8 289	6 196

Liite 36. Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot

(1 000 €)	2018
Rahoitusvarojen myyntivoitot	-
Rahoitusvarojen myyntitappiot	-125
Arvostusvoittojen siirroista käyvän arvon rahastosta	162
Arvostustappioiden siirroista käyvän arvon rahastosta	-
Yhteensä	38

Vuonna 2018 tuloslaskelmaerä Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot sisältää käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien rahoitusvarojen arvonmuutoksen siirron tuloslaskelmaan.

MYYTÄVISSÄ OLEVIEN VAROJEN NETTOTUOTOT

(1 000 €)	2017
Tuotot rahasto-osuuksista	62
Rahoitusvarojen luovutuksista	569
Siirroista käyvän arvon rahastosta	-137
Yhteensä	494

Vuonna 2017 tuloslaskelmaerä Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sisälsi myytävissä olevien rahoitusvarojen arvonmuutoksen siirron tuloslaskelmaan. Vuosien 2017 ja 2018 tiedot on yhdistetty yhdeksi liitetiedoksi niiden sisällön samankaltaisuuden vuoksi.

Liite 37. Suojauslaskennan nettotulos

(1 000 €)	2018	2017
Suojausinstrumenttien nettotulos	-37 008	-187 503
Suojauskohteiden nettotulos	64 653	190 158
Yhteensä	27 645	2 655

Arvostusvoitot ja -tappiot muodostuvat käyvän arvon suojauslaskennan kohteena olevista riskeistä, lukuunottamatta suojauskohteiden ja suojausinstrumenttien valuuttakurssi-muutoksia, jotka on esitetty Valuuttatoiminnan nettotuotoissa liitetiedossa 35. Tarkempi erittely suojauslaskennan nettotuloksen muodostumisesta löytyy liitteestä 10.

Liite 38. Uudelleenluokiteltujen rahoitusvarojen ja -velkojen vaikutus vuoteen 2018

Seuraavassa taulukossa esitetään uudelleenluokittelun vaikutus rahoitusvarojen osalta, jotka on siirretty IAS 39:n mukaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavista jaksotettuun hankintamenuon. Kuntarahotus ei uudelleenluokitellut rahoitusvelkoja käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavista jaksotettuun hankintamenuon arvostettaviin.

RAHOITUSVARAT (1 000 €)	Alkuperäinen luokittelu- ryhmä IAS 39 mukaan	Uusi luokitteluryhmä IFRS 9 mukaan	Käypä arvo 31.12.2018	Käyvän arvon muutoksesta johtuva voitto tai tappio kaudella (i)	Efektiivinen korko määritelty 1.1.2018 (ii)	Kirjatut korkotuotot 2018
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	Käyvän arvon optio	Jaksotettu hankintamenu	136 960	-312	0,14 %	215

(i) Käyvän arvon muutoksesta johtuva voitto tai tappio, joka olisi kirjattu tulosvaikutteisesti raportointikauden päätteeksi, jos rahoitusvarojen uudelleenluokittelua ei olisi tehty.

(ii) Efektiivinen korko määritelty soveltamisen aloittamisajankohtana.

Kaikki sijoitustodistukset, jotka uudelleenluokiteltiin käyvän arvon optiolla kirjattavista käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavaksi IFRS 9:n soveltamisen aloittamisajankohtana, ovat erääntyneet vuoden 2018 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana.

Liite 39. Liiketoiminnan muut tuotot

(1 000 €)	2018	2017
Muut luottolaitoksen varsinaisesta toiminnasta johtuvat tuotot	104	196
Yhteensä	104	196

Liite 40. Liiketoiminnan muut kulut

(1 000 €)	2018	2017
Viranomaismaksut		
Vakauserä	4 977	3 756
Muut hallinto- ja valvontamaksut	1 850	1 844
Vuokratkulut	2 022	1 908
Muut luottolaitoksen varsinaisesta toiminnasta johtuvat kulut	6 047	6 836
Yhteensä	14 895	14 344

Liite 41. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

(1 000 €)	2018	2017
Poistot aineellisista hyödykkeistä	614	629
Poistot aineettomista hyödykkeistä	1 715	1 341
Yhteensä	2 330	1 970

Arvonalentumisia aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä ei ole ollut tilikausien 2018 ja 2017 aikana.

Liite 42. Odotettavissa olevat luottotappiot sekä arvonalennustappiot

31.12.2018 (1 000 €)	Odotettavissa olevat luottotappiot			Arvonalennustappiot		
	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskel- maan kirjatut	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskel- maan kirjatut
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvarat ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset						
Käteiset varat	0	-	0	-	-	-
Saamiset luottolaitoksilta	-10	370	360	-	-	-
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-14	71	58	-434	-	-434
Leasingsaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	0	1	1	-	-	-
Saamistodistukset	0	1	1	-	-	-
Muihin varoihin sisältyvä käteisvakuus keskusvastapuolelle	-5	50	45	-	-	-
Sitovat luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä)	-3	5	3	-	-	-
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvarat ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	-32	499	467	-434	-	-434
Muut rahoitusvarat						
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostetut saamistodistukset	-103	199	96	-	-	-
Takaussaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-	-	-	-	434	434
Muut rahoitusvarat yhteensä	-103	199	96	-	434	434
Yhteensä	-135	699	564	-434	434	0

Kuntarahoitus arvioi odotettavissa olevat luottotappiot sopimuskohtaisesti eikä käytä ryhmäkohtaista arviointia. Tytäryrityksen osakkeisiin ei kohdistu odotettavissa olevia luottotappioita.

Tilikauden 2018 aikana Kuntarahoitus kirjasi toteutuneita luottotappioita antolainasaamisistaan 434 tuhatta euroa. Yhtiöllä on antolainasaamisilleen vastaavan suuruinen kiinteistövakuus sekä

valtion täytetäkaus. Saamiset on kirjattu muut varat tase-erään takauksaamisena yleisöltä ja julkisyhteisöiltä (taso 1) ja esitetty toteutuneen luottotappion palautuksena. Lopullista luottotappiota ei synny.

Vertailuvuonna 2017 Kuntarahoitus kirjasi toteutuneita luottotappioita antolainasaamisistaan 1 344 tuhatta euroa. Yhtiöllä on

antolainasaamisilleen vastaavan suuruinen kiinteistövakuus sekä valtion täytetäkaus. Saamiset on kirjattu muut varat tase-erään takauksaamisena yleisöltä ja julkisyhteisöiltä (taso 1) ja esitetty toteutuneen luottotappion palautuksena. Lopullista luottotappiota ei synny.

2017 (1 000 €)	Sopimuskohtaiset arvon alentumistappiot, brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	1 366	-1 366	0
Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista yhteensä	1 366	-1 366	0

Kuntarahoitus ei ole kirjannut muista rahoitusvaroista arvon alentumistappioita tai niiden peruutuksia vuonna 2017.

Liite 43. Liiketoiminta-alueita ja maantieteellisiä markkina-alueita koskevat tiedot

Kuntarahoitus Oyj:n toimialana on luottolaitostoiminta ja luotonannon markkina-alueena on Suomi.

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Liite 44. Annetut vakuudet

OMASTA VELASTA ANNETUT PANTIT (1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Velat luottolaitoksille	822 504	802 277
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	3 870 918	3 746 762
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	26 901 998	26 303 961
Yhteensä	31 595 421	30 853 000

Annetut vakuudet on esitetty tasearvoilla tilikauden lopussa.

VASTUUT JA VAKUUDET (1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Pantatut velkakirjat keskuspankille	2 718 254	2 476 968
Pantatut velkakirjat Kuntien takauskeskukselle	10 693 577	18 581 280
Yhteensä	13 411 831	21 058 248

Pantatut varat:

- 1) Kuntarahoitus on keskuspankin hyväksymä rahapolitiikan vastapuoli ja tätä tarkoitusta varten keskuspankkiin on pantattu riittävä määrä vakuuksia kyseiseen asemaan liittyviä mahdollisia operaatioita varten.
- 2) Kuntarahoitus on pantannut Kuntien takauskeskukselle taulukossa esitetyn määrän antolainaukseensa liittyviä velkakirjoja. Kuntarahoituksen ja Kuntien takauskeskuksen välistä puitesopimusta päivitettiin helmikuussa 2018 huomioiden tuleva NSFR likviditeettivaade. Tämän seurauksena pantattujen velkakirjojen määrä on laskenut. Kuntien takauskeskus takaa Kuntarahoituksen varainhankinnan ja Kuntarahoitus antaa takauskeskuksen takauksille vastavakuuksia siten kuin laissa Kuntien takauskeskuksesta on määritetty. Puitesopimus on myös tarkentanut Kuntarahoituksen sopimusvakuudellisia ehtoja toiminnastaan suhteessa Kuntien takauskeskukseen.

Liite 45. Eläkevastuut

Eläketurva on hoidettu ulkopuolisen eläkevakuutusyhtiön kautta. Eläkejärjestelyt luokitellaan maksupohjaisiksi järjestelyiksi.

Liite 46. Vuokravastuut

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	1 534	1 246
Yli vuoden enintään viiden vuoden kuluessa erääntyvät	5 501	740
Yli viiden vuoden kuluessa erääntyvät	898	-
Yhteensä	7 934	1 986

Vuokrasopimukset koskevat pääasiassa Kuntarahoituksen toimitiloja. Vuokrasopimus on määräaikainen ja vuokrataso on sidottu elinkustannusindeksiin.

Liite 47. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
Luottolupaukset	2 796 753	2 270 346
Yhteensä	2 796 753	2 270 346

Henkilöstöä ja johtoa koskevat liitetiedot

Liite 48. Henkilöstö

	2018		2017	
	Keskimäärin	Tilikauden lopussa	Keskimäärin	Tilikauden lopussa
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö	121	126	95	108
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö	3	3	2	4
Määräaikainen henkilöstö	11	12	9	7
Yhteensä	135	141	106	119

Johdon työsuhde-etuudet

Toimitusjohtajalle, toimitusjohtajan sijaiselle ja muille johtoryhmän jäsenille maksetut ennakonpidätyksen alaiset palkat ja palkkiot:

PALKAT JA PALKKIOT (1 000 €)	2018	2017
Toimitusjohtaja	437	426
Toimitusjohtajan sijainen	273	360
Johtoryhmän muut jäsenet yhteensä	1 310	936
Yhteensä	2 020	1 722

Yhtiö on maksanut toimitusjohtajan, toimitusjohtajan sijaisen ja johtoryhmän muiden jäsenten osalta seuraavat lakisääteiset eläkemaksut:

LAKISÄÄTEISET ELÄKKEET (1 000 €)	2018	2017
Toimitusjohtaja	78	76
Varatoimitusjohtaja	48	65
Johtoryhmän muut jäsenet yhteensä	233	168
Yhteensä	359	309

Hallituksen palkkiot

Hallituksen jäsenille maksetaan yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti vuosipalkkio ja kokouspalkkiot. Hallituksen puheenjohtajan palkkio on 35 000 euroa, varapuheenjohtajan vuosipalkkio 25 000 euroa ja jäsenen vuosipalkkio 20 000 euroa. Kokouspalkkio hallituksen ja valiokuntien kokouksista on puheenjohtajille 800 euroa kokousta kohden ja jäsenille 500 euroa kokousta kohden. Lisäksi kokouspalkkio maksetaan valvovien viranomaisten edellyttämistä tapaamisista. Nämä palkkiot ovat voimassa 28.3.2018 lähtien. Tätä ennen hallituksen puheenjohtajan palkkio on ollut 30 000 euroa, varapuheenjohtajan palkkio 18 000 euroa ja jäsenen vuosipalkkio 15 000 euroa. Kokouspalkkioissa ei ole ollut muutosta.

PALKAT JA PALKKIOT (1 000 €) HALLITUKSEN JÄSENET

	2018	2017
Helena Walldén, hallituksen puheenjohtaja	53	65
Tapani Hellstén, hallituksen varapuheenjohtaja ja jäsen 28.3.2018 asti	9	37
Tuula Saxholm, hallituksen varapuheenjohtaja 28.3.2018 alkaen	32	35
Fredrik Forssell	33	36
Minna Helppi, jäsen 23.3.2017 alkaen	29	21
Teppo Koivisto, jäsen 28.3.2018 asti	9	38
Markku Koponen, jäsen 28.3.2018 alkaen	28	-
Jari Koskinen, jäsen 23.3.2017 alkaen	29	20
Kari Laukkanen, jäsen 28.3.2018 alkaen	27	-
Sirpa Louhevirta, jäsen 23.3.2017 asti	-	13
Vivi Marttila	31	32
Juha Yli-Rajala, jäsen 23.3.2017 asti	-	13
Yhteensä	278	310

Lähipiiriliiketoimet

Liite 49. Lähipiiriin kuuluvilta olevat laina- ja rahoitussaamiset sekä muut vastuut

Kuntarahoituksella ei ole luottolaitostoiminnasta annetun lain 140 §:n 2 momentin mukaisia laina- tai rahoitussaamisia tai muita vastuuta lähipiiriltä.

Omistukset muissa yrityksissä

Liite 50. Omistukset muissa yrityksissä

(1 000 €)	2018		2017	
	Osuus kaikista osakkeista (%)	Kirjanpitoarvo	Osuus kaikista osakkeista (%)	Kirjanpitoarvo
Tytäryritykset				
Rahoituksen neuvontapalvelut Inspira Oy	100,0	656	100,0	612
Yhteensä	100,0	656	100,0	612

Kuntarahoitus on tilinpäätöshetkellä käsitellyt tytäryhtiönsä Rahoituksen Neuvontapalvelut Inspira Oy:n 100 %:na omistuksena osakassopimuksen ehtojen mukaisesti. Tytäryhtiö Inspiran vähemmistöosakkeenomistajien omistamien osakkeiden lunastus on saatettu loppuun alkuvuoden 2018 aikana. Lunastukseen liittyvä velvoite on huomioitu vuoden 2017 tilinpäätöksessä. Lunastus liittyy vuonna 2017 päättyneeseen Inspiran osakassopimukseen.

Muut liitetiedot

Liite 51. Tilintarkastusyhteisölle maksetut tilintarkastus- ja muut palkkiot

(1 000 €)	2018	2017
Tilintarkastus	405	232
Veroneuvonta	37	5
Muut palvelut	110	131
Yhteensä	552	368

Summat eivät sisällä arvonlisäveroa.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Helsingissä 13. helmikuuta 2019

KUNTARAHOITUS OYJ

Helena Walldén
hallituksen puheenjohtaja

Tuula Saxholm
hallituksen varapuheenjohtaja

Fredrik Forssell
hallituksen jäsen

Minna Helppi
hallituksen jäsen

Markku Koponen
hallituksen jäsen

Jari Koskinen
hallituksen jäsen

Kari Laukkanen
hallituksen jäsen

Vivi Marttila
hallituksen jäsen

Esa Kallio
toimitusjohtaja

Tilintarkastusmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 13. helmikuuta 2019

KPMG Oy Ab

Marcus Tötterman
KHT

Tilintarkastuskertomus

Kuntarahoitus Oyj:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Kuntarahoitus Oyj:n (y-tunnus 1701683-4) tilinpäätöksen tilikaudelta

1.1.–31.12.2018. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti,
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton tarkastusvaliokunnalle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedossa 51.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuva tilintarkastusevidenssiä.

Olenaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olenaisuus. Olenaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätöksen kokonaisuutena. Olenaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätöksen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa. EU-asetuksen 537/2014 10 artiklan 2 c -kohdan mukaiset merkittävät olennaisen virheellisyyden riskit sisältyvät alla kuvattuihin tilintarkastuksen kannalta keskeisiin seikkoihin.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessa huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontroleja. Tähän on sisällynyt arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riski.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEISET SEIKAT

KUINKA KYSEISIÄ SEIKKOJA KÄSITELTIIN TILINTARKASTUKSESSA

IFRS 9 standardin soveltaminen**(Konsernin ja emoyhtiön tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja konsernitilinpäätöksen liite 3)**

- IFRS 9 'Rahoitusinstrumentit' konsernin osalta ja vastaavat päivityksen Finanssivalvonnan määräys ja ohjekokoelmaan emoyhtiön osalta, astuivat voimaan tilikaudella 2018 ja Kuntarahoitus on soveltanut uusia periaatteita 1.1.2018 alkaen.
- Uudistetut standardit koskien rahoitusinstrumenttien kirjanpitokäsittelyä vaikuttavat merkittävästi tilikauden 2018 tilinpäätöksen vertailukelpoisuuteen aikaisempiin tilikausiin, kirjanpitokäsittelyn ja -rahoitusinstrumenttien luokittelun seurauksena.
- IFRS 9 standardin käyttöönoton yhteydessä Kuntarahoitus on määritellyt velkojaan, jotka sisältävät kytkettyjä johdannaisia, luokiteltavaksi nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi kirjanpidollisen epäsymmetrian vähentämiseksi. Kuntarahoituksen oman luottoriskin arvostamisen määrittämiseen liittyy harkintaa ja sovellettavia arvostustekniikkoja. Oman luottoriskin muutokset raportoidaan omassa pääomassa oman luottoriskin rahastossa.

- Tehtyjen laadintaperiaatteiden valintojen osalta olemme arvioineet Kuntarahoituksessa tehtyjä valintoja arvioidaksemme IFRS 9 -standardin vaatimusten yhdenmukaisuutta
- Olemme hankkineet ymmärryksen Kuntarahoituksen standardin käyttöönotossa tehdyistä ratkaisuksista mukaan lukien laskenta prosesseista ja kontroleista, jotka on otettu käyttöön tilikauden 2018 aikana.

Olemme suorittaneet muun muassa seuraavat tarkastustoimenpiteet:

- Rahoitusinstrumenttien luokittelun ja arvioimisen osalta olemme arvioineet velkojen, jotka sisältävät kytkettyjä johdannaisia, luokittelua nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi sekä sovellettua menettelyä Kuntarahoituksen oman luottoriskin arvostamisessa ja laskennassa. Osana arviointia olemme analysoineet arvostusprosessissa sovellettua arvostustietoa sekä -menettelyä.

- Suojauslaskennan osalta IFRS 9 -standardin myötä pääasiallinen muutos Kuntarahoitukselle on mahdollisuus valuuttamääräisten velkoja suojaavissa johdannaissopimuksissa erottaa viitekoronvaihtosopimusten preemion arvonmuutos suojausinstrumentista ja käsitellä preemion arvonmuutos suojauskustannuksena ja raportoidaan osana laajaa tuloslaskelmaa sekä suojauskustannusrahastona osana taseen omaa pääomaa. Suojauskustannuksen erottamiseen johdannaisen arvostuksesta liittyy arvionvaraisuutta, sillä viitekoron vaihtosopimusten preemion erottaminen ja arvostaminen on teknillinen osa-alue johon ei standardin kautta ole yksittäistä toimintatapaa ja valittu menettely sisältää arvostusasiantuntemusta.
- Uudistetut arvon alentumista koskevat säännökset IFRS 9 -standardissa ovat lisänneet monimuotoisuutta sekä arvionvaraisuutta liittyen odotettujen tappioiden laskentaan. Huomioiden uuden standardiin muutosten vaikutukset avaavaan taseeseen 1.1.2018 sekä laadintaperiaatteisiin liittyvät ratkaisut IFRS 9 -standardin soveltamisessa, standardin soveltaminen on tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka.
- IFRS 9 mukaisen suojauslaskennan osalta olemme rahoitusasiantuntijoidemme avustuksella testanneet arvostusmenettelyjen asianmukaisuutta viitekoronvaihtosopimusten preemion erottamisessa johdannaissopimuksista. Lisäksi olemme verranneet syöttötietoja ulkopuolisiin lähteisiin ja markkinatietoon. Olemme käyneet läpi suojaussuhteisiin liittyvää suojauslaskentadokumentaatiota ja arvioineet suojauslaskentaperiaatteiden ja dokumentaation tehokkuusvaatimuksia.
- Olemme käyneet läpi arvostusmallien ja syöttötietojen soveltamiseen liittyviä perusteluja sekä sovellettuja menettelyjä käyvän arvon muutosten seurannassa.
- Arvonalentumisen osalta olemme asiantuntijoidemme avustuksella arvioineet Kuntarahoituksen soveltaman arvonalentumismenettelyn yhdenmukaisuutta suhteessa IFRS 9 -standardin vaatimuksiin.
- Lisäksi olemme arvioineet Kuntarahoituksen laadintaperiaatteiden ja liitetietojen sisältöä koskien IFRS 9 -standardin siirtymää ja soveltamista.

Käypään arvoon arvostettujen rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpitokäsittely.**(Konserni-tilinpäätöksen laatimisperiaatteet s. 42–44 ja konsernitilinpäätöksen liitteet 4, 5, 12 ja 36 sekä emoyhtiön tilinpäätöksen liitteet 9, 26 ja 34)**

- Käypään arvoon arvostettujen rahoitusinstrumenttien (jäljempänä ”sijoitukset”) arvostamisen oikeellisuuden arviointi on ollut tarkastuksemme painopistealue, koska sijoitusten arvostamiseen liittyy osittain johdon harkintaan perustuvia ratkaisuja. Lisäksi Kuntarahoitus soveltaa sijoitusten arvostamiseen arvostusmalleja silloin, kun noteerauksia tai hintatietoja ei suoraan ole ollut saatavilla toimivilta markkinoilta.
 - Sijoitusten osuus konsernitaseen varoista ja veloista on merkittävä ja arvostuksessa sovellettavien olettamuksien mahdolliset poikkeavuudet saattavat vaikuttaa tilikauden tulokseen ja omaan pääomaan, minkä johdosta käypään arvoon arvostettujen rahoitusinstrumenttien kirjanpitokäsittely on määritelty tilintarkastuksen kannalta keskeiseksi seikaksi.
- Olemme suorittaneet muun muassa seuraavat tarkastustoimenpiteet:
- Olemme testanneet sijoitusten arvostusprosessin oikeellisuuteen liittyviä keskeisiä sisäisiä kontroleja. Olemme myös arvioineet Kuntarahoituksen käyttämiä arvostuskäytäntöjä ja -prosesseja sekä käypien arvojen määrittämisessä sovellettuja menetelmiä, syöttötietoja, oletuksia ja toimintatapoja. Sijoitusasiantuntijoidemme avustuksella olemme arvioineet sovellettujen arvostusmetodologioiden ja mallien asianmukaisuutta.
 - Olemme testanneet sijoitusten arvostusten oikeellisuutta pistokokein sekä arvioineet arvostusmalleissa käytettyjä syöttötietoja otannalla vertaamalla niitä tilinpäätöspäivän markkinainformaatioon. Johdannaisinstrumenttien osalta olemme verranneet Kuntarahoituksessa tehtyjä täsmäytyksiä vastapuolien ilmoittamiin tietoihin.
 - Olemme lisäksi arvioineet liitetietoihin sisältyvän informaation asianmukaisuutta sijoitusten osalta.

Suojauslaskenta

(Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet s. 48–49 ja konsernitilinpäätöksen liitteet 5, 12, 13 ja 38 sekä emoyhtiön tilinpäätöksen liitteet 9, 10 ja 37)

- Kuntarahoitus soveltaa suojauslaskentaa pienentääkseen kirjanpidollista epäsymmetriaa rahoitusvarojen ja -velkojen sekä antolainauksen ja varainhankinnan markkinariskeiltä suojaavien johdannaissojmuusten välillä siltä osin kuin suojaussuhde on tehokas.
 - Suojauslaskennan soveltamisen seurauksena konsernitaseen suojauslaskennan piirissä olevien rahoitusvarojen ja -velkojen tasearvoihin sisältyy suojattuihin riskeihin liittyvää realisoitumatonta käyvän arvon muutosta.
 - Suojauslaskentaprosessiin sisältyy monimuotoisia laskentavaiheita. Suojauslaskentaprosessi on tilikauden 2018 aikana muuttunut IFRS 9 -standardin soveltamisen myötä. Suojauslaskennan vaikutukset konsernitilinpäätökseen ovat merkittäviä, mistä johtuen suojauslaskenta on tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka.
- Olemme suorittaneet muun muassa seuraavat tarkastustoimenpiteet:
- Olemme arvioineet sovellettujen suojauslaskentakäytäntöjen yhdenmukaisuutta suhteessa kyseisiin tilinpäätösstandardeihin sekä suojauslaskentaa koskevien liitetietojen riittävyttä tilinpäätöksessä.
 - Olemme myös arvioineet Kuntarahoituksen laskentatietojen käsittelyn toimivuutta.
 - Lisäksi olemme arvioineet Kuntarahoituksen soveltaman suojauslaskennan tehokkuuden testaustoimenpiteitä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonne. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan

olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.

- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksemme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntonne. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistä, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab on toiminut yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana vuodesta 2001 alkaen yhtäjaksoisesti 18 vuotta.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen ja vuosikertomukseen sisältyvän informaation, mutta se ei sisällä tilinpäätöstä eikä sitä koskevaa tilintarkastuskertomustamme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttööme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää, ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttööme kyseisen päivän jälkeen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme ennen tilintarkastuskertomuksen antamispäivää käyttööme saamaamme muuhun informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Muut lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys voitonjakokelpoisten varojen käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle ja toimitusjohtajan sijaiselle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 13. helmikuuta 2019

KPMG OY AB

Marcus Tötterman
KHT

Kuntarahoitus Oyj

Jaakonkatu 3 A, PL 744

00101 Helsinki

Puh. 09 6803 5666

www.kuntarahoitus.fi

etunimi.sukunimi@kuntarahoitus.fi